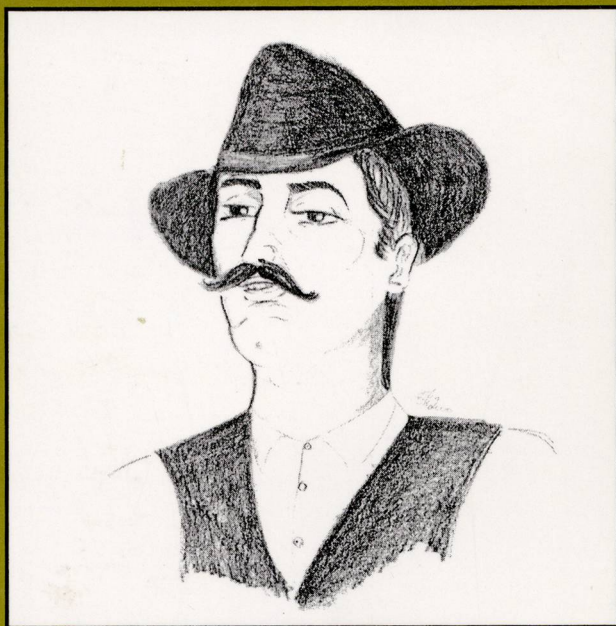

СМЕШНА СТРАНА СРЕМА

Завичајни музеј Рума
2000.

СМЕШНА СТРАНА СРЕМА

Завичајни музеј Рума
2000.

0001

milicevicl@videotron.co

Издавач: Завичајни музеј Рума

Уређивачки одбор:

Драгомир Јанковић, председник
Ђорђе Бошковић, секретар
Борислав Богдановић, члан
Слободан Бојче Клевернић, члан
Радивоје Раша Радовић, члан
Ратко Рале Рацковић, члан
мр Ђорђе Чанаџић, члан

Главни уредник: Борислав Богдановић

Уредник: Ратко Рацковић

Лектор: Борислав Богдановић

Рецензенти:

др Петар Милошевић

мр Младен Дражетин

Почасни одбор:

Никола Стојшић, председник, Нови Сад
Момир Амиџић, Рума
Душко Вучичевић, Нови Сад
Павел Домоњи, Нови Сад
Стеван Јанкулов, Нови Сад
Синиша Корица, Нови Сад
Ђорђе Милетић, Нови Сад
Стева Малешевић, Ср. Митровица
Миодраг Милошевић, Нови Сад
Петар Нешковић, Нови Сад
Дамјан Раденковић, Нови Сад
Видосав Радовић, Нови Сад
Драгутин Станивуковић, Нови Сад
Радослав Томашевић, Рума
Небојша Стаменић, Рума
Ђорђе Цвејић, Нови Сад
Владимир Чубрило, Ср. Митровица
Јова Јурић, Рума
Душко Свирчевић, Беочин
Проф. др Милутин Ћировић, Нови Сад

Штампа: Графампромет Рума

Тираж: 1000 примерака

Уместо увода

Ова је књига заједничка брига већег броја шалјивих људи. Она дуго у срцима руди, као прелепе, драге успомене, које човек покатад спомене, кад сећање ка прошлости крене.

Одлучивали смо дуго: хоћемо – нећемо, као да на посао крећемо. А Лале се распричале надуго и нашироко, смешка им се шеретско око. Вицеви о Лали равним Сремом круже. Криво ми, мој друже, и није по вољи, као да смо ми бољи.

А, и мој друг Сударски Вита често ме пита: - Зашто ћутите? Да нешто не слутите? – Ја седим, па се једим.

Онда Бојче јави и пред свршен чин ме стави. Лепо ми каже: од мене траже: он, Рале, Ђорђе и Раша, четири добра пајташа, да сведем на меру, што они зберу.

И још ми кажу: - Писаљку прихвати, нешто прошири, нешто скрати, па да видимо шта имамо и то на јавност дамо.

Оставише вицеве, окренуше се другом циљу, претресосе, зачас, целу сремску збиљу. Покуљаше шале, као лавина права, из народног памћења и заборава. Читај, уживај, капу накриви, причају људи као да су живи. Седе на шору, испред куће, у хладу где ни лети није вруће, пију ракију натенане, шацују снаше и диване: о политици, о времену, о усевима и сортном семену, о прохујалим данима, о швабама и партизанима, шљивама и њивама, о лудим гљивама. Зачкиље мало на једно око, па се замисле зачас дубоко, и док очекујеш важно нешто, они на шалу скрену вешто. Причају приче од Кулина бана до наших дана.

Њихове приче срце греју, пајташи слушају, па се смеју, смејуље, кисело смешкају, и где их не сврби некад се чешкају. Приповедач уме причу да води, па она често неког погоди. Али нико се на то не љути, прогута кнедлу и мудро ћути.

У шалама реда нема. Шала шали терен спрема. И као што живот зна да ради, шалу често збиља сади. Понекад и сама никне:

не надаш се она кликне на састанку, на растанку, у кафани кад се пије, кад лумпују ноћобдије, ил' у зору кад бећари плачу песме на гитари. Свака шала швигар има у мислима и речима....

Залуд мучим главу седу, да послажем све по реду. Из реда ми шала скаче, као немирно здраво ђаче. Зато пишем, ређам слике, од прилике до прилике. А, прилике, мили Боже, из часа се у час множе. Шала равним Сремом лети, прича свако, ко се сети, ко времена мало има да поседи с друговима.

Смењују се људи, села, лица смешна и весела. Време време потискује, на растанку смех се чује. Власт се смехом надмудрује. Силнику се подваљује. Болестан се смехом вида. Смех са чела боре скида. тешко време смех прекрати, тугу збрише и позлати.

Кажу да су Сремци исто Лале. Какви очин Лале! Лоле, мој брале! Враголани и бекрије, винопије и делије. Наизглед су иста слика, али има сто разлика: Сремац хитар, пргав, прек, Лала питом, добар, мек.

Када шешир свој накриви, животу се Сремац диви. На потиљак кад га смакне, пецка сваког, сваког такне. А, на очи кад навуче, тад је спреман да се туче.

Читаоцу ведро духа, бистра ума, доброг слуха, предајемо књигу смеха, да не буде тек утеха: да смо били у времену здраво семе у семену, већ да знамо да имамо, и за понос и за дику, сто ликова у свом лику. Кад прочита, нека гледа, да је одмах другом преда, семе духа да сачува, да га ветар не одува.

Борислав Богдановић

Смешна страна Срема

Смешна страна Срема је својеврсна читанка духа, саткана од предива смеха и снова, одраз изистине из кривог огледала, у којем нас често изненађује наше унутрашње лице, које показујемо пред светом само у тренуцима потпуне опуштености и искрености.

На страницама ове шарене каже налазимо ситуације и догађаје у којима смо и сами често били судеоници или посматрачи. Учини нам се у тренутку да из дубина чујемо глас неког нашег познаника – сремског шерета, док прича окупљеном друштву, негде на сремском шору или у бирцузу, а ми опчињени сећањем, осећамо како нас преплављује радост успомена на лепе тренутке из живота који је прохујао у неоповрат.

Док читамо ове шаљиве приче, духовите пецкалице, тргнемо се и помислимо: па, ово као да се догодило мени у неком тренутку доколице, каквих је било доста, док смо умели да се дружимо и налазили време за пријатеље и другове.

Кроз свест нам пролазе драги људи, који се давно преселише из живота у наше сећање, па за тренутак заборављамо сурову стварност, у којој смо се нашли неприпремљени и лако рањиви.

Смешна страна Срема је право духовно благо настало у различитим друштвеним и историјским ситуацијама – dobrим и лошим, радосним и тужним, мирним и немирним, тешким и претешким.

Народ се смехом и шалом храбрио, лечио своју тугу, потискивао неверицу, подстицао веру, пркосио силницима, подспрдавао се моћницима, подваљивао власти, исмејавао глупост и умишљеност, али без зле намере, верујући увек да шала може да поправи, да изведе на пут разумевања, поштовања, љубави и доброте.

Добра страна књиге је у спонтаности. Шале нису послане по реду, већ како се у животу и причају. Смењују се приповедачи,

смењују се слушаоци, а прича тече. Неке приче пропраћамо сетним смехом, неке веселим смешком, а код неких се насмејемо од срца. То је боље него да инсистирамо на вицу, јер таквих књига у последње време има доста.

Овако, књигу читалац може одложити, кад се замори читањем, и поново да је отвори, не оптерећујући се размишљањем где је стао.

Илустрације, својом свежином и сремским колоритом, добра су допуна питког и духовитог текста.

Ср. Митровица, 21. 09. 2000.

Петар Милошевић

Срем и Сремци

Назив Срем

О Срему се до сада доста писало на различите начине и са разних становишта. У тим приликама, мање или више еминентни аутори, покушавали су да дефинишу Срем из бројних углова посматрања. Након свих тих покушаја, може се извести закључак да, иако се у проблематику Срема зашло веома дубоко, нека питања су још увек остала неразјашњена. Најспорније је оно које се тиче западних граница Срема и оно које се односи на етнички састав његовог становништва у прошлости. Такође, и за само значење речи “Срем” има неколико претпоставки.

Поузвано се зна да је у време Римског царства на овој територији постојао град Сирмијум, који је касније постао једна од четири престонице Царства. Данашња реч Срем, сигурно води порекло од имена овог римског насеља. У раном средњем веку град је задржао античко име, с тим да се оно од XII века проширило и на ширу територију. О томе сведоче и старе мапе од XV до XIX века, на којима се подручје између Дунава и Саве назива Сирмиен(зис).

Постоји неколико претпоставки о пореклу имена “Сирмијум”. У једној од њих помиње се извесни трибалски владар Сирмус или Сир, који је ратовао против Александра Македонског. Истог, као Сирма, помиње и Плутарх у биографији Александра Македонског. Друга претпоставка наводи староиндијску реч “сар”, или старословенски “сур”, као ознаку за течност (речи српског језика као сируп, серум, сурутка... можда су изведене из овог корена). У истом смислу се помиње и санскритски корен “сру” што се преводи као струјање, са одговарајућим аналогијама у другим језицима (струја – словенски, стром – немачки). У оба случаја могуће је да су ове речи послужиле као корен за реч Сирмијум, а “струјање” или “течност” би се односили на два велика водена тока која са три стране опасују Срем, струје или теку око њега.¹

У новије време је актуелизована претпоставка да је име Срем настало из санскритског “ср-” што значи: излазити, показивати се, сијати, светлити. Од тога је настала реч “Срм” као ознака за земљу

¹ Група аутора, Сирмијум, Ср. Митровица, 1969.

која се види, светли са неколико страна, што би требало да асоцира на територију Срема.²

Границе Срема

За разлику од историјско-административних граница Срема, које су се у прошлости често мењале и представљале извор многобројних неспоразума и сукоба, када су у питању његове географске границе природа се побринула да Срем јасно дефинише као посебну област омеђујући га већим воденим токовима са севера, истока и југа. У том смислу река Дунав раздваја Срем од Бачке на северу и Баната на истоку, а река Сава од средишњег дела Србије. Изузетак је западни део Срема, који није на сличан начин видно раздвојен од суседних крајева.

Западна граница Срема, сматрало се, некада се простирала до Илока, некад до Вуковара и Винковаца, а некад до Осијека, па и Славонског Брода. Све то у зависности од тога ко ју је, и из којих мотива одређивао.

Михајло Динић дефинише Срем као “област између Дунава и доњег тока Саве, чију западну границу образује неправилна линија која почиње испод Даља, а завршава се више ушћа Босне у Саву”, уз напомену да је граница новијег датума и датира из времена после ослобађања Срема од Турака.³

Илија Округић Сремац, на пример, 1857. године овако описује Срем, уједно га и омеђујући: “Под именом Сриема разумева се комад оне земље, штоно лежи од почетка Фрушке горе почам од села Бапска међу Дунавом, Савом и неким делом Босута, од овог пак тамо уз Товарник опет горе до села Бапске и Фрушке горе”.⁴

У једном периоду Западна граница Срема је била поистовећивана са границом Сремске жупаније у том делу. Међутим, српско становништво Срема није узимало границе Сремске жупаније као стварне границе оног што је оно подразумевало под појмом Срем. Под Сремом је, у том смислу, подразумеван онај део територије Сремске жупаније који је припадао Карловачкој архиепископији. У такав Срем нису улазили Винковачки и Жупањски срез, већ насеља Вуковарског среза (Борово, Бршадин, Вера,

² Илија Петровић, Војводина Српска 1918, Нови Сад, 1996. Аутор овде цитира историчара Милоша С. Милојевића (1840 – 1907)

³ М Динић, Српске земље у средњем веку, Београд, 1978.

⁴ Јурај Лончаревић, Хрвати у Сријему, Загреб, 1990.

Пачетин и Трпиња) и тзв. Осечко поље (Алмаш, Бекетинци, Бело Брдо, Будимци, Ердут, Даљ, Доспин, Копривна, Мартинци, Осек, Погановци, Сарваш, Тење и Чепин), самим тим што су Даљ, Бело Брдо и Борово припадали митрополијском Даљском добру. Са овом границом Срем је имао површину од око 7.000 км².⁵

У сваком случају, у географском смислу, Срем се сместио, као тампон зона, између Балканског полуострва и средње Европе. Са таквим положајем вековима је неминовно био изложен утицајима са обе стране. У више наврата, током прошлих векова, на њему су се преламали бурни и драматични догађаји који су мењали европску историју. Као ретко која област Срем је много пута доживео и преживео велике етничке и цивилизацијске промене, увек успевајући да својства овог поднебља утисне у менталитет својих житеља.

Срем кроз историју

Срем је у прошлости подразумевао не само географски појам, већ и одређену, у датом периоду, државну и територијалну организацију, која се није увек поклапала са његовим географским границама или нашим уобичајеним схватањем Срема.

Први знаци организовања Срема у оквиру шире државне територије наслућују се у време римске власти на овом тлу када је територија Срема била у саставу *Pannoniae Secunda*, која се у ужем делу звала *Pannonia Sirmiensis*. Наравно, Срем је и пре Римљана био привлачан за насељавање, о чему сведоче бројни археолошки налази са овог подручја из праисторије. У њему су непосредно пред долазак римске војске живела илирска племена Амантини (подручје Фрушке горе) и Бреуци (уз Саву), као и Скордисци, који су представљали један огранак Келта.

Срем је имао велики значај за Римску државу, јер се налазио на северној граници Царства. Изнедрио је неколико римских царева као што су Трајан Деције, Максимијан, Констанције, Проб и Грацијан. У њему је била смештена престоница, најпре провинције Доње Паноније, а затим и целог Царства. Поред Сирмијума, у Срему су забележена и друга римска насеља: *Taurunum* – Земун, *Burgenae* – Нови Бановци, *Rittium* – Сурдук, *Acumincum* – Сланкамен, *Cusum* –

⁵ Душан Поповић, Срби у Војводини, Нови Сад, 1990.

Варадин, Bononia – Баноштар, Succium – Илок, Bassiana – Доњи Петровци.

При подели Царства 395. године Срем је припао Источном римском царству, касније познатијем под именом Византија.

Када су варвари (Германи, Хуни, Словени, Авари) преплавили, а потом и срушили Западно римско царство, Срем је, такође, постао подручје њиховог краћег или дужег боравка. Био је погранична територија Византије,⁶ Франачке⁶ и Бугарске државе.

У средњовековној Угарској Срем је био подељен на Сремску и Вуковску жупанију. Сремска жупанија је обухватала источни део географског Срема, са западном границом која се простирала од Лаћарка до Сусека или Нештина. На том месту Срем је широк само 25 километара, те се вероватно стога овај његов део у то доба и називао “сремско острво”.

У XIII веку установљена је прва подела Срема по хоризонтални (правац исток – запад), на овој страни (Сирмија цитериор) и оној страни (Сирмија ултериор). Постоје различита мишљења о томе шта треба подразумевати под овим областима. Михајло Динић, у наведеном делу, сматра да је граница овој страни и оној страни Срема била река Сава. То би значило да се име Срем односило на крајеве јужно од Саве. Другачија мишљења тврде да се овој страни Срем простирао од Петроварадина преко Нештина и све до краја Фрушке горе, обухватајући по некима и јужну Бачку, а оној страни јужно од Фрушке горе, укључујући и део Подунавља од Сремских Карловаца до Петроварадина.⁷

Када су у првој половини XVI века Турци заузели Срем, организовали су га у Сремски санџак. Он је даље био подељен на мање територијално-управне јединице, казе, а ове на нахије. Биле су то Митровачка каза, коју су чиниле Митровачка, Купиничка и Земунска нахија, Варадинска каза са Варадинском, Гргуревачком, Черевећком, Иришком и Сланкаменском нахијом, Илочка каза са Илочком, Вуковарском и Моровећком нахијом и каза Немци са Подгорском, Рачанском Иванковом, Посавском и нахијом Немци. Према овој административној карти коју је објавио Гован,

⁶ У Византији су тада Срем називали Франкохорион што значи област Франака.

⁷ Vjekoslav Klaić, *Sirmia citerior et ulterior*, *Viestnik hrvatskog arheološkog društva*, IV, Zagreb 1882;

Клаићево мишљење је са извесном резервом прихватао и историчар Станоје Станојевић

објављујући Сремски дефтер из 1566/7. године, Сремски санџак се у већој мери поклапао са географским границама Срема.⁸

После ослобођења од турске власти Срем се нашао под управом неколико властелинских породица (Одескалки, Колоредо, Шенборн...), да би 1745. године био подељен на подручје Војне границе и тзв. Провинцијал. Тада је значајан део Срема уз Саву и Дунав (од Земуна до Петроварадина) издвојен из надлежности цивилне власти и стављен под војну управу. Овај део Срема се од тада па све до развојачења Границе 1873, односно 1881, развијао у другачијим околностима. Након тога је поново прикључен остатку Срема, који је после формирања Границе чинио Сремску, једну од три славонске жупаније.

Падом Аустроугарске монархије, њени јужнословенски делови, међу којима је и Срем, ушли су у састав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Уместо раније Сремске жупаније, Уредбом о административној подели државе од 1922. године, у њеним границама је установљена Сремска област, као једна од 33 области у Краљевини. Када је овај устав укинут 1929. године, Срем се убрзо нашао у саставу Дунавске бановине.

После Другог светског рата Срем је дефинитивно био подељен републичким границама Србије и Хрватске, које су данас постале државне. Такође, у административном погледу Срем је постепено губио делове територије на истоку и северу, док се ширио према југу, преко Саве(!). Данашњи Сремски округ обухвата територију следећих општина: Инђија, Ириг, Пећинци, Рума, Сремска Митровица, Стара Пазова и Шид.

Поред званичних административних подела Срема постоје и оне, произашле из самог народа, које изворније и оригиналније дефинишу један део сремске територије, а уједно и менталитет његовог становништва. Тако постоје, Планина, фрушкогорски или Горњи Срем, на једној, и равичарски, граничарски или Доњи Срем, на другој страни.

⁸ Ђ. Ђекић, Етничка структура становништва у Гргуревачкој, Иришкој, Купиничкој и Митровачкој нахији по турском дефтеру из 1566/67. године, Зборник II, Завичајни музеј Рума, Рума, 1998)

Етничка структура

Срем је одувек био подручје где су се укрштале културе и цивилизације разних народа. Неки су ту били само у пролазу, док су други остајали дуже или краће време. Етнички састав Срема у првим вековима нове ере, још увек је велика непознаница. Према најновијим истраживањима словенски елемент у Срему може се пратити још од најстаријих времена.⁹ Међутим, подаци из дела античких и средњовековних писаца треба да нађу потврду у археолошким истраживањима.

У време угарске власти над Сремом, зна се да су неки овдашњи Срби заузмали запажена места у угарској војној и друштвеној хијерархији.¹⁰ Исти извори бележе значајније присуство српског елемента међу тадашњим становништвом Срема. Сигурно је, такође, да је у то доба у Срему био пресудан утицај католичке цркве, оличене у Сремској бискупији, што говори о постојању становништва католичке вере, различите етничке припадности.

Појава Турака на Балкану битније утиче на етничку структуру становништва у овим крајевима. Њиховим доласком знатније јача српски елемент у Срему, тако да већ половином XVI века он постаје доминантан. Најпре бежећи пред Турцима, на челу са представницима српске властеле, мање или веће групе становништва прелазе Саву и насељавају се у Срему. Током, а нарочито крајем, XV века Вук Гргуревић доводи у Срем веће групе становништва из Босне. Касније и сами Турци плански спроводе колонизацију српског становништва из Србије, Босне и динарских крајева. Срби који су се тада насељавали били су лако покретљиви сточари, корисни за турску државу, и као такви су уживали повластице, нарочито у пограничним крајевима, какав је у почетку био Срем.

Географске карте из овог периода (XVI и XVII век) означавају ову територију именом “Расциа” или “Разен”, што неспорно говори о преовлађујућем утицају Срба (Расциана) у укупном становништву Срема.¹¹

Значајнији прилив српског живља у Срем је уследио 1690. године у време Велике сеобе у току Бечког рата (Косово, Стари

⁹ Ђорђе и Милица Јанковић, Словени, каталог изложбе, Београд 1990.

¹⁰ Др Ненад Лемајић, Народни прваци и старешине сремских Срба од 1521. до 1537. године, Сунчани сат, бр. 5, Ср. Митровица, 1995

¹¹ Аница Панцић, Старе карте и атласи Повјесног музеја Хрватске, Загреб 1987; Хуго Рот, Срби на свом тлу, Београд 1992.

Влах, Црна Гора...), као и касније, у време Кочине крајине (Левач, Темнић, Јасеница...).

Попис из 1737. године бележи Срем као скоро чисто српску област, нарочито његов источни део¹². У западном делу Срема Срби су живели измешани са Хрватима (Шокцима)¹³

Током XVIII века, а нарочито у његовој другој половини у Срему настају веће промене у етничким односима. Цар Јосиф II је 1782. објавио Патент о насељавању (Einwanderungs-Patent). Од тада Срем постаје етнички знатно шароликија област него раније. Поред већинских Срба, од друге половине XVIII века у Срему су живели Хрвати (Шокци)¹⁴, Мађари (Ласлово, Копривна, Корођ), Немци¹⁵ (Нови Вуковар, Сремски Карловци, Рума, Инђија, Нова Пазова...), Словаци¹⁶ (Стара Пазова), Русини¹⁷ (Шид, Петровци, Бачинци), Клименте¹⁸ (Хртковци, Никинци) и Јевреји¹⁹.

И следећи пописи током друге половине XIX и почетком XX века мање или више одражавају тада успостављену шаролику етничку структуру Срема. На пример, према попису становништва од 1921. године у Срему је живело 407.626 становника. Од тога највише Срба и Хрвата (тада су били бројани заједно, као јужнословенски народи) 288.313, Немаца 58.133, Мађара 19.829, Словака 14.425, Малих Руса (Русина) 4.352, Јевреја 2.503. Према вероисповедној структури ситуација је изгледала овако: православних (то јест Срба) 182.635, католика 165.212, гркокатолика 5.635, евангелиста 31.921 и Јевреја као и горе.²⁰

После Другог светског рата, ова етничка шароликост је донекле нарушена одласком немачке националне мањине из Срема, као и колонизацијом српског становништва у источни, и хрватског у западни део Срема.

¹² Поповић Ј. Душан, Срби у Срему до 1736/7, Београд 1950.

¹³ То су места Мала Вашица, Моровић, Шаренград, Љуба, Горњи Товарник, Ориолик, Сот и Сотин.

¹⁴ Према Безедорферу половином 18. века било је у Срему око 3 - 4000 католика.

¹⁵ Немци су се досељавали из разних крајева Немачке а највише из Лотарингије, Елзаса, Швапске, Виртемберга, Бадена, Насауа ...

¹⁶ Долазак Русина датира из 1768. године.

¹⁷ Долазак Русина датира из 1765. године.

¹⁸ Клименте су у Срем дошле заједно са Србима у време сеобе 1738-39. године и представљале су Албанско становништво католичке вере.

¹⁹ После 1739. године у ове крајеве долазе Јевреји из Немачке и Шпаније. Прва синагога је подигнута у Земуну.

²⁰ Ст. Станојевић, Народна енциклопедија IV, 335/2

Особине Сремаца

Током векова ово поднебље је изнедрило један посебан менталитет, који се у мањим или већим цртама, разликује од менталитета народа у другим крајевима Југославије. Једно од њих је и толеранција према различитом и другачијем, повремено ремећена подстицајима са стране, а утемељена на вековном заједничком животу. Наравно, постоје и разлике међу становништвом засноване на националној припадности.

Срби Сремци углавном припадају динарском типу и представљају у малом скоро све делове српског народа. Карактер Срба Сремаца делом зависи и од тога којем делу Срема припадају (на пример, равничарском или планинском, источном или западном), односно из којих крајева вуку корене. У целини, описивани су најчешће као снажни, високи и кошчати људи, тамне коже и косе. Карактер им се одликује импулсивношћу, храброшћу, поносом, али и сујетом ("Што је Срема тога нигде нема"). Србе из осталих крајева сматрају или себи равним, или, чешће, нижим од себе. Дружељубиви су и увек спремни на шалу. Радије се равнају према осећањима него према разуму.

Што се тиче осталих народа, становника Срема, и о њима има доста запажања која се тичу њиховог менталитета.

Немци, или Швабе, како су их Срби звали, и у овим крајевима су окарактерисани као пословично марљиви, педантни, штедљиви, скромни и прагматични људи. Били су добри као земљорадници и занатлије. Немачка жена је имала важну, а често и главну, улогу у породици.

Као и Немци, Словаци су такође вредан и још штедљивији народ, који се уз то "брзо множи", док је о Русинима забележено да су "здрави, радни и штедљиви".

Разлике у карактеру поједних етничких група у Срему долазе до изражаја у свакодневном животу, као и приликом међусобних контаката. Понешто од тога је изражавано и у шалливом маниру. На пример, у народу се говорило да су Срби у пићу пресеће, а Немци овчије нарави, или, напит Србин пева и виче, а Немац је досадан и много говори, као и друго, о чему ће донекле бити речи и у овој књизи.

Ђорђе Бошковић

О Ауторима

Изузетно велики број аутора и мноштво ситних прилога наметнуо је решење да нумеричком идентификацијом обележимо прилоге аутора према азбучном редоследу. Ауторе текстова означавамо арапским бројевима, ауторе ликовних прилога римским бројевима. Са десне стране сваког ликовног прилога или текста стоји нумеричка ознака аутора.

Професор Миодраг – Мија Дабижић, дао је прилог о шалама из земунске штампе. Радивоје Раша Радовић одабрао је из књиге Душанке Нађ “Анегдоте из НОБ-е” одређени број прилога. Из рукописа поп Дамјана Прерадовића “Шале и досетке Срба у Срему и Војводини” избор је извршио Ратко Рацковић. Из сремскомитровачког листа “Фрушка гора” избор је извршио Бора Чекеринац.

Аутори текстуалних прилога:

1. Алексић Снежана, Бољевци	22. Нађ Јовичић Душанка, Београд
2. Богдановић Борислав, Ср. Митровица	23. Нешковић Петар, Јазак – Нови Сад
3. Брко Никола, Ср. Митровица	24. Пармаковић Драгорад, Ноћај
4. Будински Љубомир, Шид	25. Пиштевић Стеван, Ириг
5. Буљчик Вењамин, Шид	26. Прерадовић Дамјан, Голубинци
6. Варга Ладислав, Ириг – Нови Сад	27. Радовић Видосав, Нови Сад
7. Видаковић Сениша, Пећинци	28. Радовић Радивоје – Раша, Рума
8. Вукмановић Јасмина, Рума	29. Рац Јаким, Шид
9. Вучичевић Душко, Нови Сад	30. Рацковић Јова, Брестач
10. Грчић Дарина, Брестач	31. Рацковић Ратко - Рале, Рума
11. Грујић Вељко – Веџа, Инђија	32. Ристивојевић Марко – Мараш, Пећинци
12. Дабижић Миодраг – Мија, Земун	33. Станивуковић др Драгутин, Нови Сад
13. Ђурић Тодор – Тоша, Нови Сад	34. Стојшић Живко, Бешка
14. Жарковић Илија - Жабар, Голубинци	35. Стојшић Никола, Нови Сад
15. Илић Драган - Чуча, Јаково	36. Тртица Никола, Рума
16. Јанковић Жарко, Ср. Митровица	37. Томић Владимир – Владица, Рума
17. Јурца Јосип – Јоца, Рума	38. Царевић Никола, Рума
18. Клевернић Слободан – Бојче, Н. Сад	39. Чанацић мр Ђорђе, Нови Сад
19. Маленковић Рада, Шашинци	40. Чекеринац Бора, Ср. Митровица
20. Марковић Живко, Нови Сад	41. Чобановић Милован, Ср. Каменица
21. Милошевић Миодраг – Микица, Нови Сад	42. Штрасер Павле, Ср. Карловци

Аутори ликовних прилога:

I Алексић Снежана, Бољевци	III Варга Ладислав, Нови Сад
II Арсенијевић Горан – Гарсија, Голубинци	IV Гаћеша Жарко, Ср. Митровица

Ратко Рацковић

Час хигијене

Живко Радојев Жицар, добриначки првоборац, био је познат као вешт шерет. У својству председника борачке организације у Добринцима, нареди добошару Пери Резанцу, да сазове чланство. Одзив велик. Очекује се важно саопштење: о угљу, дрвима, повећању пензија, инвалиднина...

Састанак почиње. Жицар сав званичан: - Другови и другарице, позвао сам вас, да се видимо, мало продиванимо и, брате, да се оперете и пресвучете. Заслужили сте то после напорног рада. Овом приликом нећемо о пензијама, инвалиди, дрвима и угљу...

Сви се погледаше, насмејаше, а како се проведе Жицар, остављамо да нагађате.

Жицар и нећак

Пролеће је. Код Жицара стиже нећак Миле. - Ујаче, имам проблем. Нестало ми је жита, па сам дошао да ми позајмиш до вршидбе

- Нећаче, иди у котобању, па натовари.

Миле оде и одмах се враћа.

- Ујаче, тамо нема жита.

- Видиш, да сам ти ја каз'о да нема, ти ми не би веровао.

Нећак оде покуњен, сумњајући у ујакову изјаву.

18

Тирке

Радован Борковац Тирке, добриначки првоборац, одбио предлог надлежних да иде у официрску школу по завршетку рата. Волео је своје Добринце и вратио се у њих.

Рекао је кратко: - Ја сам моје завршио – и ставио тачку на војнички живот.

Једно време је друговао са чашицом. Из тог периода потиче и прича.

- Људи, вели Тирке у кафани, синоћ стижем кући, а мој отац Илија, с врата: "Бели ти дош'о кући трезан?" - Е, то ми се неће више десити. Нећу да отац мисли да сам болестан.

18

Утрошак самодоприноса

Група Добринчана, незадовољна извештајем о утрошку самодоприноса, реши да изврши контролу. Пошто се сумњало у шефа месне канцеларије, поче провера. Пошло се од попијене ракије код "Лиса".

Шеф је дневно пио више него што му је дневна плата, а код куће није ништа мањкало. Значи: постојао је допунски приход. Друге могућности није било, сем месног самодоприноса. То се показало тачним.

Добринчани се нађоше пред избором: или да мењају шефа или да му отворе рачун код "Лиса". А, прича остаде приде, да се не заборави.

18

Добошар Пера Резанац

У Добринцима се припрема кандидациона конференција за избор председника месне заједнице.

Добошар Пера, по обичају, обавештава мештане о том догађају. Стане, узима важну позу, одлупа по добошу, према важности саопштења и почне: - Даје се на знање. Вечерас се одржава конференција социјалистичка савеза. Кандидује се председник месне заједнице. Дођите сви. Немој' после да лајете и говорите: "Јебете га у дупе, ко га је изабр'о".

18

Наследство из Енглеске

Миле Бизумић, из Нерадина, се "удо" у Добринце. Живео је скромно. Приходе од мало земље употпуњавао је превозом млека из Доњих Петроваца до задруге у Добринцима. У јесен и зиму овај посао је био више него тежак. Милов коњић и скромна запрежна кола једва су се пробијали кроз дебело сремско блато, поред Јарчине.

Међутим, једног дана дневна штампа објави да породица Бизумић треба да наследи велико богатство у Енглеској, заоставштину проналазача машине за шишање, неког од својих предака.

Наследници су кренули у офанзиву да преузму велики капитал. И Миле се нашао на том списку.

Пре тога, у Добринцима, породица Вучковић, Нега и Дана, добили наследство из Америке од 30.000 долара, што је 50-тих година била велика сума.

Син Лола купује кућу у центру села, 17 јутара земље и мотор "Јаву", до тада у Добринцима чудо невиђено. И остали наследници паметно утрошише свој део долара. Тетка Дана је помогла санирање сеоске цркве.

Добриначки шерети, салетели Мила и питају: - Шта ћеш ти да урадиш са толиким парама? Ти ћеш добити много више него што су добили Вучковићи.

Миле се мало замисли и сасвим озбиљно одговори: - Људи ако то добијем те паре, изградићу пут од Добринца до Доњих Петроваца, да могу као човек, са својим коњићем, без потешкоћа превозити млеко.

Миле то рече, и уђе у причу.

18

Боље милом него силом

Стева Стојковић, шесто дете Исидора Стојковића из Добринца био је немиран дух. После Другог светског рата, кренуо илегално преко границе у бели свет.

Обишао Европу, Канаду и САД, доспео до Вијетнама, после кога се привремено вратио у Југославију. Наравно, сазнали у СУП у Сремској Митровици и позвали га на “информативни” разговор.

Пљуште питања, а Стева одговара невољно. Иследници се наљутише. Почеше да прете. На то ће Стева: - Да ли је ту Цвеће Илић Бува?

- Јесте, одговорише му.

- Може ли да дође?

Стиже Цвеће, Стевин комшија из Ногавице. Поздравише се срдечно и Стева му рече: - Цвеће, кажи колегама да ми не прете. Батине сам добијао од полиције већине европских земаља, а одговарао сам када сам ја хтео. Ако буду са мном лепо, више ће сазнати. И би тако.

Стева остаде за Добринчане у шали, а он оде трбухом за крухом, чак у Америку, где данас живи као инжењер електротехнике.

18

Барба и Иво Робић

Бранко Вукајловић Барба, као младић отишао из Добринца у партизане, стекао чин поручника и, по ослобођењу земље, вратио се у село. Пре тога завршио је економску школу у Сплиту код стрица. Тамо је добио надимак Барба.

Почео је да ради у Руми у Народној банци. Незадовољан платом, каже оцу Цвејки: - Тата, од плате се не може живети. Потрошим је за три вечери у кафани. Него, да се ја вратим кући и обрађујем земљу.

Отац се сложи.

Барба одмах почиње са новотаријама. Сеје бостан. Принос одличан. Продаје га у Сплиту, где му је стриц. За вагон лубеница добија триста хиљада динара. Огромне паре. Решава да се мало проведе. Креће Јадранском обалом, од Сплита до Дубровника. Смешта се у хотел и увече полази у бар.

Зауставља га портир: - Шјор, тако обучени не можете у бар (Барба је у кратким панталонама, мајци и апостолкама). Бакшиш све брзо решава.

- Молим вас, само тихо и у ћошку - опомиње портир.

Барба седа у ћоше и почиње од аперитива, преко богате вечере, до шприцера

На подијуму Иво Робих, кога прати комплетан оркестар.

Преко келнера, уз добру напојницу, Барба протури једну туру пића Иви и оркестру, затим још једну, уз молбу: да Иво и оркестар дођу за његов сто. Иво Робих прихвата предлог уз напомену да то још никоме није чинио.

Песма траје до пред зору. Барба излази из бара. Прилазе му два суповца. Кажу кратко: "Друже, пођите с нама".

Испитују га: ко је, шта је, одакле је, откуда му толике паре?

Барба објашњава све потанко. Али из притвора није изашао, све док шеф месне канцеларије из Добринца није јавио да је Барба чувени произвођач лубеница.

По доласку кући, отац Цвејка га пита: "Сине, остаде ли што пара?"

- Остаде – рече Барба. – Купио сам ти, ћале, на поклон и једну кутију "Мораве", да не мислиш да сам те заборавио.

18

Добринчани и Краљевчани

Добринце и Краљевце дели свега 4 км, а Добринчане и Краљевчане многе ствари.

То се најбоље огледа по односу према властима, како констатује један Добринчанин.

За време Другог светског рата Краљевчани су за четири године имали само четири блокаде, а Добринчани месечно по четири. За утврђивање разлога прошло је време.

После рата, захваљујући Петру Миловановићу Шандору, председнику румског среза Краљевчани се добро котирају код власти. Истовремено, Добринчани су на црној листи због отпора према откуп, према пореским обавезама, сталном гунђању што се за време рата причало једно, а после рата друго.

По менталитету Добринчани личе на Карађорђа: ратоборни су, плаховити, правдољубиви. што на уму то на друму. Краљевчани су слични Милошу Обреновићу: мудри, вешти, сналажљиви, како рече Раша Радовић, један од писаца Монографије Добринца.

18

Нићифор Нинковић и кнез Милош

У време Првог и Другог српског устанка Добринчанин Нићифор Нинковић, боравио је у Србији. О тим временима обавештава нас у својој књизи “Жизни описаније моја”. Неко време је био и берберин књаза Милоша Обреновића у Крагујевцу. Приликом једног бријања, рука му задрхта и посече књаза. Књаз скочи са столице, најпогрднијим псовкама најури берберина, стрпа га у затвор, а пандурима нареди да му ударе 25 по туру. Наређење би одмах извршено. Нићифор, уз тих јаук, све издржа. а кад се смири, чу још неке гласове у затвору. Подрумџија му исприча о својој кривици:

- Једног дана долази књаз и пита: “Има ли вина и ракије?

Кажем му: – Господару скоро да нема.

- Како нема оца ти јебем. Ко је то попио?

- Па, Ваши пријатељи.

- Ко је овде газда од пића, ти или ја. У затвор, и двадесет пет по туру, - издера се књаз.

Након тога, набависмо ново вино и ракију. Долазе књажеви пријатељи. Траже: - Подрумџија, дај пиће!

- Нема - кажем ја.

- Како нема! - чуде се они.

- Забранио књаз – браним се ја.

Један од присутних оде да пита књаза.

Књаз излази на доксат. Виче: - Подрумџија, оца ти јебем, ти ли си газда од пића, па не даш мојим пријатељима. У затвор, и 25 по туру.

Тако ти је некада било служити књаза.

18

Играчи и гледаоци

Јован, унук деда Тишка Петковића из Пећинаца, спрема се за фудбалску утакмицу.

Деда Тишко то примећује и кори га: - Јоване, муку ти Исусову, ди ћеш?

- На утакмицу, деда.

- Да знаш, ти што играду фудбал су највеће луде и немој да идеш.

- Али, деда, ја не играм, ја само гледам. - Мисли Јован, ублажиће ствар, мада је играо и био један од најбољих фудбалера у Пећинацима.

Деда Тишко га дочека новом оценом: - Они што гледају, то су и луде и сакалуде, мој Јоване.

18

Пера и Тодор

Стигли у Огар геометри. Треба да почну послови на канализацији, комасацији и арондацији. Тражи се простор за смештај руководиоца радова. Петар Максимовић, потпредседник општине долази у посету. Шеф Месне канцеларије се жали:

- Немамо канцеларију за руководиоца. Њему треба посебна просторија, за пријем странака. Само Црвени крст има једну малу просторију, али у њој држи намирнице за ђачку кухињу.

- Зовите предесника – каже потпредседник

Тодор долази и јавља се шефу. Шеф га упознаје са председником.

Пера, прек човек, одмах Тодору наређује: - Да испразните просторије Црвеног крста, потребне су геометрима.

- А где ја да сместим намирнице? – пита Тодор.

- Снађите се – каже Пера

- Снађите се ви – одбруси му Тодор.

- Знаш ли ти, Тодоре, с ким разговараш? Знаш ко сам ја?

- Не знам – мирно ће Тодор.

- Ја сам потпредседник општине и има да извршиш наређење – љутиито ће Пера.

- А знаш ли ти ко сам ја? Ја сам председник Црвеног крста. Моја је функција већа. И, биће како ја кажем.

Богами, на том се и заврши.

18

Питање приоритета

Године 1968. СССР упада у Чехословачку. Код нас одмах мобилизација. Руководство процењује да би и нас могли напасти.

Политичке активисти растрчали се по терену. Објашњавају актуелну ситуацију.

У Суботиште стиже Столе Јеремић, првоборац из места.

У Дому културе око 500 мештана пажљиво слушају Стола. Сви су потиштени и узнемирени. У сали гробна тишина.

Када је Столе завршио информацију, Иван Нешковић, председавајући, обрати се скупу: - Другови и другарице, има ли питања?

Као из топа, јавља се Ђока Марковић, висока и корпулентна људина, познат по томе што воли да забада на јавним скуповима.

Ивану није по вољи што се Ђока јавља, али даје му реч, питајући га: - Шта теби, Ђоко, није јасно?

- Слушај, Столе, то што ти диваниш, нама је јасно. Ти знаш да смо се '41. сви дигли против фашизма: Шваба, усташа и наше неверије. Ако треба ратоваћемо и против наше браће Руса. Ратовати бар знамо. Него, кажи ти нама: како да дођемо до бика, да оплодња крава иде како треба, јер ови доктори – ветеринари то слабо раде. Број телади се из дана у дан смањује.

Озбиљни, забринути људи одједном почеше да се смеју. Сала експлодира од смеха. Питања више није било. Иван нарогушен заврши састанак.

18

Пут од Суботишта до Мишковаца

Павле Пољовка, новинар “Сремских новина” долази и Општински одбор Социјалистичког савеза. Прима га Бојче, председник Одбора. Павле се интересује докле се стигло у изградњи пута Пећинци – Купиново. Бојче му каже, озбиљно, да нема места сумњи: - Прва етапа од Пећинаца до Мишковаца биће готова до Дана Републике (29. новембар), а да ли ће бити и до Суботишта како је планирано, то ћемо видети.

Павле озбиљно прима информацију, бележи податке у свој нотес, долази у редакцију пише информацију и успут обавештава о томе директора новина Борислава Богдановића, родом из Огара.

Бора га гледа и пита запањен:

- Ко ти је дао информацију?

- Бојче – каже сав важан Павле.

- Е, мој Павле, узданицо моја, па ти не знаш да су Мишковци и Суботиште два назива за исто село!

Павле је после јурио Бојчета да му се захвали на информацији.

18

Дрвени филозоф

Шездесетих година постојала је општина у Суботиште за Суботиште, Доњи Товарник и Огар. Председник општине, по борачкој линији био је Бошко Николић, иначе берберин по струци.

Једног дана стиже код председника школарац из Д. Товарника. Моли председника да га саслуша.

- Шта треба, дечко? – пита председник

- Знате, ја студирам у Београду, материјално стање породице је веома лоше, па сам хтео да вас замолим за стипендију.

- На ком ти факултету студираш? – пита важно председник.

- На филозофском – одговори студент.

- Слушај, дечко, ми дрвени' филозофа имамо у Доњем Товарнику на претек и то без стипендије. Него да ти промениш факултет или од стипендије нема ништа – закључи председник.

Студент Владислав Радаковић Бата није послушао савет, завршио је факултет и годинама био на истакнутим функцијама у Сремској Митровици и Покрајинском извршном већу.

Међутим, прича је остала као илустрација наших нарави и наше кадровске политике.

18

Председавајући Тома

Тома Репић из Купинова био је отров за све активисте из општине. Постављао је незгодна питања и често утицао на токове зборова и састанака.

Досадило то меснима, па одлучили да примене нову тактику. На првом наредном збору, изабери Тому за председавајућег.

Тома се диже, заузе место председавајућег, захвали се на избору, насмеши се и поче: - Другови и другарице, знам ја зашто сте ме изабрали за председавајућег. Али, неће ићи како сте ви замислили. Пре утврђивања дневног реда, да ја месним и општинарима кажем шта имам... И, удари Тома, по старом.

18

Лаза и Цуне Гојковић

Шимановчани се припремају да граде школу. Уведен је самодопринос и обезбеђена средства преко Земљорадничке задруге и из других извора. Ако нешто зафали, потражиће од Покрајине.

У делегацији су чланови Месне заједнице, на челу са председником Лазаром Радивојевићем.

Прима их Предраг Петровић, тадашњи Покрајински секретар за образовање и културу.

Делегација даје допунска образложења достављеном захтеву.

Секретар све разуме, али...

Изнервиран ставом секретара, Лазар скочи: - Слушајте ви друже Предраже Гојковићу, ми смо партизанско место... Говори Лаза ватрено и не примећује да га његови мештани смирују. Једва му објаснише да нема посла са Предрагом Гојковићем Цунетом, већ са секретаром Предрагом Петровићем.

18

Такмичење у рвању

Сава, судија Општинског суда у Пећинцима, станује у Шимановцима. Једно вече, за време уобичајене седељке, Сава предложи женама да се такмиче у рвању. За први пар одреди своју супругу и попадију. За награду, победница ће добити право да те ноћи с њим спава.

Испоставило се да је Савина рачуница била погрешна. Љубоморна супруга, за тили час бацила је попадију на плећа.

Сави је остало само да се чешка где га не сврби.

18

Закон и став

У Шимановцима је у току састанак проширеног политичког актива. Представници пећиначке општине објашњавају нове мере државе које треба ускоро да почну да се примењују у пракси.

По завршетку излагања задуженог активисте, присутни почињу да питају. Јавља се и Стева Милошевић, корпулентни кафеџија.

- Да ли је, другови, реч о закону или ставу?
Нико не разуме питање.
- 'Оћеш ти то мало конкретније – питају га.
- Па, ако је закон, да гледамо како да га изврдамо, а ако је став, нема друге, него да га спроводимо без увијања – сав важан заврши Степа.

18

Ђока Цар и трибина

Након Шестог конгреса ССРН кренуле су активности на тумачењу суштине резолуција донетих на овом скупу.

Политички активиста у Пећинцима је Миле Мали, секретар идеолошке комисије Среског одбора ССРН у Сремској Митровици. Речит, занимљив, Миле говори китњасто, помињући често трибине грађана као један од облика рада у Социјалистичком савезу.

Сви га пажљиво слушају, само се Ђока Цар, из Шимановаца, нешто врти. На послетку диже руку и обраћа се Милу Малом: - Ти, друже, или ниси из Срема или не знаш шта је трибина. Да си долазио за Први мај у Шимановце ти би видео. На фудбалско игралиште поставимо тракторску приколицу, па је окитимо ћилимима и сликама наших највиших руководица, и цело руководство се попне на приколицу. То је трибина, а не ово о чему нам ти причаш цео сат.

Миле га гледа, не зна с ким има посла, а делегати се смешкају и уживају.

18

Поштар Пајић и џиу – џица

Миле “Рода” стигао из Француске. Прича о својим успесима код лепшег пола. Причама никад краја.

Шета комбијем кроз Пећинце и околна села. Једног дана враћа се из Београда у Пећинце. Прати га мерцедес, даје жмигавац и почиње да претиче. “Рода” то региструје и намерно скреће улево, спречавајући претицање. То се понови још једном. Трећи пут Рода стварно скреће за Пећинце, а возач мерцедеса опет покушава претицање. Судар је избегнут за длаку

Мерцедес стаје, после снажне шкрипе кочница, из кола излази млада, елегантна жена, обучена спортски, прототип снаге и

здравља. “Рода” такође, излази из комбија, и почиње издалека да коментарише: - Види, види, рибе!...

Жена прилази и без речи, једним захватом, просу “Роду” поред ауто-пута “Братство и јединство”. Затим га подиже, убади у мерцедес и спроведе у станицу милиције у Пећинцима...

Село бруји, испредају се приче о догађају и “Родиним” швалерским успесима.

Поштар Пајић, у кафани код “Трна” на свој начин објашњава присутнима: - Људи, та девојка је омладински првак Југославије у “живој жици”, и “Рода” је још добро прошао.

Девојка је била од крви и меса, а “жива жица” је још један пример, да извијеска народног духа у свему може да нађе повод да ствари преведе на свој језик.

18

Миле “Мућак” и трезор

Миле Вуков Мућак, како су га звали Пећинчани, стопира поред вашаришта, како би се брже вратио кући. Стају његови познаници и примају га. Дуго се нису видели, па се распитују о здрављу, послу и деци.

Миле гледа Анђелију, која је раније радила са његовом женом, па ће шеретски: - Бога ти, Анђелија, где ти сад радиш?

- У банци, Миленко.

- О, мајку му, ти мора да имаш пуно пара, ако си близу трезора!...

- Нисам близу, Миленко, далеко сам...

- За време паузе од тридесет минута може се “учинити” много.

18

Дипломски за 11

Ристивојевић Марко Мараш студирао је подуже на Пољопривредном факултету у Новом Саду.

Дипломски је, међутим, спремио момачки и професор презадовољан уписује му десетку. Успут га пита: - Јесте ли задовољни, колега?

- Нисам, професоре.

- Зашто? - изненађено ће професор.

- Па, мој колега Влада је добио једанаест.

- Како, када та оцена не постоји! - чуди се професор.
- Видите професоре, он је први пут добио пет, а други пут шест. И кад се то сабере, испада чиста једанаестица – кроз смешак заврши Мараш.

Професор се слатко насмеја и предаде индекс дипломираном агроному.

18

Одумирање државе

Обрад Петошевић Бадић, вечити функционер у Карловчићу, као секретар Партије, организује, за чланове, предавање о одумирању државе. Предавач је професор историје, иначе директор школе у селу.

Интересовање је велико. Сала Дома културе пуна. Сремце интересује како ће друштво без државе. А, сељаку је свака држава на врх главе. Једва чекају да јој виде леђа.

После предавања, следе питања. Поред осталих, јавља се и Стева Белић.

- Учо, за њега је уча и професор исто, мени то није јасно. Како то може без државе?

Знаш ти нас: 'оћемо да се тучемо, нешто да смувамо, па и да украдемо. Неко мора да пази на ред.

Професор се упео из петиних жила, објашњава, појашњава, наводи нове аргументе...

- Стево, јел' сада јасно? – пита Бадић.

- Није. Теби, учо, 'фала на труду, али мени то не иде у главу.

- Како те није срамота, Стево, – љути се Бадић.

- А, теби је јасно! – љутну се Стева.

- Еј, наопако! – зачуди се Бадић.

- Па, 'ајде објасни.

- Слушај ме Стево, ти знаш да је после рата код нас све долазило одозгоре, од Тита, преко Партије, до предузећа и нас на селу. Када држава одумре, све ће да буде обрнуто, све ће да иде одоздо.

- Па кажи тако, да те цео свет разуме, а не компликовано, као уча – заврши Стева и намигну.

18

Чување ауторитета

Председник СРЗ, у Карловчићу, ко ће други до Обрад Петошевић.

Дошло време исплате трудодана. Бадић одлази сав званичан, у Стару Пазову, дајући до знања свима, да има много тешкоћа око добијања новаца.

У служби за исплату, чиновници констатују да Бадић није донео потребну документацију и зато му не могу дати новац.

Бадић је упоран, седи у ходнику и чека.

При крају радног времена, наилази шеф платног промета. Пита га: - Шта је, Бадићу, зашто чекаш?

- Друже шефе, твоји ми не дају новац, а ја не смем назад у село, задругари ће ме претући.

Шеф позва ресорног службеника и некако нађоше заједнички могућност и Бадићу исплатише трудодане.

Бадић се враћа у Карловчић. Задругари су на окупу. Чекају плату као озебао сунце.

Бадић одмах с кола: - Другови и другарице, од исплате нема ништа. Бирографија се с нама игра. Не дају новце и тачка. Али, ја сутра идем у Земун код друга Плавог (секретара комитета у Земуну, иначе родом из Карловчића). – Видеће они с ким имају посла.

Сутрадан, Бадић база по Земуну, а поподне се враћа у Карловчић.

Задругари, опет, на окупу. Питају углас: - Бадићу, шта је било?

- А, шта би могло да буде?...

- Ту су. Кад је Плави подвикнуо бирократији у Старој Пазови, паре "о'ма" стигле. Ево и' у ташни.

- Живео Бадић! – повикаше сви углас.

А, Бадић, хладно, предаде паре благајнику и повуче се у канцеларију, да ужива у слави. На свој рејтинг додао је још једну коцкицу.

18

Бадићева скромност

Почињу припреме за изборе у месним заједницама. Кандидациони састанак се одржава и у Карловчићу. Предлози за руководство су завршени. Сви кандидати су прихваћени једногласно. На листи, за дивно чудо, нема Бадића.

Председавајући, на крају, пита: има ли неко примедбе на предложене кандидате.

Бадић се јавља: - Другови и другарице, ви мене нисте предложили. Немам ја ништа против. Само да знате, после два-три месеца доћи ћете ви до мене, да ме питате да ли пристајем да ме “копирате” у одбор, јер од предложених кандидата нико не зна да ради.

Да ли је предложен или није, Бадић је и даље био први месни у Карловчићу.

18

Девина одбрана Ласте

На седници СО Инђија под под тачком дневног реда: питања и одговори, представник Саса (Нови Карловци), жестоко напада Београдско саобраћајно предузеће “Ласту”. Закључи Скупштина да позове Бранка Девића Дева, како су га многи звали из милоште, да одговори на примедбе и каже пред свима шта мисли да предузме, како би се саобраћај побољшао.

Директор ООУР-а “Ласта” Дева излази за говорницу и сасвим озбиљним тоном почиње: - У мом Крчедину постоји изрека: “Ко грди ласту, умреће му мама...”

Сви се зацењују од смеха, а председавајући закључи седницу.

18

Презиме говори све

Пут Инђија – Крчедин, после Другог светског рата у лошем је стању.

Протести мештана не помажу. Пролазе године, рупчаге све шире и дубље. Колима се путује десет на сат. У неко време сете се Стевана Дороњског, првоборца и познатог политичара, родом из Крчедина.

Збор је заказан за први дан Божића, јер су комунисти знали да ће се тог дана искупити сви мештани. Тако је и било. Сала Дома културе била је крцата.

Председавајући отвара Збор, неизбежном фразом: - Другови и другарице, сакупили смо се да се договорима о изградњи пута Инђија – Крчедин. Збору присуствују друг Дангубић, председник

Покрајинског фонда за путеве, друг Небригић, директор Сремпутиз Румеа и друг Кубурић, председник општинског фонда из Инђије.

- Стој! - повика из свег гласа један дедица, дугих увијених бркова. - Прекидај збор!

- Зашто, деда? - пита председавајући.

- Зар не видиш по њиховим презименима да од пута нема ништа.

Сала се проломи од смеха, а Крчединци добише пут у рекордном року.

18

IV

Радно време и нерадно време

Драган Ћук, наочити омладински активиста, после недовршене Више графичке школе у Загребу, враћа се у Руму.

Издржава јуначки жестоку критику због неуспеха, да би га румски општински оци, после свега, запослили у ИГМ – циглану Рума.

Тамо је директор Милан Ивошевић, који ово решење не прима вољно. Гунђа у себи и мерка новог стручњака

Првог дана, Ћук касни. Кашњење се понавља и другог дана, само нешто виша. Трећег дана Ћук прекардаши.

Ивошевић га позове на разговор. - Слушај ти, Драгане, у ову фабрику мораш долазити на време. То важи за све, па и за тебе. А после радног времена, можеш да радиш колико хоћеш, нико ти не брани.

После тог разговора, Ћук више није долазио на нови посао.

18

Отворено писмо

Поплаве у Војводини. Тито долази у Нови Сад. Обилази угрожени делове града. Ситуација крајње озбиљно. Воду заустављају последњим напорима. Титу износе планове одбране. Он каже да се морају предузети мере, да се никад више тако нешто не догоди.

После тога, пријем на Петроварадинској тврђави. Протокол строг. Све је предвиђено у детаље. Тито ће се задржати кратко. Музика је званична: Петроварадински тамбураши.

У једном тренутку Марко Перичин – Камењар сремски Чапајев, после неколико чашица, позива тамбураше за сто. Протокол је збуњен. Не зна како да реагује. Збуњени су и тамбураши, али ипак прилазе Камењаровом столу.

Камењар заповеда: - Нама Стаљин из Русије пише!

Музика засвира. Песма тече: - Партизани, не бојте се више.

Сви ућутали. Слушају. Људи из протокола се загледају. Музика наставља: - А ми њему отворено писмо, да се никад ни бојали нисмо.

Тито се диже, позва Камењара за сто и весеље потраја до зоре.

18

Ратни закон

После тршћанске кризе, Камењар, као командант 52. дивизије, која је требала да прими први удар у случају рата против Италијана, стиже у Нови Сад, на одмор. Одлази у ПК СКВ и пита:

- Другови, шта има ново?

У Комитету се снебивају, непријатно им:

- Знате, друже Марко, имамо проблема са вашим Сремцима. Не поштују Закон о агроминимуму. Не секу кукурзовину поред путева и пруга и ретко ору земљу у јесен.

- То је немогуће – као изненађен је Камењар. Него, проверите ви да ли је партизански закон из 1942. године укинут или је још на снази.

- Какав закон! - чуде се сви.

- Тим законом партизани су забранили да се сече кукурзовина поред путева и пруга, како би могли да поставе заседу Немцима. Тај закон, сигуран сам, није укинут, а Сремци су дисциплиновани па га поштују – шеретски заврши Камењар.

18

Хајдучки брег

На Летенку, омладинско насеље у Фрушкој Гори, стиже у посету штабу СОРА Камењар. После обиласка трасе пута који је грађен у то време, Камењар изражава жељу да посети Хајдучки брег, место на којем је формиран Фрушкогорски партизански одред, односно где су привремено били смештени бегунци из митровачке казнионе августа 1941. године.

Командант се нађе у небраном грожђу. Каже искрено: - Чика Марко, ја нисам био на Хајдучком брегу. Јавише се многи који изразише жељу да посете ово значајно спомен - обележје. Међу њима су, поред омладинаца, и генерал Срета Савић Коља, група бораца, представници комисије за неговање традиција НОБ.

Лутају летњи дан до подне, али Хајдучког брега нема, као да га је неко однео са Фрушке горе. Или добро маскирао. Да га не нађу ни пријатељи ни непријатељи.

Знају, у близини је Летенке. У своје време је постављено и спомен – обележје. Али не могу да га понађу...

Прекидају трагање. Старији су уморни. Враћају се на Летенку. Само је Каменџар упорен. Иде стазама зараслим у шикару. Псује све по реду. Борце за неговање традиције НОБ посебно.

После сат – два налази спомен – обележје потпуно запуштено. Једва је успео да приђе.

- Зар се овако чувају светиње? Како бисте ви пронашли споменике у Босни и разним гудурама широм Југославије? – љути се Марко.

Посматрано са ове дистанце, чини се да неки догађаји предсказују будуће време, само их ми, нажалост, не схватамо и не унемо да тумачимо, па нас стално – изненађују.

18

Плате председника општина

После једног састанка са председницима сремских општина, председник Среза Милан Степановић Матроз пита:

- Другови, колике су вам плате? Је ли то регулисано општинским одлукама?

Председници, редом како си седели за столом, говоре. Дође ред и на Станислава Радосављевића Стајка, председника општине Мачванске Митровице, рођеног брата народног хероја Добросав Радосављевића Народа. Стајко стидљиво рече суму. Испаде да је његова плата неупоредиво мања од осталих.

Матроз наређује: - То одмах да исправиш на првој седници скупштине.

- Никако, друже Матроз – побуни се Стајко.

- Зашто?! – зачуди се Матроз.

- Па у скупштини има бар десет одборника који би обављали дужност председника општине бесплатно.

Стајко преведе ствари, као и увек, на веселу страну, на шта се остали слатко насмејаше.

А, у тој шали било је и доста истине. Стајко је знао менталитет своје средине и искористио је прилику да се и на свој и на рачун својих суграђана мало нашали.

18

Педагошке мере

Милан Степановић Матроз постављен декретом за директора “Магнохрома” у Краљеву. Фабрика је у изградњи. Треба решити

многе ствари пре пуштања у рад. Почине производња. Сваки дан Матроз тражи извештаје. Проблеми се решавају у ходу.

За велики број људи потребан је и велики, добро уређен санитарни чвор. Брзо је и то било сређено.

Али, једног дана, поред других проблема, Матроза обавестише о превеликом утрошку тоалет папира. Нема друге, неко краде и носи кући.

- Треба поштрити контролу – закључују шефови..

Матроз се насмеја: - Оставите контролу, повећајте снабдевање санитарних чворова. Кад људи навикну на тоалет папир, сами ће да купују.

18

Према момку и огледало

Матроз се изгубио негде на терену. Нема га три дана. Нико у срезу не зна где је. Сви нарађају у шапћу. Али, нико да каже гласно.

Обавештен је и Ђорђе Гвозденовић, секретар Среског комитета Савеза комуниста. Ђорђе се одлучује да каже Матрозу: да то што он ради није у реду, да се то коси са ликом комунисте, а поврх свега, ту је и јавно мњење, које прича на сва уста, па и додаје мало приде.

Матроз стиже на радно место. Звони телефон. - Да, овде Матроз.

- Овде Ђорђе.

- Кажи.

- Сточари из сремских задруга нас позивају, да обиђемо неколико фарми. Ако немаш ништа против, да пођемо.

- Да пођемо - сложи се уз смешак Матроз. - Доста сам гледао певачице по кафанама, сад мало да гледам и кравама под реп.

18

Драга и атомска бомба

Дугогодишњи шидски политичар Драга Симановић, као председник општинске организације ССРН у Шиду, држи предавање у Моровићу о атомској бомби. Предавање има написано, треба само да прочита. Али, мало се прибојава. Биће питања. Како да одговара кад нема благе везе.

Сала пуна. Драга је некако прочитао текст. председавајући пита: - Има ли шта нејасно?

Диге се један мештанин. Драга претрнуо. Мисли, биће брукe. Овај поче: - Друже Драго, ми имамо већу атомску бомбу од те о којој ти причаш?

- О чему се ради?

- Наш су атар напале срне, муфлони, дивље свиње, зечеви и то из војног ловишта које није добро ограђено. Штете су велике, а одштета је никаква и тешко је наплатити. Кажи ти нама шта да радимо с нашом атомском напасти?

Драги свануло. Разговор је прешао на његов терен. Као бивши лугар, одмах им предложи решење, задовољан што се лако извукао из атомске замке.

18

Ђура из Сусека

IV

У Сусеку Збор бирача. Активиста из Новог Сада објашњава нове привредне мере. Излагање стално прекида првоборац Ђура, оспоравајући излагање активисте.

Председавајући га опомиње, али не помажу упозорења.

Активиста, изнервиран, повишеним тоном каже Ђури: - Слушај ти, друже, за ово о чему ја говорим, ти си ситна риба.

Ђура се диже, ослони се на штаке и истим тоном одбруси: - Слушај ти, друже, ја нисам ситна риба. Ја сам за тебе сом, и ти не можеш тако да се понашаш према мени.

Кад Ђура заврши, сала се — заталаса...

18

Гина и Карели

На крају Борковачког шора, у Добринцима, комшије често седе у јендеку и препричавају договорштине из села и белосветске вести. Једно вече поведе се разговор о Карелију. То је онај делија који се хвалио преко штампе да, поред стакла, жилета и других предмета, може појести и целог “Фићу”. Неки сумњају, други верују, а Гина Бељин ће шеретски:

- Није мени што он једе стакло и гвожђе и што ће појести “Фићу”, ал’ шта бећар саре, да ми је знати.

18

IV

Брига о Галерији Саве Шумановића

Приликом посете Шиду, обишавши споменике НОБ и знаменитости града, Тито изрази жељу да посети Галерију Саве Шумановића. Уприличено је да се Тито састане и са Персом, мајком Савином. Тито се срдечно поздравља са старицом, интересује се за све, па и за здравље баке Персе.

- Добро је, Председниче, али старост је све тежа.

Тито је теши и одобрава с разумевањем.

Драга се нађе да објасни на свој начин бригу о Галерији, па му дискретно, али довољно гласно, рече: - Друзе Тито, чим она умре, општина ће преузети комплетну бригу о Галерији и Савиној кући.

- Бога му, председниче, немој се ти тако журити. Све ће доћи на ред. Нека мајке нек' још дуго поживи – покуша Тито да изглади непријатност.

18

Стигло га време

Завршавајући састанак са председницима сремских општина, Матроз каже: - Нека остану Миле Томашевић, Пера Црвенковић и Драга Симановић.

Миле, који је испричао ову догодовштину, преслишава се шта ли је забрљао прошле недеље и ко га је откуцао?

Матроз почиње званично: - Друзе Драго, код мене је пријава неких жена из Шида, да их нападаш, мада су ти већ неколико пута дале на знање да их оставиш на миру. Кажу, немају другог избора, па ми се обраћају путем писма.

Ситуација није нимало пријатна. Сви ћуте и гледају у Драгу. Драга, уздахнувши дубоко, признаде скрушено: - Могуће је, друже председниче... Док сам ја радио те безобразлуке, притужби није било. Сад, ето, и то се десило. Шта могу, стигло ме време.

- Шта кажете ви, другови, - обрати се Матроз Милу и Пери?

- У праву је сто посто – углас потврдише сведоци.

18

Коњ и кобила

Лекар митровачке болнице, чувени хирург Лазар Лазић, опслужује и Дом здравља у Руми. Једног дана доводе му чувену пијачарку Дебелу Десу.

Као стару познаницу Лаза је упита: - Шта је, Десо, шта се десило?

- Докторе, ударио ме коњ у груди, чини ми се да је све разбио у грудима, - каже Деса.

Доктор је прегледа, прописа лекове и одреди даљи ток лечења. На крају, непосредан, а Сремац од крви и меса, доктор Лаза скреса: - Како то да ти се деси, јебо те коњ.

Деса опћута, истрпи сва докторова заједања и пецкања. А, кад дође последњи пут на превијање и доктор потврди да је све у реду, Деса дође до врата, и окрену се и рече: - Докторе, није био коњ, него кобила, јебо је ти.

Доктор се зацени од смеха, истрча у ходник позва колеге да им саопшти, како га Деса пребаци с коња на кобилу.

18

Камењар и Камењарка

Камењар залутао у неку кафану на Фрушкој гори. Друштво весело, мало се поквасили, па певају за певачицом. У једном тренутку певачица се нешто побунила. Неће да пева. Прошло јој је радно време. Камењар се љутну: - Знаш ли ти, девојко, ко сам ја?

- Не знам, а и не тиче ме се – одбруси певачица.

- Ја сам Камењар – поче Марко и не доврши мисао...

- А, знаш ли ти, друже, ко сам ја? Ја сам камењарка – као из топа одговори певачица.

- Камењар се насмеја и рече: - Честитам ти, сестро, од наше си сорте.

После тога нико није гледао на време, песма се орила до касно уноћ.

18

Нема мере за вино

Разболео се Љуба Шумар из Ирига. Доктор га прегледа рутински, и успут, пита: да ли пуши, колико пије, да ли једе масно? Најподробније га испитује о пићу, јер наслућује његов проблем.

- Па колико, Љубо, попијеш дневно?

- Докторе, тешко је то знати...

- Па, рецимо, чашу, две, литру?

- Докторе, ми имамо своје вино. Пијемо по вољи, кад смо жедни. Знам само да сваки дан донесемо четири литре соде, да пресечемо чашу вина. Соду обавезно потрошимо, а колико вина, то не би' знао рећи.

Доктору је заказао мозак пред таквим рачуном..

18

Оправдање за судију

Јазачани нешто “забрљали”. Против њих неколико подигнута је оптужница. Стиже им и позив. Време зимско. Снег до појаса. Једва су се пробили до Ирига. Ипак стигоше на време. Поседаше у чекаоницу. Међутим, судија се не појављује у заказано време. Јазачани почињу да гунђају, прво тихо, па све гласније. - Ди је судија? - питају дежурног чиновника.

- Сачекајте мало, сад ће судија – умирује их службеник.

Прође још пола сата, суђење не почиње. Нема судије.

- Докле ћемо да чекамо? Какав је то начин!? – нервозни су Јазачани.

Љутну се и чиновник: - Шта се дерете. Човек се синоћ мало провеселио, па не може јутрос да устане. Глава му пуца од бола.

- А, то је у питању. Па што одмах не кажеш. То је оправдано. Доћи ћемо ми други пут. Ајд' збогом! – помирљиво ће Јазачани.

18

Мама хоће, тата не да

Један Лаћарац прода коње на шабачком вашару, мало се провесели у кафани, па крене пешке кући. Рачуна стићи ће га неко и повести. Тако и би. Стиже га један старији човек из Богатића и љубазно позва у кола. Успут поче упознавања. Питају се о здрављу, породицама, пословима. Причи никад краја. На уласку у Богатић,

кочијаш предложи сапутнику да преноћи код њега, јер се спушта мрак. Лаћарац пристаје.

Улазе у лепо двориште. Кућа лепа. Свеже окречена. Све делује домаћински.

Седају за сто. Домаћин послужује вечеру. Гост се интересује: откуд домаћин сам у оваквом домаћинству?

- Жена је одавно умрла, ћерке се поудавале – каже са сетом домаћин.

- Па што се не жениш? – пита гост.

- Не могу да нађем праву прилику. Бојим се да не натрчим на неку злоћу, и шта да радим онда у овим годинама.

Гост, као снебивајући се, пита га после кратког ћутања: - Да ли би се ти оженио мојом мамом? Добра је жена, домаћица и кућаница...

Домаћин је изненађен. Не зна шта да каже. На крају одговори:

- Па, нисам је видео. Не знам шта би она рекла. 'Оће ли пристати?

- То је лако проверити. Отићи ћемо сутра у Лаћарак, па се договорите.

Ујутру поранише. Младожења истимарио коње. Обукао се парадно, па кренуше пут Лаћарка. Стадоше у Лаћарку, пред удавачину кућу. Лаћарац сиђе са кола и замоли младожењу да мало сачека, док он не пита маму хоће ли да се уда. После кратког времена, ево га, враћа се и каже: - Мама 'оће, али тата ни да чује.

Младожења се скамени. Окрену коње и правац - Богатић.

Лаћарац је себи обезбедио бесплатан превоз, чича из Богатића је упознао правог сремског шерета.

18

Враћање просидбене јабуке

Стриц и синовац живели као вукови у домаћинској кући у Стејановцима. Досадио им самотњачки живот. Чули су за једну девојку у Шашинцима. Истина, из сиромашне је куће, али кажу да је поштена, вредна и послушна.

Синовац доспео за женидбу. Реше да иду и да је испросе.

Јесењи дан поподне. Киша је обилно падала. Блато до колена. Они поскидају опанке, па преким путем у Шашинце. У торби јабука на дар млади.

Девојчин отац, заклао бравче и припрема вечеру за просце. У току је прављење "материје" за кобасице. Пробају да ли је све по

мери. У том тренутку стижу и просци. После поздрава и упознавања, стриц се одомаћио. Предлаже синовцу да пробају “материју” за кобасице. Захватише млевено месо један, па други, говорећи да треба додати бибера, соли и паприке. Нестаде више од пола меса. Домаћин гледа шта га је снашло.

Улазе у кућу. Почиње уобичајени протокол. Просци сопштавају циљ свог доласка. Стављају на сто јабуку. Домаћин ће им дати одговор за дан - два.

Почиње вечера. Просци јешни. Поједоше све што би изнесено на сто. Балон вина, муком набављен, оде до последње капи. Плануше и колачи.

Након вечере, стриц предложи домаћину да се мало забаве, чикајући се са вуруном, која је служила за грејање дневне собе. Први узима залет стриц. Удари фуруну главом и проби зид, те једва извуче главу.

- Не издржа – саопшти победнички домаћину.

Домаћин занемео, једва чека да гостима види леђа.

Просци после ове “забаве” одоше уз молбу да им јаве шта каже девојка око удадбе.

Чим гости напустише кућу, домаћин посла свог рођака, да преким путем врати јабуку у Стејановце.

Кад им вратише јабуку, стриц рече: - Синовче, оца им бећарског, неко нас је обрукао код девојке.

18

Према воловима или људима

Бранислав Лепотић Чичак, шумарски инжињер, за време студија, долази са другарима код оца да нешто попију. Вече је. Време легања. Отац увелико спава. Чичак га буди: - Ћале, изнеси ракије. Дошли моји другари, па да мало попијемо.

Отац, у пролазу пита Чичка: - Хоћете ли пити к’о људи или к’о волови?

- Како је то питање! – увреди се Чичак, а ни другарима није баш право.

- Па да знам колико ракије да донесем. Ако ћете пити као волови, биће довољан један сатлик, они знају колико им треба. Ако ћете пити као људи, да донесем балон – рече чича и упути се у подрум.

18

Војичин рапорт

Војислав Марковић Војица, учитељ,. па после професор социологије из Беркасова, почео је учитељовање на Косову. Одатле је отишао у војску. Младом и немирном духу, тешко је падало служење кадровског рока у Задру. Једног недељног поподнева, рибао је по казни ходник, кога су војници звали аутопут.

Нерасположен, без блузе и капе, раскопчане кошуље, безвољно је отаљавао посао. Наилази дежурни официр, прође поред Војице, а овај не подиже главу.

- Сремац, зашто ти не поздрављаш старешину? – упита капетан.

- Друзе капетане, како ћу кад немам капе.

- Како, зар и то не знаш? Држи ову шапку, стави је на главу. Ја ћу да риба ходник, а ти наиђи да ти покажем.

Војица се забечи и оштрим кораком прође поред капетана - војника. Овај се диже, стаде мирно и благим наклоном главе поздрави Војицу. Војица узврати: - Врло добро, продужи рад!

- А, то знаш, оца ти мангупског – одреза капетан и додели му још једну смену рибања ходника.

18

Мера за неумерене

Лета господњег 1953, по декрету Министарства за просвету Србије (министар Митар Митровић Ћилас), у Брњаку – Косовска Митровица раде четири учитеља: Војислав, Душан, Станко и Слободан. Два Сремца и два Мачвана, мада су за надлежне сви били Сремци.

Због изузетних резултата у настави, по одобрењу начелника за просвету Ђорђа Божовића, учитељи су имали право да, једном месечно бораве у Косовској Митровици ради забаве.

Једном приликом одсели су у хотелу “Јадран” у центру града. После пријатне вечери и забавног програма, млађе колеге одоше на спавање, а Војислав Марковић Војица остаје још мало.

Негде после поноћи, чује се нека галама и гужва. Портир се жестоко расправља са Војиславом. Обраћа се учитељима, који се трзају из дубоког сна: - Другови, овај овде тврди да је ваш колега и да је са вама у соби, а ја не верујем.

- Тачно је, с нама је – кажемо кроз смешак.

Војислав се победоносно обраћа портиру, а и колегама: “Он мене убеђује да сам пијан. А 'ди се човек може опити од седам литара вина.

Војислав је, иначе, био ђак Карловачке учитељске школе, па је имао добар педигре.

18

Парола: снађи се

Откуп пољопривредних производа у Срему је у пуном замаху. У земунском срезу предњаче по суровостима према сељацима. Ангажована је чак и полиција на коњима (Купиново, Обреж, Ашања). Тражи се више него што сељаци могу да испоруче. Последње зрно жита се узима.

Парола: снађи се! - постала је знак распознавања сиромашним.

У Ашањи је на челу комисије за откуп Дановић Никола Колак, првоборац, учесник битке на Сутјесци. Дисциплинован у извршавању партијских задатака, нема ни према коме обзира.

Једнога дана долази један комшија Ашањац, и моли да му се смањи обавеза, јер није у могућности да је изврши.

Колак је кратак и јасан: - Друзе, снађи се.

Сељак се окрете и без поздрава напусти канцеларију. После пола сата, ево га поново: - Друзе Никола, снашао сам се. Дотерао сам свиње, колико си тражио.

- Ето видиш - победоносно ће Колак – све се може, кад се 'оће.

Свиње су преузете, сељак се раздужио, а Колак, после радног времена, стиже кући.

- Никола, ја сам нашем комшији испоручила свиње које си ти дао – каже му жена.

- Какве свиње, побогу жено! – изненади се Колак.

- 'Ајде шта се правиш, као да не знаш шта си се договорио са човеком – наставља жена.

Колаку сине кроз главу: - Па то је бећар применио паролу: снађи се.

18

Да се зна ред

Ауто-пут Београд – Загреб тек што је пуштен у саобраћај, а сељаци из околних села, већ намирисали тржиште. Први су поред пута стали бостанџије, а поред бостана продавано је и друго поврће. Деда Стеван Вукин из Сибача је међу првима.

Једне недеље пристиже од Београда повеће путничко возило. Застаје испред дединог бостана.

- Деда, могу ли да пробам лубенице? – пита један младић.

Деда Стеван наочит, крупан у сремској ношњи (кошуља од платна, гаће од шест пола), пре одговора, упита: - Децо, ко је од вас возач?

- Какве то везе има са пробом лубеница! – изненађен је момак..

- Како не би било везе. Лубенице су тако слатке, да ће му се руке залепити за волан, ако их буде дирао.

- Јел' тако деда?

- Тако је, децо.

- Е, онда товари пун пртљажник, после ћемо пробати – насмејаше се путници.

18

Председник и музика

Дугогодишњи председник Скупштине општине Пећинцима Миле Томашевић, иде службено у Нови Сад. Вози га Илија Бошњачки Лептир, склон вратоломним вожњама.

На кривинама преко Фрушку горе, не зна се шта више шкрипи: кочнице или гуме. Миле ћути и све подноси мирно. Кад су прешли Иришки венац, Миле нареди: - Лептире, стој!

Лептир притисну кочницу и кола стадоше. Миле тренутак – два ћути, а Лептир га гледа.

- Слушај ти, Илија, - строго ће Миле. – Ја кад 'оћу да слушам музику, идем на Обедску бару, наручим купинске Цигане и почнем са општинском химном: "Дођи драга на Обедску бару", па редом, а не да ми ти свираш кочницама и гумама. Је л' јасно?

- Јасно, чика Миле, рече Лептир и до Новог Сада одвезе прописаном брзином.

18

Шта хоће Експрес политика

Миле Томашевић је имао доста проблема са полагањем возачког испита. Ипак, после неколико покушаја, положи га. Добије дозволу. Углавном је возио на релацији Брестач – Пећинци, пажљиво и полако. Проблема није било.

Једно вече, кад се друштво мало накувало, одлучи да иду у Београд.

Миле пали општински “Рекорд”, робусно возило регистровано за пет особа и креће. Од Брестача до Београда путују срећно. У Београду настављају започето: доливају и преливају.

Око поноћи, повратак. Идући ка Бранковом мосту, уместо да скрене улево, Миле продужи право, пробије заштитну ограду, возило падне предњим делом на пут подвожњака, окрене се кровом надоле, и свих пет путника задобију теже повреде.

Вест већ те ноћи стиже у Пећинце. Мала средина жељна сензација коментарише догађај на свој начин. Ко год чује, причу надобрађује. Највише има злурадих коментара.

“Експрес политика” се посебно окомила на Мила. Пише:

- Председник општине злоупотребио положај. Довео у питање четири живота. Угрозио саобраћај на прометном месту у Београду. Потребно предузети енергичне мере против прекршиоца у саобраћају.

После неколико дана, Милу долази посета из Пећинаца на ВМА. Ту је и секретар комитета. Миле је сав у завојима. Једва говори.

Сви су задовољни Миловим опоравком. Скрећу разговор на веселије теме, али не могу да избегну удес. Кажу му: - Председниче има доста коментара поводом удеса. Углавном су неповољни, нарочито после писања “Експрес политике”.

- Знам да сам крив – каже Миле. Спреман сам да прихватим сваку казну, коју ми одмерите. Нећу се жалити. Међутим, шта хоће та “Експрес политика”? Уместо да ме предложи за награду, што сам извео прави подвиг, прелетео пет метара, пао на бетон, незнатно оштетио возило, сачувао животе својих сапутника, они дигли галаму до неба о злоупотреби службеног положаја.

Кум заборавио име

Припреме за оснивање “Агроруме” теку по плану. Усваја се извештај комисија и радних група за припрему самоуправних аката будуће радне организације. Изабрана је комисија за избор имена фирме. У оптицају је више имена. Свако има и своје кумове и своје навијаче. Комисија треба да се определи за једно, с обзиром на основну делатност будуће организације.

Председник комисије Мирко Велимировић изнео је принципе које треба да задовољи ново име фирме: да у називу, поред имена, буде истакнуто седиште фирме, да истакне основну делатност, да буде што краће, да се лако преводи на стране језике, да се лако изговара, итд.

Предложивши све то, комисија усвоји принципе, мада председник, набрајајући силне захтеве, заборави да каже име фирме.

Славко Стокић то примети и рече: - Људи моји, остаћемо некрштени.

Председник је вероватно рачунао како ће се новорођенче звати, ако буду добри резултати.

39

Кобила оповргла ветеринара

Славко Никшић Мауки, председник фрушкогорског Среза, са седиштем у Руми, био је симпатичан и непосредан човек, који се често служио Вуковим речником. Једном приликом гледа он своју службену кобилу Лилу и учини му се да је ждребна. (Функционери тада нису имали аутомобиле, него су се возили гиком.) Позове зато телефоном ветеринара Алексу Ковачевића да прегледа Лилу.

Алекса прегледа Лилу и саопшти Маукију: - Кобила није ждребна.

После непуна два месеца Лила се ождреби. Мауки позва поново Алексу и упита: - Је ли, Алекса, шта ти оно рече за Лилу? – Када му Алекса потврди да није ждребна Мауки му одбруси – Јебо ти њу, ено је ождребила се, дођи одмах на ракију.

39

Недокучиви рачуни

Кума Ђорђа Чанацића обрати се чувеном румском зубару доктору Дедоуху, жалећи се на неиздрживу зубобољу. После прегледа доктор јој рече да један зуб треба vadити, а два поправити. На питање: Колико ће то да кошта, она рече да јој је то много.

Поздрави доктора и крене, али се на вратима заустави и упита: - А, колико би коштало да поправим целу доњу вилицу?

Доктор Дедоух, озбиљан и строг, рече јој, изненађен: - Иди, снаја, до ђавола. Скупа ти је поправка три зуба, а питаш пошто је поправка целе вилице.

- Рачунам, докторе, шта ће, на крају да испадне јефтиније – рече кума одлазећи.

39

Апанажа за свирце

Збор бирача у Брестачу. Присутан је и Миле Томашевић, председник општине. Намазан свим мастима, Миле одговара на свако питање.

На крају га један од његових мештана упита: - Миле, реци нам колика ти је плата?

- Тридесет хиљада – одговори Миле.

- Е, богами, то је велика плата – повикаше Брестачани.

Миле се не да збунити: - Чекајте људи, па ја барем десет хиљада дајем свирцима, сваког месеца, па сад израчунајте колико мени остане.

- Ако је тако, онда је у реду – слежише се, уз опште одобравање Брестачани.

Тако председник доби апанажу за свирце.

39

Збуњујући називи

Пролази улицом дечак поред деде на клупи. Деда га пита: - Чији си ти, мали?

- Ја сам из Ногавице - одговори љубазно малишан.

- Иди у очин, знам то. Одакле можеш бити него из "ногавице"?

- Него, реци ти мени чији си.

Дечак одговори, а шерет деда, заглади бркове и намести се да дочека другу муштерију.

Напомена: Добринци имају улице необичних назива. Једна од њих је и Пикаћ. Згодна за различите игре речима.

39

IV

Ко не мења мишљење

На састанку колегијума директора “Сирмијума” договора се о обезбеђењу средстава за изградњу нове фабрике за прераду воћа и поврћа у Руми. Директор Мита Димов, одличан тактичар и толерантан човек стрпљиво води састанак. Успева, на крају, да постигне сагласност свих присутних да помогну изградњу. Два најважнија директора обавезују се да ће урадити најважнији део посла у обезбеђењу новца.

После неколико дана један од њих сазнао је, да му је колега одустао од договора. Чим су се срели, упита га: - Зашто ти промени мишљење?

- Јебеш човека који не мења мишљење – одговори овај.

Каже право наш народ: Од човека који у свакој прилици мења мишљење, гори је једино онај који никад не мења мишљење. Да ли је и овог пута то било у питању, показаће време и “Румен”.

39

Може само до црте

Батушка Шијачки био је први комшија чика Николи Малетићу Бундеви, који је једини у селу имао воћњак по свим стандардима, са садницама купљеним у расадницима широм Срема.

Загорка, супруга Николина, замоли Батушку да продаје њихове јабуке и крушке на румској пијаци. Рекла му је цену и дала баждарен кантар, да не би имао невоље са муштеријама и инспекцијом.

Батушка прихвати, али замоли Загорку да му не кантару једном цртом обележи меру за један, а са две црте за два килограма, јер је био неписмен, па се није разаберао ни у слова ни у цифре.

На пијаци је све ишло без потешкоћа. Воће добро, купаца доста. Али, једна госпођа затражи три килограма јабука.

- Драга госпођо, може само до друге црте! – озбиљно одговори Батушка, док га је госпођа гледала с неверицом.

39

Фића без рикверца

Шездесетих година у Руми нико није имао приватно возило, изузев Бате, архитекте, који је крајем 1959. купио “фићу”. Због одласка на ново радно место 1962. године, Бата реши да прода кола.

На оглас се јавио Буда Стојковић, управник румске библиотеке и познати дечији песник, који је баш тих дана положио шоферски испит.

Већ тог дана, Румљани су видели поносног Буду, како возика “фићу”, али упадљиво спорије од професионалних возача.

Једном приликом не допадне му се како је паркирао кола испред своје куће, па седне, да контакт и покуша да их помери уназад. На велико изненађење, установи да “фића” нема рикерц. Одмах му постане сумњиво. Присети се да је Бата лако и брзо прихватио нижу цену. Значи: ту лежи зец, закључи.

Ипак позва шофера из општине и пожали му се. Овај установи да фалинка није код “фиће” него у Будиној “Б” категорији.

39

Болно вађење зуба

Познати сремски зубар и још познатији певач војвођанских народних песама, уговорио је гостовање у једном фрушкогорском селу у 19 сати. Чекаоница пуна пацијената, те он замоли управника Дома здравља да га пусти раније с посла. Управник није имао разумевања за његову уметност, већ му рече: - Можеш ићи, тек кад завршиш с пацијентима. Враћајући се у ординацију зубар спази у чекаоници једног свог пријатеља. Уведе га преко реда, посади на столицу и замоли га да вришти из свег гласа, објаснивши му претходно зашто то тражи. После неколико минута урлања, доктор провири кроз врата и повика гласно: - Следећи! Нека уђе следећи! – у чекаоници – никог!

Захваљујући својој досетливости доктор је стигао на време да развесели радознале Фрушкогорце, а испоштовао је и управниково наређење.

39

IV

Одбрана на саски начин

Пера Радојчић и Милош Ракар се споречкају на фудбалској утакмици. Милош потегне песницу и распали по Пери. Нађе се ту и Мита Ђаниш, који стане у Перину одбрану, па сав важан каже:

- Удари га још једном, ако смеш!

Милошу није требало двапут говорити, удари још јаче.

Мита, опет: - Удари још једном, ако смеш!

Милош удари. А кад Мита, зачикавајући Милоша, заусти да још једном понови, своју "претњу", Пера закука: - Молим те, Мито, немој више да ме овако браниш.

39

Асфалтирање улица

На седници Скупштине општине Инђије, под председништвом Слободана Трифуновића, расправља се о предлогу буџета. Бранко Сабов, делегат из Нових Карловаца каже: - Видим да сте предвидели средства за асфалтирање улица у Сланкамену. Немам ништа против, али и ми за наредну годину планирамо исти посао, те предлагем да и ми добијемо исти износ као и Сланкамен.

Председник, чије је прво радно место било у Новим Карловцима, подржи предлог и одборници га усвоје.

Тако и Сланкамен и Нови Карловци добију по двадесет пет милиона динара за асфалтирање улица.

Председник пита Бранка Сабова, да ли је задовољан учињеном допуном буџета.

- За Сланкамен са слажем, а паре предвиђене за нас дајте Крчедину. Њима су потребније. Ми ћемо својим средствима урадити у нашем месту.

То рече и седе, потврдивши тако познату изреку: да Сремци често неће ни како они хоће.

39

Сада неће закаснити

За време преврата у Чехословачкој, када су руске трупе упале у Чехословачку, румски агроном Живорад Толић Толе је добио позив за мобилизацију. По првој верзији догађаја, Толе је овако реаговао: - Е, Толе, ако си закаснио 1941. године, сад нећеш!

По другој верзији, чим је добио позив, укључио је радио. Са радија се чула народна музика, веселе песме као и сваког дана.

- Толе, можеш да идеш - рече себи, - да је ратно стање на радију би биле борбене и војничке песме.

39

Прогоне га Пере

Жалио се Толе: - Од како сам у државној служби, прогоне ме Пере. Пре рата, генерал Пера Живковић. После рата, Пера Стамболић. А у Руми, Пера Жунковић.

39

Јунак са телевизије

Једног дана, без најаве, бануше два иследника из Београда код Гојка Ковачевића, командира милиције у Руми. После званичног представљања рекоше да су дошли да обаве информативни разговор са Браниславом Петрићем Прлетом, познатим боксером. Питају Гојка где и када може да им обезбеди разговор са Петрићем.

- Тренутно не можете с њим разговарати, али вечерас га можете да видите, ако имате телевизор – намигнувши присутном милиционару, одговори Гојко.

Петрић, иначе врхунски боксер, имао је стално проблема са милицијом због кафанских туча, а тог дана на Европском шампионату у Москви освојио је медаљу за Југославију. Телевизија је преносила меч, што је Гојко искористио да пецне необавештене иследнике.

39

Похвала стручности

У пролеће 1959. године, позове директор Милован Милинов Теча Толета и Ђорђе Чанаџића у канцеларију. У канцеларији непознат човек.

- Ово је новинар Радио-Београда – представи га директор – дајте му све податке које буде тражио.

Толе се задржао с новинаром дуже од једног сата. Сипао је податке као из рукава.

После разговора, опраштајући се од директора, новинар рече:
- Камо лепе среће да сва пољопривредна предузећа имају оваквог стручњака. Одавно нисам добио овако опширне и прецизне податке као овом приликом.

Директор почасти новинара и новинар оде у Београд.

- Толе, дај ми свеску из које си давао податке новинару – затражи Теча.

Толе му пружи, а он прелиста, па рече: - Па, ова свеска је празна!

- Директоре, па ја све податке имам у глави – рече Толе пренераженом Течи.

39

Возачки испит

После неколико неуспешних покушаја да положи возачки испит у Руми, Толе се пријави у Пећинцима.

Заврши тестове, усмени део из мотористике, вожњу, и да мало одахне од напора, изађе у ходник. Недуго потом, за њим излази и председник испитне комисије.

- Много тражите, председниче, а и строги сте – рече Толе

- Како не бисмо били строги – поче председник. Ка бисте ви знали каквих ми имамо кандидата, рекли бисте да смо чак и благи. Ето, причају ми колеге да је један кандидат на испиту из вожње направио прави ршум у Руми. Био је пијачни дан, на улицама много света, возећи у рикверц, умало није погазио једну жену, а успут је изломио три-четири бицикла, паркирана пред оближњом радњом. Због таквих морамо да будемо строги.

- А јесам ли ја положио? – упита Толе

- Ви сте озбиљан човек и ваше знање је сасвим задовољавајуће. Положили сте – рече председник и врати се у учионицу.

- Толе, јунак из Руме, што ломи бицикле и плаши пиљарице, прећута свој идентитет.

39

Скок кроз прозор

Четврти април 1964. године, земљотрес у Бањалуци. Судија Чолак диктира у записник изјаве сведока. По завршетку, отвара

прозор и чује велику грају. Пита дактилографкињу: - Шта се то дешава, кад је толики метеж на улици?

- Био је земљотрес, друже судија – одговара дактилографкиња.

Не размишљајући о последицама, судија скаче кроз прозор. У несрећи било и и среће: судска канцеларија се налазила у високом приземљу, тако да је судија прошао само са уганућем ноге.

Ипак, на конкретном примеру сазнао је шта значи намах и без предомишљаја, што му је у судској пракси добро послужило.

39

Шта Станко не воли

Станка Ерора није било лако дефинисати. Као шофер у “Агроруми” био је тачан, савестан и озбиљан. А, кад би му се указала прилика, умео је да се нашали и да развесели друштво, које шалу од њега није очекивало. За памћење је остао његов списак ствари које није волео.

Кад би негде сео с колегама, од дуга времена, слушајући вицеве и приче својих доконих другара, у згодном тренутку јавио би се и он: - Људи, ја највише мрзим три ствари: старијег човека у чину млађег водника, шофера који вози са шеширом на глави и бркату жену.

Не знамо, после свега, да ли је остао при том списку или га је проширио, а разлога за проширење је било и превише.

39

Шта значи тачност

У јесен 1960. године, Ђорђе Чанаџић и четворица колега, били су у Енглеској као стипендисти енглеске владе. Од четрнаест енглеских шећерана посетили су дванаест. Првог дана имали су пријем код директора највеће шећеране, која је била домаћин овог студијског путовања.

- Кренули смо према директоровој канцеларији раније петнаестак минута. Мислили смо, боље је поранити него закаснити – каже Ђорђе Чанаџић.

Неочекивано, ту се нашао и један службеник из југословенске амбасаде.

Објаснили смо му наше намере, а он нас посаветова: - У Енглеској се на састанке не сме каснити, а ни ранити. Некоректно је према домаћину стићи пре времена.

Наравно, стигли смо у минут и стекли наук: своје време не треба расипати, а туђе треба поштовати.

39

Није чика већ ујак

На збору бирача у Доњим Петровцима Ђорђе Чанаџић, као активиста, образлагао је план и буџет општине Рума за наредну годину. Као и обично, за време излагања активисте била је велика галама. Председник месне заједнице узалуд је покушавао да умири галамџије. Кад му није пошло за руком, умешао се и Ђорђе. Мислио је да ће њега послушати. За око му је запао један времешан човек у првом реду, који је причао и гласно коментарисао сваку његову реченицу.

Замолио га је врло љубазно: - Чико, ви из првог реда, молим вас мало тише.

- Срам те било – загрме он. Сала се мало примири, а он настави: - Нисам ти ја никакав чика, већ – ујак.

39

Обрачун зарада

После десетак дана примене новог начина евидентирања и обрачуна зарада тракториста (сваки тракториста је сам себи уписивао учинак) почео је систем да пуца. Првих дана је било све у реду, а кад су видели да се “игра на поверење”, почели су да повећавају учинак, прво за педесет посто, па за сто посто, да би убрзо пребачај норме стигао до сто педесет посто...

Информација је стигла и до директора Милована Милинова Тече. Он нареди Јошки Нађу, творцу новог система, да направи појединачну анализу свих предатих радних листа. Милован позове збор тракториста управе Х у Руми.

После детаљног образложења Јошке: ко је и за колико пребацио план. Настаде тишина. Испало је да су неки радили дневно 26 па и 30 сати, јер оловка нема душу, не зна да лаже.

Милован грми: - Знате ли ви да на овој земаљској кугли постоји Америка?

Тишина. Нико да зуцне.

- Знате ли? – пита поново Милован.
- Знамо – одговарају полушапатом.
- Знате ли да у Америци има град Чикаго?
- Знамо - чује се одговор.
- А знате ли да су у том граду били најпознатији гангстери у Америци Ал Капоне и други? – Не дозволивши им да одговоре, наставља готово урлајући: - А ви сте, матер вам божју, још већи гангстери од њих!
То су биле порођајне муке радничког управљања. А, сви порођаји су болни.

39

Нема ништа без батина

Деда Милан Стокрп замоли сина да га повезе на њиву на којој су посејали три јутра кукуруза.

Видевши кукуруз деда рече: - Ову бруку ћеш решити тако, што ћеш га добро прихранити и окопати.

После неколико дана, као поручена, паде добра киша. Али, с кишом паде и лед. Деда Милан се већ почео да каје што је натерао сина да прихрани и окопа њиву, јер после леда од кукуруза неће остати ништа.

Ипак, после десетак дана, деда одлучи да оде до њиве. Не говорећи ником ништа, искраде се из куће, и кришом, пешке, оде да види кукуруз.

Кад је пришао парцели, протрљао је очи у неверици. Кукуруз је порастао и зелен као гора. Истина са пропараним листовима, али јуначки је издржао непогоду.

Деда Милан, онако за себе, процеди кроз зубе: - Пази, бога ти, нема ништа без батина.

39

Чобани с матуrom

Године 1939. одржана је бициклическа трка Београд – Загреб. Бициклисти су прошли и кроз Краљевце на путу према Загребу. На изласку из села, према Руми, чувао је своје овце Љубан Живковић. Кад су бициклисти прошли поред њега, приметио је неке новине на калдрми. Пришао је и видео француски спортски лист “Л екип”.

Узео их је, прилегао на баир поред пута и почео да чита. Убрзо наиђе и аутомобил са спортским новинарима, и кад видеше да чобан чита новине, застадоше. Запрепашћење је било још веће када су видели да су новине француске. Позваше из кола колегу из Париза да види то чудо.

Љубан им мирно објасни: - Код нас сваки човек мора да има завршену матуру и да зна један светски језик.

Неки се насмејаше, схватајући да се иза ове изјаве крије нека ујдурма, а Француз записа то као занимљивост са пута кроз Србију.

Тајне није било: Љубан је био свршени матурант гимназије у Руми.

39

IV

Скупа со

У време реформи 1965. године, све је поскупело мање или више, једино је со појефтинила.

Сеоски трговац, очекујући да и со поскупи, купи у Тузли 15 тона соли (пун камион). Међутим, из поузданих извора чује се да ће једино со појефтинити. Забринуо се човек: шта сад да ради? Али, проради му трговачки кликер и брзо се снађе.

Позове у радњу једну причљиву домаћицу којој се није ништа могло поверити, јер код ње беше: што на уму, то на друму и у поверењу јој рече: - Со ће да поскупи за преко сто посто, а неће је ни бити за дуже време у продаји. Немој ником да причаш, да народ не навали...

За сат времена, село се сјатило у продавницу, и 15 тона соли плануло је за час.

Не каже народ узалуд: Ко умије, њему двије.

39

Криви хлеб и бреновани купус

Кад би долазили на пијацу у Сремску Митровицу, Мартинчани су најчешће куповали: кривог хлеба (кифле) и бренованог купуса (карфиола).

И, ова прича је, наравно, филована шалом.

35

Поуздан сведок

Сремац, једини сведок велике туче, позван је у суд за сведока.

Судија га пита, с обзиром на место где се туча одиграла: - Да ли сте били пијани у тренутку туче?

- Нисам – одговори сведок.
- Значи, били сте трезни – наставља судија.
- Нисам – опет одговори сведок.
- Па, какви сте били? – зачуди се судија.
- Таман како треба – одговори озбиљно Сремац.

35

Жица уместо каиша

Питали једног сремског шерета: зашто Сремци употребљавају жицу уместо каиша?

- Та, има то практичне разлоге – каже шерет. – На прилику, кад се посвађаш са пргавијим од тебе, па тај извади брицу и убоде те у стомак, од жице не може да те распара од учкура па до бела грла.

Зло не чуло, а нико не испробао сремски патент.

35

Замењивање бика

Позове један Мартинчан Жицу Јојина, ветеринара, да му вештачки осемени краву.

Домаћин, очито наиван, а ветеринар Жица премазан свим мастима, каже: - Ухвати краву за рогове и мучи као бик, тако ће крава остати сигурније стеона.

Сиром човек гледа у ветеринара с неверицом, али мисли: откуд би се, опет, господин доктор шалио са таквим стварима?! Ухвати краву за рогове и почне да муче као бик.

Обавивши посао, ветеринар отвара врата на штали, кад испред штале “пола села” бурним аплаузом поздравише будуће теле.

35

Село са две славе

Лаћарак је једно од ретких места у Срему које на исти начин прославља две славе: црквену и партизанску.

Партизанска је 20. јула, а црквена – свети Архангел Гаврило 26. јула, шест дана после партизанске.

Многи се питају зашто две славе у тако малом временском интервалу?

Шпицлови одговарају: - Ако на партизанској не буде довољно избодених брицама, да се то одмах “поправи” на црквеној.

35

Мираз из Галиције

У своје време, кад се и то памтило, биле су у Манђелосу две слободне жене, код којих су се обучавали и стари и млади. Ствари су се искомпликовале кад је један деда од седамдесет година добио трипер. Село је брујало. Ђокица Миловац, шеф Месне канцеларије, да би сазнао ко је све ишао код Сиде и Персиде, позове прво Сиду.

- Сидо, Персида каже да се ти швалеришеш са ... - Ђокица наброји неколико муштерија.

- Мајку јој курвину, она то да каже за мене. Е, кад је тако, пиши ... – Сидо издиктира читав списак Персидиних швалера.

Затим Ђокица позва Персиду. Каже јој: - Сидо ми је рекла с ким се све швалеришеш у селу. Ево да ти прочитам.

- Мајку јој курвину (тада су се лаке жене тако звале) – опсова и Персида и поброји Сидине швалере.

Ђокица позове све по списку, да се јаве у Месну канцеларију, како би их отпремио доктору, да не шире болест. Међу старијим био је и деда Илија.

- Деда Илија, где ти заради трипер? Код које од ове две лакодајке?

- Нисам ни код једне – одговори деда – то ми је мираз из 1915. године, кад сам био у Галицији.

- Деда, да ниси заразио своју бабу? – пита Ђокица.

- Не дирам ја бабу, има томе ихај, ја сад тражим нешто млађе – рече сав важан деда Илија...

Некад су полне болести биле велико зло и лечиле се силом, ако би се прочуло да неко болује. Данас је то - мајчи кашаљ.

35

Ствар схватања

У Босуту се, својевремено, није сматрало грехом: рибокрађа, ловокрађа и шумска крађа. Дивљач и рибу народ је сматрао свачијим и ничијим. Једном, тако, Живан ловио рибу без дозволе. Ухвате га и – код судије за прекршаје. Живан скрене прво код Беље, којег су сви знали по надимку и тако га ословљавали. Пита га: - Беља, види ову цедуљу и реци коме треба да се јавим?

- Мени – одговори Беља.

- Е, у очин, па зар си ти судија за прекршаје?

- Јесам, Живане, а је си ли ти ловио рибу без дозволе?

- Да, ал' само једном, кад си био код мене на вечери!
- Ау, бога ти, је л' тако?! – зачуди се Беља.
- Тако је – рече Живан, гледајући га испод ока.
- Онда, иди у очин и немој ме више звати на вечеру, сем ако је сrneћи паприкаш - одврати му истом мером Беља.

35

Свиње са роговима

Босућани су били прави мајстори за прављење кобасица од сrneћег и јеленског меса. У оно прошло лоше време, кад су јунаци ових прича били срећни, млади и леви, Живан се вратио из лова и одмах дао на посао. Деци је припретио, ако шумар наиђе, да кажу да је тата заклао свињу и прави кобасице.

Дође шумар па набаса на Живанову децу, па их лепо пита:

- Шта ради тата?
- Ено, тамо у шупи, прави кобасице од свиње – углас ће деца.
- Је л' свиња имала велике рогове? – милује шумар по глави најмлађе дете и гледа га смешкајући се.
- Јесте, велике – великарне – одговори дете весело и показује рукама колики су рогови.

35

IV

Самопослуживање

Међу Лаћарцима има сваких фела: доброћудних, питомих, веселих и опуштених, безбрижних. То потврђује и ова прича. Једног лепог дана иде Шићанин – Шаров са вашара из Сремске Митровице. Топло, а он ожеднео. Види кафану, коју Лаћарци, због престижа, зову хотелом. Заустави кола, уђе у кафану, а оно – нигде никог! Осврне се: лево – десно, па пита: - Има ли овде неког ко послужује?

Са шора се јављају двојица углас: - Има, има, шта хоћеш?

Вашарџија изађе на шор и зачуди се: то се јављају она двојица што лешкаре у хладу на клупама, за које је мислио да су неки пијанци.

- Кажи, пријатељу – обраћају му се обојица.

- Попио бих шприцер – одговори Шићанин.

- Иди за шанк, лево је вино, а десно сода, па направи шприцер, али и за нас двојицу.

Човек слеже раменима и послуша.

Поука би могла да буде: Важно је организовати посао.

35

Порекло надимка Шарови

Дођу кртани у кућу Нове Лазића, угледног домаћина из Шида. По обичају, почну да завирују у сваки кутак и траже не би ли нешто ситно дрпили.

Деда Нова им каже: - Децо, немојте да се журите и узимате којешта. Ја ћу да закољем за вас јагње, а баба ће спремити ирошки паприкаш, па да се као људи погостимо.

Кртани пристану. Поједу у сласт паприкаш и залију илочким вином. Пред полазак деда Нова им каже: - Децо, кад сте се тако лепо најели, понесите за успомену и јагњећу кожицу.

- Па добро, деда Ново, ако ти тако хоћеш - рекоше весели кртани.

- Оде деда Нова у шупу по кожицу, а кад се врати, кртани занемеше: деда носи кожицу од шарова, који их дочека лавезом на капији. Одједном се отрезнише, ухватише за стомак, и из њих излете шаров завијајући.

Прича оста да је докони у згодним приликама помињу, а Шићанима надимак – за сва времена.

35

Сведок на суду

Оптужи један Адашевчанин свог земљака да је украо ампер са његовог бунара.

Оптужени позове помоћ, као сведока, првог комшију, који ће посведочити да он није лопов. Својим колима превезе сведока до суда у Сремској Митровици.

На суду, судија пита сведока: - Можеш ли ти да потврдиш да тужени није украо ампер од тужитеља?

- Да ли је украо кофу са ђерма, то не знам, али знам да је украо икону из Адашевачке цркве – одговори сведок.

- Тужени се наљути и рече: - Е, да знаш да те нећу возити мојим колима назад у Адашевце.

- Баш ме брига, - одговори сведок – превоз су ми обезбедили други.

На суду није згорег видети шта друга страна нуди.

9

Нисмо ми људи

Играју тројица Адашевчана на клупи на шору карте. Ту су и кибицери. Наиђе један странац и упита: - Добар дан, људи, који пут води за Шид?

- Нисмо ми људи, ми смо Адашевчани – одговорише му сви углас.

- А, за Шид, настави право.

9

Скок преко шарагља

Гледа један Адашевчанин дневник на ТВ и у спортском делу чује вест: Ненад Стекић поставио европски рекорд у скоку удаљ од 8,45 метара.

- Чудна ми чуда, - коментарише за себе овај делија – један наш Адашевчанин из места (у сконке) прескочи - шарагље.

То само доказује да је све релативно и зависи од посматрача и тачке посматрања.

9

И ми вама

Два пајташа, из Адашеваца, чули да у Бикић Долу има доброг и јефтиног вина. Спреме се, оду и напуне буре од 100 литара.

Кад су напунили буре, ударе врањ (чеп), наместе буре на малу приколицу, ставе кајле под буре и крену кући.

Успут, кроз Беркасово и Шид нарочито, људи су им показивали прстом окренутим надоле и млатарањем рукама, нешто што они нису разумели, већ су тумачили као својеврсну псовку. Зато су им редом одговарали: - И ми вама! – истовремено одвраћајући поздраве прстом окренутим надоле.

Кад су стигли кући и пришли бурету, буре празно. Схвативши шта су људи показивали, само тужно процедише: - И ми – нама!

9

I

Само кад није Сремац

Пред удају и свадбу лепотице Јеле, почело је да се окупља, у удавачиној кући, чешће него обично, младалачко друштво.

Удавачина баба, глува као топ, пита: - Каква је то гужва, сваки дан, у нашој кући?

- Баба, удаје се твоја мезимица Јела – кажу јој.

Баба не чује, па јој понављају и сваки пут вичу све јаче.

Кад је, коначно, разумела, пита: - А, одакле је ђувегија?

- Из Лединаца – одговарају јој девојке, младине другарице, углас.

Опет баба не чује, па морају да јој неколико пута понове.

На крају, уверена да је чула, баба задовољно каже: - Само да није пијани Сремац.

9

Уредан човек

Деда Стева из Адашеваца, чим уграби мало времена, намести се испред телевизора и гледа све по реду, а успут и понешто коментарише на свој начин. На реду је реклама о бријању жилетом марке "Гиллетте". Деда гледа, суче бркове и каже, да га укућани чују:

- Види овог што се брије сваки дан!

Објашњење: У Срему су брице ишле по кућама и бријале људе само суботом и недељом пре подне.

9

Иришки суд

У иришки суд стигло више тужби. Комшије терају инат. Читајући предмете, судија препознаје странке. Позива све у исти дан и исти сат. Странке су стигле у заказано време. Чекају у ходнику који се не греје. Хладноћа је све већа. Многи поцупкавају од зиме. Чекају од осам до десет сати. У десет сати судија отвара врата суднице и позива: - Ко жели да се измири, нек улази одмах. Остали нек сачекају.

Сви улазе у судницу. Зачас је обављено помирење...

Наставак следи у кафани. Један шалјивчина закључује: - Баш добар овај судија. Мора да је неки мировни. Само, заборависмо да позовемо човека на част.

18

Здравково знање мађарског

Здравко Трифуновић, познат по партизанском надимку Кум, прича једном анкетару свој пут: - Био сам чак и у Мађарској са партизанима и Црвеном армијом. Терали смо фашизам до уништења. Било је опасно, али и лепо. Пили смо одлична вина и јели дивне шунке.

- Па како сте се споразумевали с Мађарима? – пита анкетар.

- Лако. Није било посебних тешкоћа. Носио сам у ранцу гранчицу винове лозе, па кад ожедним, ја им покажем, а Маџари 'ома у подрум и доносу вина. Није био потребан толмак (тумач).

18

IV

Шунка

Весело друштво Ирижана засело код једног свог пајташа. Домаћин нештедимице износи вино, служи веселе госте, али никако не даје материјалну подршку.

- Домаћине, имаш ли ти шунке? – пита један гост.

- Како да не! – важно ће домаћин.

- Па, донеси.

Домаћин устаје, одлази до пушнице и доноси две замашне шунке, која показује изазивачки.

- Насеци мало за мезенце – вели један винопија.

- Е, да сам ја то радио раније, зар мислиш да би шунке биле оволике – рече домаћин и врати шунке у пушницу, а гостима наздрави пуном чашом вина.

18

Гренадир марш

Радован Ковачевић Баћика, уланер у Аустро-угарској војсци у време Првог светског рата, дезертира, као што су учинили многи други Срби. Пође из Галиције Русима. Пут непознат и дуг, а превозно средство властите ноге. Мора да се крије и довија, како га не би открили. Једног дана набаса на неки мађарски салаш. Осети да домаћица кува насуво ваљушке – “гренадир марш”, за једну групу мађарских уланера.

Њихови коњи стоје везани у близини куће. Баћика их одреши и потера према пољу. Уланери појуре за коњима, а Баћика мирно прилази домаћици, “успоставља с њом контакт” по војнички, у сласт поједе ваљушке и после дружења са куварицом, продужава пут ка руским јединицама.

Тако је Баћика јео, пио, газдарици платио, а уланерима оставио празну шерпу.

18

Не исплати се пут

У Другом светском рату Баћика је био јунак многих прича. Волео је да буде у центру догађања, а радозналци су његовим причама додавали или одузимали, већ према потреби.

Једнога дана позове га Стеван Вукин, комшија и пријатељ да дође код њега. Код Стевана затиче “Ђенерала” из Брестача, Стевановог шогора. “Ђенерал” саопштава Баћики: - Узми пушку, иди у Брестач и ликвидирај мог крвног непријатеља.

Баћика, сасвим озбиљно, пита: - Имаш ли, поред њега, још којег непријатеља?

- Немам – одговара “Ђенерал”.

- Онда не могу поћи. Кад се накупи бар пет – шест, јави. Један је мало. Не исплати се пут.

18

Зечеви самоубице

Данас је мало таквих људи као што су били Баћика и Стеван Вукин. Стеван Вукин је био поштован од свих. Наочит, духовит, смирен, толерантан, црквени човек и чувар народних традиција, а у души сремски шерет. Пленио је достојанством у свим приликама: и и кад је говорио сушту истину и кад је шеретски намештао многе згоде у које су наивни и радознали улетали.

Кад би сели на клупу испред куће, млађарија је тражила од деда Стеве да им прича о свом дугономом петлу и великим лубеницама. Он би се мало нећкао, а онда, гледајући свима у очи, почињао: - Имао сам петла, није га било у три државе. Дугоног, дугореп, паметан, а леп, био је мало полењи: мрзело га је да обилази око кола, па је преко лотре кљуцао кукуруз и жито, што смо доносили са њиве... Петлина, каквих више није било, нити ће бити.

А, и бостан сам имао, да се памти. Моје лубенице су биле надалеко познате. Слатке и огромне. Квалитет најбољи у околини и Сибачу.

Можете да замислите колике су биле, кад сам мало које јутро налазио настрадале зечеве у бостану. Зеџ се уплаши од ветра, па се да у трк и непажњом налети на неку великарну лубеницу: трес, и готово. Ја их ујутро само покупим и припремим укусан зеџи паприкаш.

18

Пријатељски савет

Некад, пре Другог светског рата, постојала је добра сарадња између Доњосремаца и Фрушкогораца, тј. између свињског и винског Срема. Доњосремци су доносили Ирижанима кукурзовину, а из Ирига односили вино. Наравно, успут нису пропуштали прилику да једни друге пецну, нарочито ако би мало више потегли.

Једном приликом, пошто је извршена размена добара, Ирижанин ће Доњосремцу, који је кренуо кући са пуним буретом вина: - Прика, немој да сипаш воду у вино, ја сам то вђ урадио.

Наравно, то је била шала, али не каже народ бадава: У свакој шали има пола истине.

18

Поздрављање гостију

У Карловчићу конференција Социјалистичког савеза. Сала препуна. Дошли сви општински руководиоци из Пећинаца да тумаче нове мере.

Бадић отвара скуп и поздравља по рангу и значају:

- Поздрављам Мила Томашевића, шефа управе прихода. – Сви се насмејаше. Миле Томашевић је био председник Скупштине општине, а његов брат Радован шеф управе прихода. Бадићу се овај стално мотао по глави, јер су сваког часа стизале пореске опомене, па их је побркао...

- Саву Иванића, секретара Скупштине општине, чедо наше из Огара.

- Перу Максимовића, потпредседника Скупштине општине, који зна све законе. (У то време Петар Максимовић је студирао ванредно на Правном факултету и добијао све десетке, што му је подигло углед у Бадићевим очима).

- Нашег карловчићанског зета Тралета (Милоја Трајковића), начелника за финансије, који зна ди су општински новци.

- Нашег управника задруге из Шимановаца Ђокицу (Ђорђа Мандића).

- Друга Бојчета, председника “социјализма” неше општине. – Онда се загледа у присутне, пређе погледом по првим редовима, па кад не угледа Бојчета, настави: - ... који није овде.

Наравно, овај поздрав остаде за све одсутне. Многи су после поздрављали и оне “који нису овде”.

18

Тужба против пароха

Нови парох Будимир Јовановић стиже у Пећинце негде шездесетих година. Брзо успоставља добре односе са новом средином. Поред црквених обавеза, укључује се у рад и друштвених организација, посебно спортских. Игра фудбал, одбојку и стони тенис. Млади га примају без резерве.

Међутим, не иде све глатко. Дирнуо је у пословање црквене благајне. Затражио је строгу дисциплину у трошењу парохијала, што се није свидело многим члановима Црквеног одбора. Појединци, предвођени председником, одмах су се побунили. Почели су да траже грешке у свештениковом раду. Закључили су да треба упутити писмо сремском владици и затражити смену пароха.

Писмо треба да припреми председник Црквеног одбора. Он се обраћа двојници младих наставника за помоћ. Писмо је срочено и почиње овом речима: - Ваше преосвештенство, у наше место је дошао безбожник а не црквени човек. Уместо да уредно врши службу божју, он са омладином цака лопту, свира усну хармонику, седећи на тезги у продавници, заједно са продавцем и муштеријом, намигује на девојке и врши друге недозвољене радње које не служе на част црквеном лицу. Стога ми и браћа Сибачани (свештеник је вршио службу и у Сибачу) желимо да вас посебно и усмено обавестимо шта ради овај безбожник...

Уз још неке оптужбе, писмо је завршено напоменом:

- Председник је замолио наставнике да писмо пошаљу владики и они су се обавезали...

Међутим, уместо да писмо пошаљу у Сремске Карловце, они позову свештеника у кафану и предају му "похвалницу" у руке. Он чита и мења боју. – Нећете, ваљда, ово послати владики? – пита у чуду.

- Ако не платиш туру пића, оно ујутру путује.

И, тако, тура по тура, до касно се догура.

18

Вешање о буџет

Симпатични пећиначки Циганин Никола Марковић, тражи посао у општини. Обраћа се секретару Сави Иванићу: - Друзе секретар, молим те да ме примиш у службу, да и ја добијем неку цркавицу.

- Ама, Ниџо, како да те примим, кад немаш никакве квалификације. Шта би ти могао да радиш, човече?

- Друзе секретар, не морам ја да радим. Ти ми само удеси да се "обесим о буџет", и ствар је решена.

- Никола је добро схватио своје време: важно је било наћи неко место, а за рад, ко те пита!

18

Комунисти и Божић

Сремски комунисти су дисциплиновано спроводили линију Партије по питању религије. Контролисано је понашање сваког појединца, нарочито за време прославе Божића, Ускрса, сеоских верских слава и свечара.

Ипак, појединци су налазили начин да изврдају контроли и за своју душу прикључе се славарошима. Неке би пријавили доушници, па су кажњавани због кршења партијске дисциплине, а неки су били вештији, па никад нису откривени.

У Павловцима, на дневном реду састанка партијске организације била је анализа понашања чланова Партије за време Божића. Председник Божа Јаковљевић Бућов, првоборац и резервни официр, прозива свог фамилијаша Ђорђа Јаковљевића Мандару и друге, који су јахали коње приликом “истеривања Ирода из села”. Оштро критикује њихово понашање и тражи да се самокритички осврну на своје преступе.

Мандара неће да призна да је јахао. И поред изјаве појединаца да су га видели на коњу, добро наквашеног, он све пориче. На крају потезе последњи аргумент: - Другови и другарице, наоре ми божје, нисам јахао, нити сам пијан био за време Божића. Ако хоћете верујте, ако нећете, кажњавајте. Ја се не кунем два пута.

Партијска организација се дуго смејала, али показала је и разумевање за необичну “партијску заклетву”, па се све лепо завршило.

18

Квоц – пију

Прослава Божића била је на дневном реду и Партијске организације у Сибачу. Комунисти се бране како знају и умеју. Углавном, сви поричу да су славили. Ситуација је непријатна. Озбиљни људи су присиљени да лажу. Партија не прашта грешке.

Долази на ред Сава Вукин Бенчић (надимак је добио по Шваби Бенчићу из Руме, код којег је учио коларски занат), познати сибачки шерет. Сви гледају у њега. Очекују: шта ће он да каже у своју одбрану. Он клечи на једном колену, повлачи дубоке димове крце, допуњавајући димну завесу у малој задружној просторији, у којој се одржава састанак и, уместо да се брани, огласи се са:

- Квоц, квоц – пију, пију.

Прво наступи тајац, а кад схватише смисао његовог квоцања и пијукања, сви прснуше у смех.

Тако је Бенчић ставио тачку на самокритику.

18

Ко не може да пије може да плати

Председник Извршног одбора Скупштине Ирига Стева Нинковић пролази поред групе Ирижана испред кафане. Поздравља га Сава Бабић срдечно. Стева задовољан отпоздравља. Сава га пита: - Председниче, шта ћеш попиту са нама?

- Хвала, чика Саво, не могу ништа – одговара Стева.

- Па, кад ти не можеш, питај нас, ми можемо – додаде Сава кроз смешак.

- Председник стаде, уједе се за усну, увиде да је насео на штос, уђе у кафану и почасти своје бираче, па им се захвали на наравоученију.

18

Какве метке троше усташе

Рашковић Жика из Нерадина, за време једне усташке блокаде села, у Другом светском рату, док сви беже, куд их очи воде и ноге носе, мирно цепа дрва.

Усташе бесомучно пуцају и претресају куће. Улазе и у Жикину авлију.

- Стари, шта ти радиш напољу? Погинућеш - вели му један усташа.

Жика полако подиже главу, па равнодушно пита: - Момци, је л' ви то пуцате из оштри' метака или трошите мајневарске?

Усташе, изненађене питањем, не знајући кога имају пред собом, посматрају га једно време у чуду, а онда се погледаше и напустише двориште. Жика настави да цепа дрва.

Наравоученије: свака одбрана је добра, ако је успешна.

18

Провера шефа Месне канцеларије

На дужност шефа Месне канцеларије у Нерадин дошао Сава Лежаков из Ирига. Нерадинци се интересују какав је нови шеф. Убрзо им се указује права прилика. Сава је добро вечерао код Бабе Стојановића, код кога је становао, кад је дошао у Нерадин. Вечера гурманска: шунка, сир, кобасица, парадајз и паприка. Одлична подлога за вино.

После вечере креће за Ириг. Пред задругом стоји неколико запрежних кола са возионицама, у којима се налази рампош, спреман за предају задрузи. Чува их Пера Георгијевић Пурија. Поздравља Саву, који пролази поред њега и пита га: - Друзе, 'оћеш један рампош?

- Не могу, јео сам кисело млеко – захваљује Сава.

- Откуд баш сад, кад има вина - чуди се Пурија.

Сава се прави да не чује и креће.

Пурија не одустаје – нуди га: - Чекај, шефе, попи бар једну чашу.

Сава застаје. – Наточи, кад си толико навалио.

Пурија му пружа лончић са рампошем. Сава испи на искап.

Нуткање се наставља. Пурија нуди, Сава се нећка. Опет се лончић нађе у Савиним рукама. Сава га поново искапи. Сад већ дијалог тече много живље. У једном тренутку Сава ће Пурији: - Кад ја попијем две туре, морам и трећу. Пурија му насу треће лонче. Сава испи и оде у Ириг.

Након тога, Пурија, у поверењу, обавештава доколичаре испред кафане: - Наш је. Попио је три лончића рампоша и то после – киселог млека.

18

Попадијино санкање

Зимско време. Снег нападао обилато. Младеж се санка кроз Ириг. Опште весеље, праћено циком и вриском. Стаза за санкање протеже се од центра до садашње аутобуске станице.

Младићи легну потрбушке један на другог, а санке јуре лудом брзином од центра до краја Ирига. То је популарни иришки "шаранац".

У једном тренутку, на старт стиже попадија у панталонама, које у то време Ирижанке још нису носиле. Леже она на санке и да крене на "шаранац", на њу леже Љубоје Гргетешки, кафеџија иришки. Санке полетеше и стигоше великом брзином до циља, уз громогласан смех присутних и љуте протесте попадије.

После спуста, попа и попадија пријавише случај полицији, затраживши да се безобразник строго казни.

Жандарми брзо затворише Љубоју. Испитују га и прете му строгом казном. Осрамотио је попадију пред толиким светом. Повредио је и достојанство уваженог свештеника.

Љубоје се брани. Каже: - Нисам знао да је пападија. Наше жене не носе панталоне. А, ја видео панталоне, па сам мислио да је то неки од мојих другова. Зар би ја легао на пападију, да сам знао. Не д'о бог. Па знате ме, људи божји. Колико сте пута били код мене у кафани...

Жандарми се погледаше и повероваше. Ирижани нису били - жандарми.

18

Христ и комунизам

Приликом једне посете завичају, познати књижевник Борислав Михајловић Михиз затекне пред општинским вратима звонара Успенске цркве, у којој је парох био његов отац. Како звонар није звонио у одређено време, Михиз га прекорно упита:

- Шта ти у ово доба радиш пред општином?

- Дао ми председник општине тридесет бонова за зејтин и гас, и рекао да чекам – правда се звонар.

- Шта да чекаш?

- Комунизам – збуњено ће звонар.

Михиз, познат као непомирљиви критичар тадашњег режима, видећи да општински оци збијају шалу са очевим звонаром, предложи му: - Кажеш да за тридесет бонова чекаш комунизам. А да ти ја дам шездесет, па да идеш пред Гојкову цркву и да чекаш Христа, шта велиш?

- Нисам рад, браца Боро, Христа чекати – одговори звонар простодушно.

- Зашто, побогу брате?!

- Па, - збуњено ће звонар – Христ ће можда и доћи, а комунизам неће – као из рукава изустити оштроумни Сремац, задовољном Михизу.

6

Месец и Срби

Иларион Руварац, архимандрит манастира Гргетег, један од најбољих критичара и познаваоца сремског менталитета, свог времена, угости једном приликом Васу Николајевића, црквеног писца и пароха иришке Николајевске цркве, иначе личног пријатеља.

Шетајући, после вечере, луцидни архимандрит примети да прота у разговору често скреће поглед према небу, где је пун Месец свом својом светлошћу обасјавао порту.

- Шта, који андрак, вазда гледаш горе? – упита Руварац свог госта.

- Све нешто мислим, драги мој господине, и питам се: има ли тамо на Месецу људи?

Виспрени архимандрит, загрли свог пријатеља и рече: - Ако има, драги мој Васо, та засигурно знам да нису Срби, јер да су наши Срби, одавно би нам се већ посрали на главу.

6

III

Ђаво за воланом

Прота Гојко Михајловић, отац познатог књижевника Борислава Михајловића Михиза, парох Успенске цркве у Иригу, чувене по свом иконостасу, због чега је добила назив "Српска Нотр Дам", једном приликом ишао је у Руму, због црквених обавеза, код тамошњег проте Марка Шауле. Повезао га је његов звонар Срба Бикић мотоциклом. Због пребрзе вожње и лошег пута, прота бојажљиво укори свог возача: - Могао би ти то и мало лакше да тераш.

- Нема шта да се бринете, господине прото, Господ је са нама – смирено ће звонар, додајући гас.

- Знам ја да је Господ с нама, само што је ђаво за воланом – додаде прота, стежући свог шофера око струка.

6

Пудар Јаша

Јаша Игњатовић, познати књижевник, нашао се једном приликом у винограду породице Вујић из Ирига, са којом је имао врло присне односе још из времена буне 1848. Са својим домаћином, обучен за ту прилику у старо сељачко одело, уморан од шетње и обиласка накићених чокота, седе поред пута, у хладовину, да се одмори и попије чашу хладног вина из тестије, које је домаћин за ту прилику понео. У тај мах, из правца Ирига, наиђоше некакви Французи, које Јаша заустави и започе разговор на француском. Изненађени Французи, видевши га онако у ритама закрпљеног, упиташе га шта ради у винограду?

- Ја сам овдашњи пудар, чувам виноград од крадљиваца и растерујем 'тице прангијом – подругљиво рече Јаша.

Изненађени његовим знањем француског језика, знатижељно га упиташе: - Откуд знате тако добро француски?

- Није вам то господо ништа ново – настави Јаша. – Код нас у Фрушкогорју мало који пудар зна француски, више знају швапски и маџарски. Нег' да видите наше фишкале и судије, кад мало више попију портогизера, сто језика диване! – објасни им славни писац и понуди их хладним вином.

6

Пиштималъ и прота Гојко

Ирижанин Лазар Мијатовић, познатији као Пиштималъ, најбољи ђак Карловачке гимназије, у њеној историји, матуранат из 1894. године, несудђени први филозоф Срема, због трагедије у породици, одбацио је књиге и начисто се пропио. Постао је "вран гавран" иришких сокака, често просећи за чашицу вина или ракије.

Једном набаса на њега прота Гојко Михајловић, који је тек примио парохију у Успенској цркви 1921. године. Млади попа започе разговор са Пиштималъем, знајући да је начитан и образован.

- Окани се, оче прото, Хорација и латинског, него 'ајд са мнома да те ја частим у бирцузу, па ћемо се тамо сити надиванити и латински и француски – предложи иришки боем.

- Не могу, браца Лазо, морам ићи службу вршити – поче да се брани прота.

- Добро, кад не можеш ићи, а ти мени дај “једног сребрњака”, па ћу ја попити теби у здравље, за ону туру што ти треба да платиш.

Мрзовољан парох извади из џепа једну кованицу и тутну је у руке оштроумном боему.

6

Пиштималъ и Боројевић

Док је студирао филозофију у Бечу, Пиштималъ је био чест гост чувене кафане “Хавелка”, у којој се окупљала махом словенска популација. Вративши се једном приликом из завичаја, донео је вина у кафану. Спазивши за једним столом Светозара Боројевића, команданта Петроварадинске регименте, иначе Србина и земљака, реши да га почасти фрушкогорским вином.

- Одлично је. Ништа боље није ни француско. – Хвали вино искусни генерал.

- Шта бисте ви, господине генерале, каз'ли, кад бих вас почастео правим вином? – незадовољан букеом, упита, као прави енолог, Пиштималъ.

6

Грешка у падежима

Угледни земљорадник из Ирига Антал Сич, љубитељ добре капљице, једном приликом после орцања по варошким бирцузима, набаса на иришког педагога Радована Накића, такође поклоника бога Бахуса.

- Да ми кажеш право, Антал, како ти такав изађеш жени на очи? – пита га за савет Радован.

- Лепо. Кад дођем кући, ја ти мој жена стисне и једном мушки пољубим. Тако решим проблем.

- Али, Антал, не каже се мој жена, него моја жена – исправља га поднапити педагог.

- А, твоја жена, онда двапут – брзо се снађе виспрени сељак, придржавајући се за свог саговорника.

6

Бискуп и деца

Бивши управник црквеног завода у Риму (Ватикан) Светог Јеронима, после бискуп Ђаковачке бискупије, иначе родом из Голубинаца, Ђуро Гашпаровић, на Конгресу хришћанских заједница у Новом Саду, у једном предању, заборавивши се за тренутак, прича пријатељу: - Ако нама Света столица није дозволила да се женимо, сигурно ће дозволити нашој деци.

То рече бискуп, а бискупска се не пориче, нарочито кад се зна право стање ствари.

6

Нелепљиве поштанске марке

Ишла нова емисија поштанских марака са ликом Тита и доспела у Срем. Али, Сремци не би били то што јесу, кад не би имали неку замерку топчидерском производу. Јаве у Београд да су марке нелепљиве. Дочује то Тито и после заоравања прве бразде у Добановцима, пожуре у прву пошту да види шта то фали новој марки. Ушавши у пошту, приђе шалтеру, узме једну марку са његовим ликом, окрене је, пљуне и без проблема залепи, па се љутито обрати поштару: - Мајку вам божију, Сремци, једино код вас није марка у реду, а ја сам се сад уверио да то није тачно.

- Али, друже председниче, - упаде му у реч службеник – ви сте први и једини који је пљунуо марку са те стране.

Прича има и своју поуку: Није много часно правити вицеове касно.

6

Три жеље

Упецао Лола златну рибицу, а ова, као и све златне рибице, испуњава три жеље.

- 'Оћу да комшији Босанцу цркне крава – изусту Лола прву.

Рибица му одмах испуни жељу.

- 'Оћу и комшији Хрвату да цркне крава – настави Лола.

Рибица му испуни и другу жељу.

После кратког размишљања, Лола прозбори: - 'Оћу... да и мени цркне крава.

Рибица, изненађена последњом жељом, упита га: - 'Ајде да разумем две претходне жеље, али зашто пожели трећу?

Лола заглади бркове и загонетно се насмеја: Знаш, нисам рад да ми ова двојица долазе после у авлију по млеко.

6

Отац Валеријан

Једном приликом Војислав Илић – Млађи посети манастир Јазак. Пошто никог није било у селу, јер је жетва била у пуном јеку, књижевник се упутио у манастир. Али ни у манастиру не нађе никог, осим игумана Василија Прибичевића Валеријана, који је спавао тврдим сном. Да би свог пријатеља обавестио о боравку у манастиру, при поласку, на улазним вратима окачи цедуљу на којој је писало:

- На улици старог Јаска
нигде станка, нигде гласка,
а манастир древни дрема
јер у њему никог нема.
Само отац Валеријан,
и он пијан

25

Шарм старе даме

Нанизане куће са патиначим сјајем, одолевајући зубу времена као да желе да нас подсети на нека давна, прошла времена. Старе фотографије, пожутела писма скривена у дубини шкриња само су део историје.

Ирижани "силом варошани" веома су поносни на свој град и његову богату прошлост. Али то није све. Оно што "фрушкогорску престоницу" чини друкчијом и необичнијом од других насеља у Срему јесу њена знамења.

Ириг "град ружа", како су га још Турци звали, једини је у Отоманској империји плаћао данак у крви, одвођењем лепих девојака у Турску. О томе се у народу и песма сачувала. Како наводи народни песник, многе од ових девојака су, захваљујући свом шарму и лепоти, доспеле чак у Цариград.

Током 18. века Ириг постаје највеће место у Срему. "Трговиште Ириг" постаје центар привредног и културног живота Срема. Велики број занатлија и трговаца је излагало своју робу на тада надалеко познатим иришким сајмовима. То је било време

процвата занатства и трговине. Данас нас на то време подсећа мермерни крст у центру града, који је 1820. године подигао еснаф рибара. Споменик је посвећен вазнесењу Христовом. Колико је Ириг, који иначе нема ни једну реку нити већи поток, био познат по трговини рибом можда најбоље говори податак да је митрополит Стефан Стратимировић свежу рибу куповао баш у Иригу.

За овај споменик је везана и једна анегдота. Да би се осветио проти Васи Николајевићу, што му није платио сликарске радове у цркви, сликар Васа Ешкићевић је насликао на крсту тринаест апостола. За лик тринаестог апостола узео је лик овог свештеника, а Богородицу је приказао у лику протине љубавнице. Тајна је откривена тек када је прота споменик осветио, због чега је ова ујдурма дошла и до суда. И тако, док сав хришћански свет има дванаест апостола, једнино Ирижани имају тринаест.

25

Ириг није за Јевреје

Досељавање Јевреја у Срем почиње у првој половини 18. века. Мада су и у Ириг долазиле често због трговине, само се неколико породица у њега населило трајно.

За долазак Јевреја у “фрушкогорску престоницу” везана је и једна анегдота. Стигне једна јеврејска породица у Ириг касно у ноћ, сместила се у кућу, па да не би распакивала све ствари, покуцају на врата првих комшија и позајме неколико јаја за вечеру. Кад су ујутру устали, Јеврејка пожуре да врати позајмицу. Предавши јаја, захвали комшиници на пажњи. Комшиница узме јаја, замоли Јеврејку да сачека, оде у другу собу, из које се врати после неколико тренутака и рече јој: - Дугујете ми још једно јаје. Зачуђена Јеврејка упита: - Како да вам дугујем, кад сам вам вратила колико сам и позајмила.

- У праву сте, али наша јаја су била тежа, - одговори Ирижанка.

Не рекавши ништа, Јеврејка се врати кући и донесе још једно јаје. Кад исприча мужу шта јој се догодило, он се замисли и рече:

- Пакујте ствари, за нас овде нема посла.

25

Одложена вечера

Добриначки ловац Цвеће, који се баш није могао похвалити успесима у лову, на једвите јаде улови зеца. Одере га, уреди га и стави у ванглу да се, до сутра, охлади, а жени каже: - Маро, јављај деци у Руми да дођу сутра на ловачку вечеру. Биће зечји паприкаш, прсте да олижеш.

Ујутру, гледа Цвеће: вангла празна. Мачке слистиле зеца, остала само бела цигерица. Љут и тужан Цвеће зове Мару: - Маро, јављај деци да не долазе. Од зечетине – ништа. Мачке су одложиле вечеру.

28

Лов на пуњене патке

Познати добриначки мангупи Јовица и Цвеја наместе испуњену патку у Јарчину, недалеко од ћуприје, у Гагићевом шору. Позову Цвећа, званог "Лис" да је убије. Цвеће зграби пушку, пришуња се Јарчини, угледа патку, раскорачи се по ловачки, па распали. Међутим, патка нити одлети, нити се преврте. Цвеће опет нанишани, опали: иста мета, исто одстојање. Патка се само мало помери. Цвеће гледа чудо невиђено: погођена патка и даље плива по каналу. Не зна он да су Јовица и Цвеја привезали патку канапом и после сваког пуцња мало тргну канап да се добије утисак како патка и даље плива. Испуца Цвеће шест метака, док не разнесе патку и схвати да су му наместили добру мету.

Шта им је после рекао, није за причу.

28

Кромпир филован драмлијама

Има безброј прича о ловачкој срећи. Појединци, чим закораче у поље, набасају на дивљач. Међутим, наш јунак из Добринаца, нешто због неловачког ока, нешто због лоше ловачке среће, никако да улови зеца, па да приреди паприкаш и позове своје другове на вечеру. Секира се, мисли шта ће и како ће, гледа у питоме зечеве у кавезу – куниће, мерка их и реши: ухвати једног за уши, удари шаком по врату, зец отресе ногама и – готово. Он га одере, исече месо, жена ољушти кромпир, стави у котлић и таман да га примакне ватри, кад се ловац замисли: ко ће поверовати да је он убио зеца, кад се

толико пута из лова враћао празних руку. Зато узео пушку, извади патрону, отвори је, извади драмлије, остављајући само неколико, затвори патрону, стави је у цев, натеже ороз и опали у зеца. Неколико драмлија остаде у месу, а две завршише у кромпиру.

Приликом вечере, ловци пронађоше драмлије, па зачуђено рекоше: - Добро, знамо откуд драмлије у зечјем месу, али откуд и у кромпиру!

- Убио сам зеца у кромпришту – досети се малерозни ловац.

28

Тактички задатак

Стамени центархалф румског "Словена" Мома Слеччевић играо је заједно са: Мецом, Диком, Сапуном, Бошком Бајаловићем, Новаком, Јоцом, Чоклином, Дулцем, Спалом, Совиљем, Кројцером, Зрнићем и другим сјајним фудбалерима, који су пунили стадионе, где год би се појавили.

Сусрети са "Сремом" из Сремске Митровице били су права посланица за публику. Пред такве сусрете играчи су имали посебне припреме. Приликом једног таквог сусрета "Слепац" је добио специјални задатак. Позвао га је тренер Јова Бикар и рекао: - Момо, за "Срем" игра и тренира га Креша Араповић, познати играч сплитског "Хајдука". Он је лукав и опасан голгетер. Њега ћеш ти чувати, и мораш га неутралисати по сваку цену. Лопта може да прође, а он - никако.

Утакмица почиње. Мома не да Крешу очи да отвори. У једном тренутку види Мома: Креша се докопао лопте и лети као стрела по левој страни терена. Мома креће на њега по дијагонали. Стиже га на самој аут-линији. Судар је неизбежан. Араповић је избачен ван терена. Скаче љутито и јури према судији. Плачним гласом грми:

- Судац, госпу ти јебем, види овог разбојника, шта ми уради.

Судија опомиње "Слепца" и сусрет се наставља.

Јова Бикар прилази аут-линији и каже Моми: - Мики, још једанпут тако и ти си извршио задатак.

18

Одговарајућа замена

Мома Слеччевић коси траву у дворишту. У тренутку непажње, захвати и одсече два прста с ноге. Одмах је пребачен у митровачку

болницу. Рана је санирана, али лечење потраја. Посећују га родбина, пријатељи и другови. Стиже и Милан Побулић, Момин клупски друг, месар по занимању. Доноси мањи пектић, зналачки упакован. Мома је радознао шта је у пакету. Отвара га и гледа с неверицом. У пакету су два говеђа папка и писамце с поруком: - Момо, ово ти је за замену одсечених прстију.

Сурова шала могућа је само међу добрим другарима.

18

Танка и слатка

Миливоје Којичин Брале, добриначки бостанџија, продавао је бостан у Лазаревцу. Поред пијаце, преко оgrade, становала је госпа Зора, весела и у век спремна за шалу. Снашла се и прихватила посла на којем се могло лепо зарадити, а није изискивао никакав труд. Кувала је кафу и продавала пијачарима, посебно бостанџијама који су проводили дане на пијаци поред великих гомила слатких лубеница и жутих, мирисних диња.

Зору су сви знали, а она је налазила времена да са сваким поприча и да се нашали.

Брале једног дана поручи три кафе. Кад је попио, обрати се Зори: - Госпа Зоро, кафа је била одлична. Таман по мом укусу.

Госпа Зора блиста од задовољства. Смешка се. Прија јој похвала. Таман да се захвали на похвали, Брале мирно настави:

- Лепа кафа, танка и слатка.

Зори застаде реч у грлу, погледа Брала, отресе главом и рече му: - Е, Брале, Брале, мутан си ти као наша мутна Колубара.

28

Штета за таквог човека

Свети Ћирик, сеоска слава у Бешенову. Лето. Свега у изобиљу. Гости стижу са свих страна. Стигло воће и поврће. Мирише печење. Немаш где кола да паркираш. Поздрављају се пријатељи, познаници. Сви весели, раздрагани.

Цигани иду од куће до куће – свирају. Капије широм отворене: ко сврати, добро дошао.

Један стари Бешеновац, прави сремски бећар, "пун бува" и "бургија", прима циганску банду, скида шешир, поздравља их и весело каже: - Е, браћо моја, добро ми дошли. 'Оћу да ми два сата

свирате, све да грми. Нек се зна чија је кућа домаћинска. Нек чују Бешеновци како ја славим.

Цигани засвираше. Песми никад краја. Домаћин весео, износи хладно пиво. Чисти их. Нутка пићем и сам наздравља. Цигани свирају, кидају се жице. Очекују да ће их домаћин добро наградити.

Кад оставише инструменте и седоше, очекујући награду, домаћин оде иза куће и привеза себе дебелим ланцем, причвршћеним за котобању. Исколачио очи, искривио вилице, па трза лево – десно, кобајаги хоће да преврне котобању.

Окупили се Цигани, гледају, крсте се, да отерају болест од себе. Питају домаћицу погледима: шта би домаћину. Она им каже:

- Начисто полудео! Цигани стоје, климају главама, слежу раменима и кажу саучеснички: - Штета за таквог човека. А био је велики веселјак. – Покупише инструменте и одоше без динара, уз благослов: - Нека му је богом просто.

28

Није керу веровати

Домаћинска кућа у Мартинцима. Пуна свега. Живи се лепо и сложно. Једног дана сели укућани да вечерају. Свекар у прочељу, свекрва с његове десне стране, па синови и снахе око стола. Пилећи паприкаш, прсте да олижеш. Сви једу и ћуте, како налаже обичај у домаћинским кућама.

Свекар себи узео батак, па добро омастио дугачке бркове. Види то старија снаха па ће рећи: - Обриши, бабо, њушку!

Сви ућутали, гледају шта ће да буде. И свекар је запрепашћен, не може да верује својим ушима, погледа снаху, устаде и пође према њој. Видевши зло очима, снаха скочи и побеже. За њом потрча и млађа снаха. Гледа свекар и чуди се: - А, што ти бежиш, ти ниси ништа рекла!?

- Е, бабо, није керу веровати – одговори она.

16

Увиђавни домазет (зет у кући)

Угледни домаћин Алимпије имао је кћерку Милицу и она се једног лепог дана удала за молера Драгишу. Пошто Драгиша није још добио стан од предузећа, замоли таста да привремено станују код њега. Таст их прими. Али, Драгишино привремено, потраје, богами, око три године.

Кад Драгиша доби стан и усели се са својом Милицом у њега, дође, после неколико дана, код таста и замоли га: - Ако вам не би било тешко да ми ухраните једно свињче, како ми замрзивач не би зврјао празан. Ја ћу да купим свињче и набавим храну, а ви само да га прихраните једно три месеца.

- Добро зете, пристајем. Кад сам могао тебе да прихрањујем три године, могу, ваљда, да прихраним и једно свињче три месеца.

16

Савремена удавача

Досадило Баћи момковање, па решио да се ожени. Свидела му се једна цурица, која је нешто студирала, па напустила студије. Бане он у кућу да је проси.

Девојчиној матери се свиди момак, па одмах пристаде да му да кћер. Кад момка испратише, кћерка рече мами: - Мама, побогу, како да се удам, кад сте ми обећали да се идуће године могу поново да упишем на факултет!?

На то ће мати мирно: - Па ти се удај, да презимиш, а налето види: хоћеш ли да упишеш други факултет или да тражиш другог момка.

16

Уз унука и поклони

Имао Димитрије сина Светозара у граду. Светозар се оженио и добио сина. За први рођендан позове и оца Димитрија. Мисли деда шта да понесе унуку за поклон, па прасе у џак и у град. Други гости донели, како који, неко мецу, неко ауто, неко звечку. Добио унук пуну собу играчака.

Кад је деда хтео да пође својој кући, Светозар му каже:

- Тата, не могу да обезбедим место за сина у јаслицама, па ако би могло да га ви причувате, док се ми не снађемо.

Деда, куд ће, шта ће: унука у руке и у кола. Снајка рече да уз унука треба да иду и сви рођендански поклони, па и прасе... Бабино слатко стиже у село са пуном корпом поклона.

Како Светозар није обезбедио јаслице ни за други рођендан, упути се родитељској кући, замоли их да причувају унука још годину дана и остави нове играчке, јер је унук старе већ покидао.

Успут, запита, снебивајући се мало: - Шта је с прасетом, које си лањске године поклонио унуку. Сад бих могао да га понесем.

- Е, сине, то прасе сад има сто кила. А, колико се ја сећам снајка је рекла да уз дете иду и поклони. Па сад види шта се више исплати. Или носи дете и брава, или остави и једно и друго.

16

За пример свињама

Миладин, вредан и радан, средовечан сељак, затворио пун свињац белих назимица и почео да тови. Ал' потрефио на неке баксузе, па ни да мрдну с места. Само преврћу по валову, расипају храну, а не напредују ни грама. Тражио Миладин помоћ од ветеринара, давао им неке лекове, али ништа није помогло. Променио је концентрат, али резултат је остао исти. Свиње су изгледале као да држе дијету.

И, баш у време највећих брига, стиже Миладину пријатељ Сима са породицом. Па још повели и кумове. Засели они код Миладина и не устају од астала. Што год им се изнесе, зачас збришу. Чак и тањире полижу.

Миладина дупле муке спопале: гости проваљени, једу као мећава, а свиње на дијети. Гледа час свињац, час у госте. А, кад је било трећи дан пред ручак, Миладин каже: - Гости моји и пријатељи моји, немојте да се љутите, данас ћемо астал да поставимо у 'ладовину испод ораса, тамо поред свињца. Па нек виде оне беле у обору како се једе, кад се хоће.

16

Опасне пчеле

Екипа новинара "Сремских новина" враћа се са терена. Успут, између Шашинаца и Сремске Митровице, у хладу тополе поред Ауто-пута велики мотор-бицикл. – То је Стевин мотор – каже возач Велибор Лацковић.

Зауоставља кола, притрчава Стеви Мирковићу, фоторепортеру "Сремских новина", надалеко чувеном Малигану. Стева спава. Веља га дрма и пита: - Стево, Стево, шта ти се десило? – мислећи да је Малиган повређен.

Стева отвара очи и језиком отеклим од малигана једва котрља речи: - Ујела ме пчела за језик.

- Од колико литара? – пита Веља

Стева само нешто промрља и преврну се на другу страну, да још мало одрема.

2

Заборавио наочаре

Иван Нешковић, као и многи његови вршњаци, био је полуписмен кад је постао управник задруге у Суботишту. Да би то некако забашурио и прикрио пред чиновницима, кад би дошао неки допис, па му курир донео на сто, он би се машио за џеп, превртао као да нешто тражи, а онда би рекао секретару: - Де, бога ти, прочитај овај допис, ја по обичају заборавио наочаре.

И, тако је увек заборављао наочаре, а дописе су читали секретар и књиговођа, не придајући томе већи значај. Тек кад се Иван једном поцаврљао са женом, она је рекла по сремачки: - Отац вас ваш, не видите да вам је председник неписмен.

2

Глув свештеник

Између доручка и ручка, Тодор је сваког дана проводио време на клупи на раскршћу. Ту је имао најбољи преглед догађања у селу. Дочекивао је и испраћао и посленике и беспосличаре. Његовим боцама нико није умакао.

Једног дана прилази Тодору простодушан и збуњен човек. Пита: - Пријатељу, где је свештеникова кућа?

Тодор га предусретљиво дочекује, упућује свештеничкој кући, али му, као узгред, каже: - Свештеник је глув као топ. Мораш му викати на уво, како би те чуо.

Човек се захваљује, одлази свештенику, прилази његовој руци и из свег гласа виче: - Господине, дошао сам да платим парохијал.

Свештеник, нервозан и пргав, скаче као опарен и пита: - Шта се дереш, пробићеш ми бубне опне.

- Зар ви нисте глуви? – пита збуњени придошлица.

- Опет Тодор! Јарац беспослени – присети се свештеник, потапша по рамену свог новог парохијана, испрати га на шор и погледа према клупи. Тодор се већ склонио, док се ствари не смире.

2

Скоковина и домаћи буџовани

Бранко Пешић, градоначелник Београда, са председником Скупштине општине Земун и директором Београдске банке Петошевићем, дошли у посету пећиначкој општини.

Састанак без дневног реда одржава се у Обрежу, код Блажона у задрузи. Говори се о могућностима сремских општина у снабдевању београдског тржишта храном.

Бранко Пешић, узгред, проверава идеју, коју му неки београдски архитекта изнесе на једном састанку, о могућности дислокације зоолошког врта у обрешке шуме.

Прича како би то било лепо сместити зоолошки врт у природни амбијент, извући га из градске тескобе, што би Обедској бари отворило нове перспективе. Туристи би долазили на Бару, а обилазили би и зоолошки врт. Око тог пројекта би се могло много шта урадити: и пратећи објекти и запошљавање младе радне снаге...

Сви слушају, допала им се идеја. Бранко заврши, па се нечег сети, погледа Блажона и прекорно му рече: - Божо, гледам јутрос краве, док су ишле у поље. Срамота, све неке буџе. То тако не може. Одмах да си купио расног бика и оплеменио расу.

Блажон га укљештио очима, гледага и смешка се: - Е, мој Бранко, види се да живиш у облацима. Немаш ти појма шта је сељак. Купим ја расног бика и одредим му "скоковину", и мислиш да је неко подводио краву под расног бика. Ни чути. Сви су и даље подводили своје кравице под домаће буџоване.

Миле Томашевић и остали руководиоци пећиначке општине промрсише масне псовке, а остали се слатко насмејаше.

После су Обрешци мукали, кад би видели општинско руководство на путу према Обедској бари.

2

Три врсте жена

Стеван Мирковић, фоторепортер "Сремских новина", гломазна људина, после једне пијанке, прича директору: - Знам, Боро, ја одржавам везу са три врсте жена. Кад сам сетан и жељан нежности, одем код жена које имају материнске нагоне. И, неколико дана лежим, ставим главу у њихово крило и мазим се као дете. Подсетим се на најлепше дане свог детињства.

Кад се зажелим добре хране, идем код жена које одлично кувају. Ја само пожелим, а оне: по мојој жељи. Једем и уживам.

А, кад се зажелим секса, идем код мајсторице за љубав... Само, да будем искрен, то ми се ретко дешава. Мрзи ме.

2

Ока на момка

Жарко Миладиновић и Стеван Мирковић знали су да седну у кафане и да заседну. После доброг ручка, и у свако друго доба дана, волели су добар шприцер: хладан и у великим количинама. У то време на гласу је био Карловачки ризлинг.

Кад би ушли у кафану, Жарко би, мало кроз нос, као да га не интересује много то о чему пита, док би поручивао први шприцер, проверио код келнера: - Имаш ли Карловачког ризлинга?

Ако би добио потврдан одговор, наставио би да се интересује: - Колико?

У случају да вина не би било довољно, испили би шприцер, поздравили се и потражили другу кафану. Ако би било вина по њиховој мери, Стева или Жарко би затражили од келнера да им покаже вино. Кад би им зачуђен келнер показао, Жарко би поново промрмљао кроз нос: - Остави вино испод шанка и немој ником да продајеш. То је за нас двојицу... А, онда би, натенане, кренули у пијанку на дуге стазе: док зора не гране и бели дан не осване. Ћутали би и пили, само понекад се куцнули, док би келнер за себе, по жељи, бирао пиће.

2

Лек за ветар против главобоље

У смишљању и домишљању, како да себи учини живот занимљивијим, а друге насанка, Тодор је користио сваку згуду и незгуду. Елем, некад су апотеке биле само у Руми, Старој Пазови, Шапцу и Сремској Митровици. По лек је било скупље отићи, но што је лек коштао. Тодор је често ишао у Београд код синова, па је куповао сваковрсне лекарије, које су се добијале без рецепта. Узимао је он и што је њему било потребно и што је могао да користи за своје марифетлуке.

За марифетлуке је обично узимао лаксативе, лекове за чишћење и за "ветар".

Наиђе, тако нека снаша па се пожали на главобољу, а Тодор одмах скаче: - Имам, снаја, одличан лек. Баш пре пола сата попила је две пилуле баба Лепа и ено је сада пева. Прошао бол, као руком однет.

- Узми три пилуле, ако те много боли глава. Донећу ти чашу воде да одмах попијеш и да се не мучиш.

Јадна снаша попије и оде за својим путем.

Сутрадан, кад је поново види, Тодор, слатко, преслатко, пун бриге, пита: - Па, снаја, да ли је лек помогао?

Она, сагиње главу, па стидљиво каже: - Јесте, чика Тодоре, помогао је – а руменило јој облије образе.

- Кад те заболе глава, немој да трпиш, одмах се мени јави – говори Тодор и смеје се у себи, док снаша журно одлази својим послом.

2

Сваком по заслуги

Седи Тодор на клупи испод кестена и сачекује муштерије. Не прође нико, а да га он не пецне. Нарочито девојке, момке и млађе жене.

- Благо теби, Тодоре, - каже му комшиница Нада. – Цео живот си провео у беспослицењу, пред кућом, на клупи. Док баба Лепа пада с ногу од посла, ти уживаш.

- Е, моја Надо, ти мислиш да је мени лако. Ја сам само човек који држи до своје речи и поштујем погодбу.

- Какву погодбу, ако Бога знаш? - чуди се Нада.

- Кад сам се женио био сам млад, паметан и леп. Могао сам да бирам девојку. Баба Лепа је била богата и изабрала је мене. Тад смо се договорили: ако се оженим њом, не морам ништа радити. Има да уживам. Она ће о свему бринути. И, ја сад: шта ћу, куд ћу, морам да држим реч. Ја сам карактеран човек.- Изем ти карактер – окрете се Нада и оде љута да копа у башти.

2

Под знаком навода мати

Душко Штетић Ћира најављује програм социјалистичке прославе у Огару. Попео се на позорницу, кашљуца, плуцка, чека да се омладина умири.

Неко повика: - Да чујемо, шта има Душко да нам каже!

Душко ставља наочаре, гледа у парче хартије на којем крупним словима пише програм прославе, и почиње: - Другови и другарице, као и сваке године, и за ову прославу припремили смо богат програм. Прва тачка нашег програма је свечана академија. То ће бити одмах после најаве. Говориће друг Лаза. Друга тачка програма, то је сутра, биће полагање венаца на гробове палих бораца. Трећа тачка програма: пријем за учеснике рата и породице палих бораца и жртава фашизма. Четврта тачка програма: одбојкашка утакмица између геометара и "Шумара". Пета: фудбалска утакмица између "Шумара" и "Зрињског" из Никинаца. И, последња тачка нашег програма: Културно – уметничко друштво "Душан Јерковић" даваће позоришни комад под знаком навода "Мати".

У сали смех, јер прочитавши знаке навода, Душко даде позоришном комаду други смисао: од матере испаде маћеха. А, до забуне је дошло због тога што је чуо, кад је диктиран плакат са програмом, да је један од школараца рекао да назив комада треба ставити под знаке навода.

2

Келнерица и шумар

Друштво шумарских инжињера и техничара у Огару, прекраћује време, картајући се у сеоској кафани. Већ су мало пицнули, па се понашају слободније. Један од њих пружа руку према кафеџики, чим се она приближи. Остали се праве да не виде и само се смешкају. За столом је и кафеџија, муж келнеричин.

У једном тренутку кафеџика губи стрпљење, застаје и пред свима скреше пипалу: - Ако ме још једном уштинеш, ставићу те под сукњу, да те нико до пролећа не нађе.

Настаде општи смех и узвици: - Браво! Алал ти вера! Спакуј ти њега, па нек зна с ким има посла.

"Претња" је изазвала смех и зато што је келнерица имала око 140, а наш јунак – шумар око шездесетак килограма.

2

Живео друг Тито

Као репортер "Дневника" Стеван Мирковић је шеткао Новим Садом, тражећи тему за градску хронику. Одједном, испред једне кафане, поче жестока туча. Група, младих, обесних и пијаних

младића, користи у тучи све што дохвати. Разбијени носеви, натекле усне, полупане главе. Крв само лије.

Стева подиже фото-апарат и упери га у разјарене младиће. Шкљоцне једном два пута, кад одједном га неко од завађених опази и повика: - Људи, пазите, онај нас слика!

Сви застадоше, погледаше у Стевана, туча престаде, а један најкрвавији рече: - За њим! – и сви потчаше за Малиганом. Малиган, онако дугачак, поче да бежи. Међутим, момци млађи скоро га стигоше. Зна, ако га стигну: пребиће га и излупати фото-апарат. Размишља, у магновењу, шта да ради. И, сину му спасоносна идеја: подиже фото-апарат увис и поче из свег гласа:

- Живео друг Тито! Младићи стадоше као укупани, јер: како да јуре и туку човека који кличе Титу.

Тако Малиган сачува и слику за хронику и лични опис за своју дику.

2

Баба Лепин родео

Баба Лепа се не појављује неколико дана на шору. Кажу, угрувала се, лежи у кревету. Уствари, кад је отворила гладној крмачи кочину, крмача је јурнула, натакла Баба Лепу на главу и носила је кроз авлију, све док је није отресла о грану крушке, испред куће.

Тодор седи на клупи, под кестеном, и причу удешава на свој начин. Друштво доколичара седи и слуша отворених уста.

- Ето мени несреће, људи. Лепа неће да ме слуша под старе дане. Пре неки дан гледа на телевизији родео: хоће на родео, па куд пукло, да пукло. Ја је одвраћам, али не вреди. Што наумила, то и остварила. Узјахала крмуждину, па завитлала кроз авлију. Да не беше крушке испред куће, јахала би целим шором. Обрукала би ме за цео живот...

Сад болује. Не могу да спавам од њеног јаукања. А, добила је што је тражила. Ђаво не спава, кажем је њој, а она мене криви...

И, прича почиње да кружи селом. Спадала пресрећу Баба Лепу и питају: - Баба Лепа, хоћемо ли на родео?

Она не зна шта да им одговори, само доброћудно одмахује главом и каже: - Децо, неке ствари нису за спрдњу. Видећете кад вам се деси.

2

Весела рачуница

На пола пута између Платичева и Кленка налазила се кафана старог сремског боема Ђулинца. Ко није чуо за Ђулинца, тај није спознао шта је расни Сремац. Ђулинац је био легенда за живота, а тако је отишао и на онај свет.

Помало спор, могло би се рећи полењ, стизао је да дочека сваког госта, да га поздрави, смести и угости. После уобичајених питања о здрављу, породици, старим пријатељима, стигла би поруџбина. Ђулинац је знао ко за шта долази, где воли да седи, како га треба угостити, да буде задовољан. Није поштовао ауторитете. Са сваким је био на ти. Волео је сталне госте. Око њих се трудио и њима је угађао. Путнике намернике је препуштао келнерима.

Волео је да се шали и на свој и на туђ рачун. За шалу је користио и најмању прилику. Људи су примали без љутње његове шале, а његов мозак је хватао у лету сваки повод за пецкање.

За новајлије је имао шаљиву рачуницу. Почео би, као пишући рачун на парчету хартије, да говори наглас: - Три пута седам – двадесет осам, супу ниси имао – 142...

И, док би збуњени посетилац гледао у чуду у озбиљног Ђулинца, не знајући како да се понаша, овај би још једном поновио: - Мрњау, Мићо, три пута седам двадесет осам, супу ниси имао 142, гост би се побунио: - Како? Како?

- Добијете још један шприцер – рекао би Ђулинац, да знак руком келнеру да донесе шприцер, а он показао госту тачан рачун, на шта би се овај насмејао, схвативши с ким има посла, док би се стари мајстор лагано наклонио и упутио се ка свом месту поред шанка.

2

Како је Кеџ уплашио Швабу

Пре Другог светског рата у сремским селима, негде мање, негде више, било је Шваба. Живели су мирно и у слози са вредним и дружељубивим Сремицима. За разлику од стидљивих и патријархално васпитаних Сремица, Швабице су биле слободније и често спремне да скрену у воде забрањене љубави.

Кеџ, стара бећарина из једног доњосремског села, чим би комшија Шваба мрднуо од куће, прескакао би плот и летео у загрљај комшиници Резики.

Једног дана пође Шваба у Шабац на пијацу да прода неколико назимица. Резика дојави Кецу радосну вест. Кец целу ноћ не може да спава. Ослушкује: неће ли се отворити комшијина капија, па да скокне до Резике.

У рану зору Шваба креће на пут, а Кец Резики у ватрене загрљаје. Рачунају: имају времена на претек. Изволеће се за све дане у којима нису имали прилике. Из Шапца су се пијачари враћали тек увече.

Али, не лези враже, Шваба је продао назимице у суседном селу, и ето га за непунa два сата стиже кући. Отворио је капију и испрегао коње. Уморни љубавници су га чули тек када је улазио у кућу.

Кец затечен, куд ће, шта ће, завуче се под кревет.

Швабица, још топла од љубавних загрљаја, на брзину се облачи и излази збуњена пред мужа. Муж је гледа иапитивачки, улази у собу. Гледа око себе. Погледа кревет размештен. По њему све рабацано... Испод кревета вире ноге...

Шваба се сагиње, подиже чаршав, а Кец откривен, на сав глас викну: - Ба!

- Откуд ти, комшија, под мој кревет? – пита сумљичаво Шваба.

- Сакрио сам се да те уплашим, - каже Кец излазећи испод кревета.

2

Лични став о ловцима

Недеља, јесење јутро, лепо време. Бате Мудренић полази у лов. Успут свраћа до свог друга Светозара Богдановића. Улази у сокачић који одваја куће Богдановићих и Максимовићих. Стаје испред преке капије и зове: - Цвејо, крећемо.

Светозар, звани Цвеја, узима пушку и отвара капију. За њим истрчава, неизбежни, пулин Париз. Док је Цвеја, забављен затварањем капије, пружао руку да се поздрави са Батом, пулин је оњушио Батине опанке, осетио мирис штале, подигао ногу и обавио посао, заливши Бати чарапе.

Бата засукао ногувицу, показао Цвеји пулиново дело и рекао: - Цвејо, ја данас не идем у лов. Јебеш ловца кога керови запишавају. – Окренуо се и отишао кући.

Узалуд га је Цвеја молио, објашњавао му да је Париз осетио мокраћу на опанцима, јер је Бате пре тога био у штали, Бате је остао упоран. Тако да је Цвеја тог дана ловио сам.

Прича се понавља и следеће недеље. Бате стаје поред капије, Париз га оњуши и – залије, само што овог пута не одустаје од лова, већ све прима са шаљиве стране, говорећи: - Е, мој Цвејо, није Париз глуп. Зна он шта ради. То он исказује свој лични став према нама као ловцима.

Париз као да је разумео похвалу, очеша се о Бату, заврте репом и потрча радосно у поље, као искусан ловац.

2

Комбинет и комбинат

Негде раних педесетих година седи весело друштво код Јоце у кафани. Ту је сва огарска интелигенција, са неизбежним “шумарима” и два стара боема Миланко Милетин и Аца Стојшић. Смех, прича, шала: рекла-казала. На реду је Миланко. Пецкају га и подсећају: шта је био некад, а шта је сад. Некад газда, који је пропио три сељачка капитала, а сад чека да му неко плати ракију.

Из поштовања према старом боему, пријатељи су успели да га запосле у Земљорадничку задругу као ноћног чувара. Али, задрузи не цветају руже. Развлачи је ко стигне и коме се укаже прилика. Као Алајбегову сламу. Миланко све види и зна да се не може дуго тако радити.

У то време се почињу оснивати велики пољопривредни комбинати. Један комбинат основан је са седиштем у Доњем Товарнику, за Товарник и Огар. На челу комбината озбиљни и стручни људи. Одмах раскинули са старом праксом, увели дисциплину и траже ред и одговорност.

Миланко то чуо, па се обраћа свом куму Бори Богдановићу:

- Куме, познајеш ли ти директора Комбината Миту Димова?

- Познајем, - каже му Бора.

- Ако би хтео да га замолиш да ме прими у “комбинет” да одслужим још две године, колико ми треба до пензије. Од задруге нема ништа, све живо покрадоше.

Наравно, Миланко је убрзо прешао у Комбинат, говорећи свима да се толико лепо осећа, као да је у комбинету.

2

Шест јутара бундева

Припрема се терен за спровођење агроминимума. Активисти се разлетели по Срему и убеђују сељаке: да држави није свеједно колико ће сељак на свом имању да производи. Сељак мора да производи за тржиште, да буде робни произвођач. Веће улагање, боља обрада, већа производња.

У Пећинце је стигао Ђорђе Никшић Јохан. Одржао им предавање, наглашавајући, да су на састанак позвани најнапреднији, који треба да се први укључе у борбу за веће приносе и послуже за пример осталима.

Док је он причао, пиљевара је ширила топлоту на све стране, а дувански дим се ширио као димна завеса. Због недостатка клупа, појединци су седели или чучали на поду. Иван Нешковић, најближи пиљевари, уморан и озебао на путу од Суботишта до Пећинаца, утонуо је слатки сан. Примети то један од шерета, покаже главом братији. Сви се насмејаше, а спадало муну Ивана у ребра и рече му: - Иване, Јохан је одредио да сејеш шест јутара бундева, за потребе фабрике уља.

Иван се одмах расани. Гледа Јохана и чека да заврши излагање. Кад Јохан заврши и упита: - Има ли неко примедбу или питање, слободно нека каже. То је озбиљан посао. Да не одемо кући у недоумицама.

Иван подиже руку: - Имам ја, Јохане. Много је шест јутара бундева. Ја једва толико имам. Ако не може друкчије, пристајем да посејем три јутра...

Јохан гледа у чуду: шта то Иван прича! А, кад се проломи смех, схвати да су бећари наместили игру, па му кроз смех рече:

- Иване, Иване, немој други пут да спаваш, па нећеш морати да сејеш бундеве.

2

Кад човека мрзи

Новинари "Сремских новина" отишли на излет на Обедску бару. Хотел још није био изграђен, већ је постојала само једна кафаница од две просторије и нешто попут летње баште. Али, тада су прохтеви били скромни, а људи су уживали у дружењу и слободној природи.

Риба, гурмански припремљена, на овалу, па изволи до – миле воље. После шприцери и дивани, необавезни: о свему и свачему.

Директор новина Жика Васић гледа у Бару и каже фоторепортеру Стеви малигану: - Стево, било би добро да пре смираја сунца направиш неколико снимака. Види како сунце полако пада ка западу.

Стева ћути и клима главом. Опружио се у столицу и ужива, мераклијски испијајући шприцер по шприцер. Не мисли да устане.

Вече се приближава. Сви погледамо у Стеву, а њега: баш брига!

Бата Мулић, већ нервозан, опомиње га: - Стево, сунце само што није зашло, а мени треба фотографија смираја сунца над Баром.

Стева га погледа, узме шприцер у руке и рече му мирно: - Бато, да ли ти знаш шта значи реч - мрзи ме. Е, мене сад мрзи!

Бата опсова жестоко, зграби сам фото-апарат и начини неколико снимака, а Стеви рече: - Осетићеш то, кад будемо оцењивали број.

Али, како рече, тако и заборави, па после неколико тренутака и сам наздрави Малигану, новим хладним шприцером. А "мрзи ме" остаде као поштапалица многих, кад нешто не би хтели да ураде.

2

Уредник размишља

Секретарица редакције "Сремских новина" Вера Гајић отишла на годишњи одмор. Са завода за запошљавање послали су замену. Дошла једна симпатична и причљива Бачкуља. Недовољно вична послу, сваку телефонску везу пребацује, час уреднику, час директору, час новинарима. Ништа не решава сама.

У неко време дана, баш кад је Борислав Стојшић, главни и одговорни уредник имао највише посла, неко га тражи. Смиља не пита: зашто га тражи и да ли може сама да му пружи потребну информацију, већ пребацује везу, са обавезним: - Друзе уредниче неко вас тражи.

Бора чита неки текст, редигује и лекторише истовремено, обележи где је стао, погледа Смиљу и дрма главом, дајући јој знак да не пребацује везу, док он не заврши послове. Она не схвата, а време пролази. Човек који је тражио уредника чека: телефон глум. Отегло се време као гладна година. Човек је нестрпљив, пита:

- Шта је са везом?

Смиља, онако по бачки, отегнуто, одговара: - Сачекајте, друг уредник размишља.

И, остаде свима за наук: кад би хтели код уредника, упитали би Смиљу: - Да ли је уредник слободан, или – размишља?

2

Алкохолни јогурт

Шеф службе тиража у “Сремским новинама” био је неко време Ивица Ковачевић. Способан службеник, али чашицу је волео више од посла. Кад би му “прорадили сокови” и осушила се уста, постао би нервозан. У то време није било поласатне паузе за доручак, па је морао да пита руководиоца за дозволу да иде у млечни ресторан да купи јогурт. Из ресторана је долазио са очима “на резерви” и веселији. Знали су сви разлоге промене расположења и збијали с њим шале, питајући га: - Какав је данас јогурт, Ивице?

- Добар, добар, - одговарао би он, прихватајући шалу.

Једног дана директор новина позове Ивицу и рече му: - Узми писаћу машину, седи и пиши: “Општинском суду у Сремској Митровици: тужба против млекаре. Даље, подносимо пријаву против митровачке млекаре, јер је поуздано утврђено да производи алкохолизиран јогурт, што утиче на ментално здравље потрошача...”

Ивица откуца почетак реченице, спусти руке поред писаће машине, погледа директора и упита: - Зар и ти, сине Бруте?!

Ивице већ дуго нема, јогурт је убрзао његов одлазак на онај свет, прича је остала и за сећање и за опомену.

2

Смањење и повећање плате

Тоша Ђурић, један из прве генерације новинара “Сремских новина” био је задужен за ситне бургије. Без њега није се могла да замисли ни једна ујдурма у новинама.

Једног дана улази у Редакцију и каже: - Жика припрема нов предлог личних доходака. Искористио сам тренутак, док је он био ван канцеларије, да вирнем у папире на његовом столу. Углавном, сви добијају повећање, само се лични доходак Малиганов смањује.

Стева га погледа, помисли да се шали, а онда се узгоропади: - Шта, мој лични доходак да смањи, а свим да повећа, е, то неће

моћи. Волео бих да видим оног ко ће да се усуди да тај предлог изнедсе на састанку. Није Жика Бог, ако је директор.

Тоша, пустио буву и изашао из Редакције. Остали новинари у недоумици: не знају да ли Тоша говори истину или се шали. Седе и нешто радуцају. Само се Стева узврпољио. Нервозан је и црвен у лицу. Никад га колеге нису виделе тако љутог. Теше га, а он само хукће.

Почиње састанак. Жика образлаже потребу исправки стартних основа појединих новинара: напретком у квалитету, новим пословима и коректним односом према извршавању радних задатака. Затим почиње да саопштава појединачне стартне основе. И, стварно, свима су стартне основе повећане, само је Стевина остала иста.

Жика завршава и пита: - Има ли ко примедбу? – Сви су задовољни и уте. Ћути и Стева, али примећује се да је још нервозан. – Стево, шта ти кажеш, имаш ли неку примедбу?

- Шта да кажем, кад ми прво Тоша саопшти да ћеш ми смањити стартну основу, а сад видим остала је иста.

Сви се погледаше. Разоружа их Стевина логика. А, он, устаде и настави: - Ја сам се припремио да се борим против смањења. Како сад да поступим, немам аргумената.

Малиганов губитак, Тоша је искористио као властиту добит: добио је лепу причу да забавља друштво.

2

Испунио обећање

Божа Јаковљевић Бућов, био је човек од речи. Сви су га знали и поштовали. Са својих 140 килограма заузимао је два места у аутобусу и аутомобилу. А, у његовом гикy, поред њега, није могао нико да седи.

Чује он да му се брат од стрица жени. Да се нашали, каже му: - Ако се ти, Живане, ожениш, ја ћу се у блату каљужати, као свиња.

- Пази шта си рекао. Ја се женим за недељу дана, а ти имаш да се ваљаш по блату, - припрети му Живан.

У недељу се Живан оженио. Довео лепу младу из Гргуреваца. Пуна кућа света. Пола села на свадби. Свира хармоникаш Јефта из Руме. Улази Божа, честита свекру и свекрви, љуби младенце, онда се испрси, подиже руке увис, па подвикну музици: - Туш!, Е, видите, пријатељи моји, ја сам мом брату, пре недељу дана, рекао: ако се он ожени, ја ћу да се ваљам по блату. Он је одржао реч, а сад је ред

дошао на мене. 'Оћу и ја да одржим реч. За мном. – Сви изађоше у двориште. У дворишту блата до колена. Неколико дана пре тога падала је добра киша. Божа носи у рукама балон пун вина. Дође до каљуге и онако огроман леже у блато, па поче да се ваља. Тајац. Сви очекују крај. Божа устаје и каже: - Одржа и ја реч. – Подиже балон и наздрави младенцима. Људи тапшу, прилазе му, честитају.

Кад се пресвукао код куће и вратио на свадбу, веселио се до зоре. У Павловцима ће се о том догађају говорити, док је последњег Бућова. Људи од свега направе себи мали споменик, који их чува од заборавља.

28

Што ја заборавих, ти немој

Мика Ћурчић Геца, из Гргуреваца, продавао волове на вашару у Руми. Добио је више него што је очекивао, дошао кући, па се хвали жени. Жена задовољна, па спремила домаћу вечеру: шунке, сира, парадајза и лука. Кад, сутрадан, ево ти купца, запуцао чак из Доњег Срема. Улази у авлију, љут, галами: - А зашто ми ти, Мико, не рече да је један во ћорав, па ја купих фаличног вола. Да се не знамо, ни реч не бих рекао. А знамо се од детињства.

- Заборавио сам, бога ми, ни сам не знам како. Опрости. Нећемо због ситница кварити познанство. Но, што је било, било је. Пазар нећемо кварити. А, ти, молим те, кад га будеш продавао, немој заборавити да кажеш купцу његову фалинку.

После оваквог дочека, купац се насмеја, седе с Гецом, попи ракију и оде кући. А, да ли је послушао савет, остало је да се нагађа.

28

Слику своју љубим

Весела Бешеновка, још у добрим годинама, остала млада удовица. Подигла споменик за мужа и себе. Испод мужевљевог дала да се уклеше и њено име и слика. На дан годишњег парастоса окупили се најближи. Помен се одвија како обичаји предвиђају.

Удовица прилази споменику, гледа слике, заплака се и пољуби своју слику. Родбина се запањи. Гледа је у чуду.

- Зашто пољуби своју слику? – не издржа неко и упита је.

Она ће кроз плач: - Боље је да ја пољубим, јер кад умрем и кад ме положи поред мог покојника, ко зна да ли ће се неко сетити да

пољуби и моју слику. Ако нисам пољубила свог покојника сад, неће се он наљутити. Наљубила сам се ја њега док је био жив, не морам мртву слику да љубим.

Рођаци се загледаше: можда је и тако, код није друкчије.

28

Здрава логика

Пера Трнић Пеја и његова супруга Јула, постарији људи из Бешенова, динули сено. Баба Јула бацала, а деда Пера динуо. Деда је стално опомињао бабу: - Баци, Јуло, јаче, баци, Јуло, јаче!

Баба Јула једном захвати повећи навилјак сена, потегне из све снаге и по деди. Деда паде стрмоглавце између пласта сена и камаре кукурузовине. Баба се уплашила, гледа: шта ће да буде. После мало копрцања и стењања, деда устаде.

Увече, на шору, прича својим комшијама: - И, тако, чловим ја на глави, ноге уперо у небо, па мислим: Боже, да ли сам жив. Бребно сам жестоко о земљу. Онда рачунам: па, ваљда сам жив, кад могу да мислим, јер, кол'ко је мени познато: мртви људи не могу да мисле.

- Биће да је тако – сложише се комшије и намигнуше.

28

Неваљали палачинци

Пече баба Јула палачинке, а деда Пера се стално мота по кухињи. Није потрефила да замеси добро тесто, па јој се палачинци лепе за тигањ. Како који испече, она пред деду. Деда једе и ћути. Баба морога и пече. Наједе се деда палачинака, док из тигања не кренуше цели.

Деда после прича на шору: - Моја баба пекла палачинке. Ставила мало више шећера, па се палачинци лепе за тигањ. Како који испече, она мени: "На Перо, овај неваља" – И тако се ја преједох неваљалих палачинака, док моја баба не научи да пече.

28

Знам ал' ме се не тиче

Родило воће у Бешенову као ретко које године. Један Бешеновац продао крушке на дрвету. Купац није имао времена да одмах отресе, па замоли власника да их неколико ноћи причува.

Овај донесе буре, стави под крушку и увуче се у буре, да га крадљивци не примете, ако се појаве. Бешеновачки мангупи, који су прокљували ствар, прикраву се, преврну буре, па га гурну низ падину, заједно са чуварем, и на миру отресе и однесе крушке.

Газда изубијан, болестан и тужан жали се комшијама: - Ја знам ко је обрао крушке, али ме се не тиче. Крушке нису више биле моје.

28

Карту читај а сељака питај

У време тешких борби против Немаца и усташа у источној Босни, Прва војвођанска биргада, чији је командант био Марко Перичин Камењар, нађе се у окружењу, без хране и воде. Борци уморни, на крају физичких снага. У Бригади се задесио и генерал Данило Лекић. Сви су забринуте: нема воде. Жеђ је у рату највећи проблем.

Данило Лекић извади карту, рашири по трави, стави на карту бусолу, погледа и важно упери руку у правцу где би могао да буде извор. Послаше два борца с чутурицама, али се они ускоро вратише без воде.

Камењар, нервозан и љут, а жедан, пажљиво осмотри шуме, увале и долине, па рече одлучно: - Друзе Лекићу, батали ти твоје карте. Старо војничко правило каже: карту читај, а сељака питај. А пошто сам ја сељак Фрушкогорац, идем да нађем извор. – Поведи неколико бораца, са чутурицама, и за кратко време вратише се са хладном изворском водом.

28

Лако је направити дете, тешко направити теле

Веселјак Шашинчан имао деветоро деце. Деветом је кумовао Тито. Шашинчан се поносио кумством, а, богме, имао је од тог и користи.

Једног дана, како то живот зна да удеси, колона аутомобила, са другом Титом, пролази кроз Шашинце. Поред пута, на њиви, поред села, Тито спази кума како копа кукурузе. Нареди да колона стане, изађе из кола и право у њиву, ка свом куму. Поздрављају се срдечно. Тито се распитује за кумчад: како су, како уче, да ли су здрава. На крају, онако шеретски, насмеја се и намигну му: - 'Ајде куме, направи још једно кумче, па да ти поново кумујем.

Веселник погледа Тита, па кроз уздах одговори: - Еј, куме мој, лако је направити дете, то бар умем, доказао сам се у том послу, него тешко је направити теле да се прехрани толика булумента.

Веродостојност приче могла би се потврдити само – телетом. Овако: ко хоће да верује нек верује, ко неће, од воље му је.

28

Рента од пшенице

Сремски сељак је везан за земљу. Зна да без рада нема хлеба. Тако и васпитава своју децу. Међутим, један Шашинчан имао сина лепотана, па га размазио, тако да је овај одрастао не прихватајућу се посла. Знао је једино да троши. Ту му није било равна у Шашинцима.

Кад је отац зашао у године и све теже обављао сеоске послове, досадило му синовљево ленствовање, па позове сина и каже му: - Узми трактор и сејачицу па засеј њиву пшеницом.

Син невољно крене на посао. Стигне на њиву, прошврља неколико пута трактором, прода семе, сврати у кафану и попије паре с друштвом.

Отац све сазна али се прави невешт: одлази на њиву да види како жито напредује. А, уместо жита трава изђикала до појаса.

У међувремену син оде у Армију. Редовно пише оцу и тражи паре за излазак у град. Како се то све чешће понавља, отац оде на њиву, погледа травуљину и одговори сину: - Драги сине, ми смо, хвала Богу, сви добро и здраво, које и теби од срца желимо, а што се тиче пара, послаћу ти кад продам ону пшеницу коју си ти засејао. 'Ајд, у здравље и поздрави своје другове. Твој отац.

28

Шта ћу ја кад ти умреш

Крепки стогодишњак из Павловаца Јован Голубовић живео старачки живот са бабом. Сироти, без деце, једва су састављали

крај с крајем. Бавио се ковачким занатом, док је могао. На крају живота је ослепео. Нешто млађа баба водила је цело домаћинство и бринула о деди.

Председник општине у Павловцима био је Милан Пантелић Браца. Саосећао је са старцима и често их посећивао, снабдевајући их најосновнијим потрепштинама: брашном, шећером, цигаретама и дрвима.

Једног дана, кад је добио пуну торбу поклона, деда Јован рече Милану кроз сузе: - Е, мој Милане, лако је мени док си ти мени жив, шта ћу ја, кад ти умреш? Ко ће мени тада помагати?

Милан се слатко насмеја: - Богами, деда Јоване, ја имам 40 а ти близу сто, али Бог често заборави на ред. Имаш ти разлога за бригу.

28

Нађе се и над капом капа

Бућова из павловаца било је свих фела: вредних, радних, лењова, способних, паметних, намћора, ратоборних, а и – снажних. Чувени снагатор, познат у целом Срему, био је Петар Бућов, који је целог живота чувао стоку и никад се није претргао у послу. Своју снагу није ни показивао нит се њоме хвалио. Сматрао је то даром природе и здравих родитеља. Врдничка слава, једна од највећих у Срему, на коју је долазио и краљ врдничким “Ћиром”, била је пресудна да се о његовој снази почне говорити.

Видовдан, време лепо, скупило се мноштво свата: из Срема, Бачке, Баната, Барање, Мачве и Славоније, а, богме, и из престонице Београда.

У железничку станицу пристиже “Ћира”, окићен заставом дугом четири метра. Долазе нови гости. Шатре на све стране, циганске банде, певачице; мирише печење. Деца трче, пиште у свирајке. Ту су рвачи, скакачи, такмичари у надвлачењу конопцем.

Својом појавом истиче се један грмаљ, раздрљаних, длакавих груди, дуге косе, која је падала низ леђа, бакенбардима и огромним ручурдама. Појавом је подсећао на медведа.

Дошао из Бачке Тополе, на прелепим колима и коњима - жеравима. Изашао испред шатри, надувао мишиће, почео да се шепури и изазива људе на мегдан.

- Народе, ко сме да ми изађе на мегдан и сруши ме, даћу му коње и кола. – Људи га мере, загледају са свих страна, али нико не

сме пред њега. Мађара то још више охрабри и настави са шепурењем и изазивањем.

Петар Бућов не издржа изазов, иступи према снагатору, засука рукаве и рече одлучно: - Ево ме, јуначино, дођи ми у коштац.

Мађара изазов изненади, одмери га, приђе му. Бућов га муњевито обухвати око струка, стеже га свом снагом, док није поплавио, а онда га бречи у прашину, да је овај кмекнуо и није могао да се подигне. Бућов му поможе да устане и одржи му вакелу: - Чуј, јуначино, нећу ти узети кола и коње. Поклањам ти их, али више да се ниси разметао снагом, јер и од јаких има јачих. – Затим му опали једну врућу шамарчину, а кад се овај занесе, дочека га другом руком и рече: - Сад се губи, да те више не видим. Шамари су ти за срећан пут. Тако Бућови испраћају хвалисавце.

28

Ко ти посла јабуку

Позове један добар домаћин из Ирига на свечаре Светог Јована, свог пријатеља из “свињског Срема” Мила Најића. Дочекају га како Бог заповеда: свечарски ручак, још боља вечера, а ракије и вина, колико ти душа жели.

Чаруга, како су звали Мила, попи после вечере неколико чаша вина и изјави да не може више. Ухватише се Ирижани на лепак, па му предложише: - Ти пријатељу, Чаруга, пошто немаш довољно кондиције, пићеш по једну чашу, а ми старе винопије по две.

- Не! – рече Чаруга – то је за мене понижавајуће. Пићемо из бокала, па ко колико може.

Ирижани намигнуше кришом један другом и сложише се. И кренуше бокали из руке у руку. Негде пред поноћ, Ирижани мртви пијани, нападају под сто и нешто певају. Чаруга сам за столом – трезан, каже пријама: - Пошто је прошла поноћ, могле би да ми донесете медљаницу. Испи медљаницу и замоли да му донесу лавор вина, да се умије, како би целе године био здрав и румен као румено вино. Кад донесоше лавор с вином, уми се и испљуска вином, а затим се, на велико изненађење прија, изу и опра ноге у вину. Затим ухвати лавор обема рукама, подиже га, нагну и попи рујно вино наискап, као Краљевић Марко, само што није имао Шарца да му пола да.

Гледају Ирижанке, дах им застао, па ће једна: - Е, наздравље ти, пријатељу, и јебо те онај који ти посла јабуку.

28

Шприц

Светозар Костић Ћапа се 1942. године разболео, те пође у Манђелос у склониште, да би га доктор Душан Савић прегледао. Лекар констатова да је реч о јачем грипу и даде му ињекцију. Ћапа се толико уплашио ињекције да је од првог убода скочио с кревета и побегао са шприцем у двориште. За њим је по дворишту јурио доктор Савић, вичући:

- Убићу те, ако ми поломиш шприц, то ми је једини!

22

Пада нама – пада и Швабама

Другови у одреду се договорише да ликвидирају једну непријатељску посаду у селу. Све је испитано и договорено.

Борци су се спремили и чекали покрет. Мрак се био спустио и требало је поћи, али удари невреме, киша, и они се онерасположише. Један друг рече:

- Другови, непријатељ неће побећи, можемо ми то и који други дан. Видите ово невреме.

Радиша Спасојевић га погледа, забаци пушку на раме, стави се на чело колоне и рече:

- Пада нама, пада и Швабама!

22

Малограђанка

Пре рата је у Мартинцима живело искључиво сеоско становништво и нешто радника који су радили у Сремској Митровици. Већ у првим данима рата многи Мартинчани су пришли народноослободилачком покрету, а велики број њих дао је животе за слободу. Међу њима најпознатија је била Јованка Габошац, која је на стрељању у Сремској Митровици, 1942. године, плънула џелату у лице, кличући партији и партизанима. Како је друга чета фрушкогорског одреда гравитирала према том подручју, највећи број Мартинчана је у њу ступио.

Између осталих, у чети је била лепа и млада сељанчица, коју су другови, због малог раста, назвали “Мала”. На четној конференцији су “Малу” критиковали због њеног односа према једном другу, кога је она оптужила да јој се удвара. После дуге

дискусије, политички комесар чете упуту неколико замерки “Малој”, додавши да би било боље да се бави другим стварима у слободно време, на пример, да више чита, учи и да се политички уздиже, а не да зазира од својих другова као каква малограђанка. Неколико Мартинчана грану у смех:

- Откуд је она малограђанка, кад сви знамо да је из Мартинаца.

22

Сумња

Било је лето. У Фрушку гору људи одлазе и из ње долазе. Судија Павле Рајх, висок, витак човек, црне пути, стајао је на једном брегу близу “Циганског логора” и посматрао двојицу другова који су се путем приближавали. Били су то Миланко Милутиновић и један Цига, који је долазио у партизане. Док су пролазили мимо њега, Циги се учини да познаје Павла па ће упитати свог друга Миланка.:

- Је ли, Баћа, јел тај од наших?

Како је Миланко добро познавао Павла, шапну Циги:

- Па није он Циганин. То је један наш судија из Руме!

Цига се намршти, па ће Миланку гласно:

- Ма немој ти мени да причаш, знам ја њега још са вашара из Пазове, кад је коње куповао, али ако се он од тога опире... и скиде шешир са главе, поклони се и додаде:

- Е, свака му част.

22

Хоџа

Јединице из Срема су сигле у Источну Босну у време када је хоџа са високог минарета, завијајућим гласом, позивао вернике на молитву. Међу борцима је било и оних који никада раније нису видели џамију нити чули такав хоџин позив.

Један од бораца, сећајући се како се некад, као дете, пео на високо дрво, па би се потом плашио како ће да сиђе, помисли да хоџа из истог разлога позива у помоћ, па рече:

- Ког си се врага пењао тако високо, кад се плашиш да сиђеш доле?

22

Сан

Стева Грујић је као председник народноослободилачког одбора имао много посла. Иначе је био верник: јавно је обављао верске обреде, а ноћу је одлазио на партизанске састанке и конференције. Супрузи се мало поверавао, и њој се учини да је превише оставља саму код куће.

Једно вече Стева пође на састанак. Супруга одлучи да га прати. Сакрила се иза зграде, испод прозора, и прислушкивала све док се састанак не заврши, а потом отрча и увуче се у кревет.

Стигао Стева, па пажљиво улази да не пробуди супругу. Она се преврну у кревету, протегну се, па ће упитати:

- Стево, зар тако касно? То као да је прошла поноћ. Пробуди ме, а баш сам сањала како ти седиш за столом у прочељу и говориш. Пуно људи, а ти кажеш да морају копати још неке базе, а као кажеш неком Јови да сутра однесе хлеба и сланине у неку колибу. Боже, као да сад слушам, питаш за неког рањеника и наређујеш да га носе у неки други шор.

Слушао Стева, слушао, па помисли: Све збиљу говори. Не знајући шта друго да јој каже, рече:

- Добро, настави да спаваш, можда ћеш уснути и када ће Хитлер капитулирати.

22

Доктор

Душан Савић Дода, најомиљенији партизански лекар у Срему, отишао је заједно са војвођанским јединицама у Босну. Тамо је основао болницу. Радио је у много тежим условима него у Срему.

Кад се вратио из Босне у Срем, салетеше га његови другови и познаници да им прича како је у Босни. Да би што верније дочарао тежину ситуације и положај рањеника у Босни рече:

- Е, другови моји, лако је овде, ово је рај. У Босни је тешко и здравоме анекмоли рањеном или болесном. Велике борбе се тамо воде. Пуно рањеника, ране тешке. Па гангрене, немаш лекова, а уместо наркозе даш му пола литре ракије, завежеш за дрво, одечеш му руку, ногу, главу, и он опет иде.

22

Католик

У Добринце стигла група бораца и распоредила се по кућама. Водич, који их је разводрио, уђе у једно двориште са двојицом бораца и позва домаћицу. Поздрави је и рече:

- Ево, довео сам ти на базу два друга. Овај један је наш партизан, а други је католик. Ето дошао је и он да се бори!

Добро расположена домаћица пружи руку и загледавши се у новајлију рече:

- Нека, нека, добро је што си дошао да се с нама заједно бориш, ниси ти крив што си католик.

22

Симпатизер

Душанка Радаковић, била је сирота девојка, рано је остала без мајке и већ у шеснаестој години се удала. Године 1943. муж јој је отишао у домобране, а она је са дететом отишла својима. Сестра и брат су јој били у партизанима, и она одлучи да крене њиховим путем.

У Босну, преко Босути, превезао ју је симпатизер покрета чика Станко и тако је стигла у бригаду. Пре него што су је распоредили у јединицу, позваше је у штаб и политички комесар је упита како је и којим путем стигла у бригаду. Збуњена, рече да је обавештена да ће бити ухапшена због брата и сестре и једноставно је побегла. Комесару то као да не би довољно, па рече:

- Па ваљда си имала везу с неким од симпатизера у селу?

Душанка се увреди на комесареве речи и скоро плачући одговори:

- Немојте да ме вређате, ја имам дете и поштена сам жена. Никог нисам симпатисала, само свог мужа.

22

Сам ћу умрети

Сава Младеновић је имао у свом батаљону једног Циганина, забушанта који је на све начине избегавао обавезе. Напуштао је стражарска места и на његов рачун су стално стизале жалбе. Једног дана ранио је себе у руку да би био ослобођен војске. То наљути команданта, те позва другове из радног вода да би се с њима

договорио како да уплаши Цигу. Довели су га у штаб и саслушали, а затим командант нареди: - Водите га и стрељајте! – Другови га одведоше, а за њима пође и командант.

Ископаше раку, а потом опалише рафал изнад Цигине главе. Цига се стропошта у раку. После неколико минута један од другова викну: - Он је жив. – Командант намигну борцима и нареди:

- Дотуците га. – Цига скочи и стаде да запомаже: - Немојте ме, другови, убити, сам ћу умрети.

22

Распуштеница

На једном скупу грађана била је и једна распуштеница. Другови упозорише све становнике да се чувају Черкеза који су стигли у Срем. Треба обавестити све жене и омладинке да се склањају у скровишта, јер Черкези иду по кућама и силују.

Распуштеница се изви са седишта и упита:

- Јелте, молим вас, а кад ће код нас доћи?

22

Четник

На Требави су војвођанске јединице водиле борбу са поп-Савиним четницима. Доста четника је изгинуло, неки су рањени, а један преобучен у женско одело, пао у руке борцима Четвртог батаљона. Командант Сава Костић поче га ружити да је кукавица и да је требао јуначки да погине, а не као каква баба. Четник се бранио, па на крају рече:

- Боље бити жива баба, него мртав херој.

22

Ирижани све могу

Прелазећи прко ужета на Нијагариним водопадима један акробата мало се нагнуо. Србин из гомиле му довикну:

- Чувај се, пашћеш.

- Не бој се, брате, ја сам из Ирига.

Србин из гомиле се одмах умирио јер је био уверен да Ирижани све могу.

26

Ирижани прзнице

Велике прзнице су Ирижани, а Румљани су познати као мирни и разговорни људи. Сретну се једном на путу један Ирижанин и један Румљанин. После поздрава упита Румљанин Ирижанина:

- Одакле си, пријатељу?
- Из Ирига, па шта?
- Из Руме, па ништа! – одговори Румљанин и пожуре да се уклони с пута овом свађалици.

26

Кад ће бити пропаст света?

Чувени трговци, воћари и виноградаре Ирижани као да су се родили са кантаром. Због њихове склоности за трговином, по околини и даље по целом свету, на питање: Кад ће бити крај свата? Румљани одговарају: - Кад пођу свиње лагано из поља и кад сви Ирижани буду код куће.

II

26

Војачка интелигенција

При отварању хотела у Старој Пазови, власник, Никола Петровић, велепоседник и трговац, позове чувеног диригента Славјанског са руским хором. За среску интелигенцију набављен је и први билијар у том крају. За хор подигнута је велика шатра, да што више посетилаца чује руске уметнике. Отварање паде у четвртак кад је пазарни дан. Док је концерт трајао, неки сналажљивији пијачари

свој еспап оставе у сали хотела да могу на миру пратити програм. После представе конобар види ћурана на уфлеканом билијару. Сав пренеражен повика:

- Ко је, наопако, метнуо ћурка на билијар?

- Па војачка интелигенција – добаци један антирос из Голубинаца.

26

Кад је ручак?

Дође поп Светозар из Сурдука у Стару Пазову да обави неки посао. Пошто је то обавио, оде у хотел на ручак.

- Па господин попо, какав ручак? Где је још подне?

- Зар мени сајција да суди кад ћу је јести?

Научио је он своју попадију да једе кад је гладан, а не кад је подне.

26

О воштењу

За непослушне попове и калуђере, у прошлом веку нису биле лешковаче, него су се за тај посао саливале дебеле свеће, па су њима воштили непокорне. По воштаници се и каже, воштити некога, тј. тући.

II

26

Што звона не звоне?

У једно сиромашно сремско село, вршећи канонску визитацију, стиже владика “во времја оно” у прошлом веку. Цела свита из села,

на фијакерима и на коњима, изађе пред црквеног великодостојника. Сироти попа ушепртљио се пред владиком и пред парохијанима:

- В..Ваш..е преосвештенство ... - муца попа.
- Доста - прекорно рече владика.
- Зашто не звоне звона, кад ја долазим у село?- Има сто разлога - освести се и окуражи попа.
- Да чујем први?
- Немамо звона - скрушено ће попа.
- Остали ме не интересују – пружи владика руку на целованије и настави пут села.

26

Капелан и тамбурашице

У једно сремско село за капелана је дошао тек свршени клирик, који се био скоро заредио. Код питања при исповеди:

- Да ли има каква греха? – одговарале су многе девојке:
- Тамбурала сам!
- Па то није никакав грех, то је лепа забава. Свирао сам и ја у тамбуру, још као клирик, па и сада помало тамбурам – Ал' кад учесташе овакви одговори, упита:
- Јел', Мата, а откуд у селу толико тамбураша?
- Какве тамбуре. То значи ашиковала са момком!
- Кад чу ово капелан, повика сав узрујан:
- Хеј, натраг све које су тамбурале!

26

Дед и унук

Као капелан, код свог деда, у Сурдуку проводио је поп Светозар врло често шале на старчев рачун. Једном приликом упита поп Светозар старог попу:

- Како се ти сада осећаш?
- Ето како, умро поп Тодор из Белегиша, умро поп Глиша из Старих Бановаца, умро поп Арон из Батајнице и други сви моји другови помреша. А ја остао сам, да другујем са мојим балавим унуком.

Поп Светозар се само облизну и ућута.

26

Поп Давид из Белегиша

Од Старина постоји прича да се на Петринцима у поноћно доба јавља утвара у виду попа са брадом. Јер је, по том причању, у давна времена, ту убијен један српски поп, па се као он то јавља. Једно вече дубоко у јесен, седи мој деда Димитрије сам у лагуму и будно чека своје рибаре из лова. Кад, отприлике, у поноћно доба чује како пуцају олош и суве гранчице поред воде, као кад неко иде. Скочи деда са клупице, скиде пушку са клина и изађе пред лагум. Гледа, гледа, не може да веује својим очима. Учини му се, да кроз мрак види попа ил' његову утвару. Напослетку му се одреши језик и одлучно повика:

- Стој! Ал' утвара неће да стане, него иде право њему. Деда запе петла и натеже пушку:

- Стој, пуцају!

- Не пуцај, Мито, ако Бога знаш. – Познаде деда поп Давида по гласу.- Јесте ли ви то господин попо?

- Па ја сам поп Давид, пошао сам из друштва доцкан, па ударих овуда испод брега, да ноћу не будим свет...

Кад је изашао горе на пут, сретне поп Давид једног свог парохијана, вози грађу из Земуна. Закаснио човек и дрема на балванима. Кола расточена. Пусти поп Давид да прође средњи трап, дочека стражњи и седе на крај балвана. Рачуна боље и цигански на коли, него господски пешке. Кад седе на крај, балвана, ови се уздрмаше, кочијаш се трже. Погледа око себе, види да је на Петринцима. Кад осети поново дрмање балвана, погледа низ њих, и на свој ужас спази натраг на балванима седи поп с брадом. Одмах се прекрсти три пута. Погледа, можда је од крста побегао. Ал' поп седи и даље на балванима. Прекрсти се поново неколико пута ал' не могло попу досадити. Он кукавац онда лагано дохвати уздице па их притеже, узне канџију и поли по коњима. Коњи загребаше као птице и за неколико минута стигосе у село и једва се зауставише пред газдином кућом. Како кола стадоше повика кочијаш:

- Жено...о отварај брзо капију! Жури...ии.. - виче јадник, а сав дрхће. У тој великој његовој страви, јави се поп Давид:

- Хвала, брат' Гавро, што ме довезе од Петринца доведе!

- Та јест ли Ви, господин попо? А где шта ја поднесе страха. Него срећа ваша што нисам имао уза се пушку, убио бих вас као зеца.

Исповест лопова

На самрти један велики лопов пожеле попа да се исповеди.
- Знам да си грешан и не интересују ме сва твоја незаконија. Него ми кажи само најновија твоја зла дела. Па да се заједнички Богу помолимо.

- Украо сам крмачу, попо.
- А, кајеш ли се за то?
- Па кајем се, попо - жалосно поче болесник.
- Е, хвала Богу кад сам увиђаш свој грех и кад се сам кајеш! А шта те је побудило на кајање?
- Па кајем се попо, - настави жалосним гласом – што нисам с крмачом отерао и прасице.
- Теби, синко, може само Бог помоћи – одмахну резигнирано поп.

26

Сналажљивост

Учитељ голубиначки Живан Лубен, ђак сомборске препарандије, није поднео сведочанство по завршетку школе, јер није имао две форинте. За визитацију, пре одласка у војску, морао је да приложи сведочанство, како би служио краћи војни рок. У оно време на пошти се није плаћао телеграм - депеша до десет речи. Живан посла директору препарандије депешу:

- Визитација, фреквентација, експедиција.
- Кад је ово добио стари Вукчевић свугда је по Сомбору хвалио сналажљивост и духовитост сиромашног учитеља.

26

Завет калуђера

За време поста, игуман са братијом једног фрушкогорског манастира, који је био на удару многим делегацијама и посетиоцима, договори се да треба вино мало приштедети, дуга је година.

- Да се зарекнемо да нећемо две недеље капи вина окусити.
- Нећемо. Нећемо – забруја братија.
- Ако само неко спомене реч вино, казниће се епитимијом.

А што народ каже: ђаво не спава. Сутрадан за ручак нађе се риба, и то не нека ситна риба плџцкавица, него рибетина, крупна и масна. Погледа се братија неповерљиво међу собом, али нико не сма да спомене реч вино. Наједаред један гурман не издржа:

- Ох, ал' би се пило. – Други брзо додаде:

- Да, ал' кад би га било.

- А ти скочи па натоци, - једва дочека и “строго” нареди игуман.

26

Стари и нови лекари

Прослављали шидски лекари сталешку славу светитеља Козму и Дамјана, немитне враче. Прву здравицу свечарима изрече њихов прота и место многаја лета, сам отпева тропар свецима:

- Свјати без сребреници и чудотворци Козмо и Дамјане – са свршетком: - ту не пријасте, ту не дадите нам.

- Живили. Живили свечари! – Заграја друштво и почеше се чаше искапљивати. Др Јова Стајић, адвокат, упита проту:

- Јел' прото, шта ти то значи: “Ту не пријасте, ту не дадите нам!”

- Бадава сте примили дар од Бога а бадава га и делите народу – тумачи прота. Др Јова се окрете целом друштву и упита:

- Каква је разлика између оних старих лечника, које данас славимо, и ових садашњих лекара? – Сво друштво погађа. Др Јова одговара:

- Није. Није! – Напоследку Др Јова растумачи разлику:

- Стари лекари су лечили за бадава, а ови наши лече за банбадава.

26

Газда и кречар

Иришки кречари су кадгод путовали широм Војводине и продавали своју робу. Газда Дабих позва једног:

- Слушај, Јосиме, док продајеш креч, могао би продавати и које буре вина.

У Јосима риба за ручак. После доброг ручка не окуси ни кап пића. Оде спреман у Дабихев подрум. Сиђоше одмах. Домаћин насу из једног бурета, пружи чашу госту. Овај гута лагано, дува на нос

затворивши уста и помало жмирка очима. После два три гутљаја упита домаћин:

- Но, како ти се допада?

- Канда мало цикне – вели Јосим.

Домаћин трже чашу из руку госта, а остатак вина усу у оно буре одакле је вадио. Онда насу другу чашу из другог бурета. Гост поново шацује:

- Ово ти се, канда, мало осећа на буре. – Домаћин опет узе чашу, па насу из трећег бурета. Све се понови као и код прве чаше.

- А шта је са овим? – нестрпљиво ће домаћин.

- Ово је танко ко водица.

Кад чу да му гост покуди и треће вино, истрже му чашу из руку:

Напоље из мог подрума. Ти мислиш да ја не знам шта фали мом вину, него да ми ти то кажеш. Нисам ја тебе звао да ми кудиш вино, него да га хвалиш. А кад га ти кудиш још у моме подруму, од наше трговине нема ништа.

26

Кречар у Карловцима

После претходне лекције оде Јосим у Карловце:

- Кре...е..ч. Кре...е..ч. Креча...а – Деца одговарају:

- Кише! Кише! Кише! – Да га мало наједе. – Дође Јосим у Доњи крај. Једна млада пазари. На кући капија широм отворена, бурад се спрема за бербу грожђа. Кућа домаћинска:

- Снашо, молим те мало воде. Много сам ожеднео.

Оде снаша однесе креч и ево је одмах са пуним бокалићем вина. Јосим се напи и кад мало одахну рече снаши:

- Е, баш ти је, снашо добро вино.

- Зар то вино лепо? – упита умиљато снаша.

- Баш лепо – рече Јосим.

- Па то је, чико, наш чингер.

- Чингер? – као забезекну се Јосим

- Чекај, чико, чекај, сад ћеш видети какво вино ми имамо. –

Скоро трком се врати носећи пун и то већи бокал с вином. Јосим га прими с побожношћу и поче га лагано гутати. После два три гутљаја рече:

- Но, снашо, оваквог још нисам пио. И ја сам Ирижанин и, што рекли, рођен сам у планини, а и сву сам је унакрст прошао, ал' оваквог вина још нисам пио.

- Имаш ли, чико, чутуру? - Сва се топи од милине снаша.
 - Имам, - вели Јосим, - ал' хвала лепо, немојте се трудити.
 - Та дај ту чутуру овамо, има вина, хвала Богу, а ти си путник па нек ти се нађе. — Брзо се врати са пуном чутуром. Јосим јој лепо захвали и пође даље, мрмљајући сам себи:
 - Е моја снашо, ти мислиш да ја нисам познао да је оно био чингер, али ме Дабић научио памети.

26

Кречари

Прича се да је Колумбо, кад је пронашао Америку, затекао Ирижане како продају креч Индијанцима.

26

II

Пао на поправном

Хтео један дошља да буде Сремац. Рекоше му да за то мора полагати испит. — Испит је тежак — опоменуше га.

- Нема тог што ја не могу савладати! — испрси се он
 Изађе на испит и — паде.

Пријави се и за поправни, и опет паде из главног предмета:
 испијања шприцера.

После тог пада, закључи дошља: до звања “Сремац” може се стићи само – посрћући.

27

Кока на преглед

Ветеринар погазио аутом кокошку у Лежимиру. Погледа лево па десно, проверавајући да ли га је неко видео. Кад је установио да га нико није видео, стави коку у гепек.

Све то гладна једна снаша иза ограда, па ће тихо, више за себе:
- Да је не носиш на преглед, ветеринару?

27

Можеш то и сам

Агроном на Врањашу закоље товљеника. Ошури га, али не погоди добро воду, па остане доста чекиња. Није понео брениер да спали чекиње, па упита управника Врањаша, који тог тренутка наиђе:
- Да ли могу да узмем сламе да опалим крмачу?

- Колега, то си могао да урадиш и без мене, док је крмача била жива – одговори управник.

27

Деда слуша бабу

Један деда из Огара имао неколико хиљада старог црепа. Огласи продају и одмах почеше да се јављају заинтересовани. Сви би хтели да добију цреп испод цене.

Умеша се у трговину и баба. Рече деди: - Не дај ни случајно цреп испод девет динара по комаду.

Појави се озбиљан купац. Види да је цреп доброг квалитета и понуди деди 12 динара по комаду. Држећи се бабине наредбе, деда сасвим озбиљно одговори: - Пријатељу, може, али никако испод девет динара по комаду.

27

Мировни судија се обесио

Постерији супружници скоро у исто време покрену бракоразводну парницу.

На првом рочишту, судија, у духу закона, позива супружнике да се помире.

Муж ни да чује. Остаје одлучно при захтеву. Затим приступа супруга. – Не вреди, господине судија, обесио се онај који нас је досад мирио – рече мирно и седе.

27

Пример за углед

На економији Врањаш, један радник, пореклом из Босне, изврши самоубиство. Разлози самоубиства остадоше тајна. Сви су потресени, јер је покојник био и добар радник и добар човек. Управник Врањаша одреди групу радника да прати несрећника до родног села, где треба да буде сахрањен. Једног од њих одреди да каже неколико пригодних речи приликом укопа.

Говорник, узбуђен ситуацијом, плачем родбине и пријатеља и тужним окружењем, заборави се и, после истицања људских вредности и врлина покојника, рече и ово: - Био си пример многим, па би неки од нас могли да се угледају на тебе!

41

Шта би више волео

Питало весело друштво, уз чашицу, шта би више волео: да се ожени Сремицом или да добије тумор?

Сремац, као из пушке: - Радије тумор.

- А, зашто? – зачуди се друштво

- Понеки тумор може да буде и доброћудан – рече шерет и наздрави.

9

Право у јендек

Полагао Васа Антић возачки испит кад је имао већ око 60 година. Припремио се добро. Положио теоријски део. Солидно возио. Задовољио у сваком погледу.

Председник испитне комисије, очигледно шаљив човек, пита га на крају: - Чика Васо, шта бисте радили кад би вам на путу Рума – Ириг наишла у сусрет хладњача?

- Је'л, синовче, мислиш на ону велику – италијанску? – упита чика Васа.

- Баш на њу мислим – погледа испод ока испитивач.

- Е, да видиш, ја би' за сваки случај, скренуо право у јендек – рече чика Васа, сасвим озбиљно.

39

Музикални тестераш

Група младића стоји у Краљевцима на раскршћу. Дочекују пролазнике и пецкају. Наилази чика Паја Левак, познати кафеџија и чувени виолиниста. Дошавши близу мангупарије, позове Ђорђа Чанаџића да пође с њим. Ђорђе крене и кад су се већ добро одмакли, Левак му озбиљно рече:

- Идемо да натестеримо дрва мојој Пави. Не могу, милу му матер, да тестерим дрва са неким ко нема слуха.

Ђорђе као члан хора, прими то као комплимент и почне да се хвали. Исприча и свом оцу Лали. Лала од тада није тестерио дрва без музикалног пајташа. Очигледно је да слухисти имају многе предности у животу.

39

Ако је јак није луд

Деда Баба Михајловић треба да скине с котобање два цака кукуруза. Године су притисле и не може сам. Примети у суседном дворишту првог комшију Стају Шијачког. Да му мало подиђе, почне окол:

- О, Станимире, ала си ти јак, нема ти равного.

- Јесам, Бабо, - потврди Стаја.

- Дођи, Станимире, да ми скинеш два цака кукуруза из котобање – настави, молећиво, Баба.

- Бабо, ако сам јак, нисам луд – одговори Стаја и удаљи се.

39

Треба и њему

Син ленштина, ништа му не иде од руке. Нема заната, а неће да ради на очевој земљи. Воли почешће да гледа чаши у дно. Размишљајући шта да ради, отац реши да му отвори кафану. Саветује га како да послује у кафани: - Сине, ником не дај пиће на вересију. Будеш ли давао на вересију, посвађаћеш се с муштеријама. Ти ћеш тврдити да је попио три чаше, он да је две, три пива, он два, и ето разлога за свађу.

Син слуша и смешка се: - Тата, буди без бриге, неће код мене бити вересије, то ти гарантујем. Уосталом, треба и ја да зарадим за пиће - мирно одговори нови кафеџија.

21

Добар и луд су браћа

Дођу Војчани у Стару Пазову да од "брата" Јанка украду, из вајата, буре вина. Полако изгурају буре на улицу, али не могу да га подигну на кола. Пробуде газда Јанка: - 'Ајде, Јанко, да нам помогнеш, скотрљало се буре с кола, па не можемо да га натоваримо.

Јанко бунован и добар ко 'лебац, запне из све снаге и помогне људима.

Ујутру, кад се пробудио, завири у качару. Види: нема бурета с вином. - Жено, нема нашег бурета с вином у качари! – рече узрујан.

- Па, ноћас си помогао да Војчани утоваре наше буре у кола, зар се не сећеш! – рече жена.

21

Дигни сукњу (први део)

I

Остао поп удовац. У сређивању куће помагале су му сеоске жене. Уместо завесе, попа је замрачио собу женском сукњом. Када би жена, која је тог дана спремала, приводила посао крају, попа би, пролазећи поред прозора, срушио сукњу. Одмакао се корак – два и рекао: - Снајка, дигни сукњу.

Ако би жене послушала, попа би обавио посао. Ако би се успротивила и почела да га псује, попа би, извињавајући се, рекао: - Ниси ме добро разумела, мислио сам на ту сукњу којом замрачујем собу. А, ти одмах, на сва уста почела да грдиш.

21

Дигни сукњу (други део)

Са попом је живео његов млађи брат, џабалебарош и пијанац. Будно је мотрио шта брат попа ради. Видео је да попа води дневник.

Кад је попа умро, брат је пронашао дневник, у којем је било све записано: и кад је која жена долазила да спрема стан, како се која понашала, која је подигла сукњу, која није.

Узме он дневник. Оде у кафану и свакоме ко плати пиће, прочита из које фамилије су снаше спремале попину собу и које су дизале сукњу.

Убрзо, дневник је постао најчитанија књига у селу, а весели брат се напио пића од радозналих беспосличара.

21

Зна где да куцне

Скидали мајстори точак с дреша. Скинули кајлу и куцају, куцају и ослушкују, повлаче точак, али точак ни да мрдне са лежишта. Гледа их мајстор од заната, пушта их да се мало помуче, па им приђе и каже: - Пустите мене. – Куцне два – три пута и точак склизне.

Салетели мајсторчићи да га часте што је куцнуо и скинуо точак.

- Примам част, али не зато што сам куцнуо и скинуо точак, већ зато што сам знао где треба да куцнем – одговори мајстор “калфицама”.

21

Далеко им станица

Долазе гости за Божић из Београда, кришом, у Војку. Од станице до села више од четири километра. Прописно озебли. Скоро се смрзли. Домаћин их окрепљује медљаницом. Они прихватају дар божји и питају деда Бату: - Деда, зашто нисте железничку станицу изградили мало ближе селу?

- Могли смо, - прави се деда невешт – али би онда пруга била далеко.

Гости се погледаше, насмејаше, подигоше чаше и рекоше: - У то име, деда. Одговор је достојан питања.

21

Мајстор зна

Дизали у Војки црквено звоно на торањ. Публика гледа и навија. Једни кажу: успеће, други: неће. Нађе се јадан са стране, непознат, и каже: - Сигруно ће успети.

- Откуд ти знаш да ће успети? – упиташе га Војчани.

- Знам, јер сам мајстор – одговори овај.

Кад су подигли звоно, један из публике упита мајстора: - Који си ти мајстор?

- Ја сам корпар – одговори мајстор тихо.

Мајстор је мајстор и кад буши кере, па прави сланике.

21

Почасна пратња

У време Другог светског рата Камењарова јединица се нађе наомак једног фрушкогорског села, у шуми. Већ два дана немају довољно хране. Немци и усташе стално вршљају по околним селима. Камењар, мада храбар, не жели да рескира и буде откривен, наредио штедњу хране. Међутим, како време пролази, глад је све већа. А и не чује се више пушкарање.

Камењар реши да пошаље два борца у село да донесу нешто намирница. Одреди два млада Циганина, тек дошла у партизане. Кад, они нешто затежу. Не иде им се.

- Шта је, што не крећете? – пита их Камењар. – Да није зорт у питању?

- Није, друг Кремењар, али незгодно је да ми Цигани идемо сами у село по храну. Мислиће људи да смо дошли да крадемо. Неће нам веровати. Овако ће бити боље: ти нама дај два партизана да нас прате, и ствар у реду. Кад нас виде с партизанима, нико више неће сумњати у нас. Знаће да нисмо дошли да крадемо него да рекверирамо. А, то је велика разлика, друг Кремењар.

2

Висока одговорност

Во времја оно, кад је и Кузмин био општина, станица милиције добије, за брзе интервенције, мали моторић. За кратко време неколико милицајаца је обучено вожњи. Међутим, мотор се издаје на

реверс. Ко га користи, тај и морално и материјално одговара. Командир милиције Солдо даје одобрење за коришћење.

Једног дана, после обављеног посла, Солдо се враћа кући. Сврати у кафану на чашицу. У кафани се нађе неко друштво, весело и потквашено, и позове га за сто: - Хајде, командире, да попијеш с нама једну.

Седне Солдо и крене. Попије неколико чашица. Више него што је смео. Да покаже друштву како је савладао вештину вожње, седне на мотор и из места крене мало оштрије. Мотор почне да врда. Солдо изгуби контролу, и трес у прашину.

Устане, погледа и види: искривљен управљач. Одмах се отрезни. Код куће ћути. Не може да једе. Изгубио апетит. Мисли и премишља: шта да ради? Целу ноћ не може честито да спава. Буди се и преврће.

Ујутру устаје, одлази у станицу, узима хартију и почиње да пише пријаву: - Ја, командир милиције Солдо, подносим пријаву против грађанина Солда, зато што је службени мотор користио у приватне сврхе и возећи га у припитом стању, пао с мотора, и том приликом искривио управљач. Свестан своје одговорности и кривице, тражим од претпостављених да ме најстроже казне. У потпису: командир милиције Солдо.

Данас, ко прочита ово, слатко ће се насмејати. Међутим, ова прича говори о једном времену и људима у том времену, у којем је осећање одговорности било питање части.

2

Ћути, друже, и слушај

Општинско и привредно руководство беочинске општине изашло мало на Фрушку гору на излет. Нашли згодно месташце на Тестери, поред језера. Приставили котлић и разговарају. Прича се о свему у свачему. Поред језера паркирао кола неки Београђанин, обоу чизме, плави, стари мантил навукао преко кошуље, засукао рукаве и пере кола.

Неко покрену питање нових мера у пољопривреди. Ту је и Солдо. Седи и слуша.

Друг из Београда прекида посао, прилази друштву, пијуцне и укључује се у разговор. Сви ућуте и слушају га. Солди криво, па му каже: - Ћути, друже, откуд ти из Београда да се разумеш у пољопривреду. Слушај оне који знају боље него ти.

Друштво се тргне. Схвати да Солдо не познаје Стевана Дороњског. Таман да му каже с ким разговара и ко је друг из Београда, Стеван им намигну и рече: - У праву си ти, командире, - и оде да сувом крпом пребрише кола, како не би остале флеке после сушења.

Прича о пољопривреди се наставља. Београђанин прилази, укључује се у разговор, сад већ намерно, да мало провоцира командира. Беочинци се смешкају, а Солдо све нервознији. Чим Стеван почне мало опширније да објашњава нове мере, он га прекида: - Друзе, кажем ти лепо, пусти људе који знају. Шта ти знаш о пољопривреди.

Кад се то понови неколико пута, а Стеван оде да се пресвуче, председник општине Владимир Ратковић рече Солди: - Знаш ли ти, пријатељу, ко је овај друг?

- Не знам, а и не тиче ме се. Неки грађанин који мисли да све зна, - одбруси Солдо.

- Е, неће бити да те се не тиче. То је друг Стеван Дороњски.

Солдо се презноја. Блед у лицу. Не зна шта да каже. У том моменту враћа се Стеван. Солдо устаје и говори, да га неко не би претекао: - Друзе Стеване, у праву сте ви. Видим ја, познајете ствари. Па ми криво што се ови моји петљају у разговор. Никако да их уразумим.

Стеван му пружи руку и рече: - У реду је. Чули су шта треба, па сад нек раде како треба.

После добре порције смеха, рибљи паприкаш је још више пријао.

2

Прослава Божића

По окончању Другог светског рата вратио се један Сремац из Немачке, из заробљеништва. Код куће се све променило: жене постале другарице, дедовина постала “наша земља”, краљу сви псују матер, нико не сме да га помене, јер му одмах пришију да је антидржавни. Сви, па и деца, поздрављају са “Смрт фашизму”. Чини му се да и кере кад залају, једна другој одлајавају “Смрт фашизму”.

О Божићу, као што је ред, човек оде у гувно по сламу. Доноси је, жена му отвара врата, а он њој: - Смрт фашизму, другарице!

- Ију, та који ти је очин луди?! – цикну жена и испусти сито.

После тог, сваки Божић је прослављан по старим обичајима, само крадом, јер је примећен бивши слуга, а тада члан комитета, сакривен иза дирека на капицику, како шпијунира: да ли је повратник из заробљеништва раскрстио са религијом.

У то време шпијунажа је узимала маха: људи су сами себе шпијунирали.

1

Декламуј, и то је песма

После Другог светског рата објављен је рат религији. Кад би неко хтео да се запосли, или да се упише у неку школу, морао је да одговори на питање: да ли је раскрстио с религијом? Свети Сава је најурен из школа. Само се још у црквама славио. Тако у Јакову, у цркви, о Светом Сави само су из неколико породица дошла деца да декламују. Кад је дошао ред на малу Јелицу, попа је пита: - Чедо, шта ћеш нам ти декламовати?

Јелица, сва срећна одговори: - Срећан ти рођендан, републико!

- 'Ајде, почни, и то је песма – помирљиво ће свештеник.

1

Кукај ти мало

- Јаој, тата, како ћемо без вас? Што сте нас оставили саме, куку нама, тужним и неутешним! – Нариче снаха у погребној поворци за својим свекром. До ње јетрва достојанствена иде мирно за сандуком. У један мах, ућута нарикача и завлада тишина. Гледа јетрву, ова ништа. Онда је муну у ребра и рече: - 'Ајде сад мало ти кукај, јебо те отац!

1

Тесне сандале

Дошла удовица на гроб своме мужу, па стала нарицати: - Јаој, јадна сам ти ја без тебе. А што си ме саму оставио. Да тугујем и самујем. Кућа празна, немам с ким да разговарам. Све је пусто без тебе. Ништа новог у њој нема. Купила сам само нове сандале. У њима сам и дошла на гробље. А оне ме тако стежу и жуљају, а ја трпим. Нема тебе да ми кажеш: "Лудо једна, што их не изујеш!"

1

Утеха за комшију

Умрла једном Сремцу жена. Сахранио је, па сутрадан, као што је и ред, отишао да обиђе њен гроб. Кад на гробу, букет свежег цвећа. Одстоја мало уцвељени удовац, па оде кући.

Сутрадан, опет нађе на гробу још лепши букет свежег цвећа. Гледа он у букет и размишља: Ко то овој мојој покојници доноси тако лепе букете!?

Следећег дана порани, па се прикрије из једног шимшира и чека. Кад, ето ти комшије Стеве. Иде с букетом, ставља га на хумку, пољуби крст и почне да нариче, све се буса у прса.

Изађе он из заклона, приђе Стеви и стаде да га теши:

- Комшија Стево, та немој се ти толико жалостити, опет ћу се ја оженити, немаш ти бриге.

1

Гладни покојници

Остао један Сремац сироче још у детињству. Године прошле, он стасао, па се и оженио. Како је у Срему и обичај, његова је жена ишла чешће на гробље, а он само приликом неких сахрана. Пошто је и она била из села, посећивала је само своју родбину, а свекра и свекрву, тек да је виде. И храну је остављала на гробовима својих најмилијих.

Једног дана, заустави, на шору прва комшиница нашег Сремца, па му вели: - Комшија, сневала сам ноћас твоје.

- Је л', и шта кажу? – упита Сремац.

- Па, видиш, каз'ли су ми да ти велим како су они гладни на оном свету. Нит им ко свраћа на гробове, нит им доноси 'рану.

Косну га комшиницин сан. Постоја тренутак-два, па у авлију. Види жена да нешто не пасује, стала и чека шта ће да буде.

- Пењи се 'ома на таван, одсеци добро парче сланине, и трком на гробље да је однесеш мојима. И, од сада, кад обилазиш твоје, мораш свратити и до мојих. Немој да ја чујем друкчије.

1

Мостови на Јарчини

Доселио се у Сурчин из Михаљеваца извесни Рача, па отворио на сурчинском раскршћу кафану. Сремац, прави локал-патриота,

осликао кафану сремским мотивима, напунио је старинским предметима и претворио у мали завичајни музеј.

У кафани свирају и сремски цигани. Одлична банда. Само грме сремске песме.

Једно вече у кафану сврати неки странац. Попије неколико пића. Слуша музику. Закључи: добро свирају и певају. Наручи песму "Мостови на Морачи". Музика засвира и запева, кад: међу свирце утрча власник кафане, прекиде их и саопшти: - Ова песма у мојој кафани може да се пева само овако: "Еј, мостови, на Јарчини, ви спајате заљубљене."

Очигледно је: преведено на сремски и Јарчина је река.

1

Неписмени швалер

Дошао у Купиново први агроном Моша Миленковић. Млад, амбициозан, организује у зимско време предавање за неколико села о пољопривреди. На предавању је и један Прогарац. Има опасну жену, а и швалерку. Мисли како да скокне до швалерке, а да га жена не најури. Како је био неписмен, замоли Мошу да му напише оправдање, како се предавање отегло до поноћи. Рачуна: тако ће умирити жену. Моша му напише. Он стрпа цедуљицу у џеп, па код швалерке.

Кући се враћа у ситне сате. Жена бесна, само што не експлодира. Он сав важан тури јој цедуљу под нос. Жена чита:

- Предавање је трајало до осам сати, а где је ваш муж био после, ја не знам.

Из приложеног се види колико је опасно бити неписмен, а још опасније је имати писмену жену.

1

Ко је љубио нају

Згодно и малдо девојче претерало у непослушности. Кућа домаћинска, позната у Бољевцима. Отац научио на ред и послушност. Кад није помогло убеђивање, ухвати кћерку и добро је издевета. Бесна што је отац тако велику липачи, она просикта: - Е, сад вам нећу рећи ко је мају (матер) јуче љубио у башти. Нећу и нећу. Упркос, нећу!

Отац је погледа у чуду. Не може да верује својим ушима. Пита се: да ли добро чује. А, онда остави кћер, па дохвати жену. Како их је

честито обрадио, од ручног рада биле су плаве данима. Нису смеле да се помоле на шор. Цело село је о том причало. И за сваки случај мајке су водиле кћерке у башту, да им чувају стражу.

1

Коме више веровати

Сумњала Пава да јој муж шврља. Он стално порицао. Каже:

- Набедили ме завидљивци. И, како је пролазило време, приче су се све чешће понављале. Чула би од неког на бездану, или у продавници, нападала га, а он се бранио. Било је и плача, али ништа није помогло.

О сеоској слави Пава се уверила да приче нису без разлога. Видела је и успијушу.

Кад је муж дошао кући, осула ја дрвље и камење на њега. Он је опет порицао.

- Та шта ниси, кад сам те ја мојим очима видела!

- Ју, Паво, та нећеш ваљда веровати више својим очима него мени! – рече муж и остаде - жив.

1

Обавештење на тараби

У време кад су многи сељаци одлазили у градове и запошљавали се у фабрикама, као нова радничка класа, крене и Тома из свог Јакова у град. Једног викенда, неколико његових нових другова, пођу ненајављено у Јаково да га посете. Иду селом и траже његову кућу. Таман помислише да неког упитају, кад један викну: - Нашли смо! Стадоше и погледаше. На тараби је писало крупним словима: “Тома је лудак, а Савета курва.”

А да се Тома претходно вече није замерио комшији, те овај на тараби, из освете, написа тајну, ненејављени гости би морали неког да приупитају.

Овако са тарабе добише најфришкију вест.

1

Ујаци за углед

У тами предње собе, налакћена на прозор, кибицује Милица низ шор. Муж јој још јутрос отишао код шурака неким послом и нема

га цео дан. Предвече пошаље сина к ујацима, да види што нема тате. Син Бранко се брзо врати и каже мами: - Тата тамо с ујацима цео дан пије вино, а сад су довели и тамбураше.

Милица љута, оде да спава. Пред зору чује кораке у гонку. Устаде из кревета, а Бошко весео улази у собу и посрће.

- Та ди си ти целог божијег дана? Опет си се ождеро и леп пример дајеш свом сину! – одбруси Милица.

Бошко је погледа, седе на кревет, па јој рече, заплићући језиком: - Па добро, ако му ја нисам за пример, нека се угледа на ујаке!

1

1

А је л' он није мушко

Две комшијске куће у Бољевцима живе као једна. Имали су и децу истих година: Наду и Јанка. Деца се од малена лепо слагала, као сестра и брат.

Нади дошао у госте, на поседак, неки рођак, нешто млађи од ње. Спрема се Нада да води госта на Саву, а мати га одведе у страну, па му шапне: - На плажи добро начуљи уши и отвори очи, да видиш с ким Нада прича и шта ради.

Вратише се предвече са плаже. Малиша поче реферисати:

- Са нама је целог дана био један, ма није се од нас одвајао.

- Ко, чедо? Како се зове?

- Не знам како се зове, ал' на плажи је лежао поред Наде.

Мати бесна. Не зна да ли више да се љути на Наду или на ово дерле, што није клипану запамтио име. Покушава поново да испитује рођака: - Је л', чедо, а како је изгледао?

- Па не знам, нисам се ја нешто бечио у њега, да не примети да га шпијунирам, али имао је гаће на штрафте.

Надина мати се, с олакшањем, намеја, па одмахну руком:

- Ма, то је Јанко!

Дечак збуњен, почеша се по глави, па упита: - А, је л' он није мушко?

1

Фала богу на помоћи

Поп Божа годинама службовао у Бољевцима. Спријатељио се са мештанима и делио с њима и добро и зло. Економска криза погодила све. Људи се сакупили на раскршћу, па се жале. Пара нема. Многи се одричу старих навика. У кафанама је све мање људи. Јада се и попа: - Остао сам без новаца. Ни за најосновније потребе нисам имао. Почео сам и да се задужујем. Не питајте како је било. Онда, фала Богу, умре једна жена, па се мало поткрпим и вратим дугове. Да не беше сахране, морао бих зубе о чивилук.

Прича подсећа на ону народну: Док једном не смркне, другом не сване.

1

Оглашеније

Памти се и данас у Бољевцима случај кад су у манастиру Фенеку звона огласила живог човека. Тадашња игуманија, данас блаженопочивша Анастасија, када је чула да је умро један Бољевчанин, помисли да је то сигурно Бошко Алексић, кога је она веома поштовала. Како су јој описали човека, све је указивло на њега. Зато она нареди да се он огласи.

Бошко, жив и здрав, чује још истог дана шта се у манастиру збило. Прими то с веселе стране и као знак да му се живот продужио. Јави игуманији да се не љути. Међутим, игуманија није могла да опрости себи због брзоплетости, па је до смрти молила Бога да јој опрости што огласи живог човека.

- Баш је згодно ово што ми се догодило. За живота сам сазнао колико ме у Фенеку цене. Умро је 15 година након овог оглашенија, а игуманије није више било, да исправи своју грешку.

1

Јакна за покојног мужа

Приликом сахрањивања у селима јужног Срема дуго је чуван обичај да се у сандук, поред покојника, ставе све ситније ствари којима се покојник служио за живота.

Једна Бољевчанка, кад јој премину муж 1966. године, заборави да у сандук спреми његову омиљену јакну.

Недуго затим умре комшија. Сирота жена желећи да умири савест, донесе покојникову јакну и, преклињући родбину комшијину, замоли их да јој дозволе да у комшијин сандук положи драгу ствар, како би је комшија однео њеном мужу. Они јој дозволе. Тако она умири савест. А, да ли је јакна стигла до оног коме је намењена, то сам Бог зна.

1

Одвајање жена од мушкараца

У појединим сремским селима погребне поворке се различито формирају. Мушкарци и жене су одвојени. У Бољевцима мушкарци су ишли испред сандука, а жене иза. У Купинову, иза крста и барјака, а испред сандука, иду само жене, а мушкарци иза сандука. Кажу да су то правило завели свештеници, како мушкарци и жене не би могли да унтерхалтују на сахранама.

1

Први бизнисмени

Бољевчанин Мика Деровић, из Дужног сокака, запатио свиње, подгојио их, па решио да прода. Рачуна: кад извади пасош, плати превоз од Бољеваца до Старе Пазове, па плати пијачарину, неће му остати скоро ништа. А кад још плати и алдумаш, биће на чистој штети.

Ипак, позове он свог пријатеља Фанфурку, плати Дулету Султану да му комбијем превезе свиње, натовари комшијиног малишана Јанка у комби, да малиша заваара траг у случају да наиђе милиција. Каже дечаку: - Запамти, ако наиђе милиција, ти реци да смо пазарили свиње и да је тата отишао нешто још да погледа.

Продали свиње. Милиција није наишла. Пијачарина је избегнута. Прошле многе године. Мика се преселио на онај свет.

Фанфурка се још држи. После четрдесет година сретну се на раскршћу Јанко и Фанфурка. Јанко пита: - Чика Фанфурка, да ли се сећате кад смо оно у Пазови англовали са свињама?

- Е, чедо, нисмо ми онда англовали. Ми смо још онда били бизнисмени.

1

1

Ванпартијци у Европи

Најпознатији угоститељ Срема, и не само Срема, Стеван Марковић – Стева Босанац имао је “кликер” као ретко ко. Када је седамдесетих година преузео мотел код Лежимира одлучио се за радикалне потезе међу којима и “стручну екскурзију” у иностранство! То су и медији објавили најављујући квалитетнију услугу, кад се кувари и конобари врте са “студијског усавршавања” у западним земљама. Потрпао је десетак голобрадих младића и девојчурака, тек изучених угоститеља, па на пут у Европу!. Вратили су се после недељу дана пуни утисака, питајући се да ли ће и они моћи тако... А Стева је дао занимљиву изјаву:

- Пријем је свуда био изузетан, јер је то била прва ванпартијска делегација из Југославије!

“Студенти” још нису дошли себи после свега што су чули и видели у белом свету, а Стева им је приредио ново изненађење:

- Сада на ново усавршавање, овога пута без мене. По један дан у Мачву и Семберију и добро гледајте како је тамо, а како је у Европи видели сте. Гледајте да будете што ближи Европи, а не смете да узмете “пелцер” с оне стране Дрине и Саве и – готово! Никакве вам науке више нису потребне...

... И био је мотел у Лежмиру одиста нешто “између” – налик на Европу, бољи него на Балкану.

13

Кад молери “молују”

Стева Босанац био је веома духовит, али и послован човек. У време епидемије “вариола вера” мотел у Лежмиру претворен је у (једини) карантин за Војводину. Ископан је канал на путу и напуњен хемикалијом кроз коју су пролазили сви који би крочили у карантин, па су се и санитарска возила ту “купала”, а народ к’о народ: бежало се од свих који су имали било какве везе са карантином к’о ђаво од крста. Стева је то знао па је терао шегу: бануо би на митровачку пијацу обучен у лекарски манил, са стетоскопом (!) на глави и почео да пипа изложену робу – воће, поврће, живину... гласно истичући да долази из карантина! Продавци су дизали руке од робе и још били захвални за било какву цену “отроване” робе. Кад је епидемија прошла – нико није хтео (смео) у Лежмир, па су Стева и тадашњи дописник ТВ Београд смислили “кваку”: организовано је дружење лекара у мотелу... после чега је народ схватио поруку: ако могу и смеју они који (нај)боље знају да ли је опасно или не – можемо и ми. И гостију је опет било као раније.

Свраћали су, повремено, и молери из Шида који су Стеви реноворали мотел после затварања карантина за минималну суму. Стева им је то јасно ставио до знања у свом стилу.

- Ипак сам ја бољи молер од вас; “офарбао” сам вас упола цене!

Молерима криво, па смишљају како да му врате. И смисле. Враћајући се једне мајске вечери са Пољопривредног сајма у Новом Саду, сврате у мотел. Поручују више ића и пића него икада, весели и задовољни што су, наводно, добро пазарили на Сајму: купили “ретку

звер” – папагаја врсте “Кардинал”. Нема их, кажу више од 40 у свету, а у Југославији – само још један на Бледу!

Одвалише и цену од 500 марака, а “Кардинал” у лепом кавезу сија најсјајнијим бојама, понајвише жуто-златном... ал’ ћути. Стева их као пецка:

- Кавка је то птица кад не пева!

Молери му објасне, онако “неуком” да “Кардинал” и јесте то што јесте зато што пева само два пута у току дана – кад Сунце излази и залази.

И Стева је имао читаву менажерију – папагаје, канаринце, чак и мајмуницу “Савку” којој је део кавеза украшавао “Вјесник” (па ко се сети – сетио се), ал’ за “Кардинал” би му криво: зар сељаци-молери, како је звао Шићане, имају нешто што он нема. Никако!

- Знате шта, момци – обрати им се Стева. То што сте јели и пили – кућа части! А “Кардинала” заборавите. Ево вам шта сте платили и кад год свратите имате пиће од мене – и зграби кавез па у келнерај. Молери се као буне, ал’ шта је ту је. Поздраве се “тужни” са Стевом – па у смех кад су се запутили кући.

Стева те ноћи није честито склопио очи, све чекајући мајски уранак. Чим се Сунце најавило, скочи до кавеза да чује ретки пој... и умало га срце не издаде. Вајни “Кардинал” се залепио за жицу од кавеза и само залепрша крилима... као сваки врабац намазан дебљим слојем фарбе, посебно златно-жуте.

Ето, тако “молују” шидски молери!

13

Кромпир бомба

Почетком шездесетих беше чувено “Писмо” друга Тита и ЦК: најоштрија осуда свих девијација, грешака, понашања... која нису у складу са тада важећим партијским канонима. Критика (и самокритика) свага и свачега (и свакога!) узела је толико маха да нико није могао бити изузет - чак ни ако није било места критици. Такво време! Ипак у селу на планини комунисти нису много следили Директиву. Критиковали су, истини за вољу, “оне” у Иригу и Руми, Митровици и Новом Саду, па богме и у Београду, ал’ код њих у селу, међу собом – никога! Дојади то једноме који их је добро знао, па се диже и напусти скуп. Сви се зачудише: шта му би!

У неко време, ето ти га поново у просторији, премазаној олајем, замагљеној од дима из фуруне-трињаре и лошег дувана. Дође до пећи па извади бомбу из гуња:

- Еее, нећемо више тако, другови! Зар ниси Ти украо задружно воће и испек'о ракију коју си јој после продао – избечи се у задружног посленика. А зар Ти, мој комшија, ниси преварио државу за оно осигурање, са два сведока – упре прст слободне руке у другога. И Ти што си испословао стипендију за своју децу, а имаш пуну кућу и буђелар док моја деца сиротују без ичега и стипендије... и све тако редом.

- Све ћу да вас побијем ако (с)лажете! Признајте, јер ћу вас овом “крагујевчанком” посред чела!

Престрашени су унезверено гледали на коју ће страну, а онај и даље витла бомбом. Нађе се ипак један храбар па миц по миц приђе “бомбашу”, ал' се овај не да преварити већ у трену отвори “бубањ-трињару” и убаци “бомбу” унутра. Леле, лелеее... кад настаде кркљанац: најближи полегаше на олајисани масни под, они из средине полетеше кроз застакљене прозоре, а последњи ред се заглави у вратима. Од страха сви исколачише очи, али остадоше живи. Бомба је само цврчала у пећи; био је то повећи кромпир, “изрезбарен” као бомба “крагујевка”, умочен у бронзану течност којом се на селу шпорети премазују. У лоше осветљеној просторији и општој психози страха деловала је као права бомба... а “бомбаш” је на крају прописно “избомбардован” – вербално, ручно, па и ножно!

13

С пушком на састанак

У селу познатом по манастиру и вину, нежењама и шалцијама, одржава се озбиљан састанак: скуп свих чланова Комунистичке партије поводом “актуелних збивања” у свету и код нас, како је то било уобичајено. Присуствује и “Друг из Комитета” (тада Среског – Сремског), а ту су и новинари. Атмосфера уобичајена за такве прилике, али новинаре копка зашто само један од присутних седи издвојен, сам у последњем реду са двоцевком преко ногу? Мисле: вероватно је дошао из лова или је ноћни чувар кад нико на то не обраћа пажњу.

И поче састанак, а после уводне речи партијског секретара, комитетлија га пита колико је комуниста - по списку.

- Педесет седам – одговара секретар.
- Пиши педесет шест! – готово наређује онај с пушком.
- Има нас педесет седморо, друже Дане...
- ... Ма пиши један мање, кад ти кажем – не да се пушконосац.

- Како мање, зашто... ишчуђава се секретар, а новинари мисле: онај с пушком сигурно ће да абдицира.

- Убићу Геџу чим изађе на шор – разјасни ствар о броју чланова КПЈ власник двоцевке... али ипак Партија није остала без свога члана, јер су се, као и много пута пре и после тога, помирили – и опили!

13

Три богаља

Ко ће коме ако не свој своме, каже наш народ. Нико се не слаже као браћа – и кад се слажу и кад се не подносе. Помреше родитељи, па браћи оста повелико имање – њива у једном комаду недалеко од села. Нови пут пресече им имање готово пола-пола па млађи брат, који баш није волео ашов и мотику, направи кафаницу која поче да ради “к’о луда”: ко год прође сврати на пиће и иће, па се млађани брат брзо обогатио. Старијем је препустио да се бакће са земљом и стоком, а он поче да носи лепа одела, купи аутомобил, прошвалерао се...

Старијем би криво, ал’ је трпео – док је могао. Кад га жена напустила, крену и он братовим стопама: тачно преко пута, на свом делу имања склепа зграду са најнужнијим смештајем и једним одељењем за кафану и поче да ради. Код брата паркинг, а код њега блато. Брат нуди шири избор пића и јела, а овај само пиво, вино и “брљу”, па му ретко ко и навраћа. Да победи “конкуренцију”, поче да снижава цену, ал’ то онда још лакше могаше и брат... и тако наста братски “рат” до истребљења. Обојици кола кренуше низбрдо, јер зараде готово да није ни било. Старији брат мораде опет да се прихвати паорлука – поче да гаји живину, због јаја и меса.

Догоди се тако да му неко од гостију стане петлу на ногу (или му је пас одгризао), па му газда стави “протезу” – привеже му стару четкицу за зубе као штаку и петлић настави да скакуће и обавља “посао” са 5-6 кокошака. Шале ради кроз село се пронела прича да је то старији братац имао гозбу – скувао недељни ручак од једног батака, па му петао има “штулу”.

И од тада се то место где два брата настављају игру “рата” зове “Код три богаља”.

13

Петорке у Мачви

У новинарству постоји обичај “крштења” новајлија у овом послу; каже се да ко није “крштен” – никада и не постане прави новинар. Крштења има разних – малих и великих, пријатних и оних других, у зависности колико је ко иначе “крштен” – скроман или надобудан. Дође тако у локални лист чова из полиције и с врата пита: - Ко овде има највећу плату? - Ђура – одговорише му. Колика му је? – интересује новајлију који је решио да мења професију. Стотка – одговорише му. – Аааа... онда ја треба да имам бар десет или двадесет хиљада више. – На чуђење колега одговорио је полицијски: - Старији сам, имам степен школе више, боље познајем подручје Срема.

Никоме, а посебно Ђури, то није било мило, па овај одлучи да га “крсти”. Преко везе – из болнице – дојави се локалном листу да је у мачванском селу Раденковићу једна жена родила петорке. У то време била је то светска сензација. Ђура је удесио да се у време ексклузивне “вести” само он и Урош нађу у редакцији, а претходно му се пожалио да га ужасно боли глава и да мора у кревет. Када је “вест” преко секретара редакције, такође укљученог у намаштаљку, стигла, Урош скочи као опарен: - Идем, колега, ја ако ти не можеш... па ћемо после заједно да то објавимо – ја у “Илустрованој Политици”, а ти у “Арени”, а ја ћу да дојавим и Тањугу, да цео свет зна! – Важи, каже му Ђура, ал’ ником ни речи, да нас не претекну.

Оде Урош по превоз у Раденковић – двадесетак километара макадама и земљаног пута, пуног рупа и прашине – и појави се на мотору. Лако обученог, Ђура га укори: - Нећеш ваљда такав да идеш? Да брукаш новинаре и професију! Обуци се к’о човек, са краватом, тако се иде по светску сензацију. – Хвала ти колега, - одговори овај, па се упаради к’о за венчање и са ташном и фотоапаратом запути се у најудаљеније село кроз прашину. Обрати се одмах власти у селу, ал’ они не знају за такав случај! Зато крену заједно са Урошем у “визиту” – посетили су све потенцијалне породилје, али су све труднице још биле носеће. Прође тако цео дан, од поднева до увече, кад се цела редакција окупи у летњој башти хотела да уз ’ладно пиво нагађају како је Урош прошао. У неко доба звиждук из парка поред летње баште. Урош и мимиком,

сакривен иза дрвета позива Ђуру. Црн од прашине, само му се зуби беле и очи црвене, каже:

- Само да знаш, неко те је гадно зезнуо! Нема петорки... Проверио сам!

13

Опроштај од функције

Поставе Веселина Дражића, по партијском задатку, за управника задруге у Мартинцима. Ради се даноноћно. Економија повелика. Пољопривредних машина мало. Пре подне на бициклу. Обилази поља. Гледа усеве. Саветује младе стручњаке: да пазе како раде и шта раде, да примењују знање стечено на факултетима. По подне на састанцима. Не штеди ни себе, ни друге. Поштује само раднике.

Кад други нису хтели, плашећи се конкуренције знања, он окупља младу екипу стручњака и укључује их у производњу. Његова девиза је: ви стручни људи кажите како треба, а моје је да тако буде. Захваљујући њему у мартиначкој задрузи стасали су многи руководећи људи у сремскомитровачкој привреди, а мартиначка задруга је била једна од најбољих у ширем окружењу.

Кад је оценио да више није потребан младим стручњацима, позвао их је и рекао: - Док сам имао шта да вам кажем, био сам с вама. Од мене сте могли да научите само оно што сте у својој кући добили: о поштовању рада, односу према старијим и личном поштењу. Ја сам од вас научио више. Сад вам нисам више потребан. Са мношћем ће вам бити теже, ако останем. А без мене ће вам бити много лакше. Неће бити никог да зановећа. То рече и оде у пензију. Али, мало се њих угледа на њега. Ни мотком их не можеш отерати.

3

Дуплирање отписа дуга

Месни ветеринар лечио Мартинчану Мики свиње. Услуга двеста динара, као и обично – на почек. Али, Мика никако да плати. Доктор га неколико пута подсећа, али не помаже.

Мика, кад сретне доктора, издалека скида шешир и љубазно га поздрави, доктор му каже: - За овако леп поздрав, десет динара мање.

Зазимило, ветар хладан, продире до костију. Мика скида шешир и поздравља доктора. Доктор опет: - Десет динара мање.

На то ће Мика: - Па, докторе, зар не видиш каква је зима. Могао би, за овај пут – дуплирати отпис.

3

Бољевачки бећар

Пред сеоску славу 1930. године послали родитељи Цигу Дошљачког да чува виноград. Пристао он без речи, а мати с олакшањем уздахну: - Хвала Богу, неће бити о слави у селу да лумпује.

Цигин отац затечен што га син послушао, па вели жени:

- Жено моја, нешто ми ту не пасује, да је он брез речи прист'о и очо у виноград, а знаш како је џумбус лане ствар'о.

Дошла слава и прошла. Сутрадан предвече Бољевчани, пуни утисака, изашли на шорове, да претресу јучерашње догађаје. Сеоске удаваче и прије дошаптавају се: која је с ким момком шетала, која је добила лицидерско срце, шта је којој момак казао, а све се питају: да ли је неко видео Цигу Дошљачког?

Цигини родитељи душом данули: прошла слава, њин деран дошао из винограда, упарадио се, па вели матери: - Одо' ја у село.

- 'Ајде чедо, - срећна што је слава прошла без лумперајке њеног Циге.

У један пар, ко из ведре неба гром, огласи се црквено звоно. Бољевчани се тргли: Шта је сад? Кад оно, Цига платио црквењаку да звони, да сви знају кад он слави Велику Госпојину.

Те ноћи је толико лумповао и бећарио се, да се и данас о том прича у селу.

Кад се сакупи друштво старијих Бољевчана, неко тек уздахне:

- Нема данас таквих бећара као што је био Цига Дошљачки. Тај је знао да лумпује, у три села да се чује.

1

Борачки стаж

На Велику Госпојину 1942. године дошли у Бољевце момци из околних села, тобож на славу. Нису ни преноћили у селу, него с игранке право на Саву, па чамцима у партизане.

После рата свима који су отишли са славе у партизане признат је борачки стаж. И неке другарице поднеле захтеве за признање

стажа. Нађу два сведока. Они потврде да су дотичне другарице биле активисткиње у селу, плеле џемпере и штрикале чарапе за партизане, држале другове у бази, итд.

Пошла тако и другарица Савета, жена предратног слуге, а сад здраво важног члана комитета, да јој признају ратни стаж. Муж је научио шта треба да каже и како да се држи пред комисијом. И, она почне да ређа шта је све радила, наглашавајући да је четири године превртала клот и фркет преко игала.

Комисија је пита: како је достављала друговима чарапе и џемпере? У први мах она се збуни, то муж није предвидео да ће је питати. Али снађе се брзо и поче: - О Светом Јовану, дош'о Сава по ствари. О Светом Сави однела сам друговима у Месни одбор сама.

Чланови комисије је гледају и смешкају се. Муж да пропадне у црну земљу. Боји се: испашће да његова другарица није раскрстила с религијом. Да извади ствар умеша се и он у разговор: - Другови, моја другарица 'оће да каже да је највише штрикала на црквене празнике. И, тако свесна другарица, за своју активност у току рата доби борачку пензију.

1

Сналажљиви свештеник

После Другог светског рата када је религија сматрана опијумом за народ, црквене славе су стављене на црну листу народних обичаја. Негде се нису ни славиле, као што је то био случај у Бољевцима.

То је било тако, све док у село није дошао свештеник Божидар Марковић. Он је одмах проценио да су Бољевчани вољни да се у село врати стари, лепи обичај, па о Великој Госпојини доведе у сеоску порту лицидере и рингишпил. Бољевачка деца једва дочекала. Сјурила се у порту. Смеју се, јурцају, купују лицидерске колачиће, возе се на рингишпилу. Родитељи су прво гледали из прикрајка, па и они закорачише у порту.

Сеоско руководство, затечено догађајем, не зна како да се понаша. Плаши се како ће да реагују другови из комитета. Испашће да је цело село за време славе било у цркви.

Наредне године сеоски оци дозволише да се рингишпил постави на раскршћу. Захваљујући мудрој попи сеоска слава је враћена у Бољевце. А, задовољни су били и месни: од два зла изабрали су мање.

1

Ало Баћа

Запусти се Баћа, Бољевчанин, на Калварији у Земуну. У селу оставио жену и децу. Кући је долазио само недељом и о празницима. Жени рекао да му од бележника јави, ако се нешто важно догоди.

Она запуцала, па сваки час код бележника. Јавља мужу о свему и свачему. Бележнику већ досадило. Кад је једном дошла и рекла му: - 'Ајде, зови мога Баћу, имам штогод да му јавим – бележник се намршти, пружи јој телефон и рече: - На, зови га сама.

Жена неписмена, узео слушалицу и, без окретања бројева, издекламова: - Ало, Баћа, Калварија, крмача се опрасила, ми смо сви добро, 'ајд здраво. – Кад спусти слушалицу, сва важна рече бележнику: - Ето, и без тебе сам му казала, што сам имала.

Бележник се насмеја збуњеној жени, узео телефон, позва Баћу и дојави му вест, коју је жена упразно испричала.

1

Звоњава откри лопова

У топлој августовској ноћи, пред портом се окупили бољевачки дерани. Ноћ поодмакла, а они не знају шта би од дуга времена. Један поче да зачикава свог друга: - Не смеш звонити великим црквеним звоном.

- Смем! - заинати се момче.
- Да се кладимо! – тера изазивач.
- Прихватам опкладу – храбро ће други.

И, одједном, усред ноћи, огласи се велико црквено звоно. Читаво село поискало из кревета. Сви питају: Шта је? Да није рат?

Скочио и попа, па кренуо трком према звонари. Трчи кроз порту, кад зачу: нешто из котабање бубну.

- Држ'те лопова! – повика свештеник.

И захваљујући несташлуку сеоске момчадије, попа ухвати лопова који му је цело лето досађивао, одвађајући кукуруз из попине котобање.

1

Мајсторски углед

Домаћи Шваба Карло имао је у Врднику тишљерајску радњу (столарску). Познат по свом поштењу и швапској педантерији, није трпео фушерај. Кад би имао више посла, помагао му је мајстор Јова. Тако једном приликом Карло је правио отоман старој муштерији. Карло је на машини кројио делове, а Јова их састављао. Унутар отомана требало је летвом причврстити неки део и Јова узме необрађену летву. Карло га погледа и каже: - Мајстор Јово, избаците ту летву, па узмите обрађену. Јова му одговори: - Летва ће бити унутра и неће се видети – па настави да ради. Карло заустави машину и рече Јови: Седи и да ме чујеш за сва времена, како се више не бисмо расправљали. Ако сам рекао да узмете обрађену летву, знам зашто сам рекао, а чуо сам шта сте ви рекли мени. Да запамтите сад: ја важим за доброг мајстора и не желим, ни после сто година, кад не буде ни мене ни вас, а овај отоман дотраје, па неко од купчевих потомака растави га и узме дрва за огрев, па види ову летву, да каже да сам био фушер и опсује ми швапску матер. Мој углед је важнији од летве.

38

Право првенства

Већ у поодмаклим годинама Живорад Толић Толе, међу првима у Руми купио је ауто АМИ-5 и спремио се за полагање возчког испита. Уздајући се у своју сналажљивост, није се баш темељно спремио. У то време возачки испит се састојао из усменог дела, без тестова, и вожње.

Испитивач стави пред Тола скицу раскрснице без семафора, на којој је с једне стране путнички аутомобил, с друге бициклиста, с треће аутобус и са четврте коњска запрега, и пита га: - Реци ми, друже, које возило на овој раскрсници има право првенства? - Толе, без размишљања, рече: - Коњска запрега.

- Не брзајте, друже, добро погледајте, па реците – покуша испитивач да му помогне.

Толе мало размисли, па опет рече: - Коњска запрега.
- Образложите ми: зашто баш коњска запрега?
- Зато што возе пшеницу у складиште, да је заштитимо, како је не би морали увозити за девизе из иностранства – важно ће Толе.
Испитивач није уважаио Толово објашњење, а он је увек давао предност коњској запрези, кад вуче пшеницу.

38

Саонице уместо сејалице

У време пролећне сетве дошао код Милована Милинова Тече управник једне земљорадничке задруге, његов добар пријатељ. После кафице и ракијице замоли га: - Имам, Миловане, велику молбу. Надам се да ћеш ми помоћи. У задрузи имамо и нешто властите земље, а механизација стара и дотрајала. немамо чиме да сејемо кукурузе. Ви имате добру механизацију, па те молим да ми посудиш на неколико дана једну сејалицу.

- Е, мој друг, сејалицу ти не могу дати, али могу ти дати саонице и то на дуже време, - озбиљно му одговори Милован.

Управник се нађе у чуду: - Шта ће ми саонице, Миловане?

- Па зато ти их и дајем, јер ми нису потребне, а сејалица ми треба за сејање кукуруза. На зиму ти могу дати сејалицу, ако ти буде потребна – отпрати Теча свог друга.

38

Срето, знаш шта је рекао Рада

Августа месеца 1957. године у добриначку земљорадничку задругу је дошао дипломирани инжењер агрономије Никола Царевић. Управник задруге био је Срета Смук, који није радо примао агрономе. Пре тога је један агрономски пар напустио Добринце, јер није могао да сарађује са управником.

Знајући то, новог агронома је довео Рада Живановић, председник румске општине. Присуствовао је и договору о пословима новог агронома и његовој сарадњи са управником. На крају разговора, председник општине је рекао: - Срето, сад пази шта радиш, јер ако због тебе оде и овај агроном, знаш шта те чека.

Срета је покушао да се оправда, али га је Рада прекинуо речима: - Сад нећемо о том, него памет у главу.

Агроном је радио стручни део посла, стално на њиви са сељацима, а Срета је руководио. Сарадња је била коректна, све док се сељаци нису почели да обраћају агроному, избегавајући Срету.

Повређене сујете, Срета је почео да гледа попреко агронома и да га вређа пред сељацима. Никола је морао да га подсећа на договор са председником: - Срето, сећаш ли се шта је рекао друг Рада!?

После опомене, Срета је постајао други човек. Сарадња се одвијала на обострано задовољство. И, то се тако понављало, све док је Никола био у Добринцима.

За Добринчане је остала загонетка: шта је Рада рекао Срети, јер Никола није хтео да задовољи њихову радозналост.

38

Одао га јечам

Врдничанин Јова провео је Други светски рат у заробљеништву у Немачкој. Радио је код једног сељака, који је имао сина на Источном фронту. Газда је био задовољан његовим радом, јер је био вичан сељачким пословима. Једног дана газда му рече: - Ја знам, Јохан, да ти ниси растурао вештачко ђубре, јер се оно код вас није употребљавало. Ручно сте сејали и пшеницу. Сутра ћемо растурати ручно вештачко ђубриво, као што се растура пшеница.

Јова је растурао ђубриво, по јечму, на једној њиви, а Немац на другој. Кад је остао сам, реши он да скрати корачање и да ђубриво баци само до половине њиве, рачунајући да се то неће познати. Завршивши посао, легао је и одспавао. После сат-два завршио је и газда, па су заједно пошли кући.

После месец дана, једне недеље, поведе га газда на њиву. Кад су стигли до јечма, који је Јова прихрањивао, имали су шта и да виде. На делу који је нађубрен, јечам је био виши и зелен, једар. А на делу где није нађубрио нижи и жут.

Газда гледа у јечам, па у Јову, па му рече: - Погледај, Јохан, шта си урадио. Подвалио си ми. То није лепо од тебе, ја сам имао велико поверење у тебе.

Јова се постидео, замолио газду да му опрости. Газда му је опростио напомињући: - Кад би те пријавио, ти би био стрељан као саботер. Ја то нећу учинити, јер си до сада добро радио и имаш жену и децу, који те жељно очекују да им се вратиш.

Јова је добро запамтио лекцију старог Немца и кад се вратио из заробљеништва, понављајући ову причу, у пригодним приликама, био је најактивнији пропагатор употребе вештачког ђубрива у месту.

38

Сахрањивање “вештака”

Након дипломирања 1957. године на Пољопривредном факултету Никола Царевић, као инжињер агрономије, буде распоређен у једно фрушкогорско село. Управник задруге мештанин, првоборац. У ратарству почиње примена агротехнике, са новом механизацијом, сетва сортних хибрида, употреба минералних ђубрива, коришћење заштитних средстава против инсеката и прскање усева хербицидима против корова.

Прве количине минералних ђубрива, у пропагандне сврхе, добијали су задруге и већи кооперанти бесплатно, како би се уверили у њихову ефикасност и утицај на повећање приноса.

У пролеће, после ницања кукуруза, пође Никола у обилазак усева. На једној парцели, пречника око 15 метара укруг, види “ћелаво место”. Зачуђен, пита бригадира зашто на тој површини ништа не расте, а нема за то видљивог разлога, овај покуша да избегне одговор. Ипак, на инсистирање агрономово, рече му, под условом да се и он обавезе на ћутање, као што се обавезаше сви актери криви за “ћелавост”. Никола обећа, и бригадир му повери: - Прошле јесени добијемо ђубриво. По налогу управника и по упутствима среског агронома почесмо га растурати ручно, уз обавезне рукавице и мараму преко уста и носа. Међутим, неки од растурача нису се држали упутстава о заштити, па су осетили тегобе у дисању. Због тровања неки су морали и у болницу. Кад је то видео, управник ме позове и рече да одаберем десетак поверљивих радника и позовем на радни договор. На том договору, уз напомену да не сме нико ништа да каже о послу који треба да обаве, управник нареди да у току ноћи ископамо једну јаму, изручимо у њу ђубре, затрпамо земљом и поравнамо, јер он неће дозволити да се његови задругари трују.

Данас то помало личи на невероватну причу. Међутим, то је доказ да је све ново морало да савлада многе препреке, пре него што је добило право грађанства у пракси. Највећа препрека било је незнање.

38

Откривање саботера

Земљорадничка задруга Рума добила је извештај број пољопривредних машина од расформиране Машинско-тракторске станице у Руми, које су својевремено стигле као поклон из СССР. Поред осталих добила је и два расипача минералних ђубрива великог учинка. Расипаче су опслуживали физикалци, пунећи их ђубривом, да трактористи не би заустављали тракторе и губили време.

Једног дана, двојица тракториста који су радили на расипачима, нису имали физикалце, већ су сами пунили и расипали ђубриво на једној повећој парцели. Рад су прекинули, да би ручали, па уморни и мало прилегли, да одспавају.

После кратког и слатког сна, кренули су да напуне расипаче. Али, у углу расипача примете неку четку. Не знају шта то може да буде. Нема друге, то су им, за време спавања, подметнули саботери социјалистичке изградње.

Покушају да извуку четке. Не иде. Догорабе чекиће и секаче. Опет не иде. Закључе да је то ипак уграђено због чишћења радних делова. Само, чуди их да то нису до тад приметили. Схватили су своју стручност и било им криво због бруке коју су могли доживети. Зарекли су се да о том ником не говоре.

Сад понекад, кад примете нешто што им је промакло, насмеју се и кажу: - То мора да су нам подметнули саботери социјалистичке изградње.

38

Ко се не бећари

На комитету у Шиду, под тачком 1. расправља се о моралном лику члана Савеза комуниста. Критикују директора једне радне организације због швалерисања. Дрвље и камење осули на човека. Нападају га сви редом. Једни што му завиде, други да би прикрили своје грехе. Предлажу најстрожу казну. Тражи реч и радница из организације у којој је директор, кога сви нападају. Сви мисле: сад ће и она. Ако га нападну и из колектива, нема му спаса. Међутим, она устаје, прелази погледом по сали, као да жели да свима погледа у очи. Пауза траје неколико тренутака. Сви се умирили. Очекују шта ће да буде. Радница каже одлучно: - Слажем се да га казнимо. Није у реду то што је урадио. Морамо водити рачуна о свом угледу. Не можемо се препустити својим нагонима. Али, пре него што гласам за

кажњавање друга директора, хоћу да ми покажете бар једног члана општинског и партијског руководства који се не швалерише.

Настаде тајац. Сви се згледају. Нико не подиже руку. Општински руководиоци гледају се испод ока. Не знају на чему се ово може завршити.

Тек после дуже претеће тишине, начелник за привреду, иначе спадало своје врсте, рече: - Друг Макса!

- Кажњавајте га. У праву сте. Успели сте да нађете једног непорочног међу вама – насмеја се другарица радница.

Насмејаше се и остали, па ублажише казну дотичном директору, схвативши да је његов случај постао део једне масовне појаве.

39

Сад видим да ниси господин

По завршетку Другог светског рата, кад није било машине, ташне и госпде, већ се сви ословљавали са “друже и другарице”, новопечени официри шетају румским улицама. На клупи седи Драган Митрашиновић, први и једини предратни трговац бензином у Руми. Прича са пријатељима и чека муштерије.

Наилази партизански официр и поздравља га: Добар дан! Трговац устаје и отпоздравља: - Добар дан, господине!

Официр се накомреши и оштро одбруси: - Нисам ја за тебе никакав господин. Нема више госпде, сви смо ми другови. Нема више ни машине, ни ташне. Ми смо се борили против госпде, а ти мени: “Господине!” – Нећу више то да чујем.

Драган Митрашиновић, театрално скиде шешир, поклони се и рече: - Извините, молим вас. У први мах нисам приметио. Сад тек видим да нисте господин!

39

Подметнуте мете

Ђура Маравић био је, у своје време, директор Кланице у Шиду. Мало пара, а много проблема. Застарела опрема, домаће тржиште подмирују сељаци непосредно, продајом товљеника господи из града, а без модернизације производње страно тржиште се не може освојити. Једино решење је инвестирање у модерну кланицу, а новца нема. Проблеме може решити једино Нови Сад. Позову у

госте директора “Копродукта” из Новог Сада, друга Милана и у његову част организују лов у Фрушкој гори.

Ловили су цео дан. Свако је понешто уловио, само гост из Новог Сада ништа. Ловци весели, а он се снуждио: - Сви нешто убише, а ја ништа. Какав је то лов! Поставили сте ме на најгоре место!

Бесан и Ђура. Пита друштво: - Зар је требало обавезно да и он нешто убије?

- Да! – рекоше сви, да их гост не чује.

Сутрадан, поново у лов. Гост је убио срндаћа. Да ли је мета била подметнута, остала је тајна.

28

Упиши и јагоде

Отварање и пуштање у рад румске циглане. Ту је и председник румске општине Мома Милошевић и цело привредно и политичко руководство. Директор новоотворене циглане Милан Ивошевић. Гости се распитују: колика ће да буде дневна производња, какав ће бити квалитет цигле, да ли се производња може пласирати на домаћем тржишту? Ђура Маравић, подбада свог земљака питањем: да ли је материјал за производњу цигле домаћи или увозни?

Милан Ивошевић одговара стрпљиво и исцрпно, узвраћајући пуном мером на ударце са свих страна.

После обиласка циглане, ручак у Борковцу, уз музику КУД “Бранко Радичевић”.

По завршетку феште, прилази Милану Божа келнер и подноси рачун. Милан гледа пажљиво ставку по ставку, па на крају рече: - Дедер, упиши и јагоде!

Божа збуњено: - Какве јагоде, друже директоре, јагода нема!

- У рачуну и тако има много више него што је поједено и попијено, па зашто не би биле и јагоде! – насмеши се Милан, а Божа слеже раменика и дописа: јагоде!

28

Порције не треба повећавати

Раднички савет фабрике обуће “Фрушка гора” у Руми усваја завршни рачун. Иде се од ставке до ставке. Дискутују сви, и који имају шта да кажу, и који се увек слажу. Расправа о пропорцијама

расподеле вишка изазива највећу полемику. Држави се мора дати законом предвиђено, а остало се може распоредити у фондове: пословни, заједничке потрошње, а оставити и за личне дохотке.

Сви помињу пропорције. Повећати пропорције, оставити како су предложене, смањити. Углавном, пуне уши пропорција. А многи и не знају шта заправо значе пропорције.

Устаје шеф радничке мензе и каже: - Ја се не слажем с вама, наше су порције добре и не треба их повећавати.

Сви су се од срца насмејали: предлог је био пуцањ из нехата. У драму је унесена искра комедије.

28

Замало одоше и гаће

Осамдесетих година Раша Радовић био је шеф Туристичке агенције "Путник" у Руми. Дирекција "Путника" Југославије у Београду, организује за своје раднике седмодневна туристичко путовање по Грчкој. Грци, предусретљиви и љубазни, воде их свуда, упознају их са свим појединостима услуга и аранжмана, очигледно заинтересовани за југословенске туристе.

Туристички радници обилазе сва значајнија места суседне земље, а једну ноћ проводе у чувеној атинској туристичко-гоститељској кући "Плака".

Музика изванредна. Музичари обучени у народну ношњу, свирају старе грчке песме и игре. Добро јело, одлично вино, весело друштво: песма, цика, вриска, игра. Нико не гледа на време. Најатрактивнија тачка: стрип-тиз. Стриптизета, млада, лепа и згодна, скида део по део. Свима застај дах. Туш: и стриптизета оста као од мајке рођена. Упрла поглед у публику, као да неког тражи. Наједном показа прстом у правцу Раше. Он се збуну. Упита: - Је л' ја? – Она потврди главом и он се попе на подијум.

Стриптизета позва асистенткињу, извежбаним покретима скиде Раши сако и преда га њој. Затим му одвеза кравату, извади каиш из панталона, и скиде му све до гаћа, чак и ципеле и чарапе. Сапутници Рашини ућутали. Раша спреман на све. Колега Ненезић из Суботице виче: - Не дај се Рашо, одоше ти гаће. Ипак, гаће нису отишле. Раша није до краја открио комплетну туристичку понуду. Оставио је за другу прилику, кад Грци буду учинили узвратну посету. А, за храброст је добио први танго са прелепом стриптизетом.

28

Кад Сремци лумпују на мору

Задругари из Доњег Товарника ишли на летовање у Каштел Лукшић код Сплита. Бункери аутобуса пуни јела и пића. Ту су печени прасици, јагањци, сандуци пива, сокови, вино, кисела вода и домаћа шљивовица – препеченица.

Пауза за одмор и ручак наомак Бугојна. На одредиште се стигло предвече. Пре смештаја у хотелу – вечера. Аутобус паркиран на самој обали мора, ту велики парк, у парку столови и клупе. Товарничани повадили пиће и печење, поређали по столовима, и поче самопослуживање. Скупили се приморци, дечурлија и случајни порлазници – туристи. Гледају. Товарничани их нуде. Предњачи управник: - Узмите, то код нас расте на њивама. Има тога као блата.

Кад су вечерали и испразнили све што су понели, прешли су и наставили у хотелу. Прошла је и поноћ. Друштво и не мисли да иде на спавање. Келнери закукаше: - Другови, ми више немамо пића. Ред је да се иде на спавање.

Товарничани неће ни да чују. Кажу: напустиће хотел, ако келнери не набаве пића. Шеф сале узима телефон и јавља: - Анте, шаљем комби да нам позајмиш пића. Сутра враћам. Дошли Сремци и све попили. Прете да ће напустити хотел, ако не стигне пиће. С њима нема шале.

Стигло пиће. Стигла и зора. Првог дана ништа од мора. Тек кад поново зора заруди, весело друштво се – пробуди.

28

Баба госпођа

Старија госпођа, помало свадљива и џангризава, није никоме дозвољавала да је ословљава са “баба”. Тражила је да је ословљавају искључиво са “госпођа”. То је знала сва Рума, али су је многи, у инат звали бабом.

Кад би је неко тако назвао, она је праскала, псовала, на шта су мангупи, питали, чудећи се: - Зашто се, баба, ви љутите. Па нисмо вам рекли ништа ружно.

- Што се правиш луд? Бабнуло те у главу! – сиктала је госпођа.

Једног дана, група младића претресала је кров на кући у њеном комшилuku. Баш кад је она пролазила испред куће, један се окомио на њу: - Здраво, баба, како си, баба, куда си пошла, баба?

Изгрди га она на пасја кола, распита се и сазна његово име. Оде право адвокату. Адвокат је саслуша и покуша да је одговори од тужбе, говорећи јој да нема основа за тужбу, зато што је неко назвао бабом. Али, на њено инсистирање, напише тужбу и преда суду.

Стигне и дан расправе. Дактилографкиња се појављује у ходнику и позива странке: - Баба, и ти момче, уђите усудницу. – Баба се распаметила. Осула паљбу по дактилографкињи. Једва су је умирили.

Судија, видевши с ким има посла, обраћа јој се културно:

- Што се, ви госпођо, жалите на овог момка? Предлажем да се он вама лепо извини, плати судске трошкове, па да завршимо суђење. Да ли се, ви младићу, слажете?

Момак одмах пристане и обрати се госпођи: - Извините, госпођо, што сам био прост. Никад више вас нећу звати бабом. Али, тренутно немам пара да платим трошкове.

- Добро, сине, даћу ти ја паре. Видим да си се покајао. А, вратићеш ми, кад будеш имао.

Младић госпођиним парама исплати судске трошкове и кренуше заједно из суда. Кад изађоше напоље, код момка опет проради природа, одмери старицу и рече: - Е, баба, ову ћу ти платити за ову заједанцију! - показа јој шипак.

Старица запенила од беса. Народ се окупи. не зна шта је. А, момак, задовољан собом, изгуби се према пијаци.

Прича је карактеристична за наше нарави и доказује да неко дође на свет паметан, а неког ни живот не опамети.

28

Манекен

Берберница у центру Сремске Митровице. Прва приватна, још почетком шездесетих. У њој се брије и шиша локална елита: политичари, лекари, полиција, инжињери и новинари. То је место где се сви опуштају: шале се, причају вицeve, па и оне који нису за ширу јавност, а у пецкању власника бербернице предњачи функционер државне безбедности. Полицајац као полицајац: не бренује никог, а посебно се окомио на газду, који је родом из Јаска. По стоти пут понавља причу о Јаску као индустријском селу, из којег се воловски јармови продају по целом свету: Београду, Новом Саду, Пешти и Сегедину.

Прича тако весели полицајац и засмејава присутне. Али, једног дана доби контру изненада.

Пресавивши бријач и бришући руке о пешкир, берберин му се обрати, као уз разговор: - Ти, Марко, изгледа добро познајеш ту нашу индустрију у Јаску? – Марко потврђује, а берберин поентира:

- Мора да си ти био манекен у тој фабрици!

Друштво, изненађено брициним мајсторијом, експлодира од смеха. Манекен скочи и сручи бујицу псовки, чак и припрети мајстору.

Брица одмахну руком и рече: - Богами, неће моћи. Јуче си пензионисан, па си сад само – манекен.

13

Кад човек све зна

Повеће друштво засело у башти љубазних домаћина поред Саве. Главну реч води човек који мисли да све зна, а у том уверењу подржава га и супруга. Штета само што га је омео рат, па није успео да заврши више од три разреда (!) економског факултета.

У неко доба диже се пар свезналица и опрашта пошалицом: - Извин'те ако неког вечерас нисмо зезнули, обећавамо да ћемо други пут.

Домаћица Вера, којој је доста њиховог свезнања, предложи: - Хајде да смислимо нешто и вратимо им мило за драго.

Речено – смишљено. Управо то вече је ТВ Београд неколико пута најавила да ће наредних десет дана обавити истраживање о гледаности и квалитету културно-забавног програма, у двадесет градова Југославије, између осталих и у Сремској Митровици.

Улогу секретарице Малише Маринковића добила је домаћица, а улогу Малише је добио ко је најбоље знао са оловком у устима да имитира туђ говор.

Окренут је телефонски број свезналица. Јавила се супруга. Кад је сазнала ко тражи, пружила је слушалицу супругу. Уследило је анкетирање. Свезналица је одговарао. На крају му је предложено да он, са свог аспекта, да завршну оцену на крају анкете, што ће телевизија да преноси, а њему следи новчана награда и телевизор по жељи.

- Чајавец, Чајавец 59! – отело се свезналици у слушалицу.

- Добро, биће "Чајавец 59", а ви напишите кореферат и пошаљите ТВ Београд.

Сутрадан славље. Супруга части цео колектив у којем је радила, а свезналица је частио и кога је знао и непознате. Супруга се распричала: - Нису ни на ТВ луди, знају они кога треба да питају. – Заборавила је да су јој нагласили, како су они случајан узорак, изабран компјутером између ТВ претплатника.

Веселје је трајало данима. А на упозорење “добронамерних” да би све могло да буде намештаљка, свезналице су с презиром реаговале: - То је чиста љубомора и завист, многима је криво што смо баш ми изабрани!

Одједном, свезналице су престале да се јављају незналицама. Ови су се, у друштву, са невиним изразом лица као у детета, питали: Ето, не јављају нам се, а ми не знамо разлог.

13

“Погибија” фудбалера Партизана

Окорели звездаш и партизановац редовно су се кладили. Овог пута опклада је била (не)обична: ко изгуби плаћа вечеру и 90 минута, без роптања трпи шале на свој рачун. Ривали нису играли дерби утакмицу, већ полуфинале Купа Маршала Тита: “Партизан” у Крагујевцу, а “Звезда” у Ријеци. “Ријека” је савладала “Звезду, а “Партизан” “Радничког”.

Звездашу је било доста свега, али опклада је опклада. На путу до “Плаже”, где га је чекао пословођа партизановац, проради му кликер, па реши да се мало нашали. На касетофону Драгољуба Баретића, светског првака у шаху за слепе, досними свој завршетак “Дневника” Радио Београда.

На “Брионима” пуно као у кошници, Навијачи црно-белих славе, не дају звездашима мира. Пословођа, добитник опкладе, тобож није слушао пренос, па пита какав је резултат. - Чућемо – мрзоволјно одговара звездаш и испод ока мерка време на сату.

- Укључи ту скаламерију, да чујемо вести – инсистира партизановац. - Чућемо – понавља звездаш. И, тако, кад је било време спорта, а Радивоје Марковић разгаљивао срца навијача “Партизана”, а увијао у црно “Звезде”, Баретић укључи касетофон. Чу се: - На првенству СССР после трећег кола воде Смилов и Гелер – а пословођа гунђа: - Јебо те и један и други. – Потом следе резултати полуфиналних утакмица и констатација да ће се за пехар Маршала Тита борити тренутно два најбоља клуба “Партизан” и “Ријека”. То изазива буру одушевљења, али их глас “спикера” одмах утиша: - На

крају емисије једна тужна вест. - Пословођа добацује: - Куд ћеш тужнија од пораза "Звезде"! – Затим шок: - На повратку из Крагујевца, на успону код Раље, аутобус "Центротуриста" којим је управљао тридесетогодишњи Стојан Килибарда из Земуна, Рифата Бурџевића 18-А, преврнуо се у канал, у покушају да избегне судар са "Фордом" сплитске регистрације, који је возио познати ватерполиста Тони Нардели. (Тони је у то време био први стрелац Савезне ватерполо лиге и управо прешао из Сплита у "Звезду", а новине су објавиле да је за прелазак добио – аутомобил!)

Кад је додатна вест допрла до свести окупљених, пословођа је преко стола ухватио звездаша за гушу, уз помињање целе фамилије: - Тако ви четници, због усташа убијате партизанску децу, мајку ли вам вашу.

У "вести" је, иначе, погинуло скоро пола тима: Васовић, Шошкић, Миладиновић, Јусуфи, а за остале повређене упућен је апел грађанима да дају крв у ВМА.

На "Брионима" је одмах формирана екипа највернијих навијача и са два аутомобила отишла у Београд да дају крв, а дописник "Спорта" затражио хитно двоструки тираж сутрашњег броја за Сремску Митровицу.

"Аутор несреће" три дана није смео да сиђе са Бранквца, где се склонио, све док није смислио "кваку" како да изгледа ствар. Четвртог дана појавио се на "Брионима" и затражио част.

- Каква част, мајку ти – скочио је пословођа.

- Па лепу част: постали сте финалисти и – сви живи!

13

Планирање садржаја новина

Екипа новинара "Сремских новина", полетна и млада, стизала је свуда, мада је имала само једна кола и возача Велибора Лацковића Вељу.

Понедељак је био дан кад је оцењиван претходни број новина и планиран следећи. Новинари су главном и одговорном уреднику предавали списак тема о којима ће писати, а уредник је скретао пажњу шта у којој теми треба посебно истаћи.

У то време из партијске школе долази у новине Павле Пољовка, родом из Старе Пазове. Одличан пријатељ и весељак, али неискусан у новинарству. Стално се распитује код новинара: о чему ће они писати у следећем броју, па и он напабирчи понеку тему.

Једном приликом обрати се Тоши Ђурићу. Тоша погледа у свој нотес, па му рече: - Узми оловку и пиши – и издиктира му неколико тема. Павле више него задовољан чека редакцијски састанак. Заврши се анализа броја, дају се обавезе за следећи. Устаје Тоша и пријављује све оне теме које је уступио Павлу. Павле га у чуду гледа. Тоша устаде, изађе из Редакције, затвори врата, а главни уредник прозва Павла да каже шта је планирао за следећи број. Пољовка се ушепртља. Сав црвен у лицу, не зна шта да каже. Поче да муца...

Одједном се отворише врата, Тоша провири и рече уреднику: - Ја сам ти грешком дао Пољовкине обавезе. Мој план је са друге стране шлајфне. Пољовки паде камен са срца, а остали добише забаву за целу недељу.

2

Благо вама, ви умете да се дружите

Уселили се први станари у две двоспратнице у насељу "Матија Хуђи" у Сремској Митровици. Млади људи, изађу пред зграду, жене изнесу ракију, скувају кафу, сви седну, где ко стигне, па почне возање. Шале се сви и на свачији рачун. Нико се не љути.

Пролазе суграђани, гледају их, неки равнодушно, неки подсмешљиво, као: види сељака, не могу да се одрекну старих сељачких навика, а неки им, бога ми, и завиде.

Један средовечан човек пролази скоро свако вече, поздравља веселе станаре новог насеља, они му отпоздрављају. То га окуражи, па им једно вече приђе. Чучну, седе себи на пету, друштво га поздравља, пружи му чашицу, а он као да се снебива. Ипак, испи. Чучи и слуша. Најгрлатији је Јовица Живановић. Дира Илију Степановића, Бату Радаковића, Перу Игића, Бору Богдановића, а ни њему нико не остаје дужан.

Нашем придошлици се то свидело, па решава да и он нешто каже. Уграби тренутак затишја, па ће рећи: - Благо вама, ви умете лепо да се дружите, а код нас на улазу нико никог и не поздравља.

- Е, пријатељу – рече му Јовица – ако је тако, немој да нам квариш друштво.

Човек се нађе у недоумици, а Јовица га потапша по раменима и насмеја се.

2

Тучкова кураж

У време Првог светског рата Тучко, голубиначки Циганин, огреши се о ратне законе. Командир страже Србин оде са патролом код Тучка. Каже му строго: - Рат је, направио си прекршај. Наредба команде је да се за то стреља на лицу места. Ашов у руке и копај раку.

Види Тучко: однео ђаво шалу. Узе ашов и поче да копа.

- Доста. Диж' се! Стани крај раке!

Тучко претрнуо. Готово је. Крсти се. Командир гласно командова: - На готовс! Пали! – Тучко се стропошта у раку. Војници испалише у ваздух. Командир намигну, па нареди: - Види је л' готов.

- Готов је – одговори патролција.

- Готтоов је, готов је - чује се из раке преплашени Тучко.

Патрола се насмеја и оде према Старој Пазови. Раки прилази Тучкова жена и запева: - Јој Тучко, мој Тучко, леле!

- Јесу ли отишли ови што ме убише? – пита Тучко.

- Јесу – каже жена.

- Да им јебем матер, они мисле мене да уплаше. Не знају они ко је Тучко.

Патрола одлази према Старој Пазови и смеје се на сав глас, а Тучко прича жени о својој храбрости.

31

Циганска срећа

Дошла Циганка из Пећинаца у Голубинце, а куме је питају: - Како је код вас у Пећинце?

- Као и овде. Не цркавају овце. Тешко, бога ми. Е, некад је било сретно доба, кад су Ђурђевићеве овце цркавале. Једну смо чупали, на другу седали, а у трећу – гледали. Сад све здраво и живо, на жалост нас Цигана.

31

Ко је већи магарац

Тера Тучко магарца у тарницама, туче га, жури кући. Слободан Гумалица на шору, зауставља га и пита: - Је ли, Тучко, ко је већи магарац: онај што вуче или онај што туче?

- Зар ти не знаш? - чуди се Тучко.

- Не знам.
- Највећи магарац је онај што пита! – ошину Тучко и оде.

31

Држ' ђаконче

Био Тучко кртан у сватовима. Момчадија му намести замку: да буде поп па да кади путем за сапињање коња по сватовима. Имаће и ђакона. Да подвале Тучку, бећари угреју путо у вуруни. Како дохвати путо, Тучко отресе руку и испусти га. Опекао се, ал' ћути. Хоће и он да неком намести. И снађе се. Заповеди ђакону:

- Држ' ђаконче, путо!

Овај се саже, узе путо, па врисну. Сватови у смех, а Тучко дограбио шприцер, па хлади опекотину.

31

Најма лова

Погодили голубиначки Цигани да свирају у сватовима у Брестачу. Договорено: свираће и после свадбе, сутрадан, за свекра и свекрву и њихово друштво.

Понадаше се Николићи: биће лове. Ал' хоћеш врага. Младожења имао девојку у селу, а оженио се конобарицом. Вероватно неко од фамилије остављене девојке, да се освети и осрамоти младожењу, стави рицинус у салату.

Дејство рицинуса прво осети хармоникаш, па трк у башту, за сламу. Лаксир почео да ради. Изређаше се сви сватови, где ко

стигне. Не бира се место. Бели се башта од сватовских кошуља. Нема срамоте. Нико не мрда из баште, док не попусти трчкалица. Кога попусти, жури кући, без поздрава. Растурили се сватови. Домаћин се обрукао. А, музичари, иза сламе, чуче и тужно шапућу један другом: - Најма лове.

31

Чохано (вамфир)

Бранко Муга, сеоски стрвинар, људина од сто тридесет кила, има у воћу неколико добрих јабука. Воћњак зарастао у траву. Коровина и кукута преко главе. Дерани из комшилука намерачили се на јабуке. Вребају сваки тренутак, и кроз плот, па на дрво.

Муга се карта са друштвом у авлији, а ноћ топла, пуна звезда. Стева и Хане се пришуњају, заобиђу картароше и продрмају дрво. Муга се трже, остави карте и пође у мрак. Стева се сакри у кукуту. Кукута зашушта и задрма се. Муга дрекну: - Чохано! – и зажди. Картароши бацише карте па за Мугом. Нису погодили ни капиџик, већ ударише на тарабу и поломише је.

Бранко престрашен виче жени: - Путар си, Маро, гатаси! (Отварај, Маро, готово је).

Пролази ујутро Рада Рила, види срушену тарабу, па пита:

- Шта је ово, је л' то тенк прошао?

31

Зелени кадар

Оде Пера Пува код познаника лекара у шпитаљ, па се пренемаже и пита га: - Како би ја, господине докторе, да не служим војни рок и не идем на фронт?

- Знаш, Перо, могло би да се удеси, кад би био глув.

- Шта кажеш, гос'н докторе?

- Перо, мораш се правити?

- Не чујем, шта кажеш?

Доктор се насмеја: укапирао бећар, не требе му два пута рећи.

31

Пера је заиста глув

Да би проверио колико је Пера Пува глув, стражмештар га пусти да крене низ брег, па за њим закотрља празно буре. Кад чу буре за петама, Пера паде, а буре прелете преко њега. Војска се насмеја, а стражмештар рече: - Па он је стварно глув – и после тог остави га на миру.

31

Пера је глув а и не пуши

Договарају се двојица солдата да украду цигарете из војног магацина. Пера Пува чује, предухитри их, покупи цигарете и прода. Поведе се истрага. Сви одбијају да су учествовали у крађи. Ортаци, планери крађе, један другог оптужују. Обојица одоше на фронт. У Перу нико не сумња. Њему ништа. Он је глув, а и не пуши.

31

Јаре у бисагама

Перу Пуву унапредише. Постаде сеиз код команданта ескадрона. Једном приликом, украде он јаре од Мађарице у Нађвараду, закоље га и спакује на сигурно место. Командант командује постројавање. Претресу све. Од јарета ни трага. Командант погледа у Перу, приђе му и упита га: - Знам да си ти украо, само ми кажи где си га сакрио? Нећу ти ништа.

- Па, у ваше бисаге – снуђдено ће Пува.

31

Да не жуља коња

Другом приликом Пува украде сат. Опет постројавање. Претрес до голе коже. Цео ескадрон стоји у строју. Сата нема.

Командант прилази Пери. Овај се укочио. Командант га мерка. Пера нервозан. Скреће поглед. – Кажи ми, Перо, где је сат. Нећу те казнити – обаћава командант.

- У жвали од коња. Везао сам га марамицом да коња не жуља.

31

Познаници

Сретну се покојни Спаса Јаргован и његов старац са једним Голубинчанином. Овај се јавља издалека. Скиде шешир.

- Овај је лопов – каже старац Спаси.
- Откуд ти знаш? Да ниси и ти један од њих?
- Да. Ал' ја сам од тог побег'о. Зато ти и кажем.

31

Чист рачун са порезом

Жале се, осамдесетих година, румски Брежани, повртари, на висок порез. Миша Кун је одборник, па захтевају од њега да он то види у општини.

Миша им одмах изнесе чист рачун: - Порез није велик. Знате и сами да је пре рата принос кукуруза био осамнаест метери по хектару, а порез три метера. Данас је принос сто метери, а порез је опет три метера. Је л' тако?

- Па, јесте – сложише се Брежани. – Откуд смо те и питали!

31

Тишији младожења

У многољудној кућној задрузи Ковачевића – Додиних, у Голубинцима, оженили “тишијег” момка. Кад ујутро, млада, уморна и неиспавана, распитује се код укућана: - За којег сам ја то момка доведена!?

31

Дугови и снови

Почетком века који је на измаку, важило је правило: Не бој се дуга, ако га уложиш у земљу. Земља ће сама да се отплати. У једној прилици сретну се на шору Голубинчани – Алекса Видовић и Тоша Станковић.

- Кажи ми, Бога ти, Тошо, како можеш да спаваш код толиког дуга, који уложи у земљу. Ја сам дужан неких двеста форинти па не могу да спавам, а ти на хиљаде, па безбрижан – уздахну Алекса.

- Ја не могу да спавам, кад нисам дужан – рече Тоша и оде, журећи се, да тражи надничаре.

31

Ни близу

После епидемије колере 1913. године, наредила котарска власт да сваки Голубинчанин у својој кући направи зидани или дашчани клозет. Приликом контроле, један од чланова комисије, завири у клозет код једног домаћина. Клозет неупотребљен.

- Шта је ово, домаћине? – пита га члан комисије.

- Можете ме натерати да га направим, да чучнем, ни близу.

31

Крштење мсје Жана

При градњи фабрике целулозе и папира у Сремској Митровици, крајем педесетих, опрема је увезена из Француске. Екипа француских монтера провела је две године у Срему. Сремци, прави домаћини, водали су мсје Жана по славама, вашарима, свечарима, забијачкама, а и по кафанама. Научио Француз помало и српски, али није му јасно шта то значи: Лепо је бити Сремац али тешко.

- Е, баћо није то лако схватити. Да би то разумео, мораш да се крстиш, да одабереш српско име, тек онда ће ти све бити јасно.

Разабрао мсје Жан да је наш див јунак Милош Обилић, “а ла” њихова Јованка Орлеанка, па каже: - Зашто да не. Може Милош. – Домаћини прихватају. Договарају се кад да га крсте. Прихвата и будући Милош све што од њега захтевају. Дође одређени дан. Забијачке код једног сремског унцута, који ће и кумовати. Ракија “Манастирка” била је хит године. Правоверни Србин постаће мсје Жак, ако испије литру “мученице” наискап. Жак се прихвати флаше и испи је. Ракија га је убрзо оборила с ногу. Пробудио се мамуран, гледа око себе, а братија сремачка туче по шприцерима.

- Сад је мени јасно зашто је лепо а тешко бити Сремац – закључи новопечени Сремац.

31

Сремски благослов

Потомци граничара причају с поносом како је један њихов предак осветлао образ Сремцима пред податном царицом Маријом Терезијом. Приликом једне инспекције по Срему, паде точак са

батара царичиног, у по потеса. Пратња брже-боље однесе точак до села, да га мајстор поправи.

Тревио се ту један свињар и понуди царицу да се склони у колебу. Швабе око царице шмокљаве, а деран, млад, леп и дрчан. Чим је царица ушла у колебу, понуди јој се, и она не одби. Господ благослови радњу, а домаћин, као што налаже ред, закла прасе.

Кажу да се царица после фалила: - То што има у Срему, нигде на свету нема. Прво благослове, па после кољу прасе.

31

II

Како стоји покровац

Педесетих и шездесетих година, кад је Господ још ишао по земљи и није било телевизије, Сремци су се више бавили "сељачким биоскопом" и другим занимацијама. "Терање Ленке" о свечарима и забијачкама, нарочито зими, трајало је по два-три дана, а не као сада: за дана се све обави, па куд који, мили моји. Лугари Миле и Анђелко и Нега месар у Кленку били су чувени по сланој цигерици. Кад дођу на славље, па крену, аков вина плане зачас.

Пазили су да пријатеље никад не обрукају. Кад би се гошћење одужило, један од њих би пред зору изашао "себе ради". Пошао би

право у качару да види колико има у бурету. Дрмнуо би буре два-три пута и ошацовао: да ли у њему има довољно вина или је при дну.

Чим би се вратио, пајташи би га дочекали питањем: - Како стоји покровац на зеленку?

- На гребену. Добро је – одговарао би, сео и наставио да пије.

Остали, не знајући лозинку, мирно би наставили да теревенче.

Ако би рекао да је покровац на сапима, после пар минута, сва тројица би устала и рекла: - Домаћине, ми би да идемо. Сад ће зора.

Други гости не би сазнали да газда нема више вина, већ би се и они покупили и кренули за веселом тројком. Тако су кленачки бећари чували образ својим пријатељима.

31

Хлеб је скуп

Радио Влада Лепотић као ложач у Стамбеном у Руми. Често је ноћу дежурео, па да прекине време, налазио је друштво љубитеља чашице и кући одлазио мамуран. Једно јутро бануо је код Ратка Рацковића. Рацковић је видео колико је сати.

- Владо, за чим си? – упитао га још поспан.

- Шприцер, браћа, ал' мораш и ти. – Попију два шприцера. Ратко осети да не иде.

- Сад ћу ја да насечем шунке, а жена ће отићи по хлеб. Дућан је већ отворен.

- Не хлеб! – скоро викну Влада. – Хлеб је скуп, купује се. Дај шунку, то је из куће, мањи је трошак.

31

Нећемо се лагати

Основали Ирижани завичајно друштво, пре пар година, баш о Светом Тривуну. Позвали неколико пријатеља са стране, међу њима и Ратка Рацковића. Понудише их да попуне приступнице. Гости читају колону по колону. У једној колони пише: - По ком сте основу Ирижанин?

Ратко се насмеши и уписа: - По шприцерима

Није човек хтео да лаже у тај свети дан и тим поводом.

31

Санкање на бегешу

Оснује стејановачка момчадија педесетих година Тамбурашки оркестар. Свирали су на игранкама, у сватовима и на свечарима. Трајало је то све до једне прилике. Снег пао, а братија се наквасила. нема тог што не може и што не сме.

Живан Јовановић Јошка Бокал, бегешар, седне на бегеш и низ брег. Просанкао се тако неколико пута, док се бегеш није распао. Распаде се бегеш, распаде се и оркестар, али унуцима остаде успомена на деду. Кад неко чује да су момчићи Јовановићи, одмах их питају: - Шта вам је онај што се санкао на бегешу?

31

II

Сигурност

Радио Никола Папишта у одмаралишту у Тивту као конобар. Спадало своје врсте: хармоникаш, вредан и поштен, а "мекоуст". При распореду особља по собама, оста само једна трокреветна, а нераспоређени Папишта и две куварице, млада "камџијаста", а друга баба. Никола предложи решење: - Ја ћу спавати код вас две. Мира и тако није ту, а и шта ћу јој. Баби није до тог. Ја кад се насвирам и легнем, нећу да мислим на новце. Тако ће бити и козе сите и купос читав, што рече наш народ. Свима лепо. Нико неће имати користи, а ни штете.

31

Папишта националиста

Папишта ашови башту. У другој башти од његове, Мађар Ђурика. Довикују се преко оgrade: - Као да промиче киша – погледа у небо Ђурика.

- Ако пада нама, пада и Швабама – одвраћа Никола и наставља посао.

Кроз пар дана стиже позив од Мирвног већа из Месне заједнице. Баба Ана, домаћа Швабица, с кућом између два Мађара, тужила Папишту због изазивања националне нетрпељивости.

По повратку са Мирвног већа Папишта се жали: - Замисли, комшија, ја толике године нисам ни с ким имао проблема због национализма. Многи су ми псовали мајку мађарску и ја никог нисам због тог тужио. Примао сам то као узречицу. Ништа лично. А, види моје баба Ане. Ништа мање него националиста. Е, да се човек прекрсти и ногом и руком.

31

Бели бубрег

Рума и мађарски град Сексард сарађивали седамдесетих година. Размењиване посете. Гостило се и веселило. Гостовали су и румски просветари. Домаћин приреди вечеру у Задружном дому. Припремљене ђаконије као о нашим забијачкама. Сви љубазни. Нуткају госте. Хигерњача у црном цреву, невешто сервирана.

- Шта је ово? – пита Јованка Димов, с киселом гримасом на лицу.

- Бели бубрег од црног бика – мирно одговара професор Ђорђе Арсенић и залива залогај “Бикавером”, изврским црним вином.

Румљани у смех. Домаћини се згледају. Постаје већ непријатно. Једва објаснише да је у то време била веома присутна реклама детерџента “Црни бик”, која је побудила асоцијације код аутора анегдоте.

31

Рођак Франца Листа

Истом приликом, у Саксарду, домаћини одведоше госте у римокатоличку цркву, да их упознају са знаменитостима. Кажу им, да

је, између осталих у цркву навраћао и композитор Франц Лист. Туристички водич везе: - Франц Лист је волео једну Саксарђанку, волео је цео крај, а богоми, и вино “Бикавер”.

- Франц Лист и ја имамо исте љубави. Ми смо рођаци – понесен објашњењима устврди Ђорђе Арсенић

- Молим? – зачуди се водич.

- Да, истина је - важно клима главом Ђорђе. – Леп је ово крај, лепе су Саксарђанке, али и “Бикавер” је одличан – извади Ђорђе из кесе бутелку, што изазва смех свих присутних.

31

Гњурац и крчаг

Окупиле се доконе голубиначке комшије код ковача званог Гњурац. Признат мајстор у селу, могао је да оправи све што види. Један шпицлов покуша да испроба његову довитљивост. Донесе разбијен крчаг и пружи мајстору.

- Кажу да можеш да оправиш све. Донео сам ти разбијен крчаг, поправи га да буде као нов.

Гледа мајстор крчаг, гледа муштерију. Мерка их, па каже:

- Може. То ће коштати два сексера, и мораш платити одмах.

- Ево, мајсторе. Ја ћу причекати – смешка се “бургијаш”.

Гњурац позва шегрта, даде му дванаест крајцара да купи нов крчаг. За остатак купи вина и почасти друштво.

31

Наполичар Дизга и попа

Душан Дудић Дизга био наполичар на поповској сесији, код попа Ђуре Божића, пред Други светски рат. Долази Дизга код попе да се нешто договоре. Попа игра шах против Стеве Радовановића, месног доктора. Види бећар да се попа удубио у позицију, па да разбије попи концентрацију, намигну доктору, и рече: - 'Ајде, попо, да продамо земљу у аренду.

- Па, знаш, Душане, могли би – одговара попа, не дижући погледа са шаховске табле. А кад повуче потез, дође себи и припрети прстом Душану: - Е, Душане, то неће моћи!

31

Јутрење о Ускрсу

Влада Лепотић, ложач у “Стамбеном”, одржавао је и електроинсталације у цркви Силазак светог Духа у Руми. Дobar са протом Којићем, како би прекинуо дежурство, позвони, пред зору, код протe.

- Добро јутро, Владо! Које добро? – пита прота.

- Позвонио сам да не закасите на јутрење – пренемаже се Влада.

Види прота колико је сати, понуди га чашом вина. Влада не одби. Попи једну, другу...

- Е, па, госн прото, ви на јутрење, а ја кући. Прошло је дежурство.

31

Црвени, а не црквени крст

Шездесетих година парох голубиначки Здравко Поповић, поред свештеничких дужности био је и пуних осам година председник Црвеног крста у селу и члан Општинског одбора у Старој Пазови. Млад, друштвено ангажован, није му сметало да иде од куће до куће и сакупља прилоге за Црвени крст. Једном приликом дође код бабе Јелене Ковачевић, зване Лешка, иначе комшинице, преко пута парохијског дома. Баба Јелена је у рату изгубила мужа и сина, а двоје деце су јој комунисти.

- Дobar дан, комшинице – поздрави је поп Здравко. – Прикупљамо помоћ... – и не заврши реченицу, а баба Јелена, одреза: - Не дам!

- Саслушајте ме. Прикупљамо помоћ за Црвени крст, а не за црквени – осмехујући се рече поп.

- Е, то је већ друга ствар. – Извади баба Јелена паре и даде прилог.

31

Попа и швалерање

Салетели Сремци једног попу: - Како можеш да се швалераш! Зборављаш једну од десет Божјих заповести: “Не чини прељубу.” Попа их гледа победнички. – Слабо ви тумачите Божје заповести. О тој заповести ја водим строго рачуна. Никад не тражим. Ту ми је

савест чиста. Међутим, има и друга ситуација, кад угрожена жена понуди. Тада важи друга заповест: “Помози ближњем свом.” Ако не бих помогао, био бих грешан – закључи попа и остави веселе Сремце да размишљају.

31

Партијски кадар

По истеку мандата у омладини, Драгана Ћука послаше у Вишу партијску школу. Врати се с дипломом, и упаде му секира у мед. Доби распоред да иде као кадар у ИГМ “Рума”. Дочека га директор Милан Ивошевић питањем: - Које си школе завршио?

- Вишу партијску школу.

- То ти је за поподне, него имаш ли ти шта за пре подне?

31

Управник на одређено време

После расформирања сељачких радних задруга, Голубинчани формирају Земљорадничку задругу. Задругарства доста свима и нико неће да буде управник. Једва намолише чика Пају Стајића, председника Савета Месне заједнице, да се прихвати управниковања на одређено време. У исто време примљен је и млад агроном, па док га не уведе у посао да буде управник.

Паја је имао и својих мана. Волео је кафану, а помало зазирао од младог школарца, мада му је по годинама могао да буде отац.

Партија је тада држала све у својим рукама. Комунисти су морали да пазе на сваки свој корак. Партијски активисти су им пунили уши предавањима о лику комунисте.

Чика Паја позове младог агронома и каже му: - Ја у кафану морам. Навикао сам годинама. А ти, чувај себе, а против мене поднеси пријаву.

31

Првак

- Мама. кад почне Дневник, зови ме.

- Што, Марко? – зачуди се мама.

- Учитељица је данас рекла да ће читати оцене из Дневника.

- Паметно мамино, исти си на тату – помилова мама свог Марка.

31

Учитељева се памти

Разговарају две учитељице о реализацији наставног плана. Не обраћају пажњу на домаћичиног сина, првака у школи мамине гошће.

Гошћа амбициозна, хвали се иновацијама у настави, а мати малог првака присталица је старе школе. Признаје гошћи: Ја, идем по књизи.

- Мама, нама је учитељ рекао да треба ићи по пешачком прелазу, а не по књигама – умеша се, сав важан, ђак првак у разговор.

31

Бакина мудрица

Трогодишња Ања и бака учитељица играју се цео дан по подне. Бака чува своју унуку, малу мудрицу. Унука измишља речи, а бака памти и стално хвали своју мудрицу.

Пошто није могла да дохвати играчку, Ања каже баки: - Бако, примери ми ту Барбику.

31

Измислице

Другом згодом Ања се игра плетећим иглама испод собног сточића. Сточић има преграду на средини, тако да Ања не може да провуче ручицу и дохвати игле. Зато моли баку: - Бако, крозбаци ми те игле.

31

Мауки и Јохан у лову

У време грађења Фабрике целулозе и папира "Матроз", један од испоручилаца опреме била је и чувена немачка фирма. Власник страствени ловац, старији човек. Ђорђе Гвозденовић позове Ђорђа Никшића Јохана, председника Среског ловачког савеза, и каже му да

организује лов на јелене у Моровићу, наглашавајући да би било добро да Шваба убије јелена.

Јохан схвати игру, позове брата Славка Маукија, председника Општинског ловачког савеза у Руми и каже му: - Славко, ти знаш немачки, бићеш са Швабом на чеки, а ја и Станко Поповић, бићемо на другој.

Леп дан. Пропланак се прелива у шаренилу јесењих боја. Тишина. Чује се прелет птица у шуми. Одједном, Мауки муну Швабу у ребра и показа прстом. Шваба подиже карабин са снајпером и – јелен паде. Мауки се стрмекне низ мердевине и онако кракат створи се зачас крај јелена. Кад, има шта и да види. Јелен свезан. Ловочувар није успео да стигне пре Маукија и одреши јелена. Утом стигоше Јохан и Станко. Ловочувар одвеза јелена, а Мауки, већ како га Бог створио, псује и брата и Станка: - П.... једне, мене сте нашли да зезате. 'Ајде што сам дизао Швабу на чеку, мада их мрзим и не могу очима да видим. А, што ми не рекосте да је јелен везан. Мал врат нисам поломио, журећи низ мердевине. Јохан и Станко смехом ублажише Маукијеву љутњу. А, што стиже и Шваба, сав надувен – победнички.

31

Матичар је на другом спрату.

Срета Смуђа, председник општине у Старој Пазови, имао је понеку ману, али и много врлина. Духовит, театралан, знао је увек да се дочека на ноге и сваку прилику да искористи на свој начин

На дан Божића, договоре се пазовачки мангупи да посете председника и честитају му Христово рођење. Изаберу највицкастијег између себе. Он се упаради. Обуче свечано одело. Обује нове ципеле. Дође у општину. Још пред вратима скине шешир. Заглади косу. Покуца. Кад секретарица рече: - Слободно! – уђе у просторију и рече да жели код председника. Како је Срета примао сваког ко покуца на врата, она му показа руком да је председник слободан и да може да уђе. Он захвали. Опет покуца и уђе: - Христос се роди, председниче, - поздрави веселјак.

Срета, као из топа: Погрешио си врата. Матичар је спрат више. Код њега се пријављује рођење.

2

Ћаћа

Светолик Јовановић Ћаћа, партизан, неустрашиви борац, са пуним грудима одликовања, вратио се после рата у Попинце. Мало је англовао коњима, радио код имућнијих мештана и тако прехрањивао породицу. Ипак, због борацких заслуга уживао је поштовање свих Попинчана.

Половином педесетих година начује Ћаћа да бивши борци НОР-а добијају помоћ од државе, а познатији и пензију. Обавести се да је Милан Степановић Матроз, његов ратни друг и комесар одреда, председник сремскомитровачког среза. Запути се у Митровицу, па право у срез. Портир га заустави. – Шта треба, друже? – пита га.

- Ја сам хтео код друга Матроза.

- Имаш ли заказано?

- Какво заказивање, Матроз је мој друг, човече.

Одмери портир Ћаћу. Види пред собом високог црнпурастог Циганина, лоше обученог, у дотрајалим опанцима, па закључи да ту не може бити говора о другарству и каже одлучно: - Већ сам ти рекао, не може код председника свако са улице.

Ћаћа осећа познати потцењивачки тон, познат из прошлих времена, али се савлађује: - Само ти реци, преко твог телефона, да је дошао Ћаћа из Попинаца.

Портир нерадо диже слушалицу и јави секретарици, да је пред портирницом неки Ћаћа који хоће код председника.

И гле чуда: не прође ни неколико минута, а Матроз журно силази степеништем и узбуђено узвикује: - Где си, Ћаћо, друже мој? – Грли га и одводи у свој кабинет. Портир остаје запањен.

После кратког времена, Матроз излази са Ћаћом, води га у град и одене га од главе до пете. Ћаћа други човек. У општини Матроз даје изјаву о Ћаћином учешћу у НОР-у и Ћаћа добија борачку пензију.

Другарство се некад ценило, а другови су били за цео живот.

37

Коло воде мушкарци

Решио Попинчанин да жени сина. Чуо је да у Буђановцима има једна добра удавача из угледне породице. Удеси нова кола, упрегне ухрањене вранце са серсанима и још пре подне дође до свог пријатеља у Буђановце да се још мало распита о девојци. Добио је

све податке: о девојци, њеним родитељима, имовном стању и миразу. Све је било потаман.

Поподне оде са сином у коло, да виде девојку. Девојка стасита црнка, висока, модерно обучена, ведрa и насмејана. Нема јој мане. Отац задовољан, а младожења блиста од среће. Већ одлучише да иду у просидбу.

Али, не лежи враже. Кад је тамбурашки оркестар засвирао коло, девојка се прва ухвати. Кад то виде младожењин отац, одмахну главом и рече сину: - Е, та ми неће бити снаја. Неће код мене коло водити.

37

Сликање по опису

На вашару у Старој Пазови, Ћаћи се посрећило. Препродајући коње зарадио је приличну суму и решио да се фотографише. С камцијом у руци ушао је у фотографску радњу и одмах с врата.:

- Мајсторе, је л' може да ме усликаш?

- Може, како да не. Седи на столицу, а камцију остави.

- Да оставим камцију? Е, мајсторе, без камције никако. И њу да усликаш. Платићу ти, ако треба, и додатак.

Фотограф се насмеја. Стаде иза постоља, навуче црну капуљачу преко главе и шкљоцну.

- Готово је. Хвала лепо.

Ћаћа устаде са столице, па рече: - Е, сад, мајсторе, да поред мене усликаш и моју Циганку.

- А, где је она? – упита мајстор, погледавши према вратима.

- У Попинцима је. Али ти ћеш то лако. Ја ћи ти казати како она изгледа, а ти такву направи. Моја кума је: црна, мала, дебела и гадна. Сад знаш и прихвати се посла.

Фотограф, схвативши с ким има посла, насмеја се од срца и рече: - Биће како заповедаш, куме.

37

Ранковићев стриц

На крају Месарског шора у Попинцима живео је Лаза Ранковић. Човек већ у годинама. Мало земље, а породица бројна. Да би прехранио породицу трговао је живином. Куповао је живину по доњосремским селима, а продавао четвртком у Старој Пазови,

петком у Шапцу, а суботом у Руми. И тако је успевао да састави крај са крајем.

Али после Другог светског рата, власт није гледала благонаклоно на ту врсту трговине. Тражила је потврду о пореклу и плаћеном порезу. Наравно, деда Лаза није имао ништа од тог.

Једном приликом у Шапцу приведе га милиција у станицу. Деда Лаза се ишчуђава: какву то дозволу милиција тражи: - Па, ја, синовци моји, радим толике године и нико ми није тражио никакве дозволе.

Командир му објашњава, да мора поднети пријаву судији за прекршаје, а живину заплени и још ће га казнити због недозвољене трговине.

Види деда Лаза да је враг однео шалу и досети се како би могао да се извуче.

- Богами, мораћу ја да зовем мог синовца да му кажем шта радите.

- А ко ти је тај синовац? – пита командир.

- Како ко? - чуди се деда Лаза. – Па Александар Ранковић.

Командир погледа личну карту, одмери деда Лазу, затвори свеску и пусти га.

Деда се после хвалио: Ништа без неког свог горе.

37

Призма

За рекордну производњу репе добије један Попинчанин наградно путовање у Словенију, код словеначких рекордера. Питају га домаћини и новинари: у чему је тајна високе производње?

- У призми – кратко одговори Попинчанин.

- Шта значи призма? – не разумеју Словенци и траже детаљније објашњење.

- Па, моја кућа је на лединама, а ту се лагерује репа у облику призме – искрено признаде Попинчанин.

37

Благовремена опомена

Гледа свекар своју млађу снајку, познату по спорости и лењости, како прелази шор, једва подижући ноге.

- Пожури, ћерко, да те нешто не прегази! – каже јој помало прекорно.

- Шта има да ме прегази. Нема на путу ништа на километар, -
каже снаја.

- Видим – каже свекар – али док ти не пређеш, може да наиђе.

37

Ко ће то дочекати

Убеђује један Попинчанин свог оца да му препише кућу и
земљу за живота.

Отац му каже: - Све ће ово једног дана бити твоје, кад ја
умрем.

Син, потиштен, одговара: - Знам, тата, само ко ће то дочекати!

37

Да га не виде

У старој попиначкој породици живеле три генерације: деда, син
и унук. Унук већ засновао своју породицу. Све је било у најбољем
реду. Живот је текао у пуној слози и миру. Али, једног дана дође
снаха код свекрве уплакана. – Мама, онај несрећник, љуби
келнерицу у кафићу!

Свекар љут, одјурџи у кафић, ухвати младожењу за руку и
изјурџи га напоље.

Деда, још с врата, пита: - Јеси ли му прочитао буквицу?

- Још како. Рекао сам му: јеси ли ти луд? То се не ради пред
свима. У мрак с њом, да те нико не види.

37

Да је знао, ноге би опрао

Поломио Попинчанин ногу. Однесу га до лекара. Лекар ставља
гипс, мршти се и окреће главу. Не може да дише од смрада.

- Човече, кад си последњи пут прао ноге. Прљаве су ти и
заударāju.

- Опрости, Баћа, - каже Попинчанин – да сам знао да ћу
поломити ногу, сигурно би' опрао. Али, десило ми се. Ко би се томе
надао!

37

Нафтарица

Напољу цича зима. Кафана празна. Нема муштерије. Кафеџија Север се досађује. Не може да седи у кафани, хладно му, а нема нафте за нафтарицу.

Зна, у одређено време, почеће да му долазе сталне муштерије. А ко да седи у овој ледари. Размишља: шта да ради. Насмеја се у себи на помисао: ако нема ватре, бар да створи привид. Да се нашали и с муштеријама и са својом немаштином. Упали свећу и стави је у нафтару.

Улази стална муштерија. Стреса се од зиме. Кроз стаклени отвор на враташцима од фуруне види пламен. Обрадује се и каже:

- Баш добро што си zaloжио. Напољу је пакао. – Скида капут. Прилази фуруни. Трља руке и говори: - Алал вера, сад мало да се огрејем, а ти за то време наточи један шприцер.

37

Размена добара

Попинчани, отац и син, потерали у Босну пун камион кукуруза. Договоре се: један ће продавати на једном, други на другом крају пијаце.

Поред оца пролази згодна млађа жена, врцајући. Овај процени да би вредело покушати, па јој предложи: - Госпођо, да ли би хтела, знате већ... Дао би' вам врећу кукуруза.

Жена га одмери и рече: - Ма, хајде болан, матори. Један дупло млађи од тебе, на другом крају пијаце, дао ми је две вреће.

37

Срећа у несрећи

Кажу једном Попинчану: - Брзо кући, умро ти отац.

Он ни да трепне, рече: - Баш волим!

- Црни човече, знаш ли ти шта говориш!? – зачудише се они који му јавише тужну вест.

- Знам – каже овај – Сад ћу шунку да начнем кад ја хоћу, а не да увек морам да питам њега.

37

Нос

- Баш никако не могу да појмим, како то може бити - жали се један мокри брат. – Нарочито пијем сваки дан чистог белог вина, а мени, како који дан, нос све црвенији.

40

Осуда

Хумориста А. назвао је књижара М. варалицом, због чега је осуђен, да јавно опозове своју изреку. Он је то овако учинио: - Назвао сам вас варалицом – то је истина. Морам да вас молим за опроштење – то ми је жао. Ви сте поштен човек – слагао сам.

40

Сиротиња

Чика Мита вели, да је он зато сиромах, што је господ Бог, при стварању света, заборавио створити његов спахилук.

40

Доктор

Шпитаљски доктор дошао пред вече да прегледа болеснике, те запита, при уласку, чувара: - Колико мртви' данас?

- Петорица се блажено упокојила – одговори ескулапов служитељ.

- Та ја сам преписао медицину за шесторицу – рече доктор – шта је дакле са шестим болесником?

- Тај је сретно прошао! Није хтео медицину узимати.

40

Кога се тиче

Пре кратког времена хтеде да се некамо одвезе неки познати зеленаш. – Ја не могу вашу милост возити - рече кочијаш - јер видите, ваша милости, кад год вашу милост возим, вичу људи: "Ет' ту се вози онај пуштахија, онај лопов, онај крвопија, онај штрањгов, а ја, онда вид'те ваша милости, не знам да ли се то мене тиче или ваше милости.

40

Говор

Новоизабрани школски управитељ, (чија је слика, по уведеном обичају била обешена у великој дворани) поздравио је своје ђаке следећим говором: - Децо моја, ја сам син сиромашних родитеља, али трудом и истрајношћу дотерао сам ипак дотле, да су ме ето у вашој школи обесили. Очекујем од вас да ћете следовати мом примеру.

40

Анатомија

Млади лечници вежбају се марљиво у парању мртвих људи да узмогну, (кад после већ као прави лечници добију кадгод каквог болесника у своје руке) после његове смрти сазнати од чега је патио. Госпође, пак, којима није дозвољено да посећују универзитетске дворане, где се људи парају, држе свој Тхеатрум анатомикум при шољи кафе и ту анатомишу редом све људе још за живота њиховог.

40

Нова гувернанта

Бароница: - Особито вас упозорујем, да добро пазите на то, да нипошто не дођу рђаве књиге у руке мојим кћерима.

Гувернанта: - У томе се можете, госпођо баронице, мирно на мене ослонити, већ има петнаест година, како се искључиво занимам читањем најнеморалнијих и најневаљалијих романа.

40

Добар изговор злата вреди

Војник, намештен код једног топа као стражар, напусти своје место и оде у гостиону. Капетан, који је такође дошао у гостиону и ту нашао стражара, продера се на њега: - Обешењаче, како си се усудио напустити своје место?

- Господине капетане, - одговори војник – ја сам покушао да подигнем топ; два човека га не могу однети, а ако их дође више, онда им се ја један не могу противити.

40

Полутан

Два Мађара посетише менаџерију; један од њих не могаше се доста начудити полутану од псета и мачке. – Е, па то није ништа – одговори други – ја сам познавао једног воденичара, а син му је био – ојачар.

40

Вешта одбрана

Грађанин А. буде тужан, да је обедио грађанина Б. због крађе. – Ја нисам назвао господина Б. лоповом – одговори А, суцу. – Ја сам само тврдио, па и сад још тврдим: да ми није господин помогао тражити мој буђелар, ја бих га јамачно био нашао.

40

Паметнији попушта

Два човека се сретну у некој тесној улици и један другоме не хтеде се уклонити с пута. На то један од њих викну дурновито: Ја се луди не уклањам с пута!

- Ја хоћу – одговори други, скине учтиво свој шешир и направи му места.

40

Научна расправа

Неки сељак излази из биртије и пролази крај свеучилишне зграде, баш у тај мах кад су се професори и ђаци на знанствену дишпутацију (расправу). На питање: - Шта ће то да буде? – одговорише му, да ће се дишпутати. Он се запути у дворану и затражи да се и њему дозволи дишпутати. Пошто дишпутација још не беше започела, хтедоше се професори и ђаци мало пошалити са сељаком па му рекоше: да се може и он дишпутати, али да то стаје један талир. Учесници у дишпутацији постављају једни другима питања, па који не зна да одговори, тај губи свој улог.

Сељак климне главом, отвори своју кесу, извади талир и захтеваше, да и остали изваде по талир. Пошто су сви метнули на астал свој талир, запита један професор сељака: - Како се звала мати Божија?

- Марија – одговори сељак, па упита: - А како се моја мати звала?

Научена господа узбезекнуше се и погледаше један другог, те најпосле прснуше у грохотан смех. Сељак, међутим, подметне свој шешир, гурну новац у њега, упути се вратима, окрене је још једанпут, па рече: - Збогом, господо! Кад се опет будете дишпутали, молим, да ме обавестите.

40

Вешање због соли

Неки тупоглавац гледао како осуђеника воде на вешала. – Шта ли је тај човек скривио? – питаше неког шаљивцију, који је стајао до њега.

- Он је прошле зиме сушио у фуруни снег, па га је продавао место соли – рече обешењак.

- Ех, гледај ти само мангупа! – рече тупоглавац и пође гунђајући својим путем.

40

Недотупавност послужитеља

Господин заповеди свом слуги Созонтију да никог не пушта у кућу. Али Созонтије првом који зазвони одговори кроз прозорчић на капији: - Ви узалуд звоните, јаи и мој господин нисмо код куће.

40

Три мане

Отац запита сина, ђака: - А како то Перо, да ти по трећи пут пропаде на испиту?

Син одговори: - Е, драги отац, ја имадем три мане, које су ми постале навиком: дуго спавам, много пијем и мало учим.

40

Пред судом

Судија пита оптужену: - Како се зовете?

- Ката Суџук – одговара оптужена

- Јесте ли девојка?

- Јесам, господине судач.
- Колико деце имате?
- Двоје, господине судач – одговара Ката као из пушке.

40

Магарећа сенка

Преплашени сељак долази код попе. – Господин попо, ноћас сам видео неко страшило на црквеном зиду, - каже без даха.

- А како је изгледало? – пита попа.
- Као неко велико магаре – каже сељак.
- То је, синко, била твоја сенка – утеши га попа.

40

Позна је га, а не зна му име

Пита учитељ Пају: - Но, Пајо, познајеш ли ово слово?

- Познајем – каже Паја.
- Кажи како се зове – инсистира учитељ.
- Име му, молим, не знам, јер га познајем само из виђења.

40

Награда према учинку

Грађанин плаћа лекару за учињену услугу више но што му је обећао. Лекар се нећка: - Та то је више но што би' од вас имао потраживати. Ви ми, ево, набројасте 100 форинти, а обећасте ми само 50 форинти, ако вам вашу супругу излечим, која је нажалост умрла.

- Зато вам толико и плаћам, господине лекару, јер сте одиста више учинили но што сам захтевао од вас – одговори домаћин.

40

Тринаесто прасе

Нека трговкиња, седећи за столом при ручку, упита свог шегрта, да л' је шта ново чуо у вароши.

- Јесам, милостива госпојо, - одговори шегрт – крмача нашег комшије опрасила тринаест прасица, а може да доји само дванаест.

- Па шта ће да буде са оним тринаестим? – упита госпа.

- То што и са мном – одговори шегрт – мораће гледати како остали сисају, као што ја гледам како ви сами ручате.

40

Политички разлози

Неки неваљалац буде ухваћен на делу, баш кад је у цркви скидао драгоцености са Богородичне иконе. Доведен пред суца, буде упитан: шта га, управо, наведе, на такво нечевечно дело и да л' је то учинио из нужде?

Крадљивац одговори хладнокрвно: - Нисам ни из каквог другог узрока то учинио, но једино из политичких назора, јер ја сам за идеју: да сва имања буду предата у народне руке.

40

Земичке и предика

Неком свешенику на селу пекар је редовно доносио земичке у кућу. Но, земичке су биле врло лоше. Једног дана сретне свештеник пекара и заустави га, рекавши му: - Ја не знам докле ћете тако хрђаве земичке пећи? Будите уверени, да ако се не поправите, да ћу земичке из вароши доносити. Јамачно ћу тамо добрих наћи.

- Имате право, господине, - одговори пекар – тако исто и код мене стоји, кад зажелим ваљану предикку чути, онда обично одлазим у варош.

40

Лако је тако тако бити коњ

Једног лепог пролећног јутра уђе сељак у шталу да изведе коње, упрегне у кола и иде на орање. Кад је ушао унутра, коњ се опружио и цркао.

Сељак га гледа, маше главом, па ће рећи: - Шта је сад? Лако је тако бити коњ. Целе зиме јести и ништа не радити, а кад дође време раду, онда лећи, па црћи.

40

Савети за богаћење

Нека свако настоји, да се у имућној породици роди, и то као једини наследник каквог великог имања. Нека сваки себи у дужност стави, да сваке године постане наследником каквог богатог стрица, који би му барем 20.000 форинти оставио. Ово треба непрестано да продужује, те ће тим начином имати петнаест мртвих стричева и 200.000 живих форинти.

Побринуту се треба постати лепим, младим човеком, те узети за жену какову бабу са 100.000 форинта, и таково што шест до седам пута упражњавати, док напослетку до жељене цељи не дође.

40

Мираз уз кћер

Један просјак удавао кћер и обећао дати младожењи леп мираз. Кад је младожења запитао будућег таста: из чега се састоји тај леп мираз, овај му је одговорио: - Из Босне и Херцеговине, јер тамо још нисам просио.

40

Резервна употреба топова

Пуковник пропитује војника који је требало да ванжира за каплара: - Шта си ти?

- Тобџија! – одсечно одговори војник.

- Добро, кажи ми јошт, у каквим случајевима можемо употребљавати топове, осим на отвореном пољу?

- У касарни, кад стоје, да при прању рубља простремо кошуље и гаће по њима да се суше.

40

Одговара само на питања

Један шаљивчина, који је све извртао на шалу, узео своју пушку и оде у лов.

Пошто је лов без исказнице (дозволе) био забрањен, жандари су пазили да нико без исказнице ту пријатност не ужива.

Наш пријатељ не беше дуго у пољу, кад наједанпут виде, да се два жандара к њему упутили. Он се потруди да од њих утекне. Међутим, после четврт сата, чувари закона су се тако приближили, само што га нису ухватили. Утом, он се на брзину узвере на једно дрво.

- Сиђите доле! – повикаше жандари. – Али он ништа не одговара. Они почеше да прете: да се неће с места маћи, док он не сиђе.

Ловац извади свој ручак и поче у сласт да једе. Жандари се наљутише и један се попе на дрво, што ловац ничим није покушао да омете.

- У име закона вашу исказницу за лов! – продере се жандар, ухвативши ловца.

Овај му мирно пружи исказницу.

- Исказница је у реду – рече жандар.

- Дакако, - одврати ловац.

- Па што сте тако бегали?

- Јесам ли ја вас звао да ме следите – упита ловац.

- Па зашто сте се узверали на ово дрво – љуто ће чувар закона.

- Ја обичавам овде ручати, а вас нисам позивао да се овде пењете.

- Па зашто не казасте пре?

- Ја не обичавам пре одговорити, док нисам питан – одговори мирно ловац.

40

Последњи савет

Један нестрпљиви болесник потужи се свом лекару, да ни лежати, ни стајати, па ни седети не може.

- Онда само још једно средство знам - одговори мрмљајући лекар: - обесите се!

40

Пиво против несанице

Лекар препоручи болеснику, као средство против несанице, неколико чаша баварског пива. - Кад ја попијем увече неколико чаша пива, спавам као во - каже лекар.

- Господине лекар, немојте да мислите да је томе узрок пиво -
рече лекару весели пацијент.

40

Свет натрашке

Једна скитница прође поред господина у медвеђој бунди.
Загледа се у њега, прати га упадљиво погледом, па повиче за њим: -
Све је сад натрашке. Иначе седише мајмуни на медведима, сад пак
седе медведи на мајмунима.

40

Чекање пацијента

Медицинар полаже испите. Тема озледе од експлозије.
Испитивач га пита: - Шта би ви радили, кад би барут кога у зрак
однео?

- Ја би, пре свега, пречекао док опет доле не падне – одговори
медицинар.

40

Борба малигана

- Хуљо једна, ти си опет пијан! – повиче господар на свог слугу.
- Ах, нисам господару – рече обешењак – него сам пио бела и
црвена вина, па ме један обешењак десно, а други лево вуче.

40

Трговина магарећим главама

Неки сељак уђе у дућан, где затекне два млада човека. Запита
их шта се у тој трговини продаје. Ови да исмеју сељака, рекоше му
да се у њиховој трговини породају магареће главе.

-Хм, - рече сељак – та ваша трговина мора јако добро да ради,
када ја само две магареће главе видим.

40

Прорицање будућности

Неки распикућа потужи се свом пријатељу: - Ах, све се бојим да ћу напослетку до тога доћи да ћу као слепац умрети.

Пријатељ му одврати: - О, видиш, а ја се све бојим да ћеш ти напослетку као слепац живети.

40

Први пут

Вешао целат неког дебељка, те кад га повукоше горе, прекиде је нови једек. Хелат, које у бесу, које у сујеверју, највише преплашен, рече: - То ми се нигда у животу не догоди!

Дебељко га погледа с разумевањем и хладнокрвно примети:

- Верујте, ни мени.

40

Пијанчева жеља

- Ах, - уздише један пијанац – та само кад би ја могао постати слика што виси на дувару.

- А зашто – запита га неко из друштва.

- Зато, јер готово на свакој слици има пред намолованим особама пуна чаша.

40

Вересијаш

Поверитељ види свог дужника где улази у крчму да се напије вина, те му љутито рече: - Вино пијете а мени дуг не плаћате.

На ово дужник хладно одговори: - Вино, истина, пијем, драги мој, то видите, али га не плаћам, то ћете тек видети.

40

Казна због сличности

Ухвате неког скитницу, који је много личио на чувеног разбојника, кога су све полиције тражиле.

Пред судом скитница све пориче, тврдећи да он није тај кога траже. Судац му даде двадесет врућих, на које ухапшени сасвим хладнокрвно рече: - Та ови се сад тако страшно љуте, што само

поричем да сам разбојник, но како ће им тек онда бити када се зацело увере да ја тај нисам. Еј луде главе, лупајте се, кад сте празне.

40

Литра вина – два реда платна

Милан Лепотић Микин, чувени буђановачки нежења, издвајао се духовитошћу и шеретлуком од својих другова. Пре двадесет година договори се, у име својих другова, да изидају платно код Славка Лепотића. Зна се већ обичај, кад се нешто ради на мобу: домаћин части и јелом и пићем.

Тако је и Славко рекао: - Милане, на свака два реда платна – литра вина.

Мајстори зидају, Славко доноси вино, дупло више од погодбе. Сува грла мајстора, а једном литром не може све да подмири.

Види Милан да Славко није задовољан, па га пита: - Чика Славко, како иде?

Славко одмахује главом и невесело каже: - Е, мој Милане, да зидање иде као вино, већ би били на другом спрату.

8

Тесна авлија

Решили деда Вунар и баба Шимика да купе женско прасе, да га отхране и имају своју прашчад. Отишли на румски вашар. Обилазе. Разгледају. Сиротиња. Све им скупо. Деда Вунару запало за око једно лепо прасенце. - Пошто, пријатељу, прасе? – упита продавац. Овај му рече цену.

- То није за мене. Много је скупо – рече деда Вунар.

- Није, пријатељу, кад вам будем опричао каква је то раса, видећете да је још јефтина.

- Е, 'ајде баш, да чујем – огласи се и баба Шимика.

- То је раса која достиже четири метра у дужину – хвали прасе продавац.

- Џаба ти је, пријатељу. Јесте да ми се прасе свиђа, али моја авлија је широка само два метра, па кад чордар буде терао свиње на пашу, ја ћу морати крмачу да тоскам у рикверц из свињца.

8

Скидање Тајне вечере

За 29. новембар, Дан Републике, Конференција за друштвену активност жена у Руми даје свој допринос слављу: отвара изложбу гоблена. Мирјана Грковић објашњава гостима шта који гоблен представља. Долази и до “Тајне вечере”. – То је један од највреднијих гоблена – поче Мирјана да објашњава, али је прекиде председник ССРП оштро: - Кажеш, то је “Тајна вечера”. Скидај је одмах доле. Хоћу да видим Козару и Неретву. Каква “Тајна вечера”!

Убрзо је “Тајна вечера” постала румска јавна.

2

Чиновничко радно време

Ђуро Маравић изабран за председника Скупштине општине у Руми. Долази први дан на посао неки минут пре седам сати. Портир Јошка га не познаје. Заустави га: - Ди ћеш? Куд си поранио?

- На посао – каже Ђуро.

- Какав посао, тако рано – пита Јошка.

- Па, седам сати је – не представљајући се, наставља Ђуро.

- Овде нико не долази на посао у седам сати. Тек око осам стижу највреднији.

- Ако је тако, причекаћу – рече Ђуро и стаде испред општине да сачека своје будуће сараднике.

2

Председник и позивар

Састанак Комисије за друштвено-економске односе треба да почне. Нема кворума. Секретарица председника општине у Руми покушава телефоном да позове најближе. Неколицина њих, који су стигли, постају већ помало нервозни. Питају позивара Бранка Вајагића да ли је сваком члану лично уручио позив.

- Као и до сада, бацио сам преко тарабе – каже Бранко мирно.

Председник општине љут каже куриру: - За ово ћеш да будеш кажњен!

- Казни ме, не марим. Ти си тринаести коме ћу видети леђа – одврати му позивар.

2

Медведи и шумари

Пређе Ђуро Маравић 1968. године са места директора кланице у Шиду на место комерцијалног директора фабрике “Фрушка гора” у Руми. Нови директор није дочекан добродошлицом. Коментари се углавном свODE на то, да неко ко је продавао саламу и сланину, не може знати шта су то ципеле.

Ђуро им објашњава, да фабрика ципела мора да прати захтеве тржишта и моду. Производња за лагер, може се заорати, јер нема никакве вредности.

Најгрлатији кажу: - Имамо ми људи који раде тридесет година у Фабрици, ваљда они знају боље од кланичара.

Изнервиран Ђуро им скреше: - И медведи живе у шуми стотинама година, па нису постали шумари.

2

Причешће

Мачва. Ускршњи пост. Пости и старо и младо. Мија Расповић из Ноћаја, ученик другог разреда основне школе треба да пође у Салаш Ноћајски на причешће. Баба Наја га лепо опремила, свечано обукла, ставила му шареницу преко леђа, а у шареницу (ткану торбицу) гушчије јаје, да га поједе после причешћа.

До причешћа се ништа не једе. Наја га допратила до капије, загрлила и пољубила и рекла му: - Мико мој, срећан ти пут и чувај се. Немој нипошто да поједеш јаје пре него што се причестиш, јер ако га поједеш, нећеш више никад моћи да зинеш, вилице ће ти се укочити. Нећеш моћи ни да једеш ни да говориш.

Дошавши у Салаш, затече пред црквом масу света. Стане са стране да сачека на причешће. Сунце, свеж ваздух. Глад га мучи. Стомак поче да се грчи. Уста се осушила. Размишља: шта да ради. Не издржа. Сакри се испод старог шупљег дуда, разби јаје и поједе. Али стално мисли на Најину опомену. Да би проверио истинитост бакине опомене, поче зевати, све док га један чича не опомену:

- Шта зеваш ко нездрав, улетеће ти врабац уста. Дотрчавши кући радостан, и непричешћен, зинуо је као врана и рекао Наји: - Види, могу да зевам, а појео сам јаје непричешћен.

28

Склони новорођенче са стола

Формирана Сељачка радна задруга у Салашу Ноћајском. Управник задруге Вићентије, стари марксиста, речит човек говори сликовито, као да је изашао из народне приче. Сви га слушају пажљиво. Усваја се завршни рачун и сви су радознали, да сазнају како је задруга пословала прве године по оснивању.

Вићентије развезао. Не стаје. Упире прстом у документацију на столу и говори: - Ово је наша задруга. Наше новорођенче. Она тек прави прве кораке. Не може још да стане честито на своје ноге. Зато смо ту ми, да јој помогнемо да стаса.

Одједном задружном салом се проломи глас једног шерета: - Скини то новорођенче са стола, упишкиће се!

2

Брод на бурном мору

Приликом усвајања периодичног обрачуна, управник Вићентије опет добио прилику. Састанак отворио секретар задруге и дао му реч. А, Вићентије устао, накашљао се, прешао погледом по сали, проценио да ли га сви гледају, па почео: - Другови и другарице, ушли смо у другу годину пословања. Бакћемо се са разноврсним тешкоћама, Али захваљујући залагању наших вредних задругара, постижемо резултате вредне пажње. Међутим, привредна ситуација није нимало повољна. Наша задруга је као мали брод на узбурканом, великом мору. Таласи је ударају са свих страна. Прете да је преврну и баце на дно. Ми морамо запети из све снаге да је проведемо кроз буру и олују. Сви весла у руке и одлучно... – Не заврши Вићентије мисао, а неко од мангупа подвикну: - Хо-рук! – Хо-рук! – и сви почеше да се прегибају и усправљају на својим местима, имитирајући веслаче уз свеопшти смех задругара.

2

Не керове, све ће нас потргати

Почеле приче по селу: неко поткрада Задругу. Из задружног амбара нестаје пшеница. Људи се ноћу прикрадају амбару, подметну џак на одређеном месту, где је направљена повећа рупа, напуне га, затворе рупу и по мраку кући. Многи то не сматрају

крајом. Сматрају да људи узимају своје, које им је откупом неправедно одузето.

Ноћни чувар гледа, али се прави да не види. Солидарише се са својим сељанима.

Управник задруге Вићентије бесни. Прети. Али, ништа н помаже. Пшенице сваког дана све мање у задружном амбару.

Сазван је састанак задругара. Вићентије говори о изградњи социјализма, о великом покрету маса. О светлој будућности. О бољем животу. А, онда припрети: - Док ми улажемо напоре да изградимо боље и напредније друштво, поједници подмећу клипове у точкове захукталих задружних кола. Али, неће дуго. Стаћемо ми њима на пут. Био сам код командира станице милиције у Сремској Митровици. Обећао је да ће послати керове који могу да прате трагове старе и недељу дана. Доскочићемо ми лоповима. А, тада: тешко њима.

Не заврши Вићентије говор, кад се јави ноћни чувар и молећивим гласом завапи: - Не, управниче, никако џукеле. Све ће нас растргати.

2

Стеванов јечам

Стеван Вукин, домишљат и шерет, знао је и најобичнијим стварима да удахне топлине и здравог хумора. Прича он на клупи испред куће, а доколичари отворили и очи и уши. Његове су приче толико сликовите да се доживљавају као смена слика на филмском платну.

- Ове године, родило је као никад. И лубенице и кукурузи и воће. Милина погледати. Одем, тако, у поље, па се раскорачим и посматрам: пуца од изобиља. А, јечам што сам имао. нећете ми веровати, људи, саденуо ја воз и кренуо кући. Пут нераван, па кола штрцкају. Кад испаде зрно јечма и под точак. Точак удари, као да је на камен наишао, и ја чујем лом. Оде точак у парампарчад, какво је то зрно било.

18

Човек хоће чисто

Враћале се три Стејановчана с вашара. лето. Припекла божја звезда. Они се добро поднапили. Путују полако сеоским колима. Не

жури им се. Кад су већ били надомак села, зауставише коње под једним дрветом, да се мало одморе у хладовини.

Један од њих, мртав пијан, целим путем је спавао у шараглама. Није имао појма где се налази.

Најтрезнији међу њима, погледа свог другара, па реши да га пробуди и викну: - Келнер, три шприцера!

Баћа из шарагла се прену, али не отвори очи, већ само промрмља: - Ја ћу чисто

8

Добар орач

Сакупили се људи у кафани да, уз чашицу, мало проћаскају. Међу њима је и Пера. Низак, здепаст, а хвалисав. Једном, тако, занео се, па прича: - Пошаљем ја мог Миту јесенас да узоре ону нашу њиву у Јеленцима. Он вредан, па поранио. Око подне кренем ја да му однесем ручак. Дођем близу њиве, ал' мог Мите нигде! Гледам лево – десно, од њега ни трага ни гласа. Дођем сасвим близу, кад спазим уши од кобиле! Препаднем се: ди је мој Мита? Кад сам боље поглед'о: он цео у бразди! Тако дубоко оре.

Занео се Пера причом, кад један од пајташа упита: - Је л' Перо, кад је тај твој Мита тако добар и вредан, што се још није оженио?

Пера ућута, види да је претерао. Покуњи се и оде кући.

А, питање: оста без одговора.

8

Неко мора платити

Деда Павле из Стејановаца био је домишљат човек. Једном је продавао коња на румском вашару. Привезао га за шатру, сео за сто и поручио дуплу љуту. Наишао један прикан и почео да мерка коња. Загледао га са свих страна и на крају упитао: - Пошто?

- Двадесет 'иљада – рече деда Павле и отпи из чаше.

Купац се окрену и оде. Лутао по вашаришту. Разгледао коње и после извесног времена се вратио. Опет је меркао деда Павловог коња, гледао му зубе, махао руком испред очију, да провери вид и поново упитао: - Чича, кол'ко ти оно рече да кошта овај коњ?

- Двадесет и једну 'иљаду – одговори деда Павле.

- Како сад двадесет и једну 'иљаду, кад си пре сат времена рекао двадесет!?

- Е, синко, мора неко да плати ово што сам ја у међувремену попио – одговори деда Павле.

8

Дивану краја нема

Васа је био веома стидљив и повучен младић. Није умео с девојкама. Године пролазиле, а он никако да се ожени. родитељи га терали да тражи девојку, а он избегавао, док једанпут не нађоше неког наводацију и уговорише састанак са девојком из оближњег села.

Било је лето. Прво се разговарало у девојчиној кући, а онда Васу и девојку отпремише на шор, на клупу, да се мало испричају и боље упознају.

Васа, шкрт на речима, ћути. Не зна шта би рекао девојци. Зноји се и презнојава. Он на једном крају клупе, девојка на другом. Време пролази, ћутање се наставља. Тек понекад чује се уздах. Васа нема храбрости да се примакне девојци. Ћуте и гледају у ноћ. Ноћ поодмакла. Захладнело. Васа назуо папуче на босе ноге, па му озебле. Трља стопало о стопало, не би ли их мало загрејао. И девојка се шћућурила. и њој је хладно. Али ћуте...

Тек у неко време, Васа се одважи и рече: - Дивану нема краја, а ноге зебу!

Ова реченица постаде народном изреком у Буђановцима. Кад год се сете Васе, насмеју се, али не злурадо, већ са симпатијама.

8

Појео поздрав од пријатеља

Деда Раја из Малих Радинаца ишао код пријатеља у Краљевце. Кренуо зарана, пешке преко њива, како се некад ишло, да стигне на време. Имао је да обиђе две слављеничке куће, како се нико не би наљутио.

Примљен је срдечно и угошћен као драги гост. Испричао се с пријатељима до миле воље. Пред вече је кренуо кући. Опет преким путем. Опет преко њива.

Ишао, ишао, па се уморио. Сео на ледину да мало предахне. Мало је и огладнео. Не издржа, отвори један пакет, прихвати се: прво поједе месо, па се прихвати колача. Кад се одморио и окрепио, крену кући. Стиже у мрак. Укућани га чекају. Он им пренесе поздраве од пријатеља и предаде жени пакет.

- Је л', Рајо, јеси ли ти био и код једни' и код други'? - упита га жена.

- Јесам. Како не би'! Поздравили су вас и једни и други. А што питаш?

- А, ди ти је други пакет? – опет ће жена.

- Ја огладнио, па појео – одговори деда Раја.

- Срам те било. Није ти било доста у гостима, већ си морао да поједеш и поздрав што нам пријатељи послаше – грди га жена.

- Шта си ме напала. У гостима сам се уштивавао, па сам остао гладан.

8

Доказ поштовања

Хвалила се новопечена свекрва комшиници: - Знаш, Вера, мене моја снаја јако поштује. Увек ми говори “ви” и “мама”. А, мени пуно срце.

- Баш си ти сретна – завиди јој комшеница Вера. – Ево моја снаја је већ три године у нашој кући. Не могу се пожалити: вредна је и добра, лепо се слажемо, ал' ми никад није казала ни “ви”, ни “мама”. Чисто ми је криво, кад чујем тебе, како се 'фалиш.

Прође неко време, кад Јеја сва уплахирана дотрча код комшенице Вере: - Замисли, Вери, посвађале се ја и снаја око неког старог шифоњера. Ја кажем да остане у предњој соби, ди је тол'ке године био, а она навалила да га однесемо у шупу. Каже: изиш'о је из моде. И тако: реч по реч, повуци – потегни, кад она мени одједаред одбруси: - Ви сте, мама, крмача! – Е, кад се нисам шлогирала. Ето ми награде за моје 'фалисање.

- Ћути, Јеја, бар ти је персирала – кроз смех јој одговори Вера.

8

Велика мана

По сремским селима има доста нежења. Најчешћи узрок великог броја самотњака је тај што девојке неће за сељака. Више воле да се удају у граду, макар и за мајстора. Тако беше некад, тако остаде и до данашњих дана.

Добринчанин Илија био је један од таквих. Вредан, добар домаћин, честит, али тих, повучен и срамежљив. Родитељи остарели, треба женска рука у кући. Убеђују га сваки дан да се жени.

Нађу наводацију и у договорено време крену у Доње Петровце на углед.

Кућа домаћинска. Лепо их дочекају. Послуже их по свим прописима. Девојка лепа, здрава, вредна и смерна. Разговарали су о свему и свачему. Наводација уверен да је посао добро обављен, па кренуше кући. Путем младожења само ћути. Изгледа забринут. Наводација га гледа. Не зна шта да мисли. На крају га упита: - Је ли, бре, Илија, што стално ћутиш? Како ти се свиђа девојка? Је л' ти по вољи имање?

- Све је добро, домаћинство је богато. Види се да су честити људи. И девојка је лепа, вредна, добре нарави. Само, има једну ману.

- Какву ману? Ја нисам ништа приметио – изненађено ће наводација.

- Има испуцале пете – одговори Илија.

8

Супа, па колачи

Добринчанин Баја је прича за себе. Поред свих покушаја наводација да га ожене, остао је стари момак, да самује и момкује довека.

Кад је наводација Бора узео ствар у своје руке, сви су мислили: ожениће се Баја. Бора је уговорио и дан за углед са девојком из оближњег села. Будући пријатељи добро су их дочекали. Наводација је хвалио Бају на сва уста, а домаћини девојку, обећавајући добар мираз.

Баја је само слушао и ћутао.

Дође време ручку. Девојка изнесе укусну супу, жуту као дукат. После супе послужи их укусним домаћим колачима. Топе се у устима. Почастише се тако, мало попише, поздравише се срдечно и кренуше кући.

Бора пита Бају како му се свиђа девојка, кућа, будући пријатељи, а он одговори: - Није Баја луд – супа, па колачи!

Узалуд га је Бора убеђивао да су они досељени у Срем и да је код њих друкчији обичај. Због редоследа послужења, пропаде женидба. Или су, можда, разлози били друге природе?

8

Према попу и сватови

Питали одборници русинског попа: - Зашто ви, оче, присуствујете скоро свим свадбама, а млади попа само понеки?

- Зато што свадбе нису за њега – одговори радозналцима стари парох.

- Зашто нису за њега? - изненадише се одборници.

- Зато што он пије само воду – одговори, смешкајући се, парох.

29

Љубитељ погача

Старије жене су знале да њихов парох воли много погаче. И, кад би долазиле код њега по неки савет, увек су доносиле по три - четири погаче. Парох се радовао погачама и захваљивао пажљивим женама.

Како је време пролазило, погача је бивало све више. Жене су биле задовољне што могу да обрадују пароха малим поклонима, парох поклонима од срца, а комшијске мачке, слабо храњене у својим домаћинствима, сваког дана су биле све дебље. Њима су погаче пријале највише.

29

Брига о верницима

Отишао русински поп на крај села да посети најстарију верницу. – Дошао сам, тетка, да вас обиђем. Не виђам вас у цркви, па сам помислио да нисте болесни.

- Нисам болесна, оче, само ми је већ јако далеко до цркве, а и ова моја нога – показује старица оболелу ногу.

Парох се интересовао: како старица живи, има ли кога да јој помогне, може ли сама себе да послужи. При поласку јој је рекао:

- Нека вам Бог да да поживите сто година. А, доживећете јер веома добро изгледате.

- Ако доживим, помолите се за мене – склопила је руке побожна старица.

- Свакако да ћу се за вас помолити. Чак ћу и службу служити. Отпеваћу и "Многаја лета" – обећа парох.

Старица је доживела сто година, али пароха више нема, да јој отпева “Многаја лета”.

4

Нађено – благословено

Имао један сељанин велику породицу, а мало земље, па се сналазио на све начине, како би прехранио породицу. Пита он једног дана пароха: - Шта да радим ако у шуми нађем мртву срну. Смем ли је донети кући и појести са својом породицом?

Парох осети да су ту мутна посла, али му ипак рече: - Све што се пронађе то је благословено, али се не сме лагати.

Убије сељанин срну, донесе је кући, припреми паприкаш и сви се слатко наједу. Отац запрети укућанима да о срни нико не сме никоме ништа да говори, а ни да лаже, како га је саветовао парох.

Стигоше жандарми. Испитују. Траже. Сви ћуте. Нико ни речи. један од жандарма погледа најмлађег мушкарчића, насмеши му се, потапша га по стомаку и рече: - Ала је стомак пун резанаца!

- Није, господине, већ паприкаша – похвали се малиша, сетивши се очевих савета.

5

Наличје и лице једне вернице

Чека сеоски парох у берберници ред, да се подшиша. Од дуга времена, почне да се жали како има много посла, како мора да јури с краја на крај села: да исповеда старије и болесне, да обилази младенце пред свадбу, сахрањује преминуле, припрема се за службу божју и ради у свом дому.

- Дошли ми јутрос јавити да исповедим једну старију жену. Кренем раном зором. Кад сам био већ близу њене куће заустави ме њен комшија старији човек.. Назове ми добро јутро и упита куд сам се тако рано запутио? Ја му кажем. А он мени: нека баба сачека, дођите ви на једну ракијцу. Нема недељу дана како је испекао. Пристанем ја. Уђем у авлију, станем под трем, а деда, с натегом, по ракију. Како отвори врата од собе, баба на њега: “Шта си се већ вратио, где је хлеб?”

- Ћути, баба, господин парох је под тремом, позвао сам га на једну ракијцу.

Баба, на то, полугласно: - Откуд га ђаво донео тако рано?

Деда донесе ракију и ми почесмо да густирамо, кад ето бабе? Пресвукла се и дотерала, па се сва топи од побожности и гостољубља, говорећи: - О, добар дан, господине парох. Како сам се обрадовала, кад сам чула да сте дошли у нашу кућу. – После тога, приђе баба пароховој руци и целива.

Баш је непредвидив наш народ.

5

Доказ на прслуку

Да ли су Русини примили од Сремаца или им је то завичајна особина, тек и они воле да се хвале и да дотерују ствари по своме. Тако, једног дана, члан црквеног одбора хвали се пред парохом:

- Е, што сам се слатко најео масног паприкаша.

Парох га гледа и смешка се: - Добро је што сте се тако слатко наручали. Само обришите са прслука сос, да вам се не виде трагови од паприкаша.

5

Човек од реда

Најбогатији члан црквеног одбора био је мало на своју руку. Све је учио реду и сви су морали да га слушају, јер су многи били његови надничари.

Једном у село стиже владика и организују свечани ручак. На свечаном ручку, како је обичај, били су сви црквени одборници. Након супе, када је послужено кувано месо и сос, истом кашичицом сви су захватили сос, и враћали кашичицу после послужења. Када је дошао ред на најугледнијег одборника, он је захватио кашиком сос, затим устао, облизао кашичицу, како би дао пример осталима како се понаша пред владиком, и вратио је у чинијицу.

Облизавши кашичицу, излизао је и свој – углед.

5

Да живимо као пре рата

Последња година првог петогодишњег плана. Партија је свуда присутна. Чланови партије имају дневне политичке задатке. Састанци се даноноћно. Анализирају се привредна остварења.

Учешће сваког појединца у извршавању планских задатака. Критикују се оштро сви који посустају.

Политички активиста из општине, грми, оптужује, захтева, на крају потрза најјачи аргумент: - Хајте да запнемо сви и испунимо петогодишњи план, па да живимо као пре рата.

24

Није друговима лако

У једно мачванско село дошли секретар општинског комитета и високи партијски и државни функционер. Дочекао их секретар партијске ћелије, провео их кроз место, домаћински угостио, а онда почео да прича вицeve, прво на свој рачун, а после је пецкао и госте. Гостима није било право. Ценили су да ли неки од вицева има политичку тежину, да би се оградиле од шаљивџије и гледали да се што пре извуку из непријатне ситуације.

Домаћин их је испратио смејући се. Високи функционер га је упитао, седајући у кола: - Има ли неки нови штос?

- Сад тек видим да ни вама није лако. Те улази улази у кола, те излази, и тако сваки дан.

24

Добар шофер

Током изборне кампање, високи државни функционер и посланички кандидат пожели боље да упозна изборну јединицу у којој ће бити биран. Позове активисту, који га је често пратио на зборовима, и каже му: - Решио сам да посетим једну воденицу на Дрини. Ту навраћају људи, чекају док се не самеле жито и причају о свему и свачему. Шоферу ћу дати слободан дан, па ћу ја да возим, а ти одабери воденицу.

Активиста одабере воденицу свог рођака Марковића. Овај се обрадује посети, поздрави се прво срдечно с рођаком, а затим са шофером. Изнесе послужење, и поче разговор.

Говори воденичар, говори активиста, високи функционер слуша. Једног момента и он се укључи у разговор. Зналачки анализира политичку ситуацију, о привредним проблемима само везе. Погађа у центар. Воденичар забацио шубару на потиљак, зинуо и слуша. У једном моменту не издржа, раздрагано ће буразеру: - Их, Бељо, добар ти овај шофер.

24

Тито хоће жито

У време жестоког откупа, сељацима су активисти из среза и домаће руководство разрезивали обавезе од ока. Ко је с њима био добар, тај је пролазио боље, остали: зло и наопако. Састанци су заказивани у свако доба дана и ноћи. На њима су сељаци упознавани са обавезама и роковима предаје.

Поједници, који из неких разлога нису стизали на зборове, одлазили су у месни одбор да сазнају о чему се на збору расправљало. Дошао у месни одбор домаћин Веса, сељак из Мачве. Председник му каже колико су му разрезали и кад мора да преда. Веса не издржа: - Тито хоће жито.

Због те изјаве Веса одробова два месеца: месец због Тита, месец због жита.

24

Правац Богатић

На збору грађана у једном мачванском селу, на којем се одлучивало којој ће општини припасти село у новом комуналном систему, Веса опет закасни. Сазнавши за одлуку збора, он није могао да сакрије незадовољство. Устао је и почео да износи противаргументе. Опомињали су га да ћути, замерали су му што није дошао на време, него сад кад је већ све готово. Али, ништа није помагало. Он је терао по свом. На крају, један сељак да га заплаши мало, рече му: - Видећеш где ћеш ићи, кад добијеш позив.

Веса настави у свом стилу: - Нисам ја луд да не знам куд кад позове суд – одох у – Богатић.

24

Критика под тачком разно

Во времја оно, кад је било мало школованих људи, Живота Завађа, тек што заврши гимназију, постаде управник задруге у Огару. Млад, а жељан свега, проводио је већи део времена по кафанама. То су му многи замерали. Најупорнији критичар био је Милован Степановић Бјале. Он би, по правилу, на састанцима дремао, све док не би на ред дошла тачка разно. Тада би почео: - Друг управник задруге каља углед наше организације. Стално је по кафанама. 'Ајде што иде после радног времена, али он прво свраћа

у кафану, па онда на посао. То не може тако. Ми морамо да се с њим објаснимо и кажемо му отворено шта мислимо о његовом понашању. То се тако понавља од састанка до састанка. Под тачком разно главни дискусант је Милован.

Милован је, иначе, био магацинер. Радио је савесно, али магацини неусловни и пуни мишева. Поједу колико стигну, док се храна не потроши. Направили су тако и читав ршум са семеном детелине. Сви знају да није крив магацинер, па предложи да се мањак отпише.

На састанку, расправа о пословању, Милован безбрижно дрема. Предложише и да се отпише мањак семена детелине. Сви се сложише. Упиташе и Милована. Он помисли да се ради о поверењу директору, па рече: - Ја се не слажем! Друг управник је пијаница...

Настаде општи смех, а мањак отписаше на рачун халавих мишева.

2

Дражин шешир

Крајем педесетих свирао Дража Међешки са Шмрцом и друштвом у Забавном оркестру Дома ЈНА у Руми. Хонорари одлични. Бата Дража, кицош, купи најбољи шешир код мајстор Марка Бачевића. Плати домаћински. На игранци је главни. Другови га задиркују и траже да се шешир залије, како је ред. Тешко жабу у воду натерати. Крене тура за туром. Конобару Гулану дојадило да им доноси шприцере у чашама. Види човек да су изгубили баждар.

- Дај тај шешир овамо – каже Дражи. Литра ризлинга и сифон воде стадоше до пантљике. Друштво потеже из шешира. Заређа неколико тура. Већ је касно. Време је да се крене кући. Ноге клецају. Напољу салаука. Дража под малиганима: шешир, па напоље. Папишта га зауставља. Скида му шешир с главе исцеди га и врати.

- А, фазон! – забринуту ће Дража.

- Да је ваљао, задржао би га – одбруси му Папишта. И, друштво отклиза свако на своју страну.

31

Папишта фармер

Седамдесетих година директор “Сремтуриста” помогао Папишти да се у сезони запосли на мору. Али то није довољно. Деца стигла за школу, а пензија мала. Треба неки додатни приход. Нађе се решење и у вансезони.

Полази Папишта на посао, а жена га пита: - Шта ћеш за доручак?

- Три јајета.

Потрајало то данима. Папишта радио у ресторану друштвене исхране. Спремало се до пет хиљада obroka дневно. Персонал је јео шта је хтео. Али, Папишта је стално носио по три јајета дневно. На крају је благаник провалио, за доручком, Папиштин рецепт за јутарњу палинку.

- Представљам вам фармера Николу Папишту. – Друштво се изненади, кад сазнаде, да Папишта пије на црту, а исплаћује свежим јајима.

Злобници тврде да је шанкиста пазио, да Папишта преко јаја не утера у дугове

31

Репрезентација Руме

Папишта је радио у румском одмаралишту у Тивту као конобар. Сам мекоуст и раноранилац, отварао је рано шанк. Прва ракија пила се код Сремаца. У једној смени нађу се Дуде Марјановић, Дража Међешки, Мома Ивић и Папишта, као конобар. По доласку смене управник одмаралишта Звонко Мађар разговара са Иваном Чаваром из “Руматранса”. Распитује се: како је смена стигла, има ли проблема, ко је дошао од гостију. Кад Звонко помену трио, плус Папишту, Чавар констатова: - Рума бољу репрезентацију нема.

31

Издао га нос

Румски професор Богдан Рајаковац Боца сретне Млађу Совиља, возача у Општини. Да сакрије трагове ноћобдијске и подочњаке, Млађа ставио тамне наочаре. Професор је то приметио, па му рече: - Нешто сте се променили, госпон Млађо!

- Како, професоре? – прави се невешт Млађа.
- По носу бих рекао да сте виноградарски тип.

31

Познаје деда шприцераше

Иде старији Сремац полако – ногу пред ногу. Кицошки шешир, штака, папуче нагланцане, прслук и штуцовани бркови. Као пресликан са разгледнице из старих времена. Стаје испред пољопривредне апотеке “Паор”, на румској пијаци. Рале га поздравља: - Дobar дан, деда.

Деда га одмери: - Није моје, ал' да те питам, је си ли ти газда?

- Да.

- Што не отвориш какав бирцуз у тој радњи? – наставља деда по свом.

- Хабе, деда, не волим шприцере.

- Не би' рек'о – додирну деда обод шешира кажипрстом – ал' нек буде како ти кажеш.

Деда оде својим путем, а Ралу остаде да гледа за њим и да се смешка.

31

Притисак

Миша Кун, врстан румски паор, примаш, гурман и шприцераш, стамен и корпулентан човек, носио је својих сто двадесет килограма с лакоћом. Гледа га пријатељ, па ће га упитати: - Осећаш ли, Мишо, притисак?

- Да, кад ставим џак на леђа – одговори Миша и потапша га по рамену.

31

Кајање

Бошко Недељковић Бундевара напусти основну школу шездесетих година. Пролази сеоски поп поред његове куће, па кад чу да је Бошко напустио школу, упита га: - Зашто ти не би ишао у попове. Само ако желиш, кажи. Могу ти помоћи.

- Не знам шта ће тата касти.

Попа настави: - Лакше је млатити босиљкачом него мотиком.

Бошко не послуша попу: не замени мотику босиљкачом, због чега се и данас каје. Али, прође воз, а Бошко остаде на пустој станици.

31

Мера стида

Питали Малорадинчани попу: колико треба платити за крштење детета?

- Што више дате, мање ћете црвенети – одговори слуга Божји и не поцрвене.

31

Није свако зло за зло

Почетком века Лазар Бурсаћ, опанчар из Голубинаца, пође у фронт, преко баре, у Америку. Злопатио се тамо пар година. Видео: није то за њега. Али, научио је бар енглески. Вратио се кући, сиромас као што је и отишао. Прихватио се да чува говеда у Толинцима.

Пред Први светски рат престолонаследник Фердинанд купио је Обедску бару за своје ловиште. Тим поводом приређен је лов за дипломате. Сутрадан – пикник. Један пар Енглеза, занет природом, залута у беспућу. Аутомобил им се заглави у једној од толиначких бара. Странце ухвати паника. Нигде живе душе. Почну да зову помоћ. Из честара излази Лазар. У поцепаној кошуљи, гаћама земљане боје, растао у брадуру, са буџом у рукама. На глави нешто слично шеширу. Странци се, у први мах, уплашише. Објашњавају рукама шта им се десило.

Запрепашћени и изненађени слушају Лазара који им се обраћа чистим енглеским. Јак и спретан поможе им да се дочепају тврдог пута. Богато га наградише. Лазар радостан помисли: - Ишао сам преко велике баре, па остао сиромас. А на нашој Бари, уз енглески, зарадих пристојну зимницу.

31

Сувишно питање

Пиљарио Туна Ланц у Крању. Увече сврати у кафану. Свирају сремски Цигани. Један из Пећинаца служио војску с Туном. Певаљка

згодна. Врцка. Туна је мери. Види то Цига, па му показује руком да се мане ћорава посла. Свирајући, приближи му се и каже: - Има сифилис.

Певаљка се нападно нуди. Пита Туну: - Би л' хтео?

- Да је мени до тога, ја би' то радио код куће – потеже последњи адут Туна.

31

Погодба: ко коме

Голубиначки англер Тома Црљен Ровајло отера младог пастува у Стару Пазову. Добра роба брзо нађе купца. Продаде пастува свом пријатељу из Војке. Знају се још из војске, кад су служили краља.

- Шта ћемо са гаранцијом? – пита купац.

- Зна се: ко коме... – одговори Рафа. – Познајемо се годинама, не би' те преварио.

Пријатељи се растадоше и сваки оде својим послом. Рафа паре уложи у куповину потребних ствари и оде кући задовољан.

За две недеље стиже купац из Војке. Хоће да врати коња. Каже, није за њега. Нема мане, али је ждребчовит. Рафа потрошио новац. Не може да му врати. Стигоше и до судије за прекршаје. Жена, судија, пита Рафу: - Је ли било какве гаранције?

- Јесте. 'Ал како да вам кажем. Незгодно је.

- Па кажите, што се стидите? – инсистира судија.

- Гаранција је била: ко коме.

- Шта, ко коме?

- У...а – промрси Рафа.

Судија се насмеја и пресуди у Рафину корист.

31

Ко и некад

Питали Брежани Мишу Куна под старе дане: - Како стојиш са сексом?

- Као и некад.

- Како то?

- Радим колико могу – заврши Миша и насмеја се загонетно.

31

Католички хорови

Пре рата за католички Божић, у Руми певала су два хора. Првог дана певали су: Бенчић, Ђурковић, Тачковић, Чечковић и Јанковић, све сами Немци. Сутрадан, певали су Хрвати: Пил, Галар, Милер, Бекер и Штрекер.

31

За кога важи забрана

Са последњим ратовима дошле избеглице у Вогањ. Понели собом своје муке и навике. Већина донела моторне тестере. Почели да секу све живо. Нестаје дрвеће преко ноћи. Савет Месне заједнице, да би спречио дивљу сечу, доноси одлуку о забрани ношења тестера у поље. За време расправе јави се један придошлица и пита: - Је л' то важи и за нас – избеглице?

Председник га погледа у неверици: - Па због вас смо и донели одлуку.

31

Перини принципи

Пера Најић, пензионер из Руме, био је управник одмаралишта у Столиву. Одређена му је и репрезентација у висини 60.000 динара. То је за Перу превише. Не пије ни кафу, а камоли неко друго пиће. Штедљив је и велики противник трошења друштвених пара.

По доласку у одмаралиште, директор Ратко Рацковић договорио се са радницима да, у слободно време, пробију дебели камени зид. Никола Папишта, Стевица Серафимовић и Бранко Вијук раде својски. Зид тврђи од камена. Звезда упекла. Зној лије. Пера обилази раднике. Папишта га пита: - Перо, 'ош попиту нешто?

- Ја не, а ви?

- Да, гајбу пива – ко из топа дочека га Папишта.

Погледа Пера зид, одмери знојаве и уморне раднике, па одустаде од својих принципа.

31

Недеља у среду

Папишта са групом омладинаца ради сложно у одмаралишту у Столиву. Недеља, дан одмора, кад се договоре, тј. кад се преморе. Тако једном приликом, не обавестивши управника Перу Најића, узимају слободан дан. Нема их на радилишту. Спавају у шеснаест.

- Шта је сад ово? – пита Пера.

- Недеља – мирно одговара Папишта.

- Каква недеља, данас је среда – љути се Пера.

Папишта му објасни: - Ми имамо свој календар. Радимо, док се не уморимо. Кад се уморимо, за нас је недеља. А, што је данас среда, то је пука случајност.

31

Малер

Цвеће Чакмак, румски и новосадски угоститељ, купује црева за заливање од једног Циганина. Пита га: - Куме, колико има метара?

- Педесет.

- Колико кошта?

- Хиљаду динара, куме.

Цвеће узима црево и даје возачу. Извади хиљаду динара и плати куму. Таман да пође, погледа, а кум броји паре.

- Шта то радиш? – пита га Цвеће.

- Бројим паре.

- Дај те паре овамо, а теби ево твоје црево. Ја нисам мерио твоје црево, нећеш ни ти бројати моје паре.

Цвеће оде у потрагу за цревом, а Цига оста гунђајући. Пропаде му сефте посао.

31

Бата Здравков грип

Бата Здравко Малешевић, правник, нежења и боемчина, радио је седамдесетих година у румској општини. Бошко Вукајловић Бура, чувени директор румског Трговинског предузећа “Венац” зове Бата Здравка.

- Не могу. Имам малу ману. – одбија Здравко.

- Само ти дођи. Лако ћемо ми за ту ману. Имам ја за њу лек – не попушта Бура.

- Не вреди. Кад ме то ухвати, то је као грип. - Зна Бата Здравко себе. У општини можеш и мамуран да идеш на посао, а у предузећу никако. Правници у предузећима имали су пуне руке посла.

31

Променила се Рума

Илија Киријаш запије се у кафани Шаце Мушицког у Руми. Бећари му окренули кола према Краљевцима. У неко доба, добро накресан, седа у кола и креће кући. Ошину коња, и коњ покаса. Илија дрема. Пустео узде и препустио коњу на вољу. Пред Краљевцима се трже, учини му се да дуго путује. Почеша се по глави и рече: - О, мајку му, колико сам ја то спавао, кад се Рума тако променила.

31

Мутмелова пипиревка

Бата Мутмел био је најбољи играч пипиревке међу румским Циганима на Брегу. За Малу Госпојину ишао је сваке године у Шабац. Једне године купи нове еспадриле, упаради се бећарски, иде на петама, све се љуља у ходу. На улици се јавља, скидајући шешир, и Рацима и Шокцима: - 'Бар дан! 'Бар дан! - Хоће да сви знају да се поновио и да иде на шабачки вашар.

Са вашара се враћа бос. Сви га гледају. Не пропушта нико да га пецне: - Шта је, Мутмел, зашто бос?

- Играо сам пипиревку, брате, па подерао еспадриле.

31

Врежа уместо натеге

У кући Малешевићевих било је увек доброг вина. А, и добрих винопија. Пред Бата Здравковим стрицем скривене су натеге и црева за вађење вина и ракија из буради. Али, стари лисац се сналазио. Позвао би Здравка и рекао му: - Иди, Здравко, одсеци врежу од бундева. – Кад би Здравко донео комад вреже стриц му је показивао како се и без натеге приручним средствима, може водити

вино и ракија. Тако се Здравко од малих ногу привикао на “слатку дрогу”.

31

Сладак живот – горка кафа

Изаберу Мила Томашевића, учитеља у Брестачу, за председника општине у Пећинцима. Годинама путује од Брестача до Пећинаца, а кад се врати: како је навикао. Дружи се с пријатељима. Посећују се, пијуцкају, диване.

Једном приликом дође у кућу Паје Ковачевића. Баба Јелица скува кафу. Ретку и слатку. Онако како она пије. Миле сркне и остави. Не рече ништа баба Јелици. Другом приликом баба Јелица стави две кашичице шећера, мислећи да прошли пут није довољно ослладила. Миле опет сркну и остави.

- Миле, род те твој што ти не пијеш кафу? – упита баба Јелица.

- Слатка је много – рече Миле.

- Ију, а ја мислила да ти волеш слађу, па ставила две кашичице шећера.

Миле се насмеја: уз слadak живот, не иде слатка кафа. Што је много, много је.

31

Невидљиви део

После агресије НАТО на Југославију и обарања “невидљивог” авиона изнад Буђановаца. Циганин Рада натоварио крило авиона на шпедитер и почео да трговчи део по део. Посао иде добро. Дикле лова! Рада се погађа, ценка, спушта цену. Један купац тражи три комада метала, Рада узима новац, а пружа му два комада.

- А трећи? – пита купац.

- Трећи је од невидљивог авиона. Већ си га добио. Сналази се кум брзо, као прави трговац.

31

Министар и сељак

Обележавају Брежани 80 година ХКПД “Матија Губец” и траже пријем код министра у влади Србије Ивана Седлака. Министар не може да их прими због спречености. Председник Друштва Златко Коларић покушава неколико пута да закаже састанак, али без

успеха. На крају, остави министру број телефона, да му се министар јави, кад буде имао времена. И министар се јави. Каже да може да прими Румљане у преподневним сатима за пар дана.

Златко му одговори: - Пре подне не долази у обзир. Ја сам сељак, вадим кромпир. Сваки дан ми је драгоцен. Него, изволите ви доћи код нас увече, кад год желите.

И, богами, наредне седмице дође министар у Руму. Потврди се народна: Ако неће брег Мухамеду, Мухамед ће брегу.

31

А пет банки?

Засео поп Мирон са Стејановчанима у кафани. Повукао добро, па не влада ногама. Изашао из кафане, па замолио једног из друштва да га одведе до куће. Овај се нећка.

- Даћу ти пет банки – обећа попа.

Овај га ухвати под руку и отпрати до куће. Било је, богами, повуци – потегни. Кад стигоше, попа се не хвата за џеп.

- А пет банки, попо? – упита пратилац.

- Да сам ја имао пет банки, не би' ни ишао кући – рече попа и отетура.

31

Поп Мирјана

Мирјана Јовичић, из Путинаца, почетком деведесетих година, међу првима уписа Богословски факултет у Београду. Све је изненадила својом одлуком. Видела је комшиница па је пита: - Је л' Миро, 'оћеш ли ти да будеш попа, кад завршиш богословију?

Мирјана се насмеја, а жена помисли: свашта може да буде у новом веку.

31

Време поста

Туна Ланц, румски Брежанин, после пијаце сврати у кафану. Буђелар пун новаца. Види то конобарица, па стално око Туне. Мало – мало, па се очеше о њега. Схвати Туна одакле ветар дува, па јој каже: - Кад коса закоси, онај запости. Сад је време поста.

31

Одмакните се од суда

Дугогодишњи румски адвокат Бранко Ж. Мајсторовић, познат као велики шармер и боем, духовит човек и добар певач, волео је помало и да попије.

Једном приликом, пре суђења, попио је ракију – две, приближио се судији, овај осетио мирис ракије и рекао: - Одмакните се од суда!

36

Потврдни суд

Окружни суд у Сремској Митровици, као да се уротио против чувеног румског адвоката др Николе Шијака. Никако да уважи жалбе на пресуде општинског суда у Руми, напротив стално их одбија, а првостепене потврђује.

Никола Шијак, изнервиран и помало повређен, у једној жалби на опресуду румског суда преименује Окружни суд у Сремској Митровици у Потврдни суд, и моли га да жалбу најзад уважи.

36

Говори где си купио те гаће

После рата у румском суду је радио судија Стојковић, човек у годинама. Имао је прелепу и доста млађу жену, због које су му многи завидели.

Једном приликом водио је парницу за развод брака, по тужби супруге која није могла да извршава превелике захтеве свог мужа.

Суђење почиње и судија пита супругу: зашто тражи развод брака? Она му одговори: - Господине судија, не могу више да издржим мужа. Чим погледа у своје гаће, почне да наваљује на мене.

Судија се замисли, погледа мужа, који је сав скрушен стајао у судници, па му рече: - Говори брзо где си купио те гаће?

36

Накнада штете

Десило се да један румски судија није прочитао до краја тужбу. Странке дошле. Почела парница. Судија пита туженог:

- Зашто не платиш тужиоцу за купљено теле?

Тужени се зачуди: - Судија, ја сам теле платио и ништа му не дугујем.

Сад је дошао ред да се судија изненади: - Је ли тачно да ти је тужени платио дуг и зашто га онда тужиш?

- Судија, када сам ишао да ми плати теле, ујео ме је његов пас и зато га тужим.

Наравоученије: Ко пажљиво чита, не мора да пита.

36

Адвокатска утеха

Свет склон парничењу, мисли да благоглагољиви адвокати решавају све у суду. Међутим, то су често опширни људи који се не усредсређују на чињенице, већ звучним фразама настоје да оставе повољан утисак на неуке парничаре. Кад изгубе парницу, обично теше странку речима: - Изгубили смо парницу, али смо им бар све рекли.

36

Судија је ваздух

Изашао комплетан суд са геометром да изврши уређење међа на лицу места. Један од парничара прети другом: - Немој да те овде убијем пред господином геометром.

Судија као да не постоји, или парничар мисли да су они као у спорту – ваздух.

36

Свако има своје мере

Бора Иванишевић, пензионисани пуковник, сврати код Илије Тртице, румског казанџије.

- Другарица Бате Влајковића жели шприц за прскање винограда. Ал' да буде мали – наручује Бора

- Не може. Шприц правим од осамнаест литара. Мањи не правим.

- Тата, направи мањи – покушава Никола, тада председник суда у Руми, да утиче на оца.

- Не и не! Нек другарица сипа до пола. Шприц је шприц и има своје мере. Бати, као председнику државе, свака част. Знамо се ми као занатлије од пре рата. Разумеће он мене.

36

Нисте на списку

Супруга председника СРЈ, Зорана Лилића, за време избегличког таласа из Крајине посети избеглице на асфалтној бази “Сремпути”. Одатле позове телефоном тадашњег председника Скупштине општине Рума: - Ја сам супруга председника Лилића.

- Само да погледам. Немам вас у списку.

- Али, господине председниче ја сам супруга председника СРЈ Зорана Лилића.

- Ни њега немам у списку.

36

Римљани

Стручњаци Археолошког института у Београду, на основу литературе, закључише да се у околини сремског села налази некакав римски локалитет. На терену утврдише да је у питању грађевина из римског доба. Како је, зарад науке, било неопходно организовати ископавање, распиташе се ко је власник, пронађоше га и рекоше му шта смерају да раде.

- Е, отац их мили римски, нису могли на некој другој њиви, нег' баш на мојој нашли да зидају. Не могу да орем као човек, све ми плуг запиње о цигље.

1

Позајмице за славу

Бољевчанин, сиромах, волео је да попије, а новаца ни за лек. На вересију није могао да добије ни дудињару. Потуцао се од кафане до кафане сува грла. Пред светог Јевстатија досети се како да дође до новца. Оде код једног сеоског газде, оприча му како је сутра слава а нема ни динара. Газда се сажали, позајми му нешто новца, а жени каже да му спреми мало мяса и вина, нек му се нађе за славу.

Захваљујући се газди, сиромах га позва на свечаре. Газда се захвали на позиву, а сиромах рече: - Знам ја да ти код мене нећеш доћи на славу, јер сам сирома'.

Сутрадан, после дужег размишљања, газда се ипак одлучи да пође на свечаре код сиромаха. Пред кућом затекне жену сиромахову како пере веш у кориту.

- Ју, снајка, ди си данас нашла да переш веш, кад ти је слава!? – зачуди се газда.

- Е, мој газда, мени је данас крсна слава к'о и теби. А ако тражиш оног мог, ено га на раскршћу у бирцузу ждере. Да си му само ти долазио на славу, знала би колико дугује, овако већ сам изгубила рачун.

1

Парадајз

Отишла бољевачка Словакиња у госте у Стару Пазову. За ручком, пита Анђика своју гошћу: - Кцеш јаблчку?

- Њекцем – одговара гошћа из Бољеваца, а у себи премишља: - Ју, откуд ћу уз месо јести јабукe!

Анђика устаде од стола, изађе и донесе парадајз, делећи га укућанима. Гошћа гледа збуњена и обраћа јој се на српском: - Је л' могу и ја да добијем један.

Изненађена Анђика јој, такође на српском, одговори: - Мила, па ја сам те малочас питала да ли хоћеш парадајз!

Тако је гошћа из Бољеваца, где се на словачком парадајз зове патљиџан, дознала да се ово поврће у Старој Пазови зове јаблчка.

Изгледа и код Словака важи она народна: Говори српски, да те цео свет разуме.

1

Оћец

Словачка традиција налаже да се млађе особе обраћају старијим са дужним поштовањем – персирајући. У духу традиције и псују: - Оћец, пича вам маћерина (Оче п.... вам мате-рина).

- Мамика, ако сће хлупи (Бако, како сте глупи).

- Апко, аки сће ако да вас робил Франкештајн (Деко, какви сте, као да вас је правио Франкештајн).

1

Коштице су криве

Улази деда у собу да пробуди петогодишњег унука. Дечак лежи на леђима, а пиша се дигла. Деда поносан пита унука: - Види, види, пиша се опет дигла!

Унук, иако бунован, важно одговара: - Деда, јуче сам појео пуно трешања, а гутао сам и коштице...

Деда се искрао из собе, отишао под трешњу и почео да једе, гутајући и коштице. Мисли човек: није згорег пробати, можда ће и помоћи.

39

Погрешна шунка

“Агрорума” организовала 1973. године, за најбоље раднике и стручњаке, студијско путовање по Италији.

Свако се спремио на свој начин, како би могао да се у Италији проведе и нешто купи. Један је понео две шунке: једну да прода, а друга да му послужи за допуну obroка. У једну је спаковао 500 ДМ за шверц – комерц.

Чим су стигли у Трст, продао је једну шунку и почео да се хвали друштву како је добро прошао. Сутрадан су сви приметили да је постао преко ноћи нерасположен. Разлог његовог нерасположења нико није знао, све док сам није признао свом собном другу, да је продао шунку филовану са 500 марака.

Другу је то рекао у строгом поверењу. А већ како бива: тајна је кренула од уста до уста, док није постало јавна.

39

И кокта је пиће

Душко Момчиловић, познатији као Душко Прљак, волео је да гледа чашама у дно. То је највише сметало његовој жени и она реши да уведе принудну управу. Забрани му излазак без њене пратње. И почну: где он, ту и она.

Изађу, тако, у кафану. Његова стара база. Он поручи две кокте. Попију. И, тако четири пута. Жена гледа у чуду, не може да верује својим очима. Душко заплиће језиком. Пијан трештен.

Жена, не знајући да је у свакој његовој кокти била дупла љута, закључи: Јебеш човека који се од кокте опије.

39

Трауме из детињства

Приликом једне велике рације, у време Другог светског рата, три брата, три Ћосића – Ирижана, крену у бежанију. У последњем тренутку сете се четвртог брата, трогодишњака Светозара. Понесу га до винограда и сакрију под једним чокотом.

Кад је рација прошла, нађу га мусавог од грожђа, како безбрижно спава.

После рата браћа су се разишла трбухом за крухом. Иако Ирижани, тројица старијих остали су трезвењаци, а најмлађи, који је, у међувремену, завршио пољопривредни факултет, пио је вино уместо воде.

Браћа су му приговарала. Замерала. Љутила се на њега. Говорила му: - Зашто пијеш то вражје вино?

Најмлађи брат им је одговарао: - А, зашто ме за време рације сакристе под чокот? Зашто ме не остависте под кравом.

39

II

Побркао прекоре

Илинчанин Богдан, вредан и добростојећи домаћин, увек је персирао својој мајци. Томе је учио и своју децу. Једном приликом, његова жена се посвађа са свекрвом. Навикао на мир, слогу и поштовање, Богдан покушава да их уразуми. Кад му то не пође за руком, он им подвикну: - Ти Јованка, да ћутиш. А, ви, мама, немојте лајати.

33

Неће ни како он хоће

Председник месне заједнице у Илинцима пита чика Николу: да ли је за увођење самодоприноса за бетонирање тротоара кроз село? Чика Никола одговори да није.

- То значи да сте против? – упита председник.

- Нисам против! – побуни се чика Никола.

- Па, добро, нек буде како ви хоћете – помирљиво ће председник.

- Е, сад нећу, ни како ја 'оћу! – заврши чика Никола.

33

Непобитан доказ

Жали се Илинчанка Јела комшиници: - Немам ти шта лепо казати, комшинице, муж ме вара!

- Откуд знаш? – пита комшиница.

- Није ме истук'о већ два месеца – рече скрушено Јела.

33

Част куму, а сину по заслуги

Долази илиначка домаћица Славица код кума. Улази у кућу. Поздравља све укућане, већ како приличи. Примећује се да је узнемирана. Хтела би нешто да каже, али се устеже. Кумови ћуте и чекају. Коначно Славица преломи и рече: - Част, куме, теби и твом светлом образу, ал' твог сина јебо мили отац!

33

Уска повезаност

После Другог светског рата састанчило се даноноћно. Посебна врста политичких активиста – агитатора ишла је од села до села, објашњавала сваку меру државе и тражила подршку радних људи. Једном приликом, у Илинцима, агитатор се занео: прича, хвали, кује у звезде, говори о потреби јединства, бира речи.

- Ми морамо бити уско повезани, ако желимо да успемо!
- Је л' за свитњак? – упита деда Мишко, правећи се невешт.

33

Отровни мед

Илинчанка спремила мед у теглу и каже сину Јови: - Не дирај, нипошто теглу, у њој је отров. Поједеш ли га, можеш да умреш. Јова данима гледа теглу. Воли мед, али се колеба: живи му се. На крају, не издржа: поједе мед, леже у кревет и прекрсти руке на грудима, као што прекрштају мртвацу.

- Мати долази с њиве, па га пита: - Шта радиш, несрећо?
- Зар не видиш да сам умро! – тужно ће Јова.

33

Три мере

На Сремском фронту маршал Тито пита борце: - Каква је храна?

- Добра, друже маршале – одговарају му. – Сремице добро кувају.

- А како се сналазите за воду? – пита даље Тито. – Обавестили су ме да Немци, при повлачењу, загађују бунаре.

- Друже маршале, ми примењујемо троструке мере предострожности – каже један борац.

- Какве мјере? – радознао је Тито.

- Прво, филтрирамо воду кроз песак и угљевље, затим прокувамо.

- Одлично – каже Тито. – А, трећа мјера?

- Онда проспемо воду, па пијемо одлично сремско вино – заврши, уз општи смех, један сремски шерет.

33

Природно слан

Миленко Милеуснић, дугогодишњи шеф месне канцеларије у Јакову, одлази често у Општину Земун. Знајући га као доброг домаћина, колеге и пријатељи га увек питају о сремским кобасицама, сланини, чварцима. Зна он одакле ветар дува, и једном донесе, усред августа, лањске сланине сапуњаре и домаћи парадајз. Општинари одмах навалише, јер после јогурта и кифле и сапуњара прија.

- Јао, баш сте златни – каже једна колегиница. – А да нисте понели и мало соли да посолим парадајз?

- Нисам, колегинице. За овај наш парадајз не треба со. Он је природно слан.

- Природно слан!? – зачуди се колегиница.

- Да, да, госпојице. Ми, у Срему, чим парадајз мало порасте, ударимо колац уз струк, да парадајз не полегне.

- И даље не разумем, господине Миленко.

- Е, па види, госпојице, наше баште су пуне кера, па како која протрчи кроз парадајз и види колац, она, да простите, дигне ногу и посоли. Пробајте и сами, па ћете се уверити – заврши обешењак.

Госпојици застаде залагај у грлу, али га брзо протера добрим комадом сланине и настави одмахујући главом.

15

Божја казна

Душан Грковић, директор и Миленко Мацедољан Мића, секретар ОШ “Вожд Карађорђе” у Јакову, Сремци с педигреом и велики пријатељи, радили су и у месној заједници и у КУД “Срем”.

Мића, ладан као шприцер, ни за шта се није једио, а директор за сваку ситницу. Једном приликом, распемене и на крају живаца, директор устаде, погледа у небо и рече: - Боже драги, па шта сам ти ја скривио? Сви директори имају секретарице, а само ја Мићу!

15

Према путу и храна

Стигли Драган Илић Чуча и његова супруга Оливера у посету једном клубу југословенских радника у Немачкој. Домаћини се интересују како су Драган и супруга путовали од Јакова до Штутгарта

и шта су јели. За такав пут треба припремити брдо хране – неколико сендвича, тврде домаћини.

Драган, алергичан на њихове провидне сендвиче, уозбиљи се и рече: - Јесте, јесте, понели смо и сендвиче, али и по једно печено пиле за сваког. И, да видите, било је потаман.

- Али зар ви нисте путовали авионом? – збунеше се домаћини.
– Лет траје само два сата!

- Па сад, јесте да смо дошли авионом, ал' опет: хиљаду триста километара је велика раздаљина. Ми Сремци, и кад идемо на њиву, ни по километра од куће, носимо обавезно пуну торбу, нек се нађе. А, замислите, оволики пут – убрицио се Драган и објашњава.

15

Савршена одбрана

Супруга Душана Витомировића Ђолина родила кћерку. Тим поводом срећни отац чашћава друштво. У веселом расположењу неко поче расправу: шта је боље имати кћерку или сина. Међу мушкарцима преовладаше присталице мушког наследника. Новопечени тата ћути и слуша. Кад се расправа утиша, он рече:

- Ма 'ајде, докле ћемо се лагати. Знам да би сваки од вас био пре с Брижит Бардо него с девет Југовића.

15

Сателитско насеље

Пре десетак година Јаково су посетили представници Београда. Разговарало се о развоју Јакова у будућности. Сремци су инсистирали на старим урбанистичким решењима сремских равничарских села, а гости су имали другачије планове.

- Ви ћете у будућности бити сателитско насеље – почео је један од гостију.

- Грешиш ти браћа јако. Ми смо већ сада то твоје сателитско насеље – прекиде га Перица Мирковић Мојсилов, тадашњи члан Савета МЗ.

- Не разумем – застаде гост.

- Е, браћа, онда види: ми смо то небеско – сателитско насеље постали од када се с вама дружимо. Већ сад изгледамо као да смо пали с Марса, и само нам још онај од горе може помоћи.

15

Страх од винопија

Популарна емисија “Знање – имање” одржава се 1988. године у Кнежевим Виноградима (Барања). Гостујућа екипа била је Јаково. У договору са редакцијом ТВ Београд, делегација Јакова стигне у Винограде недељу дана пре снимања, како би се на време о свему договорили. Миленко Мацедољан, Драган Павловић и Драган Илић остану у гостима цела три дана. Разлог: од лепог барањског вина, праве се још лепши шприцери.

Какви су Сремци били гости и колико су попили сведочи и састанак домаћина по одласку сремске извиднице. Тадашњем председнику Кнежевих Винограда Жики Мандићу отело се на састанку: - Људи моји, ако и осталих 100 Јаковаца, који идуће недеље долазе у госте, пију као ова тројица ми нећемо имати довољно вина, - мада је у подрумима ПИК “Беље” било хиљадама литара овог богом даног напитка.

15

Певање из уста

Легенда старе сремске и циганске песме Бора Зоза из Бежаније, већ у поодмаклим годинама, био је почасни гост “Прве бежанијске сремачке ноћи” у фебруару 1999. године. На захтев присутних, узео је микрофон, да отпева неколико песама из старих дана, кад га Јовица Вујчић, певач из оркестра који је свирао, упита: - Госн' Зоза, одакле певате? – мислећи на музичку скалу.

- Па, из уста, брате! – одговори Зоза и отпева неколико песама на опште задовољство присутних.

15

Рачуница

Миленко Јоксимовић, познатији као Миле Фанфурка, англер из Јакова редовно долази на румски вашар. Увек има нешто да купи, прода или препрода.

Једном продаје краву. Прилази му купац и пита: - Је ли, пријатељу, колико та крава даје млека?

- Па, од петнаест до осамнаест литара – одговори Миле, и паде погодба. Алдумаш је попијен под најближом шатром.

Кад, на следећем вашару долази купац код Мила и одмах осу паљбу: - Пријатељу, зашто ме подвали. Од оне краве не може да се добије више од три литре млека.

- Па ја сам ти то и рекао! Израчунај колико има од петнаест до осамнаест? – подсети га Миле разговора при куповини.

- Па, три... – почеша се купац по глави, схвативши Милову унцутарију.

И, све се опет заврши под шатром.

15

А кобасице

На турнеји КУД “Срем” из Јакова по Украјини, градоначелник Ковелџа, града домаћина, на свечаном пријему Друштва, непрестано је инсистирао на стеченој независности, после распада СССР-а. Хвалисао се: - Имамо нову химну, нов грб, нову заставу...

- Да, да, ал’ немате кобасице! – коментарисао је више за себе, али да га сви чују, Предраг Угарак Хо, тадашњи уметнички руководилац ансамбла, алудирајући на немаштину која је владала у новој, независној Украјини.

15

Не исплати се пењање

Приликом боравка на Кипру 1997. године, на једној од најуспешнијих турнеја КУД “Срем” из Јакова, Сремци су, поред бројних споменика, посетили и чувену гробницу “Гробницу краљева” недалеко од Пафоса. Током обиласка, директор школе “Вожд Карађорђе”, члан управе “Срема”, непрестано је задиркивао Зорана Цаушевића Кикија, играча Првог ансамбла народних песама и игара, свог некадашњег, мало проблематичног ученика, питајући га шта је запамтио из школе и од оног што им је водич говорио. Кики је врдао како је умео и знао, али је дочекао својих пет минута.

Улаз и излаз из катакомби био је стрм и дуг, тако да је био потребан поприличан напор за повратак. Директор школе Душан Грковић, тада већ шездесетогодишњак пожали се Кикију: - Ау, како ћу назад!?

- Е, мој директоре, да сам на твом месту, остао бих у катакомбама. Колико имаш година, теби се не исплати ни да се пењеш назад – једва дочека Кики прилику за реванш.

15

Моји синови, моји новци

Вредан и мудар домаћин, један од ретких без надимка, деда Мирко Петриновић умео је предвече да изађе мало на шор међу људе. Једном га тако “поткачи” комшија:

- Е, мој чика Мирко. Ови твоји синови те само вараду.
- Како?
- Па, извлаче ти новце, те за ово, те за оно...
- Хм, - одговори деда Мирко. – 'Ајд' нек ме превару твоји!

14

Рачун у шприцерима

Ника Штрокић, тј. Никола Штрапајевић, један од најдуховитијих голубиначких Шокаца, волео је биоскоп. Али, и шприцере. Затекну га једном како у кафани, вади из џепова биоскопске улазнице и слаже их по столу.

- Шта то радиш, Нико?
- Рачунам кол'ко сам шприцера бацио на филмове.

14

Сат нулу не откуцава

Никола Црнковић Муња, врхунско спадало дошао кући из кафане. Само што је легло поред супруге Мире, издајник на зиду откуца један.

Ујутру, за кафом, пита га Мира:

- Је л', кад си ти дош'о ноћас?
- Само што си ти легла. Око десет – каже Муња не трепнувши.
- Око десет?! Немој да ме правиш лудом, кад сам лепо чула да је сат откуц'о јединицу.

- Па, нормално... Нулу не откуцава.

14

Поштена удовица

Баб' Ана Рудића, тј. 'Рчкова, остала удовица у седамдесет петој, а у деведесетој је говорила овако:

- Ви'ш, ова шишава чело баштама што јој муж страда с афтом, ни о'ладио се јадник није, а она већ нашла другог. А и она риђа, Стевина, ајцала се још док је Стева лежо у болници. А ево, ја:већ петнајст година како сам без деде и, о мени се, боме, још ништ' није чуло!

14

Замена пића

Улази Ника у празан бирцуз, седа за сто и пребројава на длану ситниш: 'оћел бит доста за једно пиће? Конобар за столом у ћошку се удубио у укрштеницу.

- Микуца!!! – викне Ника.

- О, изволи, Никола.

- Једно пиво! – зове Никола.

- Иде пиво! – каже званично конобар и доноси га пред Нику.

Само што крену да га отвори, Ника ће:

- Стани! Пошто ти је пиво?

- Петнаест динара.

- А пошто је пелинковац?

- Десет.

- Е, мењај ми онда пиво за пелинковац.

И оде конобар, врати пиво у гајбу и донесе му пелинковац.

У том тренутку нахрупише у кафану трактористи из задруге: стигла плата. Заузеше неколико столова и конобар се разлети да их послужи. Ника затегне на брзину онај пелинковац, па на врата. Конобар га примети:

- Нико!

- Шта је?! – с врата ће Ника.

- Ниси платио пиће!

- Које пиће? – прави се Ника Енглеz.

- Тај пелинковац што си попио.

- Па, јесам ли га мењ'о за пиво!?

- Јеси, - каже конобар – ал' ни пиво ниси платио!

- Па, нисам га ни попио – одвали Ника и оде.

14

Тешко сељацима

Чика Чопов, сиромас без бразде земље, а склон чашици, умео је овако да се нашали сам са собом. У јесен, док се кукуруз бере и

вуче, а намести се вишедневна јесења киша, он упре поглед у небо и каже: - Е, фала ти, Боже, што нисам сељак.

14

Путује код ћерке

Отиш'о деда Баћко Бусинов на стацију да вата ајзибан. За шалтером дрема отправник. Рано је јутро.

Куцне му деда Баћко по стаклу:

- Еј, картарош! Диж' се да ми даш карту!

- Е, деда, не могу ти дати; могу ти продати, - дремовно ће овај.

- Па, добро. Продај ми.

- А ди ћеш, деда, да путујеш?

- Види ти њега, како је знатижељан! А шта тебе брига ди ћу!?

- Па морам, деда, знати ди идеш. Докле да ти дам карту?

- Е, па кад си баш рад да знаш, ето: идем код ћерке!

14

Присутни је одсутан

Запио се Ника Штрокић код Ћире у кафани још за дана. Дође жена да га тражи, па с врата пита конобара:

- Пајо, је л' ту мој Ника?

- Ту је, - одговори Паја – ал' не зна да је ту.

14

III

Док траје, нек лаје

Јоца Наглић звани Дунав, мало се мародир'о па заглавио код лекара. После силних прегледа пита га доктор:

- Пијеш ли ти?
- Кад имам шта – каже Дунав.
- А пушиш ли?
- Исто: кад имам шта.
- А радиш ли?
- Кад нема ко.
- Е, слушај онда добро: јетра ти није баш најбоља, плућа исто, а и срце ти је ослабило. Мораш мало повести рачуна.
- Добро, госпон' докторе. А 'оће л' они мене служити док сам жив?
- Па, хоће.
- Е, онда ти немаш бриге.

14

Свекрвине хвале

Две свекрве из Марадичког шора разговарају овако:

- Ииију, медена! Ал' се ова младеж искварила. Па то више не пази шта дивани. Ето, моја снаја: и гадуру, и вештице, и краво матора... и свашта, свашта... Так'и речи!
- Ништа то није, рођена. Да ви'ш ти шта тек све мени моја каже. Не мо'ш ни замислити.
- Ју, а шта?
- Па, каже ми: једите говна!
- А ти!?
- Шта ћу? Ћутим и гутам!

14

Подешавање шпартача

Кад су Голубинчани прешли с коња на тракторе, комбиновали још неко време коњска радила. Тако је Чича Сива прикачио три запрежна шпартача за трактор а за плуговима су ишли: син Стева, и нећаци Павле и Муња.

Само што су забраздили, виче Миња:

- Ујооо!

- Шта је?! – заустави Чича трактор
 - Много су раширене мотике. Секу ми куруз.
 - Чича сиђе, понесе кључ и скупи мало мотике.
 Таман што крене, поново се продере Муња:
 - Ујооо!
 Уја стане.
 - Шта је сад?
 - Сад ми узано 'ватају.
 Чича опет сиђе, па их мало рашири. И опет крене да шпарта.
 Али...
 - Ууујооо!!!
 Опет Чича стане, видно изнервиран:
 - Шта је сад опет?!
 На то ће Муња лаконски:
 - Ујо, сад је к'о Бог!

14

Тачна мера

Продав'о Васа козу па га пита купац:
 - Је л' се јарила?
 - Јарила се.
 - А је л' даје млеко?
 - Даје.
 - Кол'ко?
 - Пуну плаву шерпицу.

14

Од горег – горе

Кад је деда Паји Ранчићу умрла баба, скупио се свет на тондифук па ће му један комшија тешитељски:
 - А, шта ћеш, Пајо, несрећа. Тако је валда драги Бог 'тео.
 - Несрећа, - уздише деда Паја – ал' могло је бит и горе.
 - Како, горе?
 - Па, мог'о сам умрет' ја.

14

Први с посла

Буди мати млађаног Пају Гашпаровића на орање.

- 'Ајде, чедо, устај!

- Са' ћу, мама – буновно ће Паја

- 'Ајде, рано, 'ајде! Свањива.

- Са' ћу, мама – протеже се Паја, па се окреће на другу страну.

- 'Ајде, диж' се! Већ су сви отишли на орање. И Цвеја, и Баба, и Мирко. Ти увек задњи!

- Нека, мама. Видећете ви ко ће се први вратит'.

14

Прећутана мана

Прод'о Чича Сива неком Србијанцу коња и поштено му изређ'о све коњове врлине и мане. На следећем вашару у Руми приђе Чичи тај купац, па се упиташе за здравље.

- А, бре, Мишо, ти ми о оном коњу све исприча, а не рече ми да кидише на људе.

- Како?

- 'Оће, бре, да уједе!

- Јооој, па ја заборавио да ти кажем. А ти, кад га будеш продав'о, немој заборавит'!

14

III

Безобразлукима се не хвали

Сваког јутра комшије Ива и Стипа поране, фруштукују па пређу преко шора пред дућан на 'ладно пиво. А увек се довијају ко ће платит'. Тако и овог јутра.

- Е, Стипице, ко ноћас није ништа радио, плаћа пиво.

- Е, да извинеш, ја радио! – испрси се Стипа.

- Како мо'ш лагат у тим годинама? Немој да сад идем преко да питам Соку. Ено је, чисти шор.

- Иди па је питај! – сигуран је Стипа.

И стварно Ива пређе до Соке и пита је л' било штогод ноћос, а она га тако накрпи:

- Откуд ће бит' – отац га лажљиви!

Врати се опет Ива пред дућан па ће Стипи:

- Плаћаш пиво. Каже Сока да лажеш.

Сад се Стипа ускочопери. Зна шта је било, а она га сад брука. Оде сад он да је изгрди:

- Је л'!? Је л' било ноћос?

- Јесте – смејући се Сока.

- Па шта онда Иви кажеш да није?!

- А да је тебе неко ј...о, је л' би ти казо?

14

Пије Паја до краја

Чика Паја Гашпаровић засео са друштвом у кафани "Три жеље", уз 'ладне шприцере. Како вече одмицало, тако се и друштво осипало и до краја остала само њих двојица. Па и тај последњи Пајин саговорник посустао, не може да пије више, а на столу две литре ладног и два сифона.

- Знаш шта, Пајо, мор'о би' и ја кући. Ето, извини.

- Ништа, ништа – каже Паја, - само ти иди. Никак'и обавеза ти према мени немаш.

14

Одлагање посла

Миша Дољанин, звани Шоле и Жића, добар момак, добар покераш и још већи шармер, као са дуплерице модног магазина, вајкао се пред пријатељима.

- Не могу да стигнем да вас све обиђем. Таман мислим: е, вечерас идем мало код Чарета, кад, искрсне нека партија... И тако сваки пут. Једноставно, не могу да стигнем где хоћу... А, уствари, кад боље размислим, немам ни један посао који не могу да одгодим бар годину дана!

14

Звучни поздрави

Био на Шокачком шору неки деда – Буза који је вечито седео на клупи на шору. И унцутирао с пролазницима. Прост и пуст, и неслано се шалио. Кад случајно прође нека стидљива снајка и назове му “добројтро”, он не одговори, него прдне. То снајку посрами па убудуће пређе на другу страну шора.

Е, али нашла се једна пуста исто к’о и он.

Иде она патосом, и кад му се приближила, не поздрави га, него прдне она, мало застане и каже “Да!”, па оде обраницом на бездан.

Сачека њу деда – Буза да се врати, па је заустави.

- Је л’, снајка? Да те питам нешто: то што си прднула, ‘ајде-де, ал’ шта ти значи оно “да”?

На то ће снајка:

- Пита моја гуза

је л’ то деда Буза,

а ја кажем: “Да”!

14

Зна човек ред

Чика Ива Лијовић Икран возио попу у Пазову на мису запрежним колима. Велечасни седео натраг у федер-сицу а Икран кочијашио и пушио лулу.

Одједаред, попа кихне.

- Наздравље! – каже Ива.

После пар минута попа опет кихне.

- Наздравље! – каже опет “шофер”

Е, кад је трећи пут попа ки’н’о и Ива му опет рек’о “наздравље”, плане попа:

- Та, не кишем ја, Иване, од прехладе, нег’ од те твоје луле!

На то ће Икран:

- Мо'ш ти, господине, да кишеш и од мог к...а, ал' ја знам шта је ред!

14

Паметна кобила

Као студент Бели Рупић становао приватно у Новоме Саду код госпође Фелицитас из старе патрицијске маџарске породице. Како је гђа Фе патила за старим временима, нарочито за коњима, Бели јој је измишљао слатке голубиначке запрежне приче:

- Што смо смо имали једну паметну кобилу, звала се Зверка – распредао би Бели гледајући како се гђи Фе шире зенице. – Тако, једаред, ја и тата кренемо са Зверком на Пустару по заперке. Одједаред, на друму, у прашини, зелен крупан клип кукуруза. Мислите да је она прошла поред њега? Не! Она је стала, узела зубима тај клип и једним замахом главе убадила га директ у шараге.

- Стварно је паметна! – уздахне гђа Фе.

- Да, - уздахне и Бели. – Ал' је тата мор'о продати.

- Та, зашто, ако Бога знате?!

- Ето. Морало се. Сиротиња... А треба издржавати студента... Продо је чак у Банат.

- Е, стварно штета! Туга једна – каже гђа Фе.

- Није туга. Вратила се Зверка после пар дана.

- Ју, стварно је паметна. Па како се вратила?

- Афтобусом! – рече Бели.

14

Прича о талентима

Чика Стипа брица Њушић и Жика Кеђов важе за “најталентованије” мужјаке у Голубинцима, али ова прича је само делимично везана за тај њихов таленат.

Сцена: сала хотела “Срем” у Пазови.

Актери: Бели Рупић, адвокат,

Миша Валок, професор,

Дејка, аутор овог записа.

МИША: А знаш ли ти, Дејка, да сам ја моју садашњу жену освојио рецитијући јој твоју песму, док сам био реконвалесцент у Игалу.

ДЕЈКА: Лепо, професоре. Али није поезија баш толико моћна.
Морала је радити и “сабља”.

БЕЛИ: Па, нормално: прво рецитација, па онда “сабља”. Јер, кад би
радила прво “сабља”, онда би чика – Стипа, брица и Жика
Кеђов били најбољи “рецитатори” у Голубинцима.

14

Колачи на курзовини

Свратило друштво код Баћа – Павла Лишчевог, недељом пред
ручак, на неки договор. Мама Ружа таман извадила из рерне колаче
“на курзовини”.

- Ево, да се мало осладите.
- А како се зову ти колачи? – пита Бели
- Па, ми ји зовемо “на курзовини”.
- А ди је курзовина? – наставља Бели унцутарију.
- Па, извадила!
- А ... извадили. Е, куд се овако лакше једу!

14

Клупа за швацирање

Ђура Рогулић, звани Шутлар овако се вајк’о комшији:

- Ви’ш, комшија, ову клупу? Е, ту сам се мог’о курват’.
- Па што ниси?
- Није она ‘тела!

14

I

Облагање пудинга

Кад је после свих ових глупавих ратова ишло друштво из Голубинаца у Слатину код Белог на имендан, на опроштају је међу понудама било и колача “на курзовини” које је специјално умесила Нена, Белова рођака са “по’ођанске” стране. Али су колачи били испуњени пудингом.

- Је су ово рол-виршле? – пита Дејка.
- Не. То су “на курзовини” – каже Нена.
- А шта је унутра? – прави се Дејка луд.
- То ти је пудинг – каже Нена.
- Пудинг?! Па како си, мајке ти, намотала ово тесто око пудинга?

14

Експрес просидба

Никола Наглић Макса, нежења, бацио око на Мару. Састали се једне вечери на центру, полизали по сладолед код чика – Имера, па ће Макса Мари:

- О’ш се ти удават’?
- Па, не знам... – снебива се она.
- Ако о’ш, ајде! А ако не’ш, одо; ја у биоскоп.

14

Прво љубав, па вечера

Вратио се Микула са “цигљане” уморан; цео дан правио черпић, па ће шеретски жени:

- ‘Оћемо л’ о’ма, ил’ ћемо прво вечерат’?
- А она ће, мудро:
- Па, како ти оћеш. А после ћемо вечерат’.

14

Неуспела пантомима

Продавао чика – Прто бостан у Сплиту и у једном од Каштела, па обилазио и снабдевао обадава продајна места. Једном се упутио из Сплита стопом да обиђе онај други бостан и устопирао немачке туристе: брачни пар са ћеркицом. Приме они чика – Прта а овај

одмах заподене разговор са девојчицом. Нормално, на српском. Види он да га дете не разуме, а ипак јој објашњава како је он сељак из Голубинаца и како ту продаје лубенице. Обраћа се он и возачу и сувозачу, али га и они гледају бело. Сад чика – Прто почиње пантомиму. Показује на своју главу, то је као лубеница, па извади и бостанџијски нож и начини неколико кобајаги резова по замишљеној лубеници коју као држи левом руком у пределу стомака. Туристи пребледели а девојчица почела да вришти...

Срећом, стигоше брзо на чика – Пртову “дестинацију” те ти он, свестан да им је врло накарадно објаснио, искочи из кабриолета па узме са гомиле три највеће лубенице и убаца им у кола.

Људи тек тада схватише његову “пантомиму” с ножем и осмех им се врати на лица.

14

Не мора да се жваће

Деда – Шарбана одведе унук у свој новоотворени кафић у Пећинце да га почасте. Знајући да Деша не бира пиће, овај му поручи дупли виски, а Деша га млатне наискап, све са ледом.

- Па како ти се свиђа ово пиће, Дешо? – пита га унук.

- Добро је! – каже Деша. - Не мора да се жваће! О’ма’ гуташ.

14

Мисли човек о кући

Чика – Стипа брица обашка воли да игра таблић, па тако засео једно поподне са Зораном Лепшановићем. Зорана кренула карта а чика – Стипа ни да пипне. Кад је једно мешање изгубио шустерски, са нулом, каже:

- Је л’ ти, Зоране, мислиш мало и о кући, ил’ само о карти?!

14

Погрешно протумачено

Дошао деда Стипа Гашпаровић Петојкин кући у ситне сате, а прилично надеран. Једва се свуко и сео на кревет па буди жену:

- Анооо! Анооо!

- Шта је! – прене се она.

- Норе!

- Шта ноге!?
- Джи ноге! Не твоје! Моје!

14

Прасици не траже споменик

Брат Стева Сивин распродао лепо све прасице из камиона, само му остала три аушуса које нико није хтео и које је вукао већ на пар пијаца и вашара. Покуша да их прода једној распуштеници из Крњешеваца:

- Узимај, снаја. Види како су лепо. Знаш как'о ће то бит' печење! Ево, спустићу ти десет марака, ако узмеш сва три.

- Не би' – каже она. – Ви'ш да једва дишу. Треба још да ми крепају до куће...

- Па шта има везе, - каже Стева, - к'о да ћеш им дизат' споменик!

14

Јагма за адресарима

Игора Гашпаревића притиснуо Осми март: треба даривати све симпатије које су рођене протекле јесени и зиме. Срећом, преко аквизитера набави Игор неке магнетне адресаре марке Авон који баш и нису били јевтини и подели их девојкама. Испоставило се да је више цура него адресара, те ти он окрене телефоном аквизитера:

- Еј, Зоко! Молим те да ми пошаљеш још пет оних адресара. Иду ми ко луди.

14

Живо страшило

На Ђурђевдан, за славу дођу у Деч Бата Милу и баба Соки у госте унуци. Деда и баба радосни, не знају како да им угоде. Што деца пожеле, то им испуне. Четворо унука подигло кућу на главу. Трче по авлији, играју се, галаме. Најстарији унук, дечак од петнаест година, пронашао дедину ваздушну пушку, па навалио: да им деда дозволи да гађају.

Деда им даде пушку и посаветовао их да пазе како гађају, да не би повредили једни друге. Рече им: - Најбоље ће бити да одете у башту, тамо имате у шта да гађате.

Деца одјуре у башту. Виде страшило. Најстарији унук нанишани и опали. Како опали, страшило се даде у бежанију, млатарајући рукама и прескачући леје.

Бежи страшило на једну страну, беже деца на другу. Уплашена деца вриште. – Деда, страшило оживело. Утече из баште. Млатара рукама и виче.

Бата Миле пође са децом у башту. За чудо,страшила нема. Поред колца, неке рите, сто пута горе него што су биле на страшилу. Деда се смешка: досећа се како је страшило могло да утекне из баште...

Сутрадан се ствар разјаснила. Страшило је пресвукао Циганин Гига, баш у тренутку кад су наишла деца и за успомену је добио једну дијаболу у дебело месо.

7

Преобраћање снаје

Ожени Прховчанин сина. Свадба за памћење. Веселје траје три дана. Снаја лепа као голубица. Донела и велик мираз. Али, како време пролази, свекар и снаја се све чешће гледају испод ока. Не прође дан без ситних зађевица.

Поче говоркање: снаја лења, спава до подне, није ни за какав посао. Говоркање прерасте у трач. Цело село прича.

Снајка реши да се обрати пећиначкој врачари. Наслути то, некако, свекар, па бициклом пре снајке у Пећинце. Каже ко је и шта је, и шта га мучи, објасни врачари да ће код ње доћи снаја по савет, договори се с врачаром да некако натера снају да поштује њега и пази на кућу. Добро јој плати. Врачара се припреми за сусрет са снајом.

Стигне снајка код врачаре. Исприча јој свој случај и затражи помоћ. Лукава врачара, стари преварант, затражи паре, паде у транс мумлајући и клатећи главом. Снајка је гледа. Страх јој леди крв. Чека шта ће јој рећи.

Врачара се буди и каже да је разговарала са духовима. Духови јој рекоше да је свекар доброг здравља, човек на свом месту, да ће живети дуго. А снаја треба да га пази и слуша, јер кад он умре, умреће и снаја после годину дана.

Пренеражена снајка врати се кући: и поче нови живот. Снаја се провредни, пази на свекра, угађа му, исказује му поштовање на сваком кораку. Слога и срећа завладаше у кући.

И врачара понекад помаже, ако се добро подмаже.

7

Срећа у несрећи

Два школска друга, Јова из Ашање и Миша из Карловчића, заврше машинску школу у Пећинцима и пођу сваки на своју страну. Понекад су се само сретали на сеоским славама, попили по које пиће и подсећали се школских дана.

После краћег момковања оженише се. Јова узео Карловчићанку, а Миша Ашањку. Неколико година после женидбе сретну се под шатром на ашањској слави. Распричали се о старим dobrим временима, попили неколико чашица, таман да се добро загреју, па почеше о својим женама. Обојица пуни хвале: жене им добре, младе, лепе, из домаћинских кућа. Стигоше и до куварске вештине. Миша ће Јови: - Е, мој школски, моја зна да кува, одлична је куварица, кад нешто спреми, прсте да полижеш. Али, неће да кува. Мора моја мама.

Јова га гледа, па уздахну: - Мишо друже, ти си срећан човек. Моја не зна да кува. Све што скува личи на сплачине. А воли да кува. Стално се мота поред шпорета. А, ми ћутимо и једемо, Не зна се шта је горе, мој пријатељу. Ти си, ипак, срећан у несрећи.

7

Потричари

У Срему је одвајкада био обичај да момци поткрадају воћњаке и винограде. То се чак и није сматрало правом крађом, ако бећари не би правили већу штету. А, то се ретко дешавало. Ти ситни крадљивци, такозвани потричари, били су прави јунаци у очима сеоске дечурлије.

Деда Суља и деда Креза из Пећинаца имали су лепо уређене и богате воћњаке. Код њих је увек било првог воћа: од раних трешања и вишања, крушака и јабука, кајсија и бресака до шљива и ораха. Сви су са завишћу гледали у њихове воћњаке. А, старци су им поручивали: да су њихове крушке сигурне и добро чуване и дан и ноћ.

Потричари се заинате и договоре, да по сваку цену пробају слатке крушке. Једне лепе јулске ноћи пришуњају се у деда Суљину башту, притаје се у бундевама и почну да прате шта деда ради. Виде: деда Суља спрема кревет, увлачи се под покривач, како би се заштитио од хладног јутра и росе и почиње да хрче. Башта одјекује. Они полако дођу до крушке, наберу колико су могли да поједу и понесу. Чаруга приђе кревету, извуче деда Суљи јастуче испод главе, као доказ да су били у посети, па пут под ноге.

Сутрадан је цело село о томе причало, а деда Суља није излазио на шор, да га мангупи не би задркивали.

Кроз неколико дана операцију су поновили и у воћњаку деда Крезе.

Дечурлија се дивила својим јунацима, а старци се мудро ћутали и сећали се, помало сетни, своје младости.

7

Ношење на кркаче

Лов у Шашинцима. Ловци: Никола Миленковић, познатији као Зец, Милан Беочанин, познати апотекар, Пера Здравковић из Руме и Крста Сеничанин, Шашинчанин са службом у Пећинцима. Лов дружења, шале и дивана.

Иде се полако: ногу пред ногу, по широком шашиначком, атару, док не дођоше до канала. Ћуприја далеко, па се договорише да прегазе канал. План је скован још приликом прошлог лова. Жртва треба да буде Крста. Он је увек беспрекорно обучен, по мери ловачка униформа, дубоке ципеле, шешир са украсним пером.

Није лако прегазити канал. Вода до појаса. Мора се газити десетак метара. Крста ни да чује. Зец га наговара. Каже: он ће га носити на леђима.

Без много размишљања, друштво загази у воду и пређе на другу страну канала. Зец загази у воду и позва Крсту. Крста “узјаха” Зеца, на кркаче, како наш народ каже. И, Зец крену преко канала. Кад је био на средини, Зец поче да кука: - Крле, ноге ми се заглавише у муљ. Нећу издржати. Пашћу! – То рече и трас усред канала. С њим и Крста, у прљаву воду.

Милан и Пера се заценише од смеха, а Крста богује и проклиње дан кад је пошао у лов. Псује и Зеца. Тек за ручком, открише му да је то био план још од прошлог лова, како би му се осветили што долази у лов као на параду.

Тако Крста заврши – кркаче у каналу и оста за сећање у ловачкој причи.

19

Преименовање

Некад су Сремци били све и свја у Новом Саду. Некад били, сад се приповеда, и вицеви праве на њихов рачун. Тако, једном приликом, пита Бојче Николу Стојшића: - Знаш ли ти Ницо, како сад зову Сремце у Новом Саду?

- Побач(к)ени Сремци – ко из топа признаде Никола.

31

Савет

Жали се исписнику старији Брежанин: - Треба да правим тестамент. Син ме пожуреје, а и сна му помаже. Шта да радим?

- Не изувај се, док не легнеш.

31

Далматинци и Сремци

Дође поп Јовица код Далматинца у приватну посету. Овај га допрати до собе и рече: - Сачекај, сад ћу ја. Само да насечем шунке.

- У реду, само пази на прсте – насмеја се и добаци поп Јовица. Зна он да Далматинци воле танко сечено, а Сремци, чувају прсте, секу подебље, па то боље прија уз ладне шприцере.

31

Зашто нема Цигана у Жарковцима

Одселио се једини Циганин из Жарковаца. Сретне га Илија Утвић у Руми и пита: - Зашто се одесли, куме?

- Е, мој брате, не мож' тамо поштен човек живети. Што је ноћу донесем, Жарковчани дању однесу. Опак неки народ. Већи су лопови од нас Цигана.

31

Без једа

Седамдесетих година ресторан “Војводина” у Руми био је честа мета преступника. Обијали су га више пута. Једно вече враћају се конобари и кувари са мотела у ситне сате. Стадоше испред куће Стојана Новковића, пословође, и Илије Мартиновић покуца у ролетну.

- Шта је, је л’ опет обијено? – промоли главу кроз прозор пробужени Стојан.

- Није, него, само да те обавестимо да је све у реду и да можеш мирно да спаваш - заврши Илија и пригуши смех.

31

Бундева

Половином шездесетих гостовали фудбалери Јединства из Краљеваца у Витојевцима и играли против домаћег Партизана. Судија Коста Девећ Клемпа, из Руме, једва се креће по терену. Мамуран од претходне ноћи. Неко од гостију шутне лопту у аут, у кукурузе. Један домаћи играч утрча у кукурузе, уместо лопте откиде бундеву и изведе аут. Један од домаћих играча скочи високо, дочека бундеву главом и паде као покошен.

Клемпа, не схватајући шта се десило, одсвира фаул.

31

Коменција

Стева Михајловић Крешта понуди комшијама Краљевчанима, деда Пери Аднађевићу и дерану Радовану Томићу Цару да му чувају бостан. Договореше се и за коменцију: два литре ракије, парче сланине и три пилета недељно. Првих недељу-две чувари, трошећи коменцију, забораве на обавезу. Крешта им даде отказ и најми неког Босанца. Овај стално шпарта бостаном и пева: - Винца, винца винца ца...

Деда Пери досадило, ем нема коменције, ем Босанац пева, па још о вину. Каже Радовану: - Слушај, Бато, узми бајонет и удри по бундевама, а Босанац је мој. Цар поче да удара бајонетом по бундевама као суманут.

- Шта овај мали ради? - пита Босанац деда Перу.

- Њему је свеједно ил’ бундева ил’ човек. Мало је...

Види Босанац да је ђаво однео шалу, па напусти чување бостана. И, Крешта поново код деда Пере. Погодише се поново за исту коменцију.

31

Школовање бостанџија

Бећар паприкаш, сланина, бећар паприкаш, па сланина. Једнолична храна добога. Само четвртком пиле и недељом петао, кад им од куће донесу следовање. Али, све је то мало, да не беше Цар вешт, па на лединама бичем не купи неко пиле, паче или гушче. Све то помешају у исту тепсију, па прсте да полижеш. Још деда Пера учи младог бостанџију: - Баци те главе, ноге и крила, да не заузимају место у суду.

31

Миле и Бире

Душан Костић Бире из Голубинаца постао после рата директор "Нафтагаса" у Новом Саду. Половином педесетих дође у новоформирану пећиначку општину. Током разговора предочава благодети које доноси нафта пећиначком руководству. Тих година вршене су и пробне бушотине у Срему. Слуша га Миле Томашевић, председник скупштине општине, па ће му рећи: - Ја сам мислио да си ти мени пријатељ. А ти ми радиш о глави.

- Како то мислиш?! – зачуди се Бире.

- Кад почну овде да се сливају новци и завлада опште благостање, доћи ће неки богати друг из Новог Сада или Београда да распореди те паре. Рећи ће: Миле је глупавц, не зна он то.

Миле преведе све на шалу, а Бире се замисли: кад би било, могло би свашта да буде.

31

До 40 мученика може, ал' не на ногама

У казани Тоше Кузмановића у Черевећу доконо друштво чека на ред да проба мученицу. Инвентар казане био је један из фамилије Јеремића. Питају га: - Како можеш сваки дан? Колико можеш да попијеш

- Једна ко ниједна, две ко једна, три пута Бог помаже, и тако редом дође бар до дванаест апостола.

- А четрдесет мучника? Може ли до њих? – радознали су доколичари.

- Могу, ал' не на ногама – признаде мокри брат.

31

I

Нека, требаће нам

Милош Орешчанин, лугар из Вашица, дође у Врдник у Национални парк “Фрушка гора” да ради. После извесног времена потужи се пријатељу лугару: - Један мештанин, са поседом близу шуме, често залази у реон.

- Нека, требаће ти он – посаветова га пријатељ.

При следећем сусрету, опет ће Милош: - Слушај, онај опет у шуми!

- Нека, требаће ти.

- Па шта је он, кад ће ми требати? – заинтересова се Милош.

- Гробар – мирно одговори пријатељ.

- Е, баш ти хвала! – од срца се насмеја Милош.

31

Друг попа

Освећивали Новобановчани нову цркву, половином деведесетих. Занатлије, малопривредници и по који прави паор.

После свечаног чинодејствија епископа сремског Василија, приређена је богата трпеза. За други део свечаности: свирци и певаљка. У минићу. Деколте дубок. Запалила вернике. У предаху приђе епископу и рече му: - Друзе попо, да отпевам коју и по вашој жељи?

- Певај коју хоћеш. Ја сам за путем! – извуче се епископ из непријатне ситуације.

31

Мађар српски националиста

Почетком седамдесетих екипа металаца “27 октобра” из Руме монтира у Клини на Косову халу. После рада засели мајстори у кафани и поче песма. Једна за другом. Кад неко запева: - Ој, војводи Синђелићу!...

У прикрајку седео један мештанин. Слушао, па оде. Остали Сремци сами, па наставили. Конобар задовољан... Одједном стиже “Марица”. Покупи веселјаке и у општинску “бувару”. Ујутру код судије за прекршаје. Саслушање. Дође ред и на Ђуру Хорвата Хору. – Како се зовете? – пита судија.

- Ђура Хорват.

- Националност?

- Мађар.

- Зар и ви певате песму: “Ој војводи Синђелићу?”

- Пева друштво, па што не бих и ја.

Проверише у румском СУП-у идентитет. Љуба Ђук, секретар СУП-а потврди да је Ђура Мађар и тако га спасе 30 дана “белог” хлеба.

31

Воја и Рица

Воја Пантелић, Павловчанин на привременом раду у Руми држао козу у време кад се још пристојно живело – половином осамдесетих.

- Је л' се исплати држање козе? – пита га Бора Миланковић Рица.

- Како да не. Она ме 'рани, поји и дувани. Шта ћеш више?

- Како дувани?

- Продам млеко, па купим дуван. Једноставно, зар не?

31

Смерни Павле

Скупили се Брежани да одају почаст покојнику. Седе у соби, подаље од сандука и слушају занимљиве приче калуђера Жике, духовника манастира Хопово. Духовник тумачи значење појединих српских имена. Каже: српска имена су Растислав, Станислав...

- Шта значи има Павле? – упита комшија Јоца, имајући у виду комшијиног сина.

- Смерност – одговори калуђер.

Друштво се гласно насмеја. А имало је и зашта: ожалошћени син Павле био је прави антирос.

- Овај је сигурно забуном добио то име – закључи један од комшија.

31

Сремац у швалерацији

Почетком осамдесетих румски синдикат организује семинар у Чортановцима. Мића Степанчевић, Попинчанин, старији момак, професор оде с једном госпођом. Изгуби се за извесно време.

Братија га будно прати. Сремац ко Сремац, изује се пред собом уважене госпође. Кад ујутру нема ципела. Семинар треба да почне. Шеф сале тражи: - Ко је узео ципеле професора Миће, нек их врати.

Ципеле се не нађоше, а киша као из кабла. Професор у чарапама оде кући.

После синдикат Фабрике обуће “Фрушка гора” поклони Мићи нове ципеле. Мића доби ципеле, али остаде прича.

31

Веровали или не

Први трансфер, после рата, у сремском фудбалу био је половином педесетих. Воја Пантелић, голман “Погорелца” из Павловаца, прешао је у “Јединство” из Краљеваца. За то је добио три џака чокова и курзовине колико насече после тренинга. Сремачки, зар не?

31

Шта је сад ово

Стејановчанин Жика Сегић Триле био је на забијачки код Жике Поповића Соса. Друштво се надерало и такмичи се у прескакању плота. Оцени Триле да неће моћи да прескочи плот, па предложи: - Хајде да се санкамо!

- Како, кад нема снега! – зачудише се пајташи.

- Са котобање. Сад ћете да видите!

Попе се Триле на котобању и спусти на кров шупе за кола. Смандрља се зачас. Добро се избубеца и поцепа чакшире. Жене му притекоше упомоћ, ушише чакшире, а да се нашале: ухватише мало и гаће.

Триле стиже кући и поче да се припрема за спавање. Скиде чакшире, ал' са чакширама одоше и гаће.

- Шта је сад ово? Пијан јесам, ал' гаће никад нису ишле заједно са чакширама.

31

Ви ћете касти

Рада Јовановић Радуша, Стејановчанин, учесник Октобарске револуције и српски добровољац, много је света прошао и лепог и ружног видео. Занимљив саговорник и старима и младима. После рата, за време ИБ-а, најстарији син Илија, као капетан прве класе, зарадио Голи оток. У време обавеза шпицлови провоцирају старину: - Је л', матори, која држава боља, ова или она?

- Ја не знам, ви ћете касти. Она ми је дала земљу, јер сам био добровољац. Добио сам девет јутара. Она давала а ова одузима. Сад ви кажите која је боља.

31

Радуша и бележник

Између два рата газде Нинковићи кортешовали и довели у село новог бележника. После пар недеља оде Радуша да се упозна са госпон бележником. Добар зналац односа у селу: ко је, шта је и ко су бележникови пријатељи, рече: - Нинковићи су те довели, а ја ћу те из села возити.

И, тако би...

31

Поређење

Докон Радуша пред Месним одбором у Стејановцима прича са удбашима. пецка их, натенане: - Пре рата официри су били господа. Током истраге нудили су их цигаретама. Ви данас ништа не дате, а сами немате 'асне. Не разумем. То је слично оном што сам видео на лединама. Кер лежи на подини сена. Во се одрешио, пришао пласту, јео би сено. Кер режи, не да волу, а њему не треба. А, ви сад тумачите како вам драго.

31

Просиоци

У време између два рата Стејановчани Огња Илић и Мића Степановић у Иригу на вашару "ухватили Аврама". Враћајући се кући, и пролазећи кроз Ривицу, грло се осушило. Пије им се, а немају пара. Распитају се где има девојка за удају.

Домаћин их богато угости, а они дарују девојку. Кад су се код куће отрезнили, жао им дара. Размишљају: како да га поврате. Одоше у Ривицу.

- Знаш, пријатељу, ми смо јуче договорили просидбу, али савест нам не дозвољава да ваша девојка оде у ту кућу. Момак сваке младе недеље пада од велике боље (падавице).

- Фала, пријатељи, то баш и није мала боља. Ево вам ваши дарови назад, а у знак захвалности, да вас мало почастим.

И, опет ударише бригу на весеље.

31

Џаба ти мираз

Огњу оставила прва жена и он се поново ожени Русинком Катом из Бачинаца. Кад то чула прва жена и она се врати. Шта ће са две жене, размишља Огња. Наиђе, као поручен, један старији момак из Ривице и Огња му предложи: - Да ти ја дам моју Кату. Ево ти приде џак брашна, пола сланине и лонац масти.

Предложено, прихваћено. Али, не лежи враже: после пар месеци, прва жена поново остави Огњу. Куд ће, шта ће: он у Ривицу, код "шогора". Замоли га лепо: - Дај ми моју Кату назад!

Овај се замисли, па рече: - Ката може, ал' мираза нема!

31

Није кум ала

Огња и Ката, као и остала сремска сиротиња волели “здро­во јако” насуво ваљушака. Ката меси тесто и развлачи по целој кући, да одлежи и мало се просуши. Огња гледа, мерка и пита: - Като, 'оћел бити мало? Ту је и кумић Никола.

- Да су му уста као врата од качаре, а двојица да бацају вилама, било би доста.

31

Кад се вино пије

На штанду “Семенарства” у Новом Саду, на Сајму, домаћин Милован Чобановић, Огарац, и Тоза Јанковић, Врдничанин, анализирају квалитет вина из претходне бербе – седамдесет неке. Долази уважени гост доктор В.

- Да ли сте за ракију? – пита Милован.

- А, не, не! – одговара одлучно доктор.

- Да ли сте за вино?

- То тек не! Знате, код нас у Бачкој кажу: ко пре подне пије вино, од њега не тражи савет.

- А, знате ли ви како кажу код нас у Срему: после доброг ручка и крмача може пити вино!

41

Европа је Европа, а Черевих...

Почетком осамдесетих Петар Јовановић Пећа, Беочинац, постаде првак Европе у припремању рибље чорбе. Харао Сремац боемским друштвима. У свакој чорби мирођија. На једном котлићу у Черевиху Ђока Лазаревић Вађа пита Пећиног оца Шају: - Је л', ујаче, ко је бољи мајстор за рибу, Пећа или ти?

- Слушај, нећаче, он може бити први у Европи, ал' нек дође у Черевих да спреми бољи паприкаш.

41

Рупа за отпатке

Бата, наставник из Брестача, остварује допунске приходе производњом раног поврћа. У трговини су му кола неопходна, а

регистрација је при крају. На техничком прегледу у Суботишту контролор га пита: - Каква је ово рупа на поду, близу мењача?

- За избацивање папира.

- Каког папира?

- Па од бомбоне. Знате, не могу без бомбона ни док возим – снађе се Бата.

10

Нашла врећа закрпу

Посвађају се супружници из Брестача, и супруга Мира, у бесу, рече супругу: - Да сам знала да си тако блесав, не би се удала за тебе.

- А шта мислиш, зашто сам се ја тобом оженио? – мирно ће Душко.

10

Расни Сремац

Деда Боја Романовић, из Брестача, био је познат као тврдоглав човек. Расправљајући с њим, на клупи пред кућом, комшије би, на крају, пупуштале, говорећи: - Нека буде тако, како ти кажеш.

А пошто је деда Боја био тврдоглав, без премца, одговарао би у свом стилу: - Е, сад нећу ни како ја хоћу.

10

А са чији' ногу

Паја "Питоја" и Срета "Каби", познати инђијски шерети, иначе кумови и другари, једног дана су добро чашили у "Централу".

Око подне пошли су кући. Сунце је тукло право у главу и Пају почеле да издају ноге. Предложи он своме куму да га понесе на леђима, што овај одмах прихвати. Обојица нижег раста, створили су приказ за причу.

Пролазећи поред кафане Анђелке Ожеговић, на неких педесетак метара од "Централа", Паја се огласи са Сретиних леђа: - Кккууме, 'ајмо на још једну, онако с ногу.

- А са чији' ногу мислиш да пијемо? – узврати Срета задихан.

11

Додатни преглед уместо кусура

Др Георгије Михајловић био је маркантна фигура Инђије након Другог светског рата. Обављао је приватну лекарску праксу, али остаће упамћен по изузетно вредној библиотеци, коју је завештао Матици српској.

Једног дана прегледао је пацијента, који се жалио на срце. Након прегледа, пацијент се обуче и пружи му новчаницу од 50 динара.

- Богами – била је његова узречица – преглед кошта 25 динара, а ја немам да ти вратим кусур.

Након краћег размишљања се досети: - Скидај се поново и лежи на кревет. Ти си се жалио на срце, а ја ћу ти сад прегледати плућа и све остало, ради превентиве. То ти је уместо кусура.

11

Звучни опроштај

Деда Веља, чувени весељак, из познате инђијске породице Живковић, годинама је трпео шале на свој рачун. Често се и сам смејао тим шалама.

Старост је узимала своје, и тешко оболевши, деда Веља је поручио пајташима да га посете, тобож има да им остави нешто у аманет.

Скупили се другари и поседали поред кревета. Гледали га тужно. Одлазио им другар. Деда Веља им је дао знак очима да се нагну према њему, што ови саучеснички учинише. Последњим атомом снаге, он се окрете на страну, подиже јорган, свуче гаће и прдну им право у лице.

Док су се пајташи гледали у чуду, он се поново окрете на леђа, погледа их благо, смешећи се само очима. Гласа више није имао. Тако је и отишао. Благо насмејан.

Звучни аманет остао је да се прича, кад се понегде сакупи весело друштво.

11

Соколова кафана

Са сетом се стари Инђијци сећају Соколове кафане. То је било стециште различитих профила људи: интелектуалаца, радника и

студентарије. Сви су долазили код Сокола да се, уз чашицу, нашале и на свој и на туђ рачун.

Бата Малић је већ по уласку започињао вицеима о Пироћанцима, алудирајући на Сокола, који је био из околине Пирота. Соко се смејао вицеима, али кисело. А, кад му је досадило, предложи Бати: ако престане да прича вицеове о Пироћанцима, не мора плаћати пиће. Бата одби, уз коментар: - Јебеш пиће, ако се не зезаш. - Чак је и запретио Соколу да ће јавити у Пирот, како је један њихов земљак постао расипник у Срему, точи пиће, а не наплаћује.

То је изазвало салве смеха и данима било предмет забаве веселих доколичара.

11

Кућни трезвењаци

Појединци, чести гости кафана, који могу добро да потегну, кад се нађу у друштву, знају да кажу да код куће уопште не пију.

Тако и Илија Кртинић Крле, једном за шанком, прича:

- Нећете ми веровати, али ја код куће ретко пијем. Када отворим флашу вињака, она се код мене вуче, вуче...

Друштво га гледа радознало, очекујући да каже колико се вуче: дан, два или дуже.

Он их мерка, слади, отеже, па заврши: - Читава два сата!

11

Уздах Густава Крклеца

Змајеве дечје игре. Пун Нови Сад писаца за децу. Саветовања, књижевни сусрети. Дружења. Буда Стојковић, купио новог фићу и тек положио возачки. Сав важан вози: Густава Крклеца, Гвиду Тартаљу, Драгана Лукића и Борислава Богдановића на сусрет у школу "Ђорђе Натошевић".

У школи свечана атмосфера. Наставници лепо обучени дочекују књижевнике испред школе. Ученици направили шпалир. Представници пионира прилазе са букетима цвећа и поздрављају песнике.

Напред иду Густав Крклец и Гвидо Тартаља, како већ приличи њиховим годинама и књижевном угледу. Из групе наставника издваја се млада и згодна професорица српског језика, прилази Крклецу и

видно узбуђена саопштава: - Друзе Крклец, част ми је што имам прилику да вас лично упознам. Знате, ја сам на вама дипломирала.

Крклец застаде, шеретски је одмери, насмеши се и одговори јој: - Камо лепе среће да сам ја дипломирао на вама.

2

Воду пије, кад се забуни

Паја Поповић, пореклом Прховчанин, а после Другог светског рата колониста у Руми, ради у “Комуналцу”, наплаћује пијачарину на Зеленој пијаци. Бакшиша и пића колико хоће. Бифе “Зелени венац” одмах уз пијацу. Навикао и не може без ракије. Али, добро подноси. Још не посрће. Једном згодом дође код нећака. Реч по реч и пуче литра шљивовице. Кад нестане шљивовице, нећак изнесе флашу “мараскина”. Кад и мараскину угледаше дно, нећак упита:

- Течо. пијеш ли ти кад и воду?

- Да, само кад се забуним – одговори Паја.

- Како то?

- Ноћу је сатлик са ракијом заједно са теткином чашом воде на нахтасни, па ја понекад потегнем погрешну чашу, - заврши стари обешањак.

31

Није закерало

Черевиханин Илија Башић, глумац Српског народног позоришта у Новом Саду, наврати код рођака и комшије Тоше Кузмановића. Овај га лепо дочека и с врата упита: - Ико, бирај између дудињаре, крушке, шљивовице и лозоваче.

- Дај, која ти је при руци. Знаш да сам попио олимпијски базен жестине и сад да – закерам.

31

Човек изнад главе

Дође Ђорђе Коплић, првоборац из Черевиха, код Тоше Кузмановића да поразговарају о прикупљању грађе за хронику Черевиха.

- Ја то не знам, ал' имам човека изнад главе који зна.

У приземљу зграде на Петроварадинској тврђави био је Завод за заштиту природе а на спрату Музеј града Новог Сада, у којем је радио Живко Марковић из Нерадина.

- Живко, молим те, прихвати се овог посла. Ја не знам да ли има грађе и где. Можеш ли то завршити за месец дана? – упита га Тоша.

- Може.

Кроз две недеље долази Живко код Тоше и псује.

- Шта је, шта се буниш? Ја ти дао посао. Добићеш и хонорар, а ти се буниш.

- Како се не бих бунио. Кажеш да нема грађе о Черевиху, а ја нашао више него о мом Нерадину.

- То је нормално. О Нерадину и не можеш наћи, јер сте ви нерадини. Сами нисте бележили, а други о вама нису писали.

31

III

Блажонови аргументи

При градњи хотела на Обедској бари Божа Блажон, директор Задруге у Обрежу, као инвеститор, стално је кубурио са Заводом за заштиту природе у Новом Саду. Постављали су сваки час нове услове за заштиту птица у резервату.

Др Милан Сапунџић, стручњак Завода, дошао и чека да Блажон заврши причест у бирцузу. Коначно стиже Божа, поприлично накресан и закрвавио очима.

- Шта сад 'оћеш? Сад ћу ти показати – стаде Божа да заврће рукаве.

- Друже Божо, ја не знам да се тучем, ја свирам клавир – одговори помирљиво Милан.

31

Успешна замена

Стевша Богичевић, Брестачанин, после рата, отера кола на поправку код мајстора Гезе, колара у Никинцима. Плати унапред капару, а у заказани дан дође по кола и донесе остатак новца. Видевши га без запреге, мајстор га упита: - Но, газда Стевша, где ти је коњ?

- Гледаш у њега! – плъуну Стевша у руке и одвуче сам кола у Брестач.

30

Нек чека, за то је плаћен

Душко Крнулац Цинкулац, курир у Месној канцеларији у Брестачу, кренуо по хладном зимском дану, правој салауци, да разноси уплатнице за порез. Ветар завија, а он од куће до куће. Дође и код Мила Рацковића Мргуда, таман после ручка. Миле прилегао да одрема, а жена га буди: - Миле, дошао Душко, да се плати порез.

Миле се мирно окрену на другу страну и настави да спава.

- Устај Миле, Душку се жури, стоји пред кућом, смрзнуће се.

- Нек чека, зато је плаћен – протегну се Мргуд и устаде.

А Душкова плата, Богу плакати.

30

Да коњима буде лакше

Спаса Остојић из Суботишта крене, почетком шездесетих, на ватренку у Никинце. На изласку из Брестача стигне Мирољуба, новог житеља у Брестачу, са врећом жита на леђима. Кренуо и он на

ватренку. Спаса стаде и повезе га. Мирољуб седа у кола, али врећу с леђа не скида.

- Скини тај џак с леђа – рече му Спаса.
- Нека, лакше је коњима!

30

Концерт за предавање

Миле Томашевић, председник Скупштине општине у Пећинцима, идући из Брестача на посао сврати у Суботиште у Месну канцеларију. Ту затекне Ивана Нешковића.

- Шта радиш, Иване? – упита га.
- Правим концерт.
- Какав концерт!? – зачуди се Миле.
- За вечерашње предавање.
- Е, Иване, Иване, по твом концепту биће то прави – концерт.

32

Стевино пиће

Приликом отварања моста на Дунаву, између Илока и Бачке Паланке, давне 1975. године, приређена је вечера у Илочком “Дворцу”. Мост је отворио Тито, па је и вечера била у његову част. Ту су били и неизбежни тамбураши Јанике Балажа, који су се управо вратили из Париза, где су свирали у чувеној “Олимпији”.

Једног момента, после пуно отпеваних песама, друг Тито им рече: - Седите мало, одморите се, дуго је до јутра.

Сви поседаше осим црног Стеве, басисте, који се нешто ушепртљио са басом. Тито то примети, па га упита: - Је ли, зашто ти не седнеш?

- Не могу од ове моје мечке да мрднем – одговори Стева, показујући свој инструмент.

- Добро, а шта би ти попио? – упита га Тито.

- Исто што и ти, нисам ја ништа бољи од тебе – одговори Стева дочека веселим смехом свих присутних.

17

Сустрет са женом

Тих седамдесетих, ноћни чувар у ресторану “Дунав” био је доброћудни старина Ферчика Киш. Увек окружен младима, покушавао је да се с њима носи и у пићу, што је било преко његових могућности, због чега се често враћао кући у Сот прилично накресан.

Једном приликом, при повратку, у аутобусу се затекла и његова жена, која се враћала кући из пазара. Приђе она накресаном Ферчики и поче да га грди: - Шта се правиш луд, што се не јавиш!

- А, ко сте ви, молићу лепо? – упита Ферчика прилично задебљаним језиком.

- Па твоја жена, матора лудо!

- Ако си моја жена, онда ме, молићу лепо, води кући – одговори Ферчика и настави да дрема.

17

Хрват по занимању

Негде у јесен 1977. године свирају у ресторану “Дунав”: Туре, Сућа, Сирчо, Кеша и Јоца Јурца. Једне вечери, друштво под гасом, и један гост наручи песму: “Та, и Бог је Србин био кад је ствар’о свет”. Туре отпева песму. Кад, сутрадан долази милиција и пише пријаве због ширења српског национализма. Ником није свеједно, јер се тада због таквих песама ишло у затвор.

Следећег дана одлазе у Вуковар код судије за прекршаје. Јурцу прозивају првог.

- Име, презиме и националност? – пита судија.

- Јоца Јурца, Хрват, - одговара Јурца.

- Па добро, ко је овде луд! Треба да казним Хрвата зато што је ширио српски национализам.

Јурца слегне раменима и изађе из канцеларије. Другови га чекају да чују како је било. Он има саветује: - Сад нек иде Туре, нек каже да је Хрват, и све ће да буде у реду.

Туре улази, ни врата није затворио од узбуђења. Судија га пита: - Како се зовете?

Овај, мислећи на савет Јурце, и не слушајући питање, одговори: - Хрват.

Судија одмахну руком и заврши испитивање.

17

Посета Стевине жене

У време кад су Румљани свирали у илочким ресторани „Дунав“, спавали су у Дворцу, соба до собе са циганском бандом, која је такође свирала у Илоку.

Истовремено, у Дворцу је била изложба скулптура људи у природној величини од дрвета, дело неког наивца. Пошто су Румљани увек свирали дуже од колега тамбураша из суседне собе, затицали су их у кревету, како блажено хрчу.

Једном приликом, мало накресани, пошли су на спавање, кад неком паде на памет да се нашали са тамнопутим колегама. Нађу скулптуру жене са подигнутом руком, наместе испред комшијских врата, сви се сакрију, само један позвони и побегне.

На вратима се појави један од кумова, погледа сањиво у жену с подигнутом руком, брзо затвори врата и викну: - Стево, дошла ти жена!

Убрзо, ето Стеве. Кад угледа, сањив, подигнуту руку, помисли да жена хоће да га ошамари, па да је предухитри, плус по тврдом, дрвеном образу недужне скулптуре.

Румљани гледају, смеју се у себи, а Стева јауче и игра непознату индијанску игру.

17

Фризура до главе

Са Румљанима у Илоку свирао је и хармоникаш са надимком Рајковац, аутор кола „Чачак“ и „друга хармоника“ на плочи Новице Неговановића: „Прође лето тридесето“.

У то време у моди су биле дуже косе, па су сви у оркестру били помало чулавци, сем Рајковца који је имао краћу и таласасту косу, којом се прилично поносио.

Једном, добро зализан, упита Турета: - Је л', Владо, шта би дао да имаш овакву косу?

- Одмах би' се ошишао до главе – одбруси му Туре, не трепнувши.

17

Забринута крава

Нерадинац Пера Петрић био је врло духовит. Знао је сваку ситуацију да преокрене на шалу. Једном приликом одвео је краву на вашар. Крава здрава и стеона, па се одмах нашао и купац. Лако су се погодили, само се будућој газдарици није свидело што је крава мирна и нујна, што она и примети.

Газда Пера, без длаке на језику, одмери снашу од главе до пете и одбруси јој: - Била би и ти још нујнија од краве, кад би те сваког дана музли, а само једаред годишње бику водили.

20

Нерадинска химна

Фрушкогорско село Нерадин има погрешно име. Одговарало би му више Нарадин, због вредних и марљивих мештана. Као прави Фрушкогорци и они су кочоперни и духовити. Увече, кад се окупе испред дућана, све врца од духовитости. Нико не прође поред њих мирно.

Поред изванредне историјске прошлости, сопственог грба у коме доминирају сатара и цртало, Нерадин има и своју химну, која се обично пева у ракиџиницама. Химна је више пошалица на рачун нерадинаца и њихових комшија, а гласи овако:

Нерадинци не бојте се глади,
Мика Петрић воденицу гради;
што самеле за недељу дана,
седне Сока и поједе сама...
Ириг пије а Ривица плаћа,
Нерадинци остали без гаћа.
Ал' имају седам-осам пари,
на тавану, за оцаком – стари'...

20

Демонстрације против краља

Кад је 1945. године, по наговору Слободана Јовановића, краљ Петар ИИ Карађорђевић, раскинуо споразум Тито – Субашић, у нашој ослобођеној земљи било је демонстрација против ове одлуке. Реаговања су била различита. Ђаци Румске гимназије носили су краљеву фигуру у облику лутке на дугачком штапу, кроз центар града, и узвикували свашта. Између осталог један је срочио духовиту

песмицу, што су сви одушевљено прихватили и Румом се проламало: “Нећемо краља, мала су му јаја, ' оћемо Тита велика му кита!...”

20

Несмотрена исповест

Кумовао Лазар Марковић једном свом Нерадинцу. Церемонијал као на правој фрушкогорској свадби. Пева се, весели, подвикује. Уводе младу у младожењину кућу. Заузимају места за столовима. Тамбураши свирају по устаљеном реду. Угледнији гости поручују своје песме. Долази ред и на младожењу. Он не чека тамбурашку пратњу, већ из свег грла запева: - Руке моје, ала ме болете, што грлите кога не волете!

20

Цена развода

Некад је боло веома тешко добити црквени развод. разлози су морали да буду озбиљни.

Снаха Светислава Николајевића Шишана није имала дуго деце, а он богат па жели да му син има порода, који би продужио лозу Николајевића.

За развод се тражила сагласност патријарха, па је газда Шишан ишао у Карловце код Георгија Бранковића, који је проценио да су разлози оправдани и одобрио развод.

Шишан срећан, пресрећан, не знајући како да се захвали свом верском прелату, рече: - Нисам донео новац, али Ви дођите у Голубинце, уђите у свињац и бирајте по вољи, колико вам срцу драго.

20

Једном је довољно

Група боемски настројених Новосађана договорила се да новосадској “Златној греди” врати стару славу и боемски садржај. С тим се сложио и књижевник Борислав Михајловић Михиз, управник библиотеке Матице српске. Половином 1956. године одржан је први састанак. На састанку је договорено да се одређено друштво, у којем су били Мика Антић, Флорика Штефан, Драшко Ређеп, Павле Живанов, Живко Марковић, Лаза Ћурчић и још неки љубитељи бога

Бахуса, састаје сваког уторка у “Златној греди” и разговара необавезно о свему помало. Наратор се одређивао из шешира, и он би причао неку анегдоту, као повод даљем разговору.

За окупљање био је задужен Живко Марковић. После успешног првог дружења, Живко је позвао Михиза на други састанак. Михиз је реаговао на свој начин, рекавши: - Довољно је што сте се састали једаред. Срби су све за једну ноћ створили.

20

Подрумар као Јуда

Архимандрит манастира Гргетег Иларион Руварац реновирао је ову задужбину Змај Огњеног Вука 1904. године, па је том приликом испикан и нови иконостас, којег је урадио Урош Предић, а иконе у зимској капели, загребачки сликар Пјер Крижанић. Као болешљив човек, тражио је у вину утеху, па је од руварца добијао по три литра вина дневно. Но, њему је то било мало, па је покушао преко подрумара да добије још једну литру на лепе речи или за новац. Али ни једно ни друго није помогло, јер је подрумар слушао Руварца.

Да би му се осветио, Крижанић је његов лик узео за Јуду у “Тајној вечери”. Нажалост ова слика је уништена у Другом светском рату.

20

Владика и патријарх

Кад је после Другог светског рата Цариградски патријарх Атенагора посетио Карловце, сремски владика Андреј Фрушић, родом из Дивоша, почео је говор испред Саборне цркве на грчком језику. Васељенски поглавар се насмешио и рекао му да говори српски, јер је он бивши ученик Карловачке богословије, коме је најбољи друг био Лазар Ранковић из Буковца, код кога је о Великом петку, после поноћи, кад изађу звезде, ишао да једе шунке и пије вина. Дружење са Лазом Атенагора никад није заборавио.

20

Слепци на Текијама

На Текије, код Петроварадина, увек би се, 4. и 5. августа, сјатило много света из Срема, Бачке и Баната, да се помоле за душу оних који су погинули у бици против Турака 1716. године. Дошле би и православне литије и католичко – протестантске процесije, које би ту заноћиле под ведрим небом. Окупила би се и свештена лица све три хришћанске цркве као гости варадинског опата Илије Округића Сремца. На екуменској смотри били су присутни сви слојеви верника и радозналаца: здрави, болесни, убоги и слепци.

Шетајући кроз масу, католички фратар и православни калуђер, меркали су попашнице снаше, несмотрено им додацујући чак и понеку вулгарност.

Један слепац, чувши њихова добацивања, замоли их да му, као богоугодна господа, нешто уделе. Ови се тргоше и погледаше, питајући га откуда он зна да су они свештена лица, кад је слеп. Он им кратко и јасно одговори: - Познао сам вас по вашем богоугодном разговору.

20

Крушедолски архимандрит и Ирижани

Сваке четири године између четири архимандрита фрушкогорских манастира бирала се глава свих задужбина: Хопова, Гретега, Крушедола и Шишатовца. Тако је на ред дошао и маркантни архимандрит Крушедолски Анатолије Јанковић, веома утицајна личност у Срему. Једне године, Српско народно позориште из Новог Сада гостовало је на отвореној сцени у Иригу, увече на центру испред Рогулићеве кафане, где је била импровизирана бина. Како је то био комад из народног живота, са историјском темом, позван је и овај црквени великодостојник. Но, он је закаснио на први чин. Ирижани као Ирижани, из поштовања према уваженом госту захтевали су да се први чин понови. Анатолије дирнут овим гестом, после завршене представе, наручио је тринаест кола, па је целу трупу одвео у Крушедол, частећи их три дана.

20

Никола свети и несвети

Тридесетих година двадесетог века парох у Бешки био је Јова Бута. Двометраш, снажан и леп, пленио је уздахе многих удвележених удовица, а и паорских жена из узорних бракова. Међутим, као узоран и моралан човек, он на њих није обраћао пажњу. Имао је лепу и отмену попадију и пет синова, а запамћен је по оданости цркви и парохијанима.

Међутим, народ га памти и по једној несмотрености. О Светом Николи, Никола Старчевић, угледни домаћин позове попу Буту на славску вечеру. Пред драгог госта домаћица изнесе цели јагњећи бут са бубрежњаком, од првог јесенчета – јагњета, намењеног за жртву Светом Николи. После прочитаног оченаша, поп Бута се прекрсти, наздрави домаћину и гостима, захвали на добродошлицы и седе у прочеље испод иконе. Гледа поп у печење и пита домаћина: - Никола, дете моје, кажи ми, светог ти Николе, шта је ово?

- Печење за вас. Прво јесенче. За вас печено.

- Никола, дете моје, ја нисам цео дан јео. Оком би појео ово печење, али га нећу ни окусити.

Никола остаде скамењен. Помисли да се нешто попу замерио.

Попа устаде и позва домаћицу. – Маро, дете, оди и ти. Не замерите ми на слободи и што ћу вам ово рећи.

- Шта није у реду? – завапи домаћица. – Па лично сам ја пекла месо у фуруни.

- Ко каже да месо није у реду! Месо не може бити боље, али ја га нећу појести.

- Помози Свети Никола! – прекрсти се Мара. Никола, питај попу, какве је фалинке нашао.

- Никакве, Маро, - рече попа смиреним гласом. – Видите, овај черег воли моја попадија Лепосава. А пошто она није могла доћи, спакујте да јој понесем.

- Фала ти Боже! – прекрсти се Никола. – Ми мислили да је нека фалинка. Једите попе, биће и за попадију.

И, Бешчани запамтише ову грешку Јовану Буту – безгрешном.

Окрећи и терај кући

Многи Бешчани имали су земљу у чортановачком атару, која је већином била под шљивицима и виноградима, а мале површине засејаване су пшеницом, кукурузом и осталим културама. Земља је била удаљена од Бешке седам, осам а и више километара. У та времена, када је земља обрађивана запрегом, била је мука за рад. Ваљало је уранити, а предвече и окаснити, како би се посао завршио.

Јесен 1948. године. Стигла берба винограда, која се мобом обављала. Лаза и Паја се договоре да иза поноћи крену пут Банстола, да до ране зоре буду у винограду са судовима, а берачи кад стигну да све буде спремно. Договорено – припремљено. На запрежна кола су натоварена дрвена отворена бурад за кљук – квечовано грожђе. Све спремно, само да се до поноћи крене. Те припреме с вечери посматра унук Лазин, мали десетогодишњи Иса.

- Деда, идем и ја са вама – замоли деду мали виноградар.

- Не може, који ћеш очин тако рано. Ти ћеш доћи са берачима, рано дедина – одговори му деда Лаза.

Иси то није било баш право, али није хтео да се наставља са дедом. Међутим, у његовој глави почеше друге идеје да се рађају. Узме Иса ћебе и крадомице се смести право у буре иза сица на колима, и ту се притају. Чуо је и кад су се коњи упрезали, и кад се прешла рампа на пружи. Чуо је и како су се Лаза и Паја нудили ракијом, и цео њихов разговор. У рано, прохладно јесење јутро коњи лаганим ходом грабе пут Банстола. Савладани од ракије, деда Лаза и деда Паја заспаше, заваљени на сицу. Све је то мали Иса будно пратио и дође на идеју да се као и увек, са дедама пошали. Дедина Паја је на глави имао шешир, који је био купљен још пре тридесетак година на Румском вашару. А и деда Лазина шубара више је личила на птичије гнездо, јер је јако давно напустила продавницу пазовачког ћурчије. Загледа се Иса, старци спавају, те скиде шешир са деда Пајине главе а с Лазине шубару и замени им власнике – шубару стави деда Паји а шешир деда Лази. Старци и даље спавају сном праведника.

Хоп, штрџ, па вагаш, кола тресну а старци се пробуде.

- Шта то би? – први се огласи Лаза.

- Вододерина, па кола штрџнула – рече Паја.

- Пајо! – узвикну Лаза, угледавши на сапутнику шубару – Нешто те гледам, па би те пит'о: је си ли то ти или сам ја испод моје шубаре?

- Право да ти кажем, и сам се питам ко је испод мог шешира, ти или ја? – одговори му Паја. Дрхтавим покретима руку, без икакве речи, изменули су капе, и помало заплашени наставише пут. Не потраја дуго, а старци опет заспаше. Враголасти Иса једва дочека и понови исту радњу замене капа. Старци се ускоро и без вагаша пробудише, то валда због присутног страха. Кад опазише да су капе опет на погрешним главама први завапи Лаза.

- Пајо... Брзо окрећи и кући терај! Овде нису чиста посла, то нам је неко предсказаније. Паји није требало понављати – натраг у Бешку. И то касом да се села што пре дохвате. Када су дошли пред кућу стали су да капију поново отворе. Иса искочи из бурета и довикне старцима:

- Деда, немој ти силазити са кола ја ћу капију отворити!

- Откуд тебе у бурету, род те дечији! – узвикну деда Лаза.

- Већ је време да купите нове капе, ове старе од зноја заудару – огласи се насмејани Иса.

- А ти си тај што нам је капе измешао. Стани, не отварај капију, него седај у кола спадало једно. Хајмо на Банстол, али ти седи између нас да не би из кола испао, а и ми да не испаднемо будале и верујемо у вампире.

34

Лет у космос

Расписан конкурс за лет у космос. Траже се кандидати. Од општег је интереса да из сваког дела Војводине буде по један кандидат. Комисија објашњава све аспекте научног и историјског значаја путовања у космос, услове које кандидати треба да испуне и шта је потребно за лет.

Бачванин, кад је све саслушао, пита, да ли би могао да понесе нешто додатне домаће хране – 'леба, сланине и kobасице.

Банаћанин се интересује какве су гаранције повратка.

Сремац нема питања, већ каже: - Где је летелица, крећи одмах и терај у небо.

23

Ди су копије

У пространој канцеларији седи група младих и вредних комерцијалиста. За пословне партнере и госте у једном кутку је

постављен мали бифе, где је увек било понешто за јело и пиће. Док они седе са пословним партнерима и уз пиће завршавају посао, у канцеларију нагло улази генерални директор и љут због неке фактуре, пита гласно: Где су – копије.

Један од чешћих посетилаца бифеа, није чуо шта директор пита, па сав збуњен одговори: - Директоре, ми пијемо само кад дођу гости.

Директор се насмеја и рече помирљиво: - Добро, добро! Ја питам где су копије од фактура.

23

Растеривање просаца

Отац и син чувају повеће стадо оваца. Из суседног села наилазе, упарађени, отац и син. Заустављају кола, поздрављају чобане и почињу, све околу, да се распитују за једну богату и лепу девојку.

Чобани одговарају да је лепа, богата, од добрих родитеља. Ту нема замерке.

- А, ни у оним стварима нема јој замерке. Сви који су с њом спавали, фалиду је на сва уста.

Отац и син се погледаше, окренуше кола и одоше одакле су и дошли.

- И ових смо се решили – рекоше углас чобани. – Девојка ће бити наша.

23

Венчање безбожника

Извесни Неца из Карловаца, римокатолик, одлагао је више пута своје венчање. Кад више није могао, са свештеником и кумом договорено је да се венчање најзад обави.

Младожења је банчио целу ноћ и тек пред зору кум га пронађе у једном од многобројних карловачких подрума и једва одведе кући.

Пошто је млада већ била спремна, заједно с кумовима подухвате Нецу и на једвите јаде угурају у Цркву. Кад велечасни виде које је доба, приђе младожењи и шапну му: - Само понављај за мном оно што ја кажем. Да ли си разумео?

Неца климну главом

Попа започе обред, чита своје, а младожења мрмља нешто незаинтересован. Свештеник се окрете ка младенцима и рече:

- Тако тебе Бог помогао.

Младожења понови: - Тако тебе Бог помогао.

Поп шапну: - Не мене, него тебе.

Младожења понови и ово.

Попа, у неприлици, немајући куд, знатно скрати обред, па пре давања бурми, упита младожењу: - Одричеш ли се блуди?

Овај потврдно климне главом?

- Одричеш ли се пића?

Овај опет потврди.

- Одричеш ли се врага?

Неца, мртав хладан, одговори: - Не, и никада не!

Збуњени поп брже – боље заврши венчање, како би се што пре отарасио врага.

42

Ловачке патке

Живео у Карловцима, пре Другог светског рата, сиромах са много деце. Био је поштен човек, али је понекад волео да дебело лаже. Цео град га је таквог прихватио и нико се није љутио, поготово што је лагао углавном на свој рачун. Познат под надимком Жуја, као и већина Карловчана био је ловац и риболовац.

Једне зимске вечери, у подруму, кад се друштво добро загрејало, започе своју причу.

- Људи, ви бар знате, да су времена тешка, да имам много деце, али и Бог гледа на сиротињу. На Бадњи дан зачујем дреку дивљих патака, док су прелетале преко моје авлије. Утрчим у кућу и зграбим своју петлару. Кад у њој само једна патрона. Ја, шта ћу, дохватим пушку, па без нишањења, онако као да ћу неког одаламити по тинтари, опалим, као бичем по ваздуху. Кад, почеше патке падати као киша. А ја: жену, децу, чаршаве, па скупљај, скупљај. И, замислите, последња мртва патка паде ми у двориште на – Ускрс!

42

Што тражи попа, тражи и Пера

Извесни Пера дошао на јутарњу мису мало веселији. Одслушао скоро цело богослужење, али га превари сан баш у

моменту, кад је велечасни почео да проповеда о неморалу код младежи. То су биле тридесете године овог века, кад се свештеничка слушала.

Говорио попа и говорио, народ га пажљиво слушао и, напослетку, да би предика била што упечатљивија, викну са предикаонице: - Но, дајте ми једну невину девицу од 18 година!

Пера, који је већ чврсто спавао, трже се на овај узвик, заборавивши где се налази и продера се из задњих клупа: - И мени!

За тренутак, сви занемеше, а онда се смех заори целом црквом.

42

Великан – великану

На “Бранковом колу” 1974. године, једној од првих манифестација ове врсте у нас, одржана је, између осталог, и Сремскокарловачка ликовна колонија. У том сазиву био је читав низ најзнаменитијих југословенских сликара, међу којима и: Милан Коњовић, Иван Табаковић, Љубица Џокић Џуца, Милан Керац, Анкица Опрешник, Бранислав Вулековић и знаменити Петар Лубарда.

После отварања заједничке изложбе у тадашњем хотелу “Турист” у центру Сремских Карловаца, домаћини воде сликаре на Стражилово, где их чека ручак у Чардаку.

Сви сликари, тада релативно млади, упућују се на Стражиловачки вис, ка гробу Бранка Радичевића, у чију су част и спомен и дошли на брдо.

Павлу Штрасеру је припала част да буде са Петром Лубардом. Погледавши у висине ка Бранковом гробу, предложио је: - Маестро, ако вам је тешко, да се не пењемо, него да седнемо овде на Чардак.

Лубарда га погледа, па рече: - Младићу, јесам веома стар, и хвала ти на бризи, али ја ћу се, уз твоју помоћ, ако хоћеш, попети до Бранковог гроба. Кад то не бих учинио, било би исто, као да сам дошао на моје Џетиње, а нисам изашао на Ловћен, на Његошев гроб.

И, попели су се до врха, да би великан одао пошту великану.

42

Да ли Бранко лежи горе

Шездесетих година на Стражилову, после затварања хотела, радио је само Бранков чардак. Месец мај, Стражилово препуно екскурзија, Чардак и тераса крцати, а раде само закупац Пера и његова жена за шанком, дабоме и куварица. Не знају где им је глава од посла.

У једном моменту прилази Пери млађи наставник, који би желео да изведе децу до гроба и споменика Бранка Радичевића, па пита мудро Перу: - Молим вас, друже, да ли Бранко још увек лежи горе!?

Пера се штрећну, мало застаде, погледа га, па као из рукава одвали: - Лежи, али се мало померио!

Наставника изненади одговор, па натрча на мину новим питањем: - А, како то?

Пера хладно, уз једва приметни осмех, одговори: - Па знате, друже, сада је време екскурзија, па се Бранко окренуо потрбушке, да можете сити да га исцеливате у гузицу!

Слуђени наставник побеже са Чардака, уз громогласни кикот препуне терасе.

42

Погрешан узвик

Између Карловаца и Ковиља вековима је саобраћала скела. То је био најкраћи пут између Бачке и Срема. За догађаје на овој скели везан је низ анегдота са трагикомичним, а понекад и трагичним исходима.

Једном приликом, између два светска рата, скела је била препуна. Ту су биле таљиге, пијачари, који су се враћали у Ковиљ са карловачке пијаце, а међу масом људи и неколико свештеника и монаха манастира Ковиљ, који су радили и у Карловачкој патријаршији

У општој гужви, један свештеник, из неког места у Бачкој, оклизне се и падне у Дунав. Не знајући да плива, почне да се дави. Народ се ускомешао. Неки легаше на ивицу скеле, вичући: - Дај, попе, руку!

Свештеник је само млатарао рукама, и већ је почео да тоне. Тада се један момак скиде, скочи у воду, те извуче дављеника.

Када су пристали у бачку страну, многи салетеше свештеника што не испружи руку да га избаве. Могле су га прогутати матице Дунава. Дављеник је само погружен ћутао.

Напокон, један шаљивџија одвали: - Људи, па ви нисте како треба. Откуд се попу виче "дај руку". Требало му је понудити "на, попе, руку" и он би је одмах прихватио.

Ова анегдота се годинама причала по Карловцима.

42

Сомовска запрега

Седи Жуја са друштвом на обали Дунава и прича: - Седнем ја у мој чун и кренем ка Просјаницама (део Дунава према карловачкој циглани). Забацам штап, на који сам ставио пијавицу и дурбока, желећи да ухватим неко сомче. Није прошло дуго, кад задрма штап, а шпиц се зари у воду. Вучем је, али вуче и сом! Откачим чун, јер видим да ће ми сом све искидати, ако га не уморим. Јак сом, не умара се лако. Људи моји, вукао ме је чак до Сланкамена. Тек сам га ту, спрам Бање, савладао. Али, како да се вратим у Карловце. Ипак, досетим се, цимнем сома и кажем: Кад си знао да ме довучеш догде, сад, брате мој, врати ме кући.

Нећете веровати, сом ме послуша и као метак врати ме на тиквару. Ја га полако извучем из воде, био је већ преморен, и са покојним аласом Томом једва некако дотеглим до куће.

42

Освета због "корпе"

У Карловцима су до Првог светског рата одржавани балови, најчешће у свечаној сали Црквено-народних фондова. Том приликом, најугледније будуће удаваче приказивале су своје тоалете, а младићи су се такмичили у игрању кола, валцера и полке. У тој шареној дружини, било је и веома уображених удавача лепотица, а и оних које су мислиле да су лепе.

Тих година и карловачка студентарија је организовала и два своја удружења. Једно се звало "Бумбар", а друго "Гњаватор", асоцирајући на професоре знамените Карловачке гимназије.

Једног члана удружења, карловачког делију, осрамоти једна дама, да му "корпу", не желевши да с њим игра. Он повређен, припремао је скоро годину дана освету.

На једном од наредних балова, кад је дамица била сва у белој чипкастој тоалети, неприметно приђе њеној чаши на пулту и кану само кап живе.

Девојка то није приметила, и после једне жустре игре, прихвати чашу и искапи пиће.

“Бумбари” посматрају са стране, са пристојног одстојања. Дама је одједном побледела и у делићу секунде се унередила. Бела хаљина је променила боју. Излетела је из сале и није се дуго појављивала у јавном животу.

Сурова казна за повређену сујету.

42

Преглед на улици

У Карловцима је живео годинама доктор Ђура, иначе рођени Карловчанин. Лечио је првенствено ученике гимназије и учитељске школе, а по потреби и одрасле.

Мрзео је из дна душе да “ординира” на улици. Али, то није могао да избегне, јер свог суграђанина, рођеног Карловчанина, свако је сматрао да може да приупита за своје проблеме.

Једном приликом, на центру, код зграде гимназије, заустави га старија дама, дугогодишња познаница, исприча му своје тегобе и замоли га да је прегледа.

Доктор Ђура, мртав хладан, пристаде. Рече јој да испружи руке и зажмури. Кад дама учини, он тихо оде, оставивши је пред гомилом посматрача, знатижљних да виде шта ће бити на крају.

Госпођа је жмурила, жмурила, па после скоро пет минута, не отварајући очи, упита: “Докторе, да ли је озбиљно?”

Не добивши одговор, отвори очи, спусти руке, и примети да је окружена гомилом радозналаца који су се зацењивали од смеха.

42

Признање тетке Нини

Пред Други светски рат одржан је соколски слет у Дворској башти у Карловцима. Међу присутнима биле су и жене које су се истицале јавним и хуманитарним радом. Најпознатија међу њима била је извесна дама, коју су сви знали и звали из милоште “татка Нина”. Никад се није удавала, а увек је била прва у свему.

Председник Соколске жупе у Карловцима додељивао је признање, дипломе, похвале, а дамама и ките цвећа.

На крају примети да му је остала још једна захвалница за тетку Нину, али није било цвећа. Немајући куда, позове награђену, па желећи да јој искаже изузетну захвалност, за коју ниједно цвеће није довољно вредно, одвали: - Тетка Нина, за вас ките нема!

Шта је даље било, ни цвећем се није могло поправити.

42

Метла као додатак

После Другог светског рата, у свим областима друштвеног живота, било је вредних и преданих активиста. Извесна тетка Јелка била је многоструко активна: у АФЖ, Црвеном крсту, извиђачима, ватрогасцима, итд. Како је ишла брзо, просто је трчала, стизала је да буде у сваком часу на сваком месту.

Једном приликом задеси се у Дому здравља, код доктора Ђуре, са безброј интервенција и захтева за своје "пулене".

Доктор Ђура није био најбоље расположен, па кад она рече шта је имала, одбруси: - Слушај Јелка, како си активна и брза, могла би мирне душе затворити нашу чистоћу, а теби ставити метлу у дупе, стигла би целе Карловце да очистиш!

42

Бостан је бостан

Лето. Стари Карловчани седе на клупама код бирцуза "Три зеца". Расправљају о политици, економији, времену и ко је коју, где и томе слично.

Једно вече закаче се две групе доколичара око тога, да ли су диње и лубенице воће или поврће. Први тврде да су воће, јер се једу после ручка, доручка и вечере. Други тврде да су поврће, јер расту на врежама, као и краставци, тикве и бундеве.

Закрвише се тако, да замало није дошло до туче. Неко од трезвенијих предложи да позову чика Перу Кнежевића Пешу, једног од најстаријих Карловчана, да он пресуди.

Старац дође, саслуша их и мудро рече: - Децо моја, диње и лубенице нису ни воће ни поврће, то је - бостан!

42

Лековита батина

Угледни карловачки адвокат др Рашкај, угледан породични човек, изврстан правник, имао је једну ману: знао је у друштву да се опије, да је падао враћајући се кући по мраку. Није помагало ни што се жена љутила, ни што га је грдила и срамила, он је настављао по старом.

Једне вечери, кад је дошао скоро обезнањен, није му ништа говорила. Пустила га је да заспи, узела његов дрвени штап и пребила га као мачка.

Ујутро, за доручком, она ништа није спомињала. Он не може честито да седи на столици, стиска зубе и стење, па поче: - Синоћ ми се опет омакло, сећам се да сам падао, али се не сећам где се тако угрувах.

Жена хладно констатова: - Е, сад видиш и сам, како се није добро опијати, јер не само да се брукаш, већ можеш једног дана и озбиљно настрадати.

Ово је била посебна лекција, која га излечи од тешког порока, а и доказ више да је батина изашла из раја.

42

Гашење свећа ветровима

Чланови студентског удружења “Бумбар”, који су студирали широм света: у Бечу, Грацу, Пешти, Риму и Загребу, окупљали би се у јулу, током ферија, у Карловцима. Чим би се окупили, довлачили су топ – прангију до карловачке пиваре и пуцањем најављивали да почињу седмодневну пијанку по подрумима, у којима се пило вино и пиво, док ноге држе.

Докони и млади такмичили су се у препливавању Дунава, вожњи и потапању на чекрку воденица, а и у гашању свећа и фењера.

При крају лудовања, окупили би се у неком од већих подрума, запалили свеће, поскидали панталоне и пуштали ветрове, гасећи свеће и фењере. Победник је био онај који угаси највише свећа или највећи фењер.

42

Гурмански савет

Време Другог светског рата. Окупација. Усташки терор. Немаштина на све стране. Рано пролеће 1943. године.

У апотеку “Код златног орла” долази једно јутро угледни карловачки економ, барон Јосиф Рајачић. Сав скрушен, јер му се брат Владимир убио 1941. године, да не дочека жив Немце, а он теран у усташке логоре, једва се спасао. Затиче у апотеци свог вршњака магистра фармације Павла Штрасера Пају. Купи неопходне лекове, па како су били сами, започну јадиковку о храни. Обојица су били елегантно попуњени, па је храна била важна у њиховом животу.

- Господине Пајо, како Ви све ово издржавате? Ја већ не могу више да видим кромпир – рече барон.

Штрасер му одговори: - Ама, господине бароне, како то? Ја мојој жени кажем да сваки дан припреми кромпир на други начин. Понедељком рестован, уторком пире, средом цушпајз, четвртком гренадир марш, петком флекуце, суботом пржени, а недељом француски кромпир.

- Све је лепо – одговори барон – али одакле ми јаја и кобасице за француски кромпир?

- Е, мој господине, - одговори Штрасер – једите га као пекарски са луком и паприком, а држите се за кобасицу и јаја!

Покуњени барон, тужно се насмеја, и оде за својом тугом и бригама.

42

Вест из Горње вароши

Пре два дана оде један Горњоварошанин у шталу да упрегне барну (во), па да с њим у поље пође, кад тамо барна отего папке. Он онако срдит, оде жени и рече јој: - Е, јеси ли видела безобразлука од нашег барне. Целе зиме ранисмо га. Појео нам је шездесет снопова кукурзовине, а сад кад треба радити, а он црче.

12

“Госпоцко” бријање

Отишао један Земунац на обданицу у Сланкамен и зашао у берберницу да се обрије. Све је ишло лепо осим...

- А, ло-де-колоња (колоњска водица) немам. Поручио сам је из Београда, по капетану, али ми није донео овим бродом. Биће сутра.

После недељу дана исти Земунац је дошо код истог берберина да му лице украси. И све је ишло лепо, осим...

- Знам – рече обријани Земунац пре него што је отворио уста сланкаменачки Фигаро – капетан још није донео колоњску воду. Донео сам је ја.

У Сланкамену има два берберина. Они ће већ погодити ко је то. Један је “госпоцки”, а други “паорски”.

Смешна страна Срема

Ова значајна књига представља знамениту збирку сакупљених анегдота на просторима Срема, које говоре о духовним менама и надахнућима појединаца у разнородним националним срединама и односима међузависности између наших народа и народности кроз вишедеценијско раздобље. Ове драгоцене анегдоте и то свака за себе говоре шта се иза брда ваља и то од Ирига па на све четири стране Срема. Сремачке анегдоте извиру из сваковрсних вртлога историјских дешавања, политичких превирања, народних слава и обичаја, културно-уметничких окупљања, што овој књизи даје посебан печат, невероватан хуморни набој и несвакидашњу племениту димензију љубави. Овако стручно и осмишљено уприличена књига ће инспиративно деловати на ново народно стваралштво на свеколиким југословенским просторима, као и широм Европе и света, где живе југословенски грађани. Готово за сваку анегдоту се зна у ком је месту и времену настала, ко је спонтани стваралац и учесник у анегдотској причи, ко коси и ко воду носи, што овој књизи даје посебно обележје и драж. У овим анегдотама је саткан дух о неисцрним стваралачким могућностима житеља Срема, бритке умне опсервације и духовите конверзације. Анегдота је спонтани облик народног стваралаштва, уметност која настаје у ходу, која се преноси с колена на колено и која зрачи изазовима свакодневице из хиљаде и хиљаде разнородних ситуација, где је требало стићи и утећи и на страшном месту постојати. Зато ова несвакидашња књига “Смешна страна Срема” има прворазредни значај, јер ће сачувати између златних корица живу народну уметност од заборава за генерације које долазе. Анегдота је некога у моменту настанка више научила памети, него све школе и факултети. Из анегдоте се тачно види како се о неком проблему размишља у Руми, а како у Сремској Митровици, где су додирне тачке кад је у питању безнађе и побуна, а где кад је у питању радост или жалост. Готово по правилу анегдота настаје у спољашњем свету, где жива реч дефинише “убојито оружје” које исмејава и руши политичког агитатора, буди успавану масу и успоставља меру сврсисходног дијалога. Тако безимени човек живи усред масовних дешавања у мрежи добра и зла, у заталасаним културним, економским и политичким круговима, крећући се анегдотским истинама ка сваком човеку, желећи да надвиси својим умом тескобу, пресију и досаду, проширујући “хоризонте истине” која ће надвладати све оно што га замајава, руши и гази на кућном прагу. Анегдота се човеку сама изнедрева из срца и непогрешиво

сигнализира критичко време, као знамен и легенду прошлости, сврсисходну меру садашњости и опомену будућности.

мр Младен Дразетин

Спонзори:

ДДОР „Нови Сад, Рума
ПИБ Секретаријат за културу, Нови Сад
„Семенарство“ Нови Сад
„Институт за ратарство и повртарство“, Нови Сад
Привредна комора Војводине
Фонд пензионог и инвалидског осигурања, Нови Сад
„Гас“, Рума
ДДОР „Нови Сад“, Нови Сад
СО Беочин
ПИК „Сирмијум“
ИГМ „Рума“
Дунав осигурање АД, Сремска Митровица
СО Рума
Нафтна индустрија Србије, Нови Сад
КП „Кисје“, Нови Сад
Национални парк „Фрушка гора, Сремска Каменица
„Електровојводина“, Нови Сад
„Нива“, Нови Сад

Маркетинг:

Слободан Клевернић
Ђорђе Чанацић
Ратко Рацковић

САДРЖАЈ:

Борислав Богдановић, Уместо увода.....	3
Петар Милошевић, Смешна страна Срема	5
Ђорђе Бошковић, Срем и Сремци.....	7
Ратко Рацковић, О ауторима	15
Час хигијене (18)	16
Жицар и нећак (18)	17
Тирке (18).....	17
Утрошак самодоприноса (18).....	17
Добошар Пера Резанац (18)	18
Наследство из Енглеске (18)	18
Боље милом него силом (18)	19
Барба и Иво Робих (18)	19
Добринчани и Краљевчани (18).....	20
Нићифор Нинковић и кнез Милош (18)	21
Играчи и гледаоци (18).....	21
Пера и Тодор (18)	22
Питање приоритета (18).....	22
Пут од Суботишта до Мишковаца (18)	23
Дрвени филозоф (18)	24
Председавајући Тома (18).....	24
Лаза и Цуне Гојковић (18).....	25
Такмичење у рвању (18).....	25
Закон и став (18)	25
Ђока Цар и трибина (18)	26
Поштар Пајић и циу – цица (18).....	26
Миле “Мућак” и трезор (18)	27
Дипломски за 11 (18)	27
Одумирање државе (18).....	28
Чување ауторитета (18).....	29
Бадићева скромност (18).....	29
Девина одбрана Ласте (18).....	30
Презиме говори све (18).....	30
Радно време и нерадно време (18).....	32
Отворено писмо (18).....	32
Ратни закон (18)	33
Хајдучки брег (18)	33
Плате председника општина (18).....	34
Педагошке мере (18)	34
Према момку и огледало (18)	35
Драга и атомска бомба (18)	35
Ђура из Сусека (18)	36

Гина и Карели (18)	37
Брига о Галерији Саве Шумановића (18).....	37
Стигло га време (18).....	38
Коњ и кобила (18).....	38
Камењар и Камењарка (18).....	39
Нема мере за вино (18)	40
Оправдање за судију (18).....	40
Мама хоће, тата не да (18).....	40
Враћање просидбене јабуке (18).....	41
Према воловима или људима (18)	42
Војичин рапорт (18).....	43
Мера за неумерене (18)	43
Парола: снађи се (18).....	44
Да се зна ред (18)	45
Председник и музика (18).....	45
Шта хоће Експрес политика (18).....	46
Кум заборавио име (39).....	47
Кобила оповргла ветеринара (39)	47
Недокучиви рачуни (39).....	48
Апанажа за свирце (39)	48
Збуњујући називи (39)	48
Ко не мења мишљење (39)	49
Може само до црте (39).....	50
Фића без рикверца (39)	50
Болно вађење зуба (39).....	51
Одбрана на саски начин (39)	52
Асфалтирање улица (39)	52
Сада неће закаснити (39).....	52
Прогоне га Пере (39).....	53
Јунак са телевизије (39)	53
Похвала стручности (39)	53
Возачки испит (39)	54
Скок кроз прозор (39).....	54
Шта Станко не воли (39).....	55
Шта значи тачност (39).....	55
Није чика већ ујак (39)	56
Обрачун зарада (39)	56
Нема ништа без батина (39)	57
Чобани с матуrom (39).....	57
Скупа со (39).....	59
Криви хлеб и бреновани купус (35)	59
Поуздан сведок (35).....	59
Жица уместо каиша (35).....	60
Замењивање бика (35)	60
Село са две славе (35)	60

Мираз из Галиције (35)	61
Ствар схватања (35)	61
Свиње са роговима (35)	62
Самопослуживање (35)	63
Порекло надимка Шарови (35).....	63
Сведок на суду (9).....	64
Нисмо ми људи (9).....	64
Скок преко Шарагља (9)	64
И ми вама (9)	65
Само кад није Сремац (9).....	65
Уредан човек (9).....	66
Иришки суд (18).....	66
Здравково знање мађарског (18).....	66
Шунка (18).....	67
Гренадир марш (18)	68
Не исплати се пут (18)	68
Зечеви самоубице (18)	69
Пријатељски савет (18)	69
Поздрављање гостију (18)	70
Тужба против пароха (18).....	70
Вешање о бухет (18).....	71
Комунисти и Божић (18).....	71
Квоц – пију (18).....	72
Ко не може да пије може да плати (18).....	73
Какве метке троше усташе (18)	73
Провера шефа Месне канцеларије (18)	73
Попадијино санкање (18).....	74
Христ и комунизам (6).....	75
Месец и Срби (6)	75
Ђаво за воланом (6)	76
Пудар Јаша (6)	77
Пиштималъ и прота Гојко (6)	77
Пиштималъ и Боројевић (6)	78
Грешка у падежима (6)	78
Бискуп и деца (6).....	79
Нелепљиве поштанске марке (6)	79
Три жеље (6).....	79
Отац Валеријан (25).....	80
Шарм старе даме (25).....	80
Ириг није за Јевреје (25)	81
Одложена вечера (28)	81
Лов на пуњене патке (28)	82
Кромпир филован драмлијама (28).....	82
Тактички задатак (18)	83
Одговарајућа замена (18)	83

Танка и слатка (28)	84
Штета за таквог човека (28)	84
Није керу веровати (16)	85
Увиђавни домазет (зет у кући) (16)	85
Савремена удавача (16)	86
Уз унука и поклони (16)	86
За пример свињама (16)	87
Опасне пчеле (2)	87
Заборавио наочаре (2)	88
Глув свештеник (2)	88
Скоковина и домаћи буховани (2)	89
Три врсте жена (2)	89
Ока на момка (2)	90
Лек за ветар против главобоље (2)	90
Сваком по заслуги (2)	91
Под знаком навода мати (2)	91
Келнерица и шумар (2)	92
Живео друг Тито (2)	92
Баба Лепин родео (2)	93
Весела рачуница (2)	94
Како је Кеџ уплашио Швабу (2)	94
Лични став о ловцима (2)	95
Комбинет и комбинат (2)	96
Шест јутара бундева (2)	97
Кад човека мрзи (2)	97
Уредник размишља (2)	98
Алкохолни јогурт (2)	99
Смањење и повећање плате (2)	99
Испунио обећање (28)	100
Што ја заборавих, ти немој (28)	101
Слику своју љубим (28)	101
Здрава логика (28)	102
Неваљали палачинци (28)	102
Знам ал' ме се не тиче (28)	103
Карту читај а сељака питај (28)	103
Лако је направити дете, тешко направити теле (28)	103
Рента од пшенице (28)	104
Шта ћу ја кад ти умреш (28)	104
Нађе се и над капом капа (28)	105
Ко ти посла јабуку (28)	106
Шприц (22)	107
Пада нама – пада и Швабама (22)	107
Малограђанка (22)	107
Сумња (22)	108
Хоџа (22)	108

Сан (22)	109
Доктор (22)	109
Католик (22)	110
Симпатизер (22)	110
Сам ћу умрети (22)	110
Распуштеница (22)	111
Четник (22)	111
Ирижани све могу (26)	111
Ирижани прзнице (26)	112
Кад ће бити пропаст света? (26)	112
Војачка интелигенција (26)	112
Кад је ручак? (26)	113
О воштењу (26)	113
Што звона не звоне? (26)	113
Капелан и тамбурашице (26)	114
Дед и унук (26)	114
Поп Давид из Белегиша (26)	115
Исповест лопова (26)	116
Сналажљивост (26)	116
Завет калуђера (26)	116
Стари и нови лекари (26)	117
Газда и кречар (26)	117
Кречар у Карловцима (26)	118
Кречари (26)	119
Пао на поправном (27)	119
Кока на преглед (27)	120
Можеш то и сам (27)	120
Деда слуша бабу (27)	120
Мировни судија се обесио (27)	120
Пример за углед (41)	121
Шта би више волео (9)	121
Право у јендек (39)	121
Музикални тестераш (39)	122
Ако је јак није луд (39)	122
Треба и њему (21)	122
Добар и луд су браћа (21)	123
Дигни сукњу (први део) (21)	123
Дигни сукњу (други део) (21)	124
Зна где да куцне (21)	124
Далеко им станица (21)	124
Мајстор зна (21)	125
Почасна пратња (2)	125
Висока одговорност (2)	125
Ћути, друже, и слушај (2)	126
Прослава Божића (1)	127

Декламуј, и то је песма (1)	128
Кукај ти мало (1)	128
Тесне сандале (1)	128
Утеха за комшију (1)	129
Гладни покојници (1)	129
Мостови на Јарчини (1)	129
Неписмени швалер (1)	130
Ко је љубио нају (1)	130
Коме више веровати (1)	131
Обавештење на тараби (1)	131
Ујаци за углед (1)	131
А је л' он није мушко (1)	132
Фала богу на помоћи (1)	133
Оглашеније (1)	133
Јакна за покојног мужа (1)	134
Одвајање жена од мушкараца (1)	134
Први бизнисмени (1)	134
Ванпартијци у Европи (13)	135
Кад молери "молују" (13)	136
Кромпир бомба (13)	137
С пушком на састанак (13)	138
Три богаља (13)	139
Петорке у Мачви (13)	140
Опроштај од функције (3)	141
Дуплирање отписа дуга (3)	141
Бољевачки бећар (1)	142
Борачки стаж (1)	142
Сналажљиви свештеник (1)	143
Ало Баћа (1)	144
Звоњава откри лопова (1)	144
Мајсторски углед (38)	145
Право првенства (38)	145
Саонице уместо сејалице (38)	146
Срето, знаш шта је рекао Рада (38)	146
Одао га јечам (38)	147
Сахрањивање "вештака" (38)	148
Откривање саботера (38)	149
Ко се не бећари (39)	149
Сад видим да ниси господин (39)	150
Подметнуте мете (28)	150
Упиши и јагоде (28)	151
Порције не треба повећавати (28)	151
Замало одоше и гаће (28)	152
Кад Сремци лумпују на мору (28)	153
Баба госпођа (28)	153

Манекен (13)	154
Кад човек све зна (13)	155
“Погибија” фудбалера Партизана (13)	156
Планирање садржаја новина (2)	157
Благо вама, ви умете да се дружите (2)	158
Тучкова кураж (31)	159
Циганска срећа (31)	159
Ко је већи магарац (31)	159
Држ’ ђаконче (31)	160
Најма лова (31)	160
Чохано (вампиr) (31)	161
Зелени кадар (31)	161
Пера је заиста глyв (31)	162
Пера је глyв а и не пуши (31)	162
Јаре у бисагама (31)	162
Да не жуља коња (31)	162
Познаници (31)	163
Чист рачун са порезом (31)	163
Тишији младожења (31)	163
Дугови и снови (31)	163
Ни близу (31)	164
Крштење мсје Жана (31)	164
Сремски благослов (31)	164
Како стоји покровац (31)	165
Хлеб је скуп (31)	166
Нећемо се лагати (31)	166
Санкање на бегешу (31)	167
Сигурност (31)	167
Папишта националиста (31)	168
Бели бубрег (31)	168
Рођак Франца Листа (31)	168
Гњурац и крчаг (31)	169
Наполичар Дизга и попа (31)	169
Јутрење о Ускрсу (31)	170
Црвени, а не црквени крст (31)	170
Попа и швалерање (31)	170
Партијски кадар (31)	171
Управник на одређено време (31)	171
Првак (31)	171
Учитељева се памти (31)	172
Бакина мудрица (31)	172
Измислице (31)	172
Мауки и Јохан у лову (31)	172
Матичар је на другом спрату (2)	173
Ћаћа (37)	174

Коло воде мушкарци (37)	174
Сликање по опису (37).....	175
Ранковићев стриц (37)	175
Призма (37).....	176
Благовремена опомена (37).....	176
Ко ће то дочекати (37)	177
Да га не виде (37).....	177
Да је знао, ноге би опрао (37).....	177
Нафтарица (37)	178
Размена добара (37).....	178
Срећа у несрећи (37)	178
Нос (40)	179
Осуда (40)	179
Сиротиња (40)	179
Доктор (40).....	179
Кога се тиче (40).....	179
Говор (40).....	180
Анатомија (40)	180
Нова гувернанта (40)	180
Добар изговор злата вреди (40)	180
Полутан (40)	181
Вешта одбрана (40)	181
Паметнији попушта (40).....	181
Научна расправа (40)	181
Вешање због соли (40)	182
Недотупавност послужитеља (40).....	182
Три мане (40).....	182
Пред судом (40).....	182
Магарећа сенка (40).....	183
Позна је га, а не зна му име (40)	183
Награда према учинку (40).....	183
Тринаесто прасе (40)	183
Политички разлози (40)	184
Земичке и предика (40).....	184
Лако је тако тако бити коњ (40).....	184
Савети за богаћење (40)	185
Мираз уз кћер (40).....	185
Резервна употреба топова (40)	185
Одговара само на питања (40)	185
Последњи савет (40)	186
Пиво против несанице (40)	186
Свет натрашке (40)	187
Чекање пацијента (40)	187
Борба малигана (40).....	187
Трговина магарећим главама (40).....	187

Прорицање будућности (40)	187
Први пут (40).....	188
Пијанчева жеља (40).....	188
Вересијаш (40).....	188
Казна због сличности (40)	188
Литра вина – два реда платна (8)	189
Тесна авлија (8).....	189
Скидање Тајне вечере (2)	189
Чиновничко радно време (2).....	190
Председник и позивар (2).....	190
Медведи и шумари (2)	190
Причешће (28)	191
Склони новорођенче са стола (2).....	191
Брод на бурном мору (2)	192
Не керове, све ће нас потргати (2)	192
Стеванов јечам (18)	193
Човек хоће чисто (8)	193
Добар орач (8)	194
Неко мора платити (8)	194
Дивану краја нема (8)	194
Појео поздрав од пријатеља (8)	195
Доказ поштовања (8)	196
Велика мана (8)	196
Супа, па колачи (8).....	197
Према попу и сватови (29)	197
Љубитељ погача (29).....	198
Брига о верницима (4)	198
Нађено – благословено (5)	198
Наличје и лице једне вернице (5).....	199
Доказ на прслуку (5).....	199
Човек од реда (5)	200
Да живимо као пре рата (24).....	200
Није друговима лако (24).....	200
Добар шофер (24)	201
Тито хоће жито (24).....	201
Правац Богатић (24)	202
Критика под тачком разно (2).....	202
Дражин шешир (31).....	203
Папишта фармер (31).....	203
Репрезентација Руме (31)	204
Издао га нос (31)	204
Познаје деда шприцераше (31)	204
Притисак (31).....	205
Кајање (31).....	205
Мера стида (31).....	205

Није свако зло за зло (31)	206
Сувишно питање (31).....	206
Погодба: ко коме (31).....	206
Ко и некад (31).....	207
Католички хорови (31)	207
За кога важи забрана (31)	207
Перини принципи (31).....	208
Недеља у среду (31).....	208
Малер (31)	209
Бата Здравков грип (31)	209
Променила се Рума (31).....	209
Мутмелова пипиревка (31).....	210
Врежа уместо натеге (31).....	210
Сладак живот – горка кафа (31)	210
Невидљиви део (31)	211
Министар и сељак (31)	211
А пет банки? (31).....	212
Поп Мира (31).....	212
Време поста (31)	212
Одмакните се од суда (36)	212
Потврдни суд (36)	213
Говори где си купио те гаће (36).....	213
Накнада штете (36).....	213
Адвокатска утеха (36)	214
Судија је ваздух (36).....	214
Свако има своје мере (36).....	214
Нисте у списку (36).....	214
Римљани (1)	215
Позајмице за славу (1)	215
Парадајз (1)	216
Оћец (1).....	216
Коштице су криве (39).....	216
Погрешна шунка (39)	217
И кокта је пиће (39)	217
Трауме из детињства (39)	218
Побркао прекоре (33).....	219
Неће ни како он хоће (33).....	219
Непобитан доказ (33).....	219
Част куму, а сину по заслуги (33)	219
Уска повезаност (33).....	220
Отровни мед (33)	220
Три мере (33).....	220
Природно слан (15).....	221
Божја казна (15).....	221
Према путу и храна (15)	221

Савршена одбрана (15).....	222
Сателитско насеље (15).....	222
Страх од винопија (15).....	223
Певање из уста (15).....	223
Рачуница (15).....	223
А кобасице (15).....	224
Не исплати се пењање (15).....	224
Моји синови, моји новци (14).....	225
Рачун у шприцерима (14).....	225
Сат нулу не откуцава (14).....	225
Поштена удовица (14).....	225
Замена пића (14).....	226
Тешко сељацима (14).....	226
Путује код ћерке (14).....	227
Присутни је одсутан (14).....	227
Док траје, нек лаје (14).....	228
Свекрвине хвале (14).....	228
Подешавање шпартача (14).....	228
Тачна мера (14).....	229
Од горег – горе (14).....	229
Први с посла (14).....	230
Прећутана мана (14).....	230
Безобразлцима се не хвали (14).....	231
Пије паја до краја (14).....	231
Одлагање посла (14).....	231
Звучни поздрави (14).....	232
Зна човек ред (14).....	232
Паметна кобила (14).....	233
Прича о талентима (14).....	233
Колачи на курзовини (14).....	234
Клупа за швацаирање (14).....	234
Облагање пудинга (14).....	235
Експрес просидба (14).....	235
Прво љубав, па вечера (14).....	235
Неуспела пантомима (14).....	235
Не мора да се жваће (14).....	236
Мисли човек о кући (14).....	236
Погрешно протумачено (14).....	236
Прасици не траже споменик (14).....	237
Јагма за адресарима (14).....	237
Живо страшило (7).....	237
Преобраћање снаје (7).....	238
Срећа у несрећи (7).....	239
Потричари (7).....	239
Ношење накркаче (19).....	240

Преименовање (31)	241
Савет (31)	241
Далматинци и Сремци (31)	241
Зашто нема Цигана у Жарковцима (31)	241
Без једа (31)	242
Бундева (31)	242
Коменција (31)	242
Школовање бостанхија (31)	243
Миле и Бире (31)	243
До 40 мученика може, ал' не на ногама (31)	243
Нека, требаће нам (31)	244
Друг попа (31)	244
Мађар српски националиста (31)	245
Воја и Рица (31)	245
Смерни Павле (31)	246
Сремац у швалерацији (31)	246
Веровали или не (31)	246
Шта је сад ово (31)	247
Ви ћете касти (31)	247
Радуша и бележник (31)	247
Поређење (31)	248
Просиоци (31)	248
Хаба ти мираз (31)	248
Није кум ала (31)	249
Кад се вино пије (41)	249
Европа је Европа, а Черевих (41)	249
Рупа за отпатке (10)	249
Нашла врећа закрпу (10)	250
Расни Сремац (10)	250
А са чији' ногу (11)	250
Додатни преглед уместо кусура (11)	251
Звучни опроштај (11)	251
Соколова кафана (11)	251
Кућни трезвењаци (11)	252
Уздах Густава Крклеца (2)	252
Воду пије, кад се забуни (31)	253
Није закерало (31)	253
Човек изнад главе (31)	253
Блажонови аргументи (31)	254
Успешна замена (30)	255
Нек чека, за то је плаћен (30)	255
Да коњима буде лакше (30)	255
Концерт за предавање (32)	256
Стевино пиће (17)	256
Сустрет са женом (17)	257

Хрват по занимању (17).....	257
Посета Стевине жене (17).....	258
Фризура до главе (17).....	258
Забринута крава (20).....	259
Нерадинска химна (20).....	259
Демонстрације против краља (20).....	259
Несмотрена исповест (20).....	260
Цена развода (20).....	260
Једном је довољно (20).....	260
Подрумар као Јуда (20).....	261
Владика и партијарх (20).....	261
Слепци на Текијама (20).....	262
Крушедолски архимандрит и Ирижани (20).....	262
Никола свети и несвети (34).....	263
Окрећи и терај кући (34).....	264
Лет у космос (23).....	265
Ди су копије (23).....	265
Растеривање просаца (23).....	266
Венчање безбожника (42).....	266
Ловачке патке (42).....	267
Што тражи попа, тражи и Пера (42).....	267
Великан – великану (42).....	268
Да ли Бранко лежи горе (42).....	269
Погрешан узвик (42).....	269
Сомовска запрега (42).....	270
Освета због “корпе” (42).....	270
Преглед на улици (42).....	271
Признање тетке Нини (42).....	271
Метла као доказ (42).....	272
Бостан је бостан (42).....	272
Лековита батина (42).....	273
Гашење свећа ветровима (42).....	273
Гурмански савет (42).....	274
Вест из Горње вароши (12).....	274
“Госпоцко” бријање (12).....	274
Мр Младен Дражетин, Смешна страна Срема	276

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

886.1-32(082)

СМЕШНА страна Срема. - [1. изд.]. - Рума :
Завичајни музеј, 2000 (Рума : Графампромет). - 296
стр. ; илустр. ; 21 см

Тираж 1000.

